

Begroting 2027

Zwijndrecht Samen vooruit

Gemeente Zwijndrecht

Voorwoord

Geachte leden van de raad,

Met trots bieden wij u de Begroting 2027 van de gemeente Zwijndrecht aan. Deze begroting markeert het eerste volledige jaar waarin wij uitvoering geven aan het raadsprogramma *Samen vooruit* en het college uitvoeringsprogramma 2026-2030. Een programma dat richting geeft aan onze gezamenlijke ambitie: een sterk, leefbaar, veilig en toekomstbestendig Zwijndrecht. Samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en de gemeenteraad blijven wij bouwen aan een gemeente waar het thuiskomen is.

In de inleiding en de programma's die volgen leest u hoe wij werken aan deze ambitie. Welke keuzes wij maken, welke resultaten wij nastreven en welke middelen wij daarvoor inzetten.

In deze begroting hebben wij bovendien enkele vernieuwingen doorgevoerd. Per programma geven wij een dwarsdoorsnede van de uitgaven en laten wij zien hoe de gemeente op dit moment scoort op diverse door de raad gekozen indicatoren. Daarmee verbinden wij de inhoud en financiën van de programma's met meetbare resultaten. Het college ontvangt graag feedback of deze opzet meer inzicht biedt in de vaak complexe samenhang tussen beleid, data en resultaten.

Financieel gezien presenteren wij voor 2027 een begroting die in evenwicht is. Dat is geen vanzelfsprekendheid gebleken. Niet alle financiële kaders uit de kaderbrief zijn door onze toezichthouder, de provincie, als acceptabel beoordeeld. Dit vroeg om een heroriëntatie op de begroting: niet langer toewerken naar evenwicht in de komende jaren, maar al in 2027. Evenwicht in de begroting hebben we bereikt door meevallers en technische correcties alsnog te verwerken. Daarnaast daalt de afvalstoffenheffing niet, ondanks lagere kosten, omdat we ook een deel van de btw-kosten vanaf 2027 meenemen in het tarief.

Na jaren van financiële druk en aanhoudende onzekerheid over de rijksfinanciën hebben wij opnieuw scherpe keuzes moeten maken. In de inleiding nemen wij u mee in de relevante ontwikkelingen en hun effect op de cijfers. Een begroting blijft uiteindelijk een momentopname van gemeentelijke inkomsten en uitgaven die in evenwicht moeten zijn. Dat evenwicht is er in 2027. Tegelijkertijd constateren wij dat Zwijndrecht vanaf 2028 wordt geconfronteerd met het -verschoven- financiële ravijn, net als vele andere gemeenten. Dat vraagt nu al om blijvende aandacht voor onze financiële positie en om een voortdurende inzet richting het Rijk voor een duurzame en eerlijke bekostiging van gemeentelijke taken.

Met deze begroting zetten wij opnieuw een stap vooruit. Niet omdat alle uitdagingen zijn opgelost, maar omdat stilstaan geen optie is en we de overtuiging hebben dat we S*amen Vooruit* komen.

Met hartelijke groet,

namens het college van burgemeester en wethouders,
Ramon Pardo Kruidenier
wethouder Financiën

Inhoud

Voorwoord **2**

Inleiding **4**

Beleidsbegroting **12**

Programmaplan 12
1. Sterke sociale basis in de Zwijndrechtse wijken 13
2. Ruimte om te wonen 20
3. Bestaanszekerheid – van rondkomen naar vooruitkomen 25
4. Veiligheid en samen veilig vooruit – sterke buurten, duidelijke grenzen 30
5. Economische kracht en werkgelegenheid 38
6. Bereikbare en duurzame leefomgeving 42
7. Dienstverlenende gemeente en bestuur 49

Financiën 54
Algemene dekkingsmiddelen 55
Overhead 56
Vennootschapsbelasting 57

Paragrafen 58
Lokale heffingen 59
Weerstandsvermogen en risicobeheersing 68
Financiering 83
Bedrijfsvoering 91
Verbonden partijen 100
Grondbeleid 118
Openbaarheid 128

Financiële begroting **129**

Overzicht van baten en lasten 129

Toelichting op het overzicht van baten en lasten 131
Grondslag ramingen 131
Analyse van de verschillen 132
Incidentele baten en lasten 137
Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves 139

Uiteenzetting financiële positie 140
Geprognosticeerde balans 140
EMU-saldo 140
Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen 141
Gemeentelijk investeringsplan 2027-2030 142
Reserves 146
Voorzieningen 149

Overzicht van baten en lasten per taakveld 151

Bijlage **154**

Uitvoeringsplanning 2026-2030 college uitvoeringsprogramma 154

Inleiding

Koers voor de komende bestuursperiode ‘raadsprogramma Samen vooruit’

Zwijndrecht is een gemeente in beweging. We bouwen aan nieuwe woningen en sterke buurten, investeren in bestaanszekerheid en een stevige sociale basis, werken aan een bereikbare, veilige en duurzame leefomgeving en versterken onze economische kracht. Tegelijkertijd willen we behouden en versterken wat Zwijndrecht kenmerkt: betrokken inwoners, sterk maatschappelijke middenveld, ondernemerschap, actieve verenigingen en de bereidheid om naar elkaar om te kijken. Het zijn deze kwaliteiten die de basis vormen voor een veerkrachtige gemeente en die richting geven aan de keuzes die we de komende jaren maken.

De opgaven waar we voor staan zijn stevig. ‘De Staat van Zwijndrecht 2026’ vormde het feitelijke vertrekpunt voor de nieuwe bestuursperiode. Deze laat zien waar de kracht van onze gemeente ligt, maar maakt ook zichtbaar waar onze kwetsbaarheden en uitdagingen zitten. Demografische ontwikkelingen, druk op zorg en ondersteuning, verschillen tussen buurten, de woningbouwopgave, economische ontwikkeling, klimaatverandering, bereikbaarheid en nieuwe veiligheidsvraagstukken vragen de komende jaren onze aandacht. Veel van deze ontwikkelingen hangen bovendien met elkaar samen. Dat vraagt om keuzes én om een integrale manier van werken.

Voorliggende begroting 2027 is de concrete uitwerking van ‘De Staat van Zwijndrecht 2026’, het raadsprogramma ‘*Samen vooruit*’ en het college uitvoeringsprogramma. Het raadsprogramma bevat de koers die is bepaald door de gemeenteraad en de opdrachten die aan het college zijn meegegeven voor de bestuursperiode 2026-2030. In het college uitvoeringsprogramma geeft het college uitvoering aan de koers van de gemeenteraad en zijn de richting en ambities uit het raadsprogramma vertaald naar concrete activiteiten, voorstellen en onderzoeken. Met uw raad worden momenten gepland waarop we met u het gesprek gaan of besluitvorming voorbereiden. Daarmee maken we zichtbaar wat we gaan doen, wanneer we dat doen en wanneer de gemeenteraad daarbij aan zet is. In voorliggende begroting 2027 is de uitwerking van het college uitvoeringsprogramma voor het jaar 2027 volledig verwerkt.

Het college uitvoeringsprogramma staat daarbij niet op zichzelf. Naast de nieuwe opdrachten uit het raadsprogramma voeren we veel doorlopende en reguliere taken uit. Het gaat bijvoorbeeld om wettelijke taken, beheer en onderhoud, dienstverlening aan inwoners en ondernemers en de uitvoering van bestaand beleid en eerder genomen besluiten. Ook lopen verschillende programma’s, projecten en ontwikkelingen uit de vorige bestuursperiode door. Samen vormen deze werkzaamheden en de nieuwe opdrachten uit het raadsprogramma de totale bestuurlijke en organisatorische opgave voor de komende jaren. Voorliggende begroting 2027 is de vertaling daarvan.

Kiezen, sturen, verantwoorden: de planning- en-controlcyclus

Het raadsprogramma en het college uitvoeringsprogramma (CUP) geven richting aan de bestuurlijke agenda voor 2026-2030, maar is op zichzelf geen financieel besluit. De daadwerkelijke financiële vertaling vindt plaats binnen de reguliere planning- en-controlcyclus (P&C-cyclus). Daarmee verbinden we de inhoudelijke ambities uit het raadsprogramma aan de financiële mogelijkheden van de gemeente. De kadernota is jaarlijks het belangrijkste moment om vooruit te kijken. We actualiseren het financiële meerjarenperspectief, brengen relevante ontwikkelingen in beeld en bepalen welke activiteiten in het volgende jaar verder worden uitgewerkt of uitgevoerd. Daarbij maken we ook inzichtelijk welke middelen nodig zijn en welke keuzes daarbij voorliggen.

De gemeenteraad kan op dat moment richting geven en prioriteiten stellen. De gemaakte keuzes worden vervolgens verwerkt in de programmabegroting. Met het vaststellen van de begroting stelt de gemeenteraad de inhoudelijke en financiële kaders voor het volgende jaar vast en autoriseert zij de middelen waarbinnen het college uitvoering geeft aan het beleid.

Ook wordt de voortgang van de in het raadsprogramma benoemde doelstellingen gemeten. Gedurende het jaar rapporteren we via de bestuursrapportages over relevante ontwikkelingen en afwijkingen in zowel de uitvoering als de financiën. Waar nodig kan dan worden bijgestuurd. Na afloop van het jaar leggen we in de jaarrekening verantwoording af over wat is gerealiseerd (inclusief doelstellingen), welke middelen daarvoor zijn ingezet en hoe de financiële positie van de gemeente zich heeft ontwikkeld. De inzichten daaruit worden vervolgens weer betrokken bij de volgende kadernota. Zo ontstaat een continue cyclus van vooruitkijken, keuzes maken, uitvoeren, volgen, verantwoorden en bijsturen.

Schematisch als volgt:

Vertaling college uitvoeringsprogramma naar deze begroting

De begroting 2027 bestaat voor een belangrijk deel uit activiteiten en middelen voor onze lopende werkzaamheden: dagelijkse dienstverlening, wettelijke taken, bestaande voorzieningen en de uitvoering van vastgesteld beleid. Daarnaast maken we zichtbaar welke activiteiten uit het college uitvoeringsprogramma in 2027 starten of worden uitgevoerd. De activiteiten uit het college uitvoeringsprogramma voor 2027 zijn herkenbaar opgenomen onder ‘Wat gaan we hiervoor doen?’. Deze zijn oranje gemarkeerd. Daarnaast is de planning van het college uitvoeringsprogramma integraal opgenomen in de bijlage bij deze begroting (bijlage uitvoeringsplanning 2026-2030). Ook lopende activiteiten die niet rechtstreeks gekoppeld zijn aan opdrachten uit het raadsprogramma dragen bij aan de ambities en doelstellingen daarvan.

Van ambities naar financiële keuzes

De financiële vertaling van het college uitvoeringsprogramma vindt plaats binnen de reguliere planning- en controlcyclus, in beginsel bij de kadernota. Aan het college uitvoeringsprogramma als geheel zijn vooralsnog geen afzonderlijke middelen gekoppeld. Voor veel onderwerpen is eerst kaderstelling door de gemeenteraad nodig om het ambitieniveau en de benodigde middelen te bepalen. Als aanvullende middelen nodig zijn volgen op basis van de kaderstelling voorstellen bij de kadernota.

Middelen voor vier onderwerpen

Voor de programma’s weerbaarheid, economie, duurzaamheid en Buurtbloeiers stellen we in deze begroting al middelen voor. In totaal gaat het om **€ 2,043 miljoen** uit de beschikbare ruimte in de Algemene Reserve voor de meerjarenbegroting 2027–2030. Hiermee is niet het volledige college uitvoeringsprogramma voor vier jaar gefinancierd.

Met onderstaande voorstellen waarborgen we ook de continuïteit van economie, duurzaamheid en Buurtbloeiers: programma's die in de vorige raadsperiode met tijdelijke middelen zijn gestart. Daarbij benutten we eerst de beschikbare bestaande reserves, rekening houdend met de verplichtingen die daarop rusten.

Tevens worden deze (eindige) uitgaven voor het college uitvoeringsprogramma in de meerjarenbegroting verwerkt. Dit levert het volgende plaatje op:

Onderwerp CUP	Kenmerk	Programma in de begroting	Looptijd CUP				*Periode na CUP*
			2027	2028	2029	2030	*2031 e.v.*
Weerbare samenleving	C1	4. Veiligheid en samen veilig vooruit	-	125.000	125.000	-	-
Economisch programma	C2	5. Economische kracht en werkgelegenheid	-	150.000	150.000	150.000	-
Programma duurzaamheid	C3	6. Bereikbare en duurzame leefomgeving	-	300.000	300.000	300.000	-
Buurtbloeiers	C4	1. Sterke sociale basis in de Zwijndrechtse wijken	-	-	132.000	311.000	-

Indien in een jaar minder wordt uitgegeven dan begroot, wordt ook een lager bedrag aan de reserve college uitvoeringsprogramma onttrokken. Na afloop van de periode kan dan de balans opgemaakt worden en besloten wat er met een eventueel restsaldo gebeurt.

Maatschappelijke weerbaarheid (C1) is een vanuit de Veiligheidsregio gecoördineerde samenlevings- (en organisatiebrede) aanpak om maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht te vergroten. Dit vanwege toenemende geopolitieke spanningen, gecoördineerde kwaadwillige dreigingen en langdurige crises. Hiervoor reserveren we **€ 250.000**. Het raadsprogramma geeft opdracht om stevig in te zetten op maatschappelijke weerbaarheid. We willen een samenleving die tegen een stootje kan. Waar inwoners, ondernemers en organisaties voorbereid zijn op verstoringen en weten wat zij moeten doen.

Uw raad is tijdens een oriëntatieavond op 30 juni 2026 geïnformeerd over de aanpak die we voor ons zien. In 2027 legt het college de uitvoeringsagenda aan uw raad voor. Daarin worden activiteiten benoemd om enerzijds weerbaarheid te verankeren in alle gemeentelijke diensten en processen en anderzijds (maatschappelijke en digitale) weerbaarheid, zelfredzaamheid van samenleving en inwoners te vergroten. Het gevraagde budget is een reservering voor de capaciteitskosten die zich na vaststelling van het uitvoeringsprogramma kunnen voordoen. Uw raad besluit over de daadwerkelijke toewijzing van middelen bij het uitvoeringsprogramma in 2027.

Voor **economie (C2**) en **duurzaamheid (C3)** reserveren we respectievelijk **€ 450.000** en **€ 900.000.** Deze programma's worden na 2027 geactualiseerd. De reserveringen bieden een financiële basis voor 2028–2030. Via kaderstellende dialogen bepaalt uw raad het definitieve ambitieniveau en de bijbehorende middelen. De bestaande bestemmingsreserve Duurzaamheid wordt ingezet als cofinanciering van de Regio Deal voor het Develpark.

Voor **Buurtbloeiers (C4)** stellen we **€ 443.000** beschikbaar. Samen met de huidige bestemmingsreserve voor dit programma is daarmee voldoende dekking beschikbaar om Buurtbloeiers deze bestuursperiode voort te zetten. We zetten in op een jaarlijks stijgende bijdrage van partners, zodat de gemeentelijke bijdrage geleidelijk kan afnemen.

Verdere afweging bij de Kadernota 2028

Bij de Kadernota 2028 volgt de verdere financiële vertaling van het college uitvoeringsprogramma, in samenhang met de actuele financiële positie van de gemeente. De gemeenteraad kan dan een integrale afweging maken voor 2028 en de daaropvolgende jaren. Deze werkwijze wordt uitgelegd in het hoofdstuk ‘’Financiën: ambitie en financiële verantwoordelijkheid’’ in het college uitvoeringsprogramma en aan het begin van deze inleiding.

Financiën

Bestemmingsreserve college uitvoeringsprogramma

De hierboven beschreven 4 onderwerpen ad €2.043.000 in totaal kunnen financieel gedekt worden uit bestaande vrije ruimte in de Algemene Reserve, die via een in te stellen bestemmingsreserve college uitvoeringsprogramma begroten op de betreffende begrotingsprogramma's.

Met deze begroting wordt voorgesteld om deze bestemmingsreserve college uitvoeringsprogramma in te stellen en te vullen vanuit de Algemene Reserve. De Algemene Reserve blijft na deze onttrekking genoeg middelen bevatten voor het afdekken van het gemeentelijk risicoprofiel. Het instellen van een nieuwe reserve is een expliciet besluit van de raad en deze is dan ook separaat opgenomen in het raadsvoorstel bij deze begroting.

Indicatoren

In het raadsprogramma 2026-2030 zijn op ieder van de 6 thema's een aantal doelstellingen geformuleerd. De inhoudelijke begrotingsprogramma's uit deze begroting komen overeen met de thema's uit het raadsprogramma. Naast het raadsprogramma gaan de dienstverlening aan en het besturen van onze gemeente onverminderd door. De doelstelling en activiteiten van onze dienstverlenende gemeente en het bestuur zijn daarom opgenomen in het 7e begrotingsprogramma.

Aan het einde van ieder van deze 7 begrotingsprogramma's zijn twee tabellen met indicatoren opgenomen. De eerste tabel betreft de wettelijk verplichte (BBV) indicatoren voor het specifieke begrotingsprogramma. De tweede tabel betreft de voorgestelde indicatoren op de beschreven doelstellingen uit het raadsprogramma. Zo zijn alle voor een begrotingsprogramma relevante indicatoren bij elkaar te vinden.

Niet iedere doelstelling uit het raadsprogramma is te vatten in één indicator. Soms worden meerdere indicatoren per doelstelling voorgesteld of blijkt dat een indicator passend is voor meerdere doelstellingen. En wanneer het bijvoorbeeld gaat om een ontwikkeling van of verschillen tussen de verschillende buurten of bedrijventerreinen van Zwijndrecht is een separate (bestaande of nieuw te ontwikkelen) rapportage een logisch instrument. Dat wordt dan ook in de tabel beschreven. Denk bijvoorbeeld aan de Veiligheidsmonitor, een rapportage Buurtbloeiers of een rapportage in relatie tot onze verschillende bedrijventerreinen.

Waar we met indicatoren werken, zijn de ingevulde startwaardes 2026 meestal de gerealiseerde aantallen of percentages over het gehele jaar 2025. Streefwaardes voor aan het einde van de bestuursperiode (2030) zijn soms nog niet ingevuld, omdat het specifieke ambitieniveau en de daarmee mogelijk samenhangende investering nog moet worden bepaald.

Bestaand beleid

Het opstellen van een begroting is een proces van meerdere maanden. De wereld staat ondertussen niet stil. Dit betekent dat er altijd dingen gebeuren die het financiële beeld zoals dat voor de zomer bekend was, veranderen. Hieronder laten we zien welke ontwikkelingen er zijn geweest en om welke bedragen het gaat. We beginnen met het startpunt van de “kaderbrief” waarin het college aan de raad heeft verteld hoe we tot een begroting komen die financieel in evenwicht is. Vervolgens melden we de nieuwe ontwikkelingen en tenslotte de maatregel om een sluitende begroting te kunnen presenteren.

Sluit de begroting niet, dan zijn de inkomsten en uitgaven niet in evenwicht. Dan wordt Zwijndrecht verplicht om maatregelen te gaan nemen om dat alsnog voor elkaar te krijgen. In gewone mensentaal betekent dat: opnieuw en verder bezuinigen, of de belastingen verder verhogen. Gemeenten mogen namelijk niet jarenlang tekorten hebben om te voorkomen dat zij een eigen “Staatsschuld” opbouwen.

Op basis van het verloopoverzicht hieronder ziet u hoe Zwijndrecht wél een sluitende begroting voor 2027 voorlegt.

Als het resultaat nul is, is er een exact evenwicht tussen inkomsten en uitgaven. Staat er een negatief getal [tekort] , dan moeten er maatregelen worden genomen om het evenwicht alsnog te bereiken. Een positief getal [overschot] betekent dat dat bedrag aan onze reserves wordt toegevoegd.

Ten tijde van de kaderbrief was er sprake van tekorten in 2027 en 2028 en (kleine) overschotten in 2029 en 2030. Het evenwicht vanaf 2029 bereiken we doordat we in de afgelopen begrotingen bezuinigd hebben en voor deze begroting rekening hielden met hogere inkomsten en lagere uitgaven. Dit leest u terug in onze kaderbrief 2027

In de tussentijd is er nieuwe informatie beschikbaar gekomen, waarop wij onze cijfers moesten bijstellen. Op hoofdlijnen hebben zich de volgende ontwikkelingen voorgedaan:

Verloop op bestaand beleid	2027	2028	2029	2030	Kenmerk
Totaal effect van ontwikkelingen	**1.029**	**148**	**-1.764**	**-1.604**	
Update te dekken kosten uit middelen van derden en investeringen	334	-43	-39	-37	A1
Update te dekken exploitatiekosten uit grondexploitaties	-70	-159	-36	103	A2
Update begrotingscijfers DGJ/SOJ	351	351	351	351	A3
Overige (technische) correcties en doorrekeningen	414	-1	-40	-21	A4
Voorkòmen van begrotingscorrectie door provincie op raming WMO-hho	0	0	-2.000	-2.000	A5

A1: Dekking uit middelen van derden en investeringen

In deze post is het effect opgenomen van onze voortdurende inspanning om structurele kosten te dekken uit structurele externe inkomstenbronnen, zoals de middelen uit de tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat en energiebeleid (CDOKE). Door structurele lasten rechtstreeks te koppelen aan structurele inkomsten ontstaat in het eerste jaar een financieel voordeel.

Daarnaast wordt jaarlijks, op basis van de actuele urenplanningen, beoordeeld welke personeelskosten kunnen worden toegerekend aan investeringsprojecten. Hierbij worden uitsluitend onderbouwde en toerekenbare kosten meegenomen. De omvang van de geplande investeringen heeft direct invloed op het aantal uren dat de organisatie aan deze projecten besteedt. Hierdoor kan het bedrag dat aan investeringen wordt toegerekend per jaar hoger of lager uitvallen.

A2: Dekking uit grondexploitaties

Deze post heeft dezelfde oorsprong als post A1, maar betreft organisatiekosten die worden toegerekend aan grondexploitaties. Omdat grondexploitaties ten opzichte van reguliere gemeentelijke taken een relatief groot financieel risico- en kansenprofiel kennen, wordt hierover afzonderlijk gerapporteerd. De toegerekende kosten moeten namelijk bij de afronding van de grondexploitatie geheel of gedeeltelijk worden terugverdiend. Een zorgvuldige monitoring van deze post is daarom van belang voor een goed inzicht in de financiële positie en risico's van de grondexploitaties.

A3: Update begrotingscijfers SOJ/DGJ

Kort voor het zomerreces is duidelijk geworden dat de prijsontwikkeling binnen de jeugdhulp naar verwachting minder sterk is dan eerder werd aangenomen. In de kaderbrief is uitgegaan van een kostenontwikkeling volgens de primaire begroting van Dienst Gezondheid en Jeugd (DGJ) (onderdeel Service Organisatie Jeugd (SOJ)). Nu de prijsstijging naar verwachting beperkter blijft, ontstaat financiële ruimte die bijdraagt aan het begrotingsevenwicht.

A4: Overige technische aanpassingen en doorrekeningen

Deze post bevat een aantal technische en administratieve aanpassingen die voortkomen uit de jaarlijkse integrale beoordeling van de begroting. Het betreft grotendeels actualisaties van doorrekeningen en bijstellingen van beperkte budgetafwijkingen die onder de rapportagegrens vallen.

De meest opvallende correctie (van circa € 400.000) heeft betrekking op het uitstel van de invoering van de eigen bijdrage binnen de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO) voor één jaar. Als gevolg hiervan worden de structurele inkomsten een jaar later gerealiseerd, onder voorbehoud van tijdige landelijke besluitvorming en uitvoering. Ter compensatie ontvangt de gemeente via het gemeentefonds een vergoeding ter grootte van het wegvallende inkomstenbedrag in 2027.

Het uitstel leidt tot hogere kosten en minder inkomsten in 2027 bij de GR Sociaal (GRS). Dit was verwerkt in de begroting van de GRS en later deze zomer, bij onze verwerking van de Meicirculaire, onbedoeld opnieuw in de gemeentelijke begroting opgenomen. Door deze laatste aanpassing terug te draaien laat de begroting het juiste beeld zien voor 2027.

A5: Corrigeren geraamd begrotingsvoordeel WMO huishoudelijke ondersteuning

Zoals in de kaderbrief is aangegeven, ging Zwijndrecht ervan uit dat deze taak per 2029 wordt beëindigd, in lijn met het beleidsvoornemen van het kabinet. Omdat de uitvoering van deze taak voor de gemeente per saldo verlieslatend is, leidt het beëindigen ervan tot een financieel voordeel.
De provincie heeft de raad vanuit haar toezichthoudende rol laten weten dat zij dit voordeel niet accepteert als structurele bate in de begroting en deze post zal corrigeren bij de beoordeling van ons structurele begrotingssaldo. Deze correctie heeft direct tot gevolg dat de begrotingsjaren 2029 en 2030 niet langer in evenwicht zijn.

Dit verklaart tevens de grootste wijziging in het meerjarenperspectief. Het college heeft ervoor gekozen deze correctie niet af te wachten, maar deze al in voorliggende begroting te verwerken.

Dit leidde tot het beeld van een begroting die in geen enkel jaar in evenwicht is. Dat betekent dat we alsnog voor een bezuinigingsoperatie zouden komen te staan:

Ontwikkelingen van kaderbrief naar begroting	2027	2028	2029	2030
Resultaat na kaderbrief 2027	**-1.789**	**-1.243**	**624**	**118**
Effect van (nieuwe) ontwikkelingen	1.029	148	-1.765	-1.604
Resultaat na verwerking in deze begroting	**-760**	**-1.095**	**-1.141**	**-1.486**

* € 1.000

Het in evenwicht brengen van 2029 en 2030 is op deze korte termijn een onmogelijke opgave gebleken. Ook zagen we dat er voor 2027 kansen lagen om dat wel te doen.

Om te voldoen aan het uitgangspunt “baas in eigen portemonnee”, heeft het college zich gericht op het sluitend krijgen van het jaar **2027** in deze begroting.

Onder aan de streep: evenwicht in 2027	2027	2028	2029	2030
Resultaat na ontwikkelingen en tussenbericht provincie	**-760**	**-1.095**	**-1.141**	**-1.486**
Effect maatregelen voor evenwicht in de begroting	947	154	500	500
Resultaat van deze begroting	**187**	**-941**	**-641**	**-986**

x€1.000

Hieronder staat toegelicht hoe tot dat evenwicht wordt gekomen:

Aanvullende maatregelen voor structureel begrotingsevenwicht in 2027	2027	2028	2029	2030	Kenmerk
Effect maatregelen voor evenwicht in de begroting	**947**	**154**	**500**	**500**	
Toerekening BTW aan Afvalstoffenheffing ter grootte van lagere kosten HVC	500	500	500	500	B1
Baggeren havens uitstel van 2027 naar 2028	347	-346	0	0	B2
Actualisatie teamplannen 2027: uren en overhead naar investeringen	100	0	0	0	B3

x€1.000

B1: Toerekenen BTW aan afvalstoffenheffing

Bij de afvalstoffenheffing is sprake van een forse verlaging van de kosten vanaf 2026. Bij 100% kostendekkendheid zou dit ook leiden tot een verlaging van het tarief in 2027. Echter, bij de afvalstoffenheffing is geen sprake van volledige kostendekkendheid. Waar bij de rioolheffing al vele jaren de betaalde BTW op werkzaamheden wordt meegenomen in het tarief, gebeurde dat bij de afvalstoffenheffing geheel niet. Deze keuze is (impliciet) ooit gemaakt om de heffing (kunstmatig) lager te houden dan op grond van de afspraak “100% kostendekkendheid” zou zijn geweest.

Om de systematiek van beide heffingen meer congruent te maken, is besloten om bij deze begroting en het belastingjaar 2027 te starten met de toerekening van de BTW aan het tarief.

Dit betekent dat het tarief 2027 *niet* daalt, maar alleen stijgt met inflatie. Vanaf 2028 leidt deze toerekening wel tot een verhoging van enkele procenten boven de inflatie. Met deze toerekening wordt ruim een derde van de totale BTW die de gemeente betaalt, meegenomen in het tarief.

B2: Baggeren havens; uitstel van werkzaamheden van 2027 naar 2028

In de meerjarenplanning stond het uitbaggeren van enkele havens gepland voor het vierde kwartaal van 2027. Het is technisch mogelijk om de havens iets later te baggeren en te starten met de werkzaamheden begin 2028. Omdat de baggerbudgetten structureel zijn, is deze planningsbijstelling over de jaren heen neutraal (de kosten worden uiteindelijk gemaakt, maar in een later begrotingsjaar).

B3: Actualisatie teamplannen 2027: uren naar investeringen

Zoals bij onderdeel A1 is aangegeven, wordt gedurende de zomer jaarlijks een actualisatie uitgevoerd van de uren die aan investeringen kunnen worden toegerekend. In deze actualisatie was nog niet volledig rekening gehouden met een interne verschuiving van taken en formatie. Omdat de betreffende uren in 2027 nog daadwerkelijk voor investeringen worden ingezet, dienen deze nog één jaar aan investeringsprojecten te worden toegerekend. Dit resulteert in een incidenteel voordeel voor de begroting van 2027. Via de afschrijvingen wordt dit voordeel vervolgens gespreid over de economische levensduur van de investeringen en in gelijke delen verwerkt in de begroting voor de komende 30 tot 50 jaar.

Met al het bovenstaande hebben we vertrouwen dat er een reëel en structureel sluitende begroting ligt voor 2027. Tegelijkertijd is nauwelijks structurele ruimte voor nieuw beleid en ook zien we dat het financieel ravijn vanaf 2028 voor Zwijndrecht, net als veel andere gemeenten, reëel is.

Alles samenvattend, is dit het begrote resultaat:

Onder aan de streep: evenwicht in 2027	2027	2028	2029	2030
Resultaat van deze begroting	187	-941	-641	-986

* € 1.000

Beleidsbegroting

Programmaplan

1. Sterke sociale basis in de Zwijndrechtse wijken

Inleiding

We willen dat Zwijndrecht een gemeente is waarin mensen mee kunnen doen, elkaar ontmoeten en naar elkaar omkijken. Veel inwoners, vrijwilligers, verenigingen, maatschappelijke organisaties en professionals zetten zich daar iedere dag voor in. Die kracht willen we behouden, beter verbinden en verder versterken.

Tegelijkertijd verandert de samenleving. De zorgvraag groeit, verschillen tussen buurten zijn groot en het vinden en behouden van vrijwilligers vraagt aandacht. Ook hebben inwoners soms ondersteuning nodig om mee te kunnen blijven doen. Daarom willen we de komende jaren een verdere beweging maken **van zorg naar preventie en van individuele ondersteuning naar een sterke basis dichtbij inwoners en meer groepsgerichte ondersteuning**. Dat betekent niet dat professionele zorg verdwijnt. Voor inwoners die zorg of ondersteuning nodig hebben, moet deze beschikbaar blijven. Juist door eerder te ondersteunen en problemen waar mogelijk te voorkomen, willen we specialistische zorg beschikbaar en betaalbaar houden voor inwoners die deze echt nodig hebben.

In 2027 zetten we hierin belangrijke stappen. We versterken de samenwerking met maatschappelijke partners, benutten de kracht van inwoners, vrijwilligers en verenigingen en investeren in ontmoeting, sport, bewegen, cultuur en andere activiteiten die bijdragen aan gezondheid en welzijn.
Voor ouders, kinderen en jongeren werken we samen met kinderopvang, onderwijs en jeugdhulporganisaties aan een sterke basis waarin zij gezond, veilig en kansrijk kunnen opvoeden en opgroeien. We organiseren ondersteuning zoveel mogelijk dichtbij inwoners, zoveel mogelijk groepsgericht en sluiten aan bij wat mensen en buurten nodig hebben.

Niet iedere buurt en niet iedere inwoner heeft hetzelfde nodig. Daarom zetten we met Buurtbloeiers extra in op buurten waar de sociale en maatschappelijke veerkracht onder druk staat. We verbinden daar sociale en fysieke opgaven en werken samen met inwoners en partners aan gezondheid, ontmoeting, ontwikkelkansen, bestaanszekerheid, veiligheid en een prettige leefomgeving.

Zo bouwen we aan een sociale basis waarin inwoners zoveel mogelijk zelf en samen verder kunnen, kinderen en jongeren kansen krijgen om zich te ontwikkelen, laagdrempelige ondersteuning dichtbij beschikbaar is en professionele zorg beschikbaar blijft wanneer dat nodig is.

Versterken van de sociale basis en samenhang in wijken

Wat willen we bereiken?

We willen een sterke sociale basis waarin inwoners elkaar kunnen ontmoeten, mee kunnen doen en naar elkaar omkijken. Verenigingen, vrijwilligers, bewonersinitiatieven, maatschappelijke organisaties en professionals vormen samen die basis.

We willen de kracht die al in Zwijndrecht aanwezig is beter benutten en partijen sterker met elkaar verbinden. Daarbij kijken we welke rol inwoners en organisaties zelf kunnen vervullen en waar ondersteuning van de gemeente of professionele organisaties nodig is. We verwachten daarbij niet dat vrijwilligers en verenigingen professionele ondersteuning overnemen, maar zoeken juist naar een goede verbinding tussen informele en professionele ondersteuning.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2027:

- Stellen we samen met maatschappelijke partners het plan van aanpak Versterken sociale basis op en leggen dit ter besluitvorming voor aan de gemeenteraad;
- Vertalen we dit plan naar concrete afspraken en opdrachten aan maatschappelijke partners;
- Versterken we de samenwerking tussen inwoners, vrijwilligers, verenigingen, maatschappelijke organisaties en professionele ondersteuning;
- Sluiten we zoveel mogelijk aan bij wat inwoners en buurten zelf kunnen en nodig hebben;
- Stimuleren en ondersteunen we bewonersinitiatieven en activiteiten die bijdragen aan ontmoeting, meedoen en onderlinge verbondenheid;
- Voeren we de **Lokale Inclusie Agenda** verder uit en werken we aan een samenleving waarin iedereen kan meedoen;
- Onderzoeken we wat vrijwilligers, verenigingen en stichtingen nodig hebben en waar de behoefte aan vrijwilligers het grootst is, als voorbereiding op nieuw vrijwilligersbeleid.

Recreatie en ontmoeting dicht bij huis

Wat willen we bereiken?

We willen dat inwoners dichtbij huis mogelijkheden hebben om **elkaar te ontmoeten, te sporten, te bewegen, te recreëren en deel te nemen aan kunst en cultuur**.

Sport, cultuur, verenigingen en ontmoetingsplekken dragen bij aan fysieke en mentale gezondheid, persoonlijke ontwikkeling en verbinding tussen mensen. Daarmee zijn ze een belangrijk onderdeel van de sociale basis en van onze beweging van zorg naar preventie. We willen voorzieningen daarom niet alleen beoordelen op de activiteit of het gebouw zelf, maar vooral op de maatschappelijke betekenis die zij hebben voor inwoners en buurten.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2027:

- Stimuleren we sport en bewegen als onderdeel van een gezonde leefstijl en als manier om inwoners te ontmoeten en mee te laten doen;
- Geven we verder uitvoering aan onze aanpak gericht op gezondheid, preventie en positieve gezondheid;
- Ondersteunen we verenigingen en maatschappelijke organisaties die bijdragen aan sport, bewegen, ontmoeting en sociale samenhang;
- Zorgen we ervoor dat kunst en cultuur toegankelijk zijn en bijdragen aan ontmoeting, ontwikkeling en positieve gezondheid;
- Versterken we de verbinding tussen culturele organisaties, welzijnswerk en het sociaal wijkteam;
- Zetten we in op het bereiken van inwoners die niet vanzelfsprekend deelnemen aan sport, cultuur of andere maatschappelijke activiteiten;
- Verbinden we recreatie en ontmoeting aan ontwikkelingen in buurten en de openbare ruimte;
- Benutten we binnen Buurtbloeiers sport, bewegen, kunst en cultuur om sociale samenhang en ontwikkelkansen te versterken.

Samenwerkingsagenda Kinderopvang, Onderwijs en Jeugd

Wat willen we bereiken?

We willen dat kinderen en jongeren in Zwijndrecht **gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien** en zoveel mogelijk gebruik kunnen maken van de gewone voorzieningen in hun eigen leefomgeving. Wanneer ondersteuning nodig is, willen we dat deze vroeg en dichtbij beschikbaar is.

Daarom werken kinderopvang, onderwijs, jeugdhulporganisaties en gemeente vanuit de **Samenwerkingsagenda Kinderopvang, Onderwijs en Jeugd** samen aan een sterke basis voor kinderen, jongeren en gezinnen. We willen problemen eerder signaleren, onderwijs en ondersteuning beter op elkaar laten aansluiten en voorkomen dat onnodig specialistische jeugdhulp wordt ingezet. Daarbij blijven de ambities uit de Samenwerkingsagenda richtinggevend: een trendbreuk in het gebruik van geïndiceerde jeugdhulp, geen langdurige thuiszitters en opvang en onderwijs voor jeugdigen zoveel mogelijk binnen de eigen regio.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2027:

- Voeren we de Samenwerkingsagenda Kinderopvang, Onderwijs en Jeugd verder uit met kinderopvang, onderwijs, jeugdhulp en andere betrokken partners;
- Versterken we de samenwerking tussen scholen, jeugdhulporganisaties, het VIVERA Sociaal Wijkteam en de gemeente;
- Organiseren we ondersteuning zoveel mogelijk groepsgericht en dichtbij kinderen, jongeren en gezinnen en sluiten we aan bij hun dagelijkse leefomgeving;
- Zetten we in op vroegsignalering en preventie, zodat problemen eerder worden herkend en waar mogelijk wordt voorkomen dat zwaardere jeugdhulp nodig is;
- Werken we verder aan de beweging van individueel geïndiceerde hulp naar meer lichte, collectieve en kortdurende ondersteuning;
- Blijven we inzetten op het voorkomen en terugdringen van langdurig schoolverzuim en thuiszitten;
- Werken we eraan dat kinderen en jongeren zoveel mogelijk binnen de eigen regio onderwijs, opvang en passende ondersteuning kunnen krijgen;
- Verbinden we de Samenwerkingsagenda met Buurtbloeiers, zodat inzet op onderwijs, jeugd, gezondheid, bestaanszekerheid en leefomgeving elkaar versterkt.

Van groeiende zorgvraag naar laagdrempelige, betaalbare en beschikbare ondersteuning

Wat willen we bereiken?

We willen dat inwoners die ondersteuning nodig hebben deze **zo vroeg mogelijk, dichtbij en laagdrempelig** kunnen vinden. Tegelijkertijd moet specialistische zorg beschikbaar blijven voor inwoners die deze echt nodig hebben.
Daarom versterken we de beweging van zwaardere zorg naar preventie. We kijken niet alleen naar het oplossen van een individuele zorgvraag, maar ook naar wat inwoners zelf kunnen, wat hun omgeving kan betekenen en welke algemene of collectieve ondersteuning beschikbaar is.
Zorg en ondersteuning moeten ook op langere termijn betaalbaar en uitvoerbaar blijven. Dat vraagt om duidelijke keuzes, lokale regie en goede samenwerking met regionale partners en gemeenschappelijke regelingen.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2027:

- Werken we met maatschappelijke partners, waaronder de huisartsen, verder uit wat nodig is om de beweging van zwaardere zorg naar preventie te realiseren;

- Werken we aan het Transformatieplan Sociaal Domein 2.0 en leggen we de noodzakelijke keuzes aan de gemeenteraad voor;
- Versterken we preventieve en laagdrempelige ondersteuning dichtbij inwoners;
- Blijven we het VIVERA Sociaal Wijkteam inzetten als centraal en laagdrempelig punt voor alle inwoners van alle leeftijden voor informatie, advies, ondersteuning en toegang tot zorg;
- Versterken we de samenhang tussen ondersteuning voor jeugd en volwassenen en kijken we zoveel mogelijk integraal naar huishoudens en verschillende leefgebieden;
- Blijven we binnen de Wmo zoeken naar preventieve, passende en betaalbare alternatieven voor zwaardere maatwerkvoorzieningen;
- Sturen we lokaal en regionaal actief op de beschikbaarheid, kwaliteit en betaalbaarheid van jeugdhulp;
- Werken we aan het voorkomen van onnodig gebruik van geïndiceerde jeugdhulp en organiseren we ondersteuning zoveel mogelijk in de gewone leefomgeving en zoveel mogelijk groepsgericht;
- Blijven we onze verantwoordelijkheid nemen voor Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang en werken we aan passende ondersteuning en huisvesting voor kwetsbare inwoners.

Aanpakken van ongelijkheid tussen buurten

Wat willen we bereiken?

We willen verschillen tussen buurten verkleinen en ervoor zorgen dat **de buurt waarin iemand opgroeit of woont zo min mogelijk bepalend is voor de kansen die iemand krijgt**.

In een aantal Zwijndrechtse buurten staat de veerkracht meer onder druk. Daar komen vraagstukken rond wonen, gezondheid, inkomen, onderwijs, veiligheid en leefbaarheid vaker samen. Juist daar is een langdurige en integrale aanpak nodig.

Met Buurtbloeiers willen we samen met inwoners, woningcorporaties, onderwijs, welzijn, zorg, politie en andere partners de kracht van buurten versterken. Daarbij verbinden we sociale maatregelen met investeringen in woningen en de leefomgeving.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2027:

- Zetten we de langjarige aanpak Buurtbloeiers voort en richten we onze inzet op de buurten waar de veerkracht het meest onder druk staat;
- Werken we per buurt vanuit wat daar daadwerkelijk nodig is en benutten we de kracht en mogelijkheden die in de buurt aanwezig zijn;
- Verbinden we de inzet op gezondheid, onderwijs, bestaanszekerheid, werk, sport, cultuur, veiligheid, wonen en leefomgeving;
- Zoeken we actief contact met inwoners die met reguliere dienstverlening en voorzieningen minder gemakkelijk worden bereikt;
- Werken we samen met inwoners aan activiteiten die sociale samenhang en samenredzaamheid vergroten;
- Verbinden we de sociale aanpak aan fysieke investeringen in woningen, voorzieningen en openbare ruimte;
- Verbinden we de Samenwerkingsagenda Kinderopvang, Onderwijs en Jeugd aan de buurtaanpak, zodat kinderen en jongeren juist in buurten waar de veerkracht onder druk staat betere ontwikkelkansen krijgen.

Gezondheid, inclusie, sport en bewegen

Wat willen we bereiken?

We willen dat alle inwoners zoveel mogelijk gezond, actief, zelfstandig en volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving. We kijken daarbij breed naar gezondheid. Gezondheid gaat niet alleen over lichamelijke gezondheid, maar ook over mentaal welzijn, zingeving, sociale contacten, meedoen en de omgeving waarin mensen wonen en leven.

Sport en bewegen spelen hierin een belangrijke rol. Bewegen draagt bij aan de fysieke en mentale gezondheid, brengt mensen bij elkaar en helpt inwoners om actief mee te doen. Daarmee zijn sport en bewegen niet alleen een doel op zichzelf, maar ook een belangrijk onderdeel van onze inzet op preventie en het versterken van de sociale basis.

We willen dat sport en bewegen voor zoveel mogelijk inwoners bereikbaar en toegankelijk zijn. Daarbij hebben we extra aandacht voor inwoners voor wie deelnemen niet vanzelfsprekend is. Via laagdrempelige ondersteuning en het sport- en beweegloket helpen we inwoners om passend sport- en beweegaanbod te vinden en ondersteunen we de verbinding tussen inwoners, sportaanbieders, maatschappelijke organisaties en zorg en welzijn.

Daarnaast willen we dat inwoners, ongeacht hun achtergrond, leeftijd of beperking, zoveel mogelijk dezelfde mogelijkheden hebben om mee te doen.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2027:

- Blijven we werken vanuit de uitgangspunten van positieve gezondheid en zetten we in op het voorkomen van gezondheidsproblemen;
- Stimuleren we inwoners om meer te sporten en bewegen en maken we de verbinding met gezondheid, preventie, ontmoeting en sociale samenhang;
- Zetten we het sport- en beweegloket in als laagdrempelige toegang tot informatie, advies en passend sport- en beweegaanbod;
- Versterken we via het loket de verbinding tussen inwoners, sportverenigingen en andere sportaanbieders, welzijn, onderwijs en zorg;
- Hebben we extra aandacht voor inwoners die belemmeringen ervaren om te sporten of bewegen en helpen we hen bij het vinden van passend aanbod;
- Ondersteunen we sportverenigingen en andere aanbieders bij hun maatschappelijke rol en bij het toegankelijk maken van sport en bewegen voor verschillende groepen inwoners;
- Verbinden we sport en bewegen aan de aanpak in de wijken en aan Buurtbloeiers zodat activiteiten aansluiten bij wat inwoners en buurten nodig hebben;
- Verbinden we gezondheid aan sport, bewegen, ontmoeting, cultuur, bestaanszekerheid en de inrichting van de leefomgeving;
- Zetten we preventieve activiteiten voort die bijdragen aan de fysieke en mentale gezondheid van inwoners;
- Voeren we de Lokale Inclusie Agenda verder uit, met aandacht voor fysieke toegankelijkheid, gemeentelijke accommodaties, meedoen, ontmoeten en het tegengaan van discriminatie;
- Betrekken we inwoners en maatschappelijke partners bij de uitvoering en kijken we waar inwoners belemmeringen ervaren om mee te doen;
- Geven we extra aandacht aan inwoners en buurten waar gezondheidsachterstanden en andere vormen van ongelijkheid samenkomen.

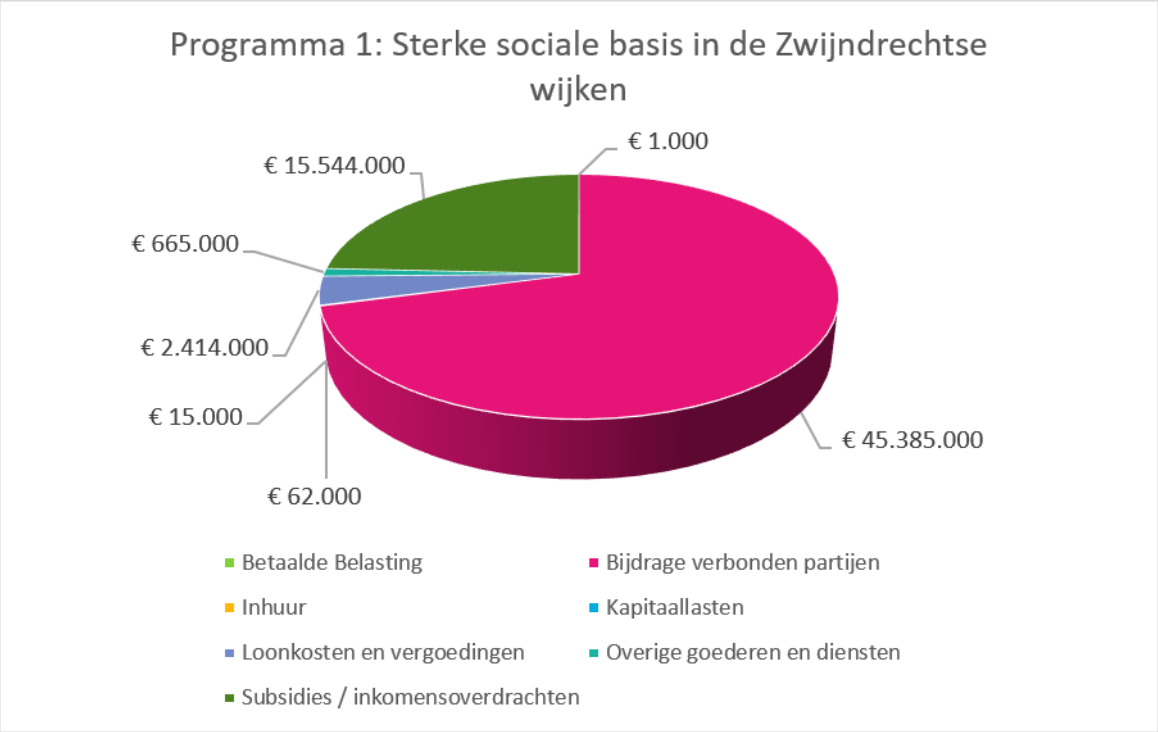
Wat mag het kosten?

Totaal van het programma

Programma 1 **Sterke sociale basis in de Zwijndrechtse wijken**	**Rekening 2025**			**Begroting 2026**			**Begroting 2027**		
	Lasten	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Saldo van baten en lasten	**-62.712**	**10.873**	**-51.839**	**-63.818**	**4.958**	**-58.861**	**-64.086**	**5.127**	**-58.960**
Mutaties reserves	-1.428	388	-1.040	0	2.213	2.213	0	0	0
Resultaat	**-64.140**	**11.261**	**-52.879**	**-63.818**	**7.171**	**-56.648**	**-64.086**	**5.127**	**-58.960**

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Begrotingssubsidie

Binnen het programma wordt één subsidie in de vorm van een “begrotingssubsidie” verleend. Een begrotingssubsidie is een subsidievorm die wordt toegepast wanneer uit marktanalyse blijkt dat er maar één of een zeer beperkt aantal organisaties in staat zijn een specifieke activiteit uit te kunnen voeren. Hij moet expliciet in de gemeentelijke begroting worden vermeld op basis van artikel 4:23, derde lid, onder c, van de Algemene wet bestuursrecht (Awb):

Naam Instelling	Bedrag	Activiteit
Stichting Vivera Sociaal Wijkteam	5.300.000	Voor de uitvoering van de taken voor het lokale, integrale team voor informatie, advies en ondersteuning voor inwoners van alle leeftijden en de toegang tot hulp en zorg in de gemeente Zwijndrecht.

BBV-indicatoren en indicatoren raadsprogramma

BBV indicator	Omschrijving	Jaartal brongegevens	Landelijk	Vergelijkbare gemeenten (Type B/F)	Zwijndrecht
Absoluut verzuim	Er wordt gesproken van absoluut verzuim als een leerplichtige of kwalificatie plichtige jongere niet op een school of instelling staat ingeschreven. (Aantal per 1.000 leerlingen).	2023	6,3	9	0,8
Relatief verzuim	Er is sprake van relatief verzuim als een jongere wel op een school staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimd. Ook veelvuldig te laat komen kan hiertoe worden gerekend.(Aantal per 1.000 leerlingen).	2024	28	23	14
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie	Het percentage van het totaal aantal leerlingen van het VO en MBO (12 tot 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.	2024	2,30%	2,10%	2,40%
Niet-sporters	Het percentage niet wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder.	2024	42,50%	43,80%	53,10%
Jongeren met delict voor de rechter	Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor een rechter is verschenen.	2023	1%	1%	1%
Lopende re-integratievoorziening	Het aantal re-integratie voorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar Aantal per 10.000 inwoners.	2025	217,8	172,6	216,7
Jongeren met jeugdhulp	Percentage van alle jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp.	2025	13,70%	14,20%	16,20%
Jongeren met jeugdbescherming	Percentage van alle jongeren tot 18 jaar met jeugdbescherming	2025	1%	0,90%	1,50%
Jongeren met jeugdreclassering	Percentage van alle jongeren tot 18 jaar met jeugdreclassering.	2025	0,40%	0,30%	0,60%
Cliënten een maatwerkvoorziening WMO	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de WMO. Aantal per 10.000 inwoners.	2025	720	697	870

Doelstelling uit Raadsprogramma	Eigen indicator	Streefwaarde 2030	Startwaarde eind 2025
Aantal inwoners dat deelneemt aan georganiseerde sport stijgt	percentage inwoners Zwijndrecht dat lid is van een sportvereniging	nog te bepalen	30%
Deelname aan georganiseerde sport stijgt in kwetsbare wijken	percentage inwoners van kwetsbare wijken dat lid is van een sportvereniging	nog te bepalen	26%
Verschuiving van geïndiceerde zorg naar preventieve voorzieningen wordt zichtbaar	aantal jongeren met geïndiceerde Jeugdhulp per jaar	nog te bepalen	1.470
	aantal inwoners met minimaal één WMO-indicatie per jaar	nog te bepalen	3.885
	aantal hulpvragen dat het sociaal wijkteam heeft opgepakt per jaar	nog te bepalen	2.446
Verschillen in ervaren leefbaarheid en gezondheid tussen wijken nemen af	rapportcijfer prettig wonen per wijk	separate rapportage	separate rapportage
	rapportcijfer veiligheid in de buurt per wijk	separate rapportage	separate rapportage
	zeer goed ervaren gezondheid per wijk	separate rapportage	separate rapportage
Aantal overlast- en onveiligheidsmeldingen daalt in kwetsbare wijken	aantal meldingen sociale overlast per jaar per wijk	separate rapportage	separate rapportage
	aantal meldingen fysieke omgeving per wijk	separate rapportage	separate rapportage
	percentage inwoners dat zich vaak onveilig voelt per wijk	separate rapportage	separate rapportage

2. Ruimte om te wonen

Inleiding

Zwijndrecht staat voor een belangrijke ruimtelijke opgave. De druk op de woningmarkt is onverminderd groot en tegelijkertijd verandert de samenstelling van onze bevolking. Vergrijzing, de groei van kleinere huishoudens en de behoefte aan passende woningen voor starters, gezinnen en senioren vragen om een daadkrachtige aanpak. Daarom investeren wij in een aantrekkelijke, gevarieerde en duurzame woonomgeving waarin inwoners in elke levensfase een passende woning kunnen vinden. Groei is daarbij niet alleen nodig om een bijdrage te leveren aan de woningnood, maar een noodzakelijke voorwaarde om onze voorzieningen, leefbaarheid en financiële veerkracht op peil te houden.

De komende jaren zetten we in op de versnelling van woningbouw, met bijzondere aandacht voor doorstroming en een betere balans in de woningvoorraad. Door nieuwe woningen toe te voegen in verschillende prijssegmenten creëren we ruimte voor starters, gezinnen, senioren en mensen die binnen Zwijndrecht een volgende stap willen zetten. Tegelijk werken we aan het versterken van bestaande wijken, het verbeteren van de kwaliteit van woningen en het verduurzamen van de gebouwde omgeving. Zo bouwen we niet alleen aan nieuwe huizen, maar ook aan sterke, leefbare en toekomstbestendige buurten.

Wonen en bouwen staan bovendien niet op zichzelf. De kwaliteit van de woningvoorraad heeft direct invloed op leefbaarheid, veiligheid, gezondheid en sociale samenhang. Daarom verbinden we woningbouw met investeringen in openbare ruimte, voorzieningen, bereikbaarheid en duurzaamheid. Samen met inwoners, woningcorporaties, ontwikkelaars en regionale partners werken we aan een Zwijndrecht waarin groei in balans plaatsvindt: een gemeente waar huidige en toekomstige inwoners prettig kunnen wonen, waar buurten veerkrachtig zijn en waar we bouwen aan een sterke toekomst voor de generaties die na ons komen.

Versnellen van woningbouw en vergroten van de kansen op de woningmarkt

Wat willen we bereiken?

We willen voldoende woningen realiseren om te voorzien in de woningbehoefte van huidige en toekomstige inwoners. Daarbij zetten we in op een grotere woningvoorraad, betere doorstroming en meer kansen voor starters, gezinnen en senioren.

1. *Toevoegen woningbouw en duurzame groei.*

We willen in komende periode nieuwe woningen toevoegen. Waarbij we zowel kijken naar de komende vier jaar als de periode hierna. We bouwen in deze periode minimaal 1250 woningen en voegen aanvullend minimaal 1000 woningen toe aan de harde planvoorraad. Op deze manier kunnen we een stijgende lijn rondom bouwen vasthouden.

2. *Met maatregelen te komen om de gewenste doorstroom te kunnen realiseren en iedereen een kans te geven op de woningmarkt.*

Via de woningbouwprogrammering en met gerichte stimuleringsmaatregelen, zoals de verhuismakelaar, startersleningen, de Goed Wonen Lening en het verkennen van de mogelijkheden voor doorstroomleningen, vergroten we de kansen van starters op de woningmarkt en bevorderen we de doorstroom.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2027:

- We voeren het woonplan, onze woningbouwstrategie en het meerjarenprogramma gebiedsontwikkeling (gekoppeld aan de planmonitor) uit, waarbij we gevarieerd in typologieën en prijsklassen bouwen om doorstroming op gang te helpen. Zo realiseren we langere verhuisketens en ontstaan voor starters mogelijkheden een bereikbare woning te vinden in de bestaande voorraad.
- We geven uitvoering aan woningbouwprojecten (actief) en faciliteren initiatieven uit de markt als deze bijdragen aan onze ambities. In 2027 zetten we stappen in onderstaande projecten:
    - Start planvorming en ophalen kaders voor de herontwikkeling van Zwaluwstraat 1 (Kubiek);
    - Start planvorming informatieavond voor ontwikkelingen Heerjansdam Oost(einde) / Ganzekant en Munnikensteeg;
    - Start planvorming en subsidieaanvraag voor gebiedsontwikkeling Walburg;
    - Uitwerking bouwplannen Westelijke Parallelweg en voormalige brandweerlocatie;
    - Oriëntatieavond over ontwikkeling Gezondheidspark;
    - Start planvorming en ophalen kaders voor ontwikkeling Tuinderskwartier/BTLS, in samenspraak met WK10.
- We stellen een verkenning op om de mogelijkheden voor doorstroming (inclusief de verhuismakelaar, afspraken met corporaties en doorstroomlening) op en bespreken deze oriënterend met de gemeenteraad.
- We werken een voorstel uit voor intensivering (uitbreiding) van de uitgenutte starters- en goed wonen lening.

Versterken van de balans in de woningvoorraad

Wat willen we bereiken?

We willen een meer evenwichtige woningvoorraad realiseren die aansluit bij de woonbehoeften van huidige en toekomstige inwoners. Door meer balans aan te brengen in de samenstelling van de woningvoorraad en te sturen op gemengde buurten, versterken we de veerkracht van kwetsbare wijken, bevorderen we doorstroming op de woningmarkt en vergroten we de leefbaarheid en sociale samenhang. Daarmee bouwen we aan sterke, inclusieve en toekomstbestendige buurten waarin inwoners prettig kunnen wonen en zich kunnen ontwikkelen.

3. *Evenwichtigere verdeling sociale woningvoorraad in Zwijndrecht.*

Samen met de woningcorporaties maken we een plan om te zorgen voor een betere spreiding van de sociale woningvoorraad, zodat de veerkracht in de meest kwetsbare buurten toeneemt. Daarnaast kijken we naar slimme manieren om de bestaande voorraad kwalitatief te verbeteren.

4. Samen met de gemeenten in de woonregio een woonakkoord af te sluiten.

We willen een regionaal woonakkoord sluiten, waarbij ook de provincie meedoet. Zo willen we onder andere borgen dat er in onze woonregio een evenwichtigere verdeling van de sociale woningvoorraad en daarmee zorg- en ondersteunings- kosten ontstaat.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2027:

- We organiseren een kaderstellende dialoog met de gemeenteraad om de kaders voor het plan van aanpak ''Evenwichtigere verdeling sociale woningvoorraad'' op te halen. Daarbij betrekken we ook de woningbouwcorporaties.
- We nemen in de regio het initiatief om opnieuw te proberen om tot een regionaal woonakkoord te komen waarbij de evenwichtigere verdeling van het de sociale woningvoorraad een belangrijk uitgangspunt is.

Verbeteren en verduurzamen van de bestaande woningvoorraad

Wat willen we bereiken?

We willen de kwaliteit, duurzaamheid en toekomstbestendigheid van de bestaande woningvoorraad versterken. Door woningen te verbeteren, te verduurzamen en waar nodig te vernieuwen, vergroten we het wooncomfort van inwoners en versterken we de leefbaarheid van buurten. Daarmee dragen we bij aan sterke en veerkrachtige wijken, een gezonde leefomgeving en een woningvoorraad die aansluit bij de woonbehoeften van nu en van de toekomst.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2027:

- We monitoren en voeren de prestatieafspraken uit met de woningcorporaties, waarbij het transformeren en kwalitatief verbeteren van sociale huurwoningen blijvend aandacht krijgt.
- We werken in 2027 aan nieuwe prestatieafspraken met de corporaties. Voorafgaand daaraan halen we kaders en belangrijke aandachtspunten op bij de gemeenteraad.
- In het programma bereikbare en duurzame leefomgeving staat de inzet om huizen duurzaam te verwarmen en de energievraag te verminderen.

Ruimtelijke Ordening

Wat willen we bereiken?

We willen de schaarse ruimte in Zwijndrecht zorgvuldig en toekomstgericht benutten. Met de omgevingsvisie geven we richting aan ruimtelijke ontwikkelingen en bieden we een duidelijk kader voor inwoners, ondernemers, initiatiefnemers en ontwikkelaars. Hiermee creëren we duidelijkheid over de manier waarop Zwijndrecht zich de komende jaren ruimtelijk ontwikkelt.
Tegelijkertijd werken we verder aan de implementatie van de Omgevingswet. We versterken onze dienstverlening en zorgen voor een professionele, voorspelbare en kwalitatief hoogwaardige vergunningverlening die initiatiefnemers ondersteunt bij het realiseren van hun plannen.

5. Visie op het buitengebied ontwikkelen.

Een visie op het buitengebied ontwikkelen, waarbij we de verschillende belangen en kwaliteit borgen en ook oog is voor de kansen om het gericht te versterken met woningbouw die passend is voor de locatie. Deze visie zal worden opgenomen in de Omgevingsvisie.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2027:

- We werken conform de eerder door de gemeenteraad meegegeven kaders aan de herziening van de huidige omgevingsvisie.
- De omgevingswet is geïmplementeerd, maar de transitiefase is nog maar net begonnen. In deze fase werken we eraan om alle oude regels en bestemmingsplannen samen te voegen tot één definitief omgevingsplan, en deze overgangsfase loopt tot eind 2031.
- Rondom het buitengebied werken we eerst aan de specifieke uitwerking van de projecten Munnikensteeg en Heerjansdam Oost(einde) / Ganzekant. Een bredere verkenning naar de waarde, kansen, belangen van het Buitengebied starten we in een latere fase op met de gemeenteraad.

Passende huisvesting van bijzondere doelgroepen

Wat willen we bereiken?

We willen voorzien in passende huisvesting voor bijzondere doelgroepen, waarbij we invulling geven aan onze wettelijke taken en tegelijkertijd oog houden voor draagkracht, leefbaarheid en een evenwichtige verdeling binnen de gemeente en regio.

6. Invulling te geven aan de huisvesting van bijzondere doelgroepen.

We willen onze opgave rondom de huisvesting van bijzondere doelgroepen (statushouders, Oekraïners) verder met elkaar vormgeven. We hebben daarbij ook te voorzien in de huisvesting van andere bijzondere doelgroepen zoals beschermd wonen, maatschappelijke opvang en vrouwenopvang.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2027:

- We halen kaders op bij de gemeenteraad voor de opvang van bijzondere doelgroepen. We herijken daarbij (in samenwerking met de regio en centrumgemeente) de opdracht voor het realiseren van woonvormen voor deze doelgroepen.
- De opvang in het AZC stopt contractueel op 22 april 2027. Volgens de spreidingswet, is er wel een wettelijke taak. We organiseren het gesprek met de gemeenteraad waarin we de kaders ophalen waarbinnen we deze wettelijke taak kunnen uitvoeren.

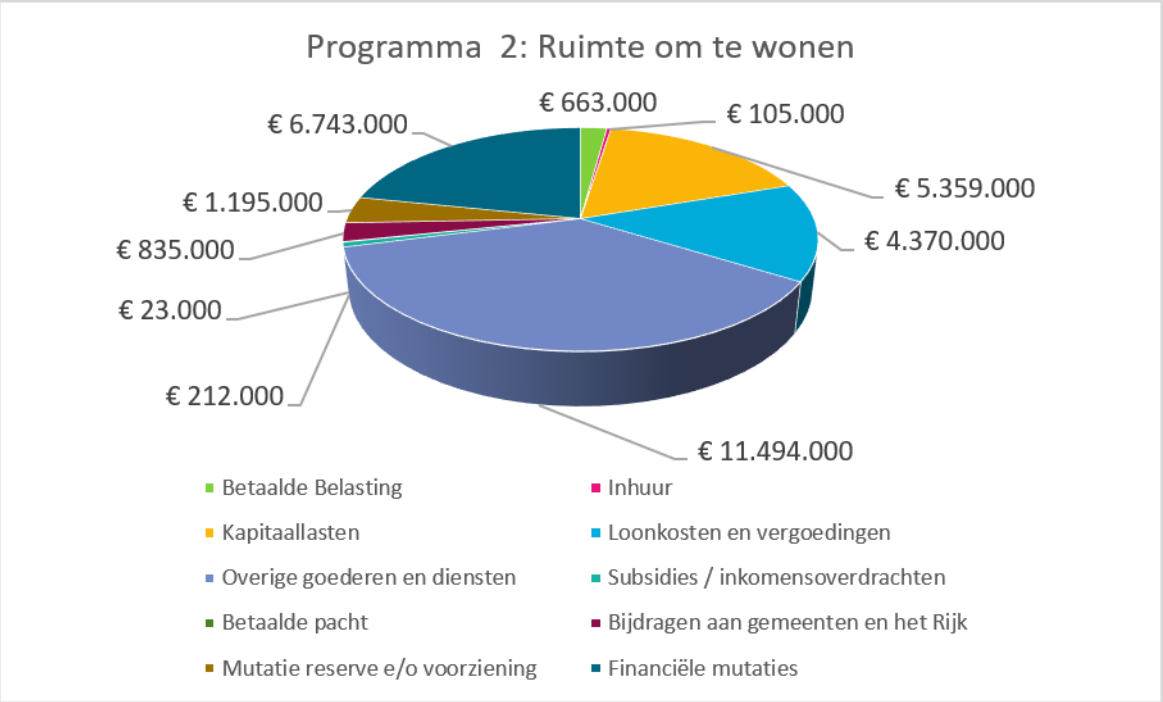
Wat mag het kosten?

Totaal van het programma

Programma 2 **Ruimte om te wonen**	**Rekening 2025**			**Begroting 2026**			**Begroting 2027**		
	Lasten	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Saldo van baten en lasten	**-24.484**	**20.259**	**-4.225**	**-25.803**	**15.884**	**-9.918**	**-30.062**	**21.080**	**-8.982**
Mutaties reserves	-9.650	6.446	-3.204	-1.834	2.095	261	-936	973	37
Resultaat	**-34.134**	**26.705**	**-7.429**	**-27.636**	**17.979**	**-9.657**	**-30.998**	**22.053**	**-8.945**

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

BBV-indicatoren en specifieke doelstellingen uit het raadsprogramma

BBV indicator	Omschrijving	Jaartal brongegevens	Landelijk	Vergelijkbare gemeenten (Type B/F)	Zwijndrecht
Gemiddelde WOZ waarde	Gemiddelde WOZ waarde (in duizenden euro's)	2026	€ 439	€ 446	€ 376
Nieuw gebouwde woningen	Nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties (per 1.000 inwoners).	2024	8,4	8,8	2.7
Demografische druk	Aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder per 100 personen van 10 tot 65 jaar.	2026	713	797	809
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Het gemiddelde bedrag in euro's per jaar dat een eenpersoonshuishouden betaald voor woonlasten.	2026	€ 993	€ 957	€ 1.070
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Het gemiddelde bedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishoudens betaald voor woonlasten.	2026	€ 1.091	€ 1.044	€ 1.097

Doelstelling uit Raadsprogramma	Eigen indicator	Streefwaarde 2030	Startwaarde eind 2025
Toevoegen minimaal 1.250 woningen aan bestaande voorraad tot 2030	Aantal opgeleverde nieuwe huur- en koopwoningen vanaf 1 januari 2026.	1.250	0
Toevoegen minimaal 1.000 woningen aan bestaande planvoorraad voor na 2030	Aantal aan planvoorraad toegevoegde huur- en koopwoningen vanaf 1 januari 2026	1.000	0
Aandeel van sociale huurwoningen in woningvoorraad blijft gelijk	Aantal sociale huurwoningen in bezit van woningcoörporaties	7.587	7.587
Afname aantal concentratiegebieden sociale huurwoningen in kwetsbare wijken	Aantal sociale huurwoningen, gedeeld door het totaal aantal woningen per wjk	separate rapportage	separate rapportage
Groei van inwoners beweegt richting het landelijk gemiddelde	Percentage groei inwoners Zwijndrecht afgezet tegen landelijk groeipercentage inwoners	0,5% groei per jaar	0,3% groei per jaar

3. Bestaanszekerheid – van rondkomen naar vooruitkomen

Inleiding

In het raadsprogramma spreekt de raad de ambitie uit om een gemeente te zijn waar iedereen goed kan wonen en leven. Ook inwoners met een laag inkomen. Deze ambitie vormt de basis voor onze inzet op het thema bestaanszekerheid.

Ook in 2027 zetten we ons in om de financiële bestaans*on*zekerheid van inwoners te verzachten. We ondersteunen inwoners die niet volledig in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien met een bijstandsuitkering en/of andere minimaregelingen. Daarnaast helpen we inwoners bij brede inkomensvraagstukken. Zo zorgen we voor meer inkomenszekerheid en financiële stabiliteit. Daarbij werken we vanuit vertrouwen en maken we onze regelingen eenvoudiger en toegankelijker.

Tegelijkertijd versterken we de bestaanszekerheid van inwoners op de langere termijn. We ontwikkelen inwoners naar werk, participatie, scholing of andere activiteiten die bijdragen aan meedoen in de samenleving. Voor sommigen is dat een eerste stap richting werk, voor anderen een manier om actief en betrokken te blijven. Zo ondersteunen we inwoners om duurzaam en naar vermogen mee te doen.

Door te blijven investeren in wat werkt en ruimte te maken voor vernieuwing, geven we in 2027 verder vorm aan een gemeente waarin iedereen goed kan wonen en leven.

Focus op ontwikkeling, participatie en werk

Wat willen we bereiken?

We hebben de ambitie dat alle inwoners naar vermogen meedoen. Door krapte op de arbeidsmarkt vinden inwoners met een kleine afstand tot de arbeidsmarkt meestal zelfstandig hun weg terug naar werk en stromen zij doorgaans niet in de bijstand. Hierdoor bestaat het bijstandsbestand steeds meer uit inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2027:

- We ontwikkelen samen met partners een transformatieplan voor de sociale infrastructuur rond werk, participatie en ontwikkeling. In dit plan beschrijven we hoe we lokale en regionale ondersteuning, begeleiding en ontwikkelmogelijkheden beter laten aansluiten op de mogelijkheden en behoeften van inwoners. Hierbij is ook een belangrijke rol weggelegd voor Zwijndrechtse ondernemers als partner in het creëren van plekken. We schetsen in het transformatieplan een toekomstbeeld voor werk en participatie en maken concrete keuzes voor de verdere inrichting van de ondersteuning. Het college legt het transformatieplan in 2027 ter besluitvorming voor aan de gemeenteraad.
- Ook in 2027 biedt Leerwerkbedrijf Zwijndrecht Werkt participatieplekken voor inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt. Inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt waarvan niet verwacht wordt dat zij (op korte termijn) kunnen gaan werken, blijven naar vermogen meedoen op een participatieplek. In aanvulling daarop biedt Leerwerkbedrijf Zwijndrecht Werkt samen met de GR Sociaal ontwikkelplekken aan inwoners. Er zijn in totaal 40 plekken beschikbaar voor inwoners met een bijstandsuitkering die naar verwachting met passende ondersteuning binnen één jaar kunnen uitstromen naar werk.
- De Sociale Dienst Drechtsteden en Drechtwerk (samen: GR Sociaal) zetten zich ook in 2027 in om inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt te ontwikkelen naar werk en meedoen.

Groei van het aantal jongeren in de bijstand

Wat willen we bereiken?

Het aantal jongeren (18–27 jaar) met een bijstandsuitkering is in de afgelopen jaren, net als in de rest van Nederland, sterk gestegen. Deze groei hangt samen met zowel de verzwaring van de problematiek onder jongeren als landelijke wijzigingen zoals aanscherping van de Wajong en het stopzetten van nieuwe instroom van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW). Hierdoor zijn meer jongeren met een arbeidsbeperking aangewezen op de bijstand.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2027:

- In 2027 brengen samen met betrokken partners in beeld waardoor het aantal jongeren in de bijstand toeneemt en welke groepen jongeren het betreft. Op basis hiervan bepalen we welke ondersteuning en interventies nodig zijn om jongeren beter te begeleiden naar ontwikkeling, participatie en waar mogelijk werk.

Verbinding bestaanszekerheid met andere levensdomeinen

Wat willen we bereiken?

We zetten stevig in op bestaanszekerheid door middel van het Deltaplan Armoede 2.0. We willen betalingsachterstanden vroegtijdig signaleren, intensief samenwerken met partners en ondersteuning eenvoudig en toegankelijk maken. Daarbij verbinden we bestaanszekerheid nadrukkelijk met andere levensdomeinen, zoals wonen, gezondheid, werk en onderwijs (zie ook programma 1: '*Sterke sociale basis in de Zwijndrechtse wijken*' en programma 2: '*Ruimte om te wonen*'). Dit met het doel dat problemen niet los van elkaar, maar in samenhang worden aangepakt.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2027:

- We bieden inwoners financiële bestaanszekerheid door middel van de bijstandsuitkering en verschillende minimaregelingen, zoals de gemeentepolis (een zorgverzekering met korting) en het Sport- en cultuurfonds 18+ (€ 250,- per jaar voor sport en cultuur voor inwoners vanaf 18 jaar).
- We signaleren betalingsachterstanden vroegtijdig door middel van de aanpak vroegsignalering schulden. Het Vivera Sociaal Wijkteam en de GR Sociaal bieden inwoners met betalingsachterstanden een hulpaanbod en proberen zo te voorkomen dat betalingsachterstanden uitgroeien tot problematische schulden. Net als in de rest van Nederland blijkt het lastig om in contact te komen met inwoners met een betalingsachterstand. Daarom zijn we in de loop van 2026 gestart met een doelgroepenaanpak waarmee we inwoners gerichter willen benaderen en het bereik van de vroegsignalering willen vergroten. In 2027 zetten we deze ontwikkeling voort.
- We zetten ook in 2027 in op het versterken van de samenwerking rond bestaanszekerheid. Hiervoor organiseren we netwerkbijeenkomsten die gericht zijn op ontmoeting, kennisdeling en inspiratie tussen maatschappelijke (vrijwilligers)organisaties die direct of indirect te maken hebben met het thema bestaanszekerheid. Ook organiseren we, net als in voorgaande jaren, de werkgroep armoede en schulden, waarin kernpartners relevante ontwikkelingen en signalen bespreken en hun ondersteuning aan inwoners op elkaar afstemmen. Daarnaast continueren we de samenwerking met inwoners die ervaringskennis hebben op het gebied van armoede en/of schulden. Door deze kennis actief te benutten, kunnen we beter aansluiten bij de behoeften en ervaringen van inwoners.
- We zetten extra in op de zichtbaarheid van Max. De campagne 'Doe meer met Max' heeft als doel om de bekendheid van het hulpaanbod en de minimaregelingen te vergroten. Een Max

helpt inwoners om MAXimaal gebruik te maken van de bestaande ondersteuning. Max is geen specifiek persoon: iedereen die anderen helpt bij het vinden en aanvragen van regelingen is een Max. Dit kan zowel een professional zijn als bijvoorbeeld een buur. Op deze manier bieden we ondersteuning zo dichtbij en laagdrempelig mogelijk aan.
- Vanaf 1 januari 2027 worden naast de Kledingregeling ook het SMS-Kinderfonds, het Sport- en Cultuurfonds 18+ en de OV-regeling via de Dordtpas verstrekt. Inwoners leveren hun inkomensgegevens nog maar één keer per jaar aan en ontvangen vervolgens automatisch alle regelingen die op de Dordtpas staan en waarvoor zij in aanmerking komen. Alleen voor de OV-regeling blijft, vanwege het beperkte aantal abonnementen, een aparte aanvraag nodig. Daarnaast kunnen inwoners voorzieningen direct met de Dordtpas betalen, waardoor voorschieten van kosten en het indienen van bonnetjes niet meer nodig zijn.
- Het wetsvoorstel Proactieve Dienstverlening maakt het mogelijk dat overheidsorganisaties gegevens delen om inwoners actief te informeren over hun recht op inkomensondersteuning. Zo wordt niet-gebruik van regelingen teruggedrongen en krijgen mensen tijdig hulp. De wet zal naar verwachting op 1 januari 2027 ingaan. Voor de uitvoering komen structureel middelen beschikbaar ter compensatie van de verwachte extra uitgaven voor bijstand en schuldhulpverlening. We onderzoeken in 2027 hoe wij gebruik kunnen maken van de nieuwe mogelijkheden die de wet biedt.
- In 2027 bouwen we voort op succesvolle initiatieven uit het Deltaplan Armoede 2.0 en breiden we deze waar nodig uit. Zo blijven we inwoners via life-eventskaartjes bij belangrijke gebeurtenissen, zoals een geboorte, scheiding of overlijden, wijzen op passende informatie en ondersteuning. Life events, zoals een geboorte, scheiding of overlijden kunnen namelijk een risico vormen op armoede en schulden. Ook zetten we de aanpak van energiearmoede via Samen Energie Besparen voort. Daarbij ondersteunen we huishoudens in buurten met relatief veel lage inkomens en woningen met een slecht energielabel met energiebesparende middelen en advies. Het contact wordt ook benut om te signaleren of inwoners op andere leefgebieden ondersteuning nodig hebben.

Sturing op effectiviteit, doelmatigheid en betaalbaarheid

Wat willen we bereiken?

Een belangrijk deel van de uitvoering op het gebied van bestaanszekerheid ligt bij de Gemeenschappelijke Regeling Sociaal. Tegelijkertijd vinden wij het belangrijk dat Zwijndrecht scherp blijft sturen op effectiviteit, doelmatigheid en betaalbaarheid.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2027:
- In het transformatieplan (zie onderdeel Focus op ontwikkeling, participatie en werk) besteden we aandacht aan de rol en positie van Drechtwerk. Hierbij brengen we mogelijkheden in kaart om onze financiële bijdrage voor Drechtwerk beter in balans te brengen met de beschikbare rijksmiddelen.
- We werken samen met de GR Sociaal aan een werkwijze die de informatiepositie van de gemeente versterkt door structureel inzicht te bieden in de resultaten voor Zwijndrecht, de mate van doelrealisatie en relevante maatschappelijke trends en ontwikkelingen.
- We zoeken actief de samenwerking met andere Drechtstedengemeenten om tot voorstellen te komen die goed zijn voor Zwijndrecht en de regio. De komende periode ligt de focus daarbij onder meer op de ombuigingen en de afschaffing van de solidariteit.

Terugdringen kinderarmoede

Wat willen we bereiken?

Het aandeel inwoners en kinderen met een laag inkomen ligt structureel boven het landelijk gemiddelde. Opgroeien in armoede heeft grote impact op kinderen. Zo weten we dat kinderen in gezinnen met lage inkomens vaker stress ervaren, zorgen over de toekomst hebben en vaker te maken hebben met sociale uitsluiting. Daarnaast laat onderzoek zien dat kinderen die opgroeien in armoede een grotere kans hebben om op volwassen leeftijd zelf met armoede te maken te krijgen, wat het belang van het bestrijden van kinderarmoede benadrukt.

Onderstaande activiteit(en) zijn niet apart benoemd in het raadsprogramma, maar blijven een belangrijke prioriteit.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2027:

- Kinderarmoede ontstaat doordat hun ouders te weinig inkomen of schulden hebben. In de andere koppen uit dit thema staat beschreven hoe we inzetten op het vergroten van de bestaanszekerheid van ouders.
- We blijven in 2027 inzetten op het doorbreken van armoede door middel van projecten zoals het Fort (twee middagen in de week, drie jaar lang, komen kinderen naar het Fort. Hier leren zij de vaardigheden die ze nodig hebben om van hun leven een succes te maken), het Jeugdeducatiefonds (als geld de ontwikkeling van een kind in de weg staat, helpt het Jeugdeducatiefonds. Denk bijvoorbeeld aan leermateriaal, extra begeleiding of een bureau om thuis huiswerk te maken) en het financieel jongerenwerk (geeft onder andere geldlessen op het basis- en voortgezet onderwijs, plaatst online vlogs waarin veelvoorkomende financiële vragen van jongeren besproken worden en biedt individuele begeleiding).
- Ook blijven we in 2027 de gevolgen van kinderarmoede verzachten. Dit doen we bijvoorbeeld door middel van het SMS-Kinderfonds (een vergoeding voor sport, muziek en school activiteiten voor kinderen van 4 tot en met 17 jaar) en de Kledingregeling (€75,- per jaar voor kleding voor kinderen tot en met 17 jaar).

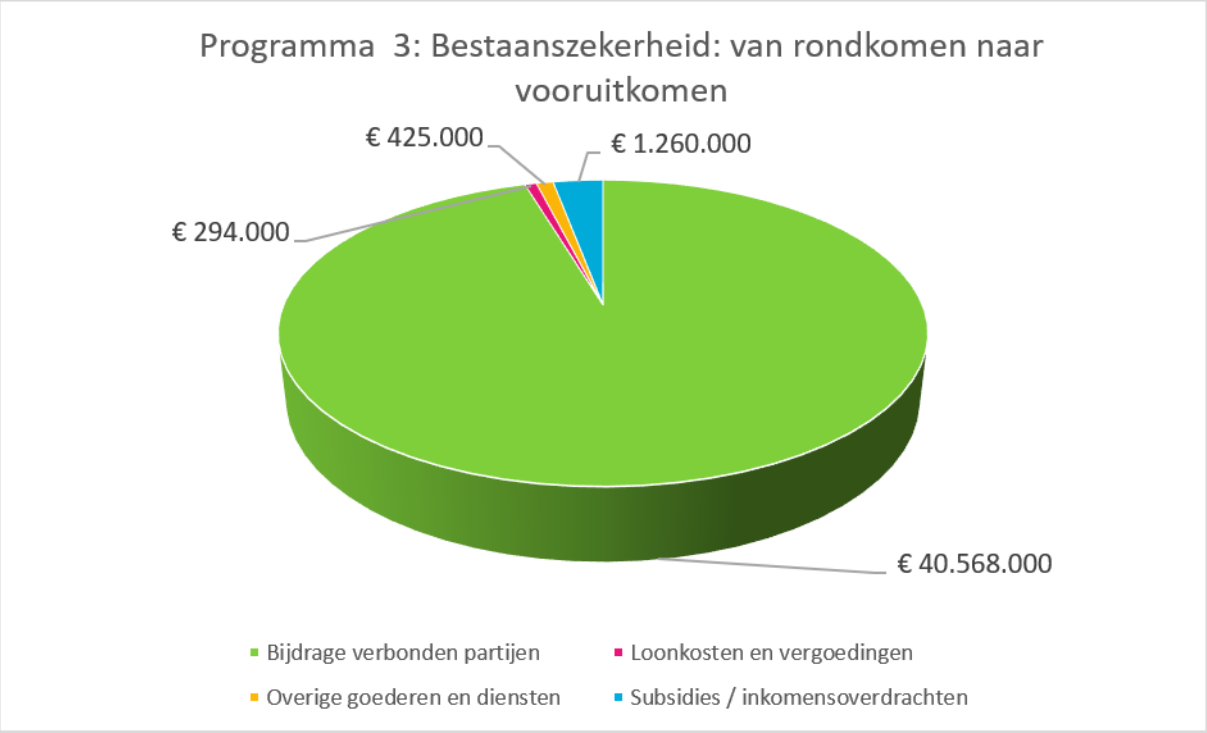
Wat mag het kosten?

Totaal van het programma

Programma 3 **Bestaanszekerheid: van rondkomen naar vooruitkomen**	**Rekening 2025**			**Begroting 2026**			**Begroting 2027**		
	Lasten	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Saldo van baten en lasten	**-40.984**	**23.779**	**-17.206**	**-42.114**	**24.908**	**-17.206**	**-42.547**	**25.851**	**-16.696**
Mutaties reserves	-130	80	-50	0	379	379	0	0	0
Resultaat	**-41.114**	**23.859**	**-17.256**	**-42.114**	**25.287**	**-16.827**	**-42.547**	**25.851**	**-16.696**

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

BBV-indicatoren en indicatoren raadsprogramma

BBV indicator	Omschrijving	Jaartal brongegevens	Landelijk	Vergelijkbare gemeenten (Type B/F)	Zwijndrecht
Kinderen in uitkeringsgezin	Percentage kinderen tot 18 jaar die een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.	2024	6%	4%	8%
Netto arbeidsparticipatie	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de potentiële beroepsbevolking.	2025	72,5 %	74,3 %	73,2 %
Werkloze jongeren	Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie als percentage van het totaal aantal jongeren	2024	2 %	2%	1 %
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal personen met een uitkering (per 10.000 inwoners) op grond van Wet werk en bijstand (t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015).De uitkeringen aan personen in een instelling, de elders verzorgende, en dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.	2025	281	178	322

Doelstelling uit Raadsprogramma	Eigen indicator	Streefwaarde 2030	Startwaarde eind 2025
Aandeel jongeren (18 tot 27 jaar) blijft onder de landelijke trend	aandeel jongeren van 18 tot 27 jaar met een bijstandsuitkering in totaal bijstandsontvangers	Landelijke trend per jan. 2026 10%	8,6%
Deelname aan ontwikkel- en begeleidingstrajecten onder jongeren stijgt jaarlijks	% jongeren met een bijstandsuitkering dat via de GR Sociaal meedoet (bijv. via opleiding, vrijwilligerswerk of werkervaring).	85%	75%
Deelname inwoners aan ontwikkel- en participatietrajecten stijgt jaarlijks	Aantal inwoners met en zonder bijstandsuitkering dat via de GR Sociaal meedoet (bijv. Via opleiding, parttime werk of loonkostensubsidie).	meer dan 625	625
Minimaal 50% van de inwoners met een bijstandsuitkering zet stappen richting werk of participatie (bijv. opleiding, vrijwilligerswerk, werkervaring).	% inwoners met een bijstandsuitkering dat via de GR Sociaal meedoet (bijv. Via opleiding, vrijwilligerswerk, werkervaring).	50%	43%
Aantoonbare verbetering doelmatigheid van reïntegratietrajecten	Kosten participatie afrekenen op nut in plaats van regionale solidariteit	n.v.t.	n.v.t.

4. Veiligheid en samen veilig vooruit – sterke buurten, duidelijke grenzen

Inleiding

Veiligheid raakt de kern van het dagelijkse leven van onze inwoners en ondernemers. Voor veel inwoners is het prettig wonen en kijken we naar elkaar om. Tegelijkertijd kennen we uitdagingen die de kenmerken hebben van grootstedelijke problematiek. Vraagstukken op het gebied van veiligheid, wonen, bestaanszekerheid en gezondheid zijn uitdagender dan je bij de omvang van Zwijndrecht zou verwachten.

De mate waarin onze inwoners en ondernemers zich veilig voelen, is niet alleen gebaseerd op de zichtbare criminaliteit. Het veiligheidsgevoel wordt mede bepaald door de kwaliteit van leven en onze sociale structuur. Factoren als armoede, werkloosheid, schulden, onderwijsachterstanden en de kwaliteit van de woningen en openbare ruimte zijn medebepalend. Veiligheid is daarmee niet alleen een kwestie van handhaven, maar vraagt om een samenhangende, integrale aanpak.

Veiligheid en veiligheidsbeleving in Zwijndrecht

Wat willen we bereiken?

We willen onze inwoners een zo veilig mogelijke woon- en leefomgeving bieden. Dit meten we op basis van de waardering van de veiligheidsbeleving, waarvan het streven is dat die hoger is of gelijk blijft vanuit de waardering in de Veiligheidsmonitor 2025. We willen zo veel mogelijk voorkomen dat onze inwoners en ondernemers, in het bijzonder onze kwetsbare inwoners, slachtoffer worden van criminaliteit of kiezen voor een criminele carrière.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2027:

- We actualiseren het Integraal Veiligheidsprogramma (IVP).
- We stellen tweejaarlijks een Uitvoeringsplan Veiligheid op met acties en interventies op de verschillende geprioriteerde thema's uit het IVP, onder andere gericht op preventie. Daarin wordt ook de inzet van toezicht en handhaving opgenomen.
- We leveren een ondermijningsbeeld op, specifiek gericht op potentiële productielocaties drugs en arbeidsuitbuiting.
- We onderzoeken óf en hoe cameratoezicht ingezet kan worden ter bevordering van het veiligheidsgevoel.
- We onderzoeken op welke manier Open Source Intelligence (OSINT) een bijdrage kan leveren aan informatie gestuurd werken.

Kwetsbare buurten

Niet iedere buurt in Zwijndrecht kent dezelfde kansen en uitdagingen. Daarom kiezen we ervoor om ongelijk te investeren voor meer gelijke kansen. In de buurten waar de opgaven het grootst zijn, zetten we samen met inwoners en partners extra in op leren, werken, gezondheid, wonen en veiligheid. We kijken samen met onze partners hoe we onze inzet in juist de Buurtbloeier-buurten kunnen versterken. Met het programma Buurtbloeiers werken we langjarig en gebiedsgericht aan het verkleinen van achterstanden en het vergroten van de veerkracht en leefbaarheid van deze buurten.

Wat willen we bereiken?

We willen dat iedereen in Zwijndrecht kansen heeft om mee te doen en zich te ontwikkelen, ongeacht de buurt waarin iemand woont. Daarom investeren we extra in buurten waar de urgentie het grootst is, op basis van data en kennis en ervaring van professionals. Met Buurtbloeiers werken

we samen met inwoners en partners aan sterke en veerkrachtige buurten en aan het verkleinen van achterstanden. We richten ons daarbij op samenhang tussen leren, werken, inkomen, gezondheid, wonen, leefbaarheid en veiligheid.

Op de langere termijn willen we bereiken dat het opleidingsniveau en de arbeidsparticipatie stijgen, minder huishoudens een laag inkomen hebben en de woon- en leefkwaliteit in kwetsbare buurten verbetert.

Wat gaan we daarvoor doen?
In 2027:

- In 2027 zetten we de gebiedsgerichte aanpak van Buurtbloeiers voort en versterken we de samenwerking tussen gemeente, inwoners en partners. We brengen de verschillende inspanningen in de buurten zoveel mogelijk bij elkaar en richten deze op wat in een buurt daadwerkelijk nodig is, samen met bewoners. Daarbij kijken we niet alleen naar afzonderlijke problemen, maar juist naar de samenhang tussen de verschillende opgaven.
- We volgen de resultaten van de aanpak en benutten de ervaringen uit de buurten om te bepalen wat werkt en waar bijsturing nodig is. Tegelijkertijd werken we met onze partners aan de structurele voortzetting van Buurtbloeiers vanaf 2028.

Zo bouwen we verder aan een langjarige aanpak die bijdraagt aan gelijke kansen en sterke buurten in heel Zwijndrecht.

Jeugd en veiligheid

Wat willen we bereiken?
Jeugdproblematiek wordt steeds complexer en speelt zich niet alleen af op straat, maar ook in de digitale leefwereld van jongeren. Daarnaast zien we dat vraagstukken rondom jeugd steeds vaker samenhangen met onderwijs, zorg, armoede, mentale gezondheid en online beïnvloeding. Dit vraagt om een integrale aanpak waarin niet alleen wordt gehandhaafd wanneer dat nodig is, maar waarin vooral wordt ingezet op preventie, vroegsignalering, het versterken van weerbaarheid en het bieden van perspectief aan jongeren en hun ouders. Door te investeren in een sterk netwerk van partners, deskundige professionals en een persoonsgerichte aanpak willen we voorkomen dat jongeren afglijden naar criminaliteit of slachtoffer worden van criminele invloeden. Daarmee dragen we bij aan een veilige ontwikkeling van jongeren en aan de leefbaarheid en veiligheid in onze buurten en wijken. We willen voorkomen dat onze jongeren slachtoffer worden van (fysieke en digitale) criminaliteit of dat zij kiezen voor een criminele carrière. Dit willen we ook terugzien in een afname aantal HALT-verwijzingen.

Wat gaan we daarvoor doen?
In 2027:

- Samen met onze partners intensiveren wij de Persoonsgerichte aanpak.
- Het overleg Jeugd in Zwijndrecht (JIZ) met deelnemers als jongerenwerk, straatcoaches en politie wordt geëvalueerd en doorontwikkeld.
- We actualiseren en geven uitvoering aan het convenant Veilig in en op School (VIOS). Daarbij is aandacht voor de aanpak van (verkeers-) gedrag van bestuurders, fietsers enzovoorts rond scholen.
- Samen met onderwijs, jongerenwerk, straatcoaches, politie, zorg- en veiligheidspartners versterken we de vroegsignalering van jeugdproblematiek en bevorderen we het tijdig delen van signalen, zodat passende ondersteuning en interventies eerder kunnen worden ingezet.
- We versterken de verbinding tussen het zorg- en veiligheidsdomein door jeugdcasuïstiek integraal te bespreken binnen bestaande overlegstructuren en de Lokale Zorg- en

Veiligheidskamer, zodat passende zorg, begeleiding en veiligheidsinterventies beter op elkaar aansluiten.
- We investeren in de deskundigheid van professionals door trainingen, kennisbijeenkomsten en het delen van expertise over jeugdcriminaliteit, jonge aanwas, online beïnvloeding en de digitale leefwereld van jongeren.
- We vergroten de aandacht voor de digitale leefwereld van jongeren door professionals, scholen en ouders beter toe te rusten op thema's als online groepsvorming, sociale media, weerbaarheid en digitale veiligheid.
- Met jongerenwerk, straatcoaches en andere partners blijven we actief aanwezig in de leefwereld van jongeren en investeren we in de betrokkenheid van ouders, zodat ondersteuning, preventie en weerbaarheid zo dicht mogelijk bij de jongere kunnen worden georganiseerd.

Balans tussen preventie en stevig aanpakken

Wat willen we bereiken?

We willen bereiken dat eenieder zich aan de wet- en regelgeving houdt. Hiertoe leggen we, al dan niet preventief, bestuurlijke maatregelen op waardoor we de openbare orde herstellen. We stellen duidelijke grenzen aan het toelaatbare.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2027:
- We actualiseren de Algemene Plaatselijke Verordening (APV).
- Vanuit de wettelijke burgemeestersbevoegdheden leggen we bestuurlijke maatregelen op zoals woning- of pandsluitingen en (preventie) last onder dwangsom.
- Samen met onze partners als politie, Openbaar Ministerie (OM) en het Zorg & Veiligheidshuis zetten we in op de Persoonsgerichte aanpak.
- Onze handhavers zijn zichtbaar in de wijken, corrigeren en handhaven strafbaar gedrag in de openbare ruimte. Daarbij is specifiek aandacht voor de aanpak van bijplaatsen huishoudelijk afval, verkeer- en parkeeroverlast (ook rondom scholen), sociale overlast (waaronder jeugd) en binnen gestelde termijnen afhandelen van fixi meldingen.
- Onze handhavers werken wijkgericht en nauw samen met zowel partners bij de integrale controles als vrijwilligers van wijkpreventie.
- We werken toe naar de implementatie van het hernieuwde BOA stelsel (invoering 2028). We organiseren een oriëntatie avond om de gemeenteraad te informeren.

Maatschappelijke weerbaarheid

Wat willen we bereiken?

We willen bereiken dat de maatschappij (inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners), de gemeentelijke organisatie én de gemeentelijke crisisorganisatie zijn voorbereid op langdurige, ontwrichtende crises (weerbaarheid en veerkracht).

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2027:
- We leveren een uitvoeringsagenda Maatschappelijke weerbaarheid waarin de uit te voeren acties en interventies worden benoemd.
- We versterken de voorbereiding van de gemeentelijke organisatie en crisisorganisatie op langdurige verstoringen en crises.
- We werken samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners aan het vergroten van zelfredzaamheid, samenredzaamheid en crisisbewustzijn.

- Samen met de dorpsraad Heerjansdam en de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid richten we een noodsteunpunt in als pilot en benutten we de opgedane ervaringen voor verdere ontwikkeling.
- We sluiten aan bij de regionale aanpak van de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid en landelijke initiatieven op het gebied van de inrichting van noodsteunpunten in 2027, burgerhulpverlening, risicocommunicatie en crisisvoorbereiding.

Overige prioriteiten binnen het programma

Naast in het raadsprogramma benoemde doelstellingen blijven de onderstaande, in het vigerende Integraal Veiligheids Programma (IVP) uitgewerkte speerpunten en activiteiten een belangrijke prioriteit het komende jaar. Deze zijn verder geconcretiseerd in het Uitvoeringsprogramma Veiligheid, waarin ook de inzet van toezicht en handhaving wordt opgenomen.

Zorg en Veiligheid

De vraagstukken op het snijvlak van zorg en veiligheid worden steeds complexer en hebben vaak invloed op zowel de betrokken inwoner als de leefbaarheid en veiligheid in de omgeving. Door vroegtijdig te signaleren, integraal samen te werken en passende ondersteuning te bieden, voorkomen we dat problemen escaleren tot ernstige overlastsituaties, zware zorgtrajecten, criminaliteit of maatschappelijke uitval. Investeren in Zorg & Veiligheid betekent investeren in een veilige woon- en leefomgeving, het beschermen van kwetsbare inwoners en het versterken van de leefbaarheid in onze wijken. Daarnaast voorkomt een preventieve en persoonsgerichte aanpak hogere maatschappelijke kosten op de langere termijn en draagt deze bij aan een veerkrachtige en weerbare samenleving.

Wat willen we bereiken?

- Een veilige en leefbare woonomgeving waarin inwoners met complexe zorg- en veiligheidsproblematiek tijdig passende ondersteuning ontvangen en overlast, escalatie en veiligheidsrisico's zoveel mogelijk worden voorkomen.
- Een sluitende aanpak voor inwoners waarbij problematiek op het gebied van zorg, veiligheid, wonen, financiën, psychische gezondheid of verslaving samenkomt.
- Het voorkomen van maatschappelijke uitval, recidive, overlast en criminaliteit door vroegtijdige signalering en een integrale samenwerking tussen zorg- en veiligheidspartners.
- Het versterken van de leefbaarheid in buurten en wijken door complexe woonoverlast situaties duurzaam aan te pakken.
- Het beschermen van kwetsbare inwoners tegen uitbuiting, geweld en andere vormen van slachtofferschap, waaronder mensenhandel, huiselijk geweld en femicide.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2027:

- Samen met onze maatschappelijke partners, waaronder het Sociaal Wijkteam, woningcorporaties, politie, zorgaanbieders en het Zorg- en Veiligheidshuis, zetten wij in op een integrale aanpak van complexe zorg- en veiligheidsvraagstukken.
- Binnen de Lokale Zorg- en Veiligheidskamer behandelen we casuïstiek conform het AVE-model (aanpak voorkomen escalatie), zodat tijdig kan worden opgeschaald of afgeschaald en passende ondersteuning en interventies worden ingezet.
- We zetten in op de Persoonsgerichte Aanpak (PGA) voor inwoners waarbij sprake is van complexe problematiek of een verhoogd risico op overlast, criminaliteit of maatschappelijke ontwrichting. Hierbij combineren we zorg, ondersteuning, toezicht en waar nodig bestuurlijke maatregelen.

- Samen met woningcorporaties, politie en zorgpartners versterken we de aanpak van woonoverlast. We zetten nadrukkelijk in op vroegsignalering, preventie en duurzame oplossingen, zodat escalatie wordt voorkomen en de leefbaarheid in wijken behouden blijft.
- We versterken de samenwerking tussen het sociaal- en veiligheidsdomein, zodat signalen eerder worden gedeeld en passende interventies sneller kunnen worden ingezet. Hierdoor wordt voorkomen dat problematiek verergert en uiteindelijk leidt tot grotere veiligheidsvraagstukken.
- We investeren in de signalering en aanpak van mensenhandel en arbeids- en seksuele uitbuiting door intensieve samenwerking met ketenpartners, deskundigheidsbevordering en het verder ontwikkelen van beleid en werkprocessen, in samenwerking met ondermijning.
- We vergroten de aandacht voor huiselijk geweld, femicide en andere vormen van (intiem) terreur door bewustwording te creëren, meldingsbereidheid te vergroten en inwoners sneller naar passende hulp en ondersteuning toe te leiden.
- We blijven alert op maatschappelijke spanningen, polarisatie en C-TER (cluster-Contraterrorisme, Extremisme en Radicalisering) gerelateerde signalen en werken samen met regionale partners om risico's tijdig te herkennen en te beheersen.

Ondermijning

Zwijndrecht is vanwege haar goede bereikbaarheid, met een aantrekkelijke ligging, langs de snelweg en de rivier, dichtbij Rotterdam en op de route naar Brabant en België, een aantrekkelijke locatie om te wonen, werken en recreëren. Deze kenmerken maken de gemeente Zwijndrecht echter óók aantrekkelijk voor criminelen en het ontplooien van criminele activiteiten. Ondermijnende criminaliteit in Zwijndrecht kenmerkt zich anno 2026 onder meer door drugscriminaliteit en financieel-economische criminaliteit, zoals fraude en witwassen. Ook mensenhandel komt in verschillende vormen voor, denk hierbij aan arbeidsuitbuiting, criminele uitbuiting en seksuele uitbuiting. Deze georganiseerde criminaliteit vraagt om een integrale aanpak vanuit een georganiseerde overheid.

Wat willen we bereiken?

Met onze aanpak van ondermijning ambiëren we "*ondermijnende criminaliteit te voorkomen, zichtbaar te maken en aan te pakken om een veilig en leefbaar Zwijndrecht te creëren*". Om hier daadwerkelijk invulling aan te geven onderscheiden we vijf deelambities:

- Een veilig en eerlijk ondernemersklimaat in Zwijndrecht;
- Verstevigen van onze informatiepositie; hiermee maken we onzichtbare criminaliteit zichtbaar;
- Weerbaarheid vergroten van onze inwoners en ondernemers;
- Weerbaarheid vergroten van bestuurders, de interne organisatie en onze partners;
- Het verhogen van de meldingsbereidheid van inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) partners.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2027:

- De integrale samenwerking met interne en externe partners in de aanpak van ondermijning voortzetten en uitbreiden, waarbij nadrukkelijk aandacht is voor preventie en het zorgdomein. Denk hierbij ook aan publiek-private-samenwerkingsverbanden met onder meer woningcorporaties.
- We zetten in op integrale interventies om signalen verder te onderzoeken en aan te pakken. Daarbij voeren we samen met partners, zoals de politie, het Regionaal Informatie en Expertisecentrum (RIEC), de Douane en het Bestuurlijk Interventie Team (BIT), integrale controles uit. Deze controles zijn onder meer gericht op arbeids- en seksuele uitbuiting.

Daarnaast zal ook het bestuurlijk instrumentarium actief ingezet worden om barrières op te werpen en ondermijning tegen te gaan.

- Naast het inzetten op casuïstiek wordt de informatiepositie vergroot door onderzoek te doen naar fenomenen en trends om te bepalen waar de focus dient te liggen in de toekomst en nieuw beleid vereist is. In dit kader volgen we landelijke en regionale trends en ontwikkelingen via het Regionaal Informatie en Expertisecentrum (RIEC), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV). Door meer zicht te krijgen op ondermijning kunnen gelegenheidsstructuren beter in kaart worden gebracht en kunnen criminele activiteiten bloot worden gelegd. Voorts wordt lokaal en intern geïnvesteerd in meer datagedreven werken en zal de privacy worden gewaarborgd.
- Het geven van een interne trainings-/bewustwordingssessies over ondermijning aan de verschillende afdelingen, het management, de gemeenteraad en het bestuur.
- Het blijven informeren over ondermijning in de organisatie door het thema ondermijning in te bedden in het inwerkproces van nieuwe medewerkers, een handreiking te bieden op het intranet van de organisatie, de meldkanalen te promoten, het delen van resultaten en acties en het betrekken van de organisatie in de aanpak.
- Er is aandacht voor integriteit en een veilige werkomgeving voor de medewerkers.
- Het waarborgen van privacywetgeving in een privacy protocol.
- Deelname aan de datavolwassenheidsscan, aangeboden vanuit het RIEC.
- Het optimaliseren van de archivering middels een archiveringssysteem voor ondermijning in samenwerking met andere thema's.
- Het toepassen van open bronnen onderzoek bij het versterken van de informatiepositie.
- Ontwikkelen, dan wel actualiseren van beleid omtrent ondermijning zoals beleid rondom mensenhandel, BIBOB-beleid, Damocles beleid en beleid rondom de wet Victoria.
- APV ondermijningsproof maken en houden.
- Actualisatie van de werkprocessen en convenanten.
- Om de maatschappelijke weerbaarheid te versterken wordt ingezet op kennis en preventie. Er zal meer verbinding worden gezocht met de inwoners en ondernemers, door meer aanwezig, zichtbaar en benaderbaar te zijn. Hiertoe zullen knock and talkgesprekken gevoerd worden, bewustwordingssessies, campagnes en/of activiteiten georganiseerd worden en actief aangesloten worden bij de buurtteams vanuit BuurtBloeiers.
- Inzetten van diverse voorlichtings- en awareness middelen gericht op het herkennen van signalen van ondermijning en weerbaar maken van inwoners, woningcorporaties en ondernemers.
- De samenwerking continueren met het Platform Veilig Ondernemen Rotterdam (PVO Rotterdam) om ondernemers te betrekken bij de aanpak van ondermijning.
- Het promoten van het meldkanaal Meld Misdaad Anoniem (MMA.).
- Het inzichtelijk maken van resultaten en acties.
- Het informeren van bewoners en ondernemers bij het nemen van integrale of bestuurlijke maatregelen zoals het sluiten van een pand in het kader van drugs of prostitutie.
- Inzetten op communicatie en weerbaarheid van de burgers, de samenwerkingspartners, de politiek en de organisatie om de deskundigheid en meldingsbereidheid op het gebied van ondermijning te vergroten.
- Verdere verkenning naar inzet van weerbaarheidsprojecten op scholen of via jongerenwerk gericht op jongeren, ouders en docenten.
- In het verlengde daarvan eveneens verkennen of we in samenwerking met zorgpartijen een passend hulpaanbod kunnen bieden om terugval in de georganiseerde criminaliteit te voorkomen en mensen een ander perspectief te bieden en het vertrouwen in de overheid te herstellen.

Fysieke veiligheid

Zwijndrecht is een gemeente waar diverse soorten industrie, verschillende wijze van transport en wonen samenkomen. Deze drie factoren brengen, ieder vanuit hun eigen identiteit, veiligheidsrisico's met zich mee. Daarnaast hebben we ook al ervaren dat klimaatverandering ook de nodige risico's met zich meebrengt. De kans op incidenten, ongelukken, rampen of crisis in onze gemeente is daarmee aanwezig.

Wat willen we bereiken

We willen bereiken is dat we (zowel wij als organisatie, maar ook onze inwoners en ondernemers) zicht hebben en houden op de verschillende risico's in onze gemeente. Dat we op basis van deze risico's voorbereid zijn, wij als organisatie met een daadkrachtige crisisorganisatie en dat onze inwoners en ondernemers weten wat er van hen verwacht wordt als er iets misgaat. Omdat we dit niet als gemeente alleen kunnen werken we hiervoor samen met de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (VRZHZ) en de gemeenten in deze regio.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2027:

- Samen met de VRZHZ blijven we ons voorbereiden op de verschillende risico's zoals deze zijn opgenomen in ons regionaal risicoprofiel.
- Communiceren we naar onze inwoners en ondernemers over deze risico's, hoe zij zich kunnen voorbereiden hierop en hoe te handelen bij incidenten.
- Stellen we jaarlijks een vakbekwaamheidsprogramma op voor onze crisisorganisatie Bevolkingszorg.
- Werken we nauw samen met de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht op het niveau Zwijndrechtse Waard op het vlak van o.a. communicatiemiddelen en uitwisseling van crisisfunctionarissen.
- Hebben we 24/7 een officier van dienst Bevolkingszorg beschikbaar als eerste aanspreekpunt voor de hulpdiensten bij incidenten.
- Zorgen we dat ons crisiscentrum op het gemeentehuis direct operationeel gemaakt kan worden bij incidenten.
- Dat ons crisiscentrum beschikt over middelen dat het bij incidenten zoals uitval van telefonie of stroom kan (blijven) functioneren.
- Zijn we actief in de samenwerking met de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuiden en de negen andere gemeenten in onze veiligheidsregio in de voorbereiding op incidenten.
- We sluiten aan bij overlegvormen inzake evenementenveiligheid en adviseren hierover.
- Worden er met onze partners gerichte acties uitgevoerd om het bezit van illegaal vuurwerk tegen te gaan en zo uitvoering te geven aan de Wet veilige jaarwisseling.
- Stemmen we regelmatig af met de brandweer over haar inzet in onze gemeente.

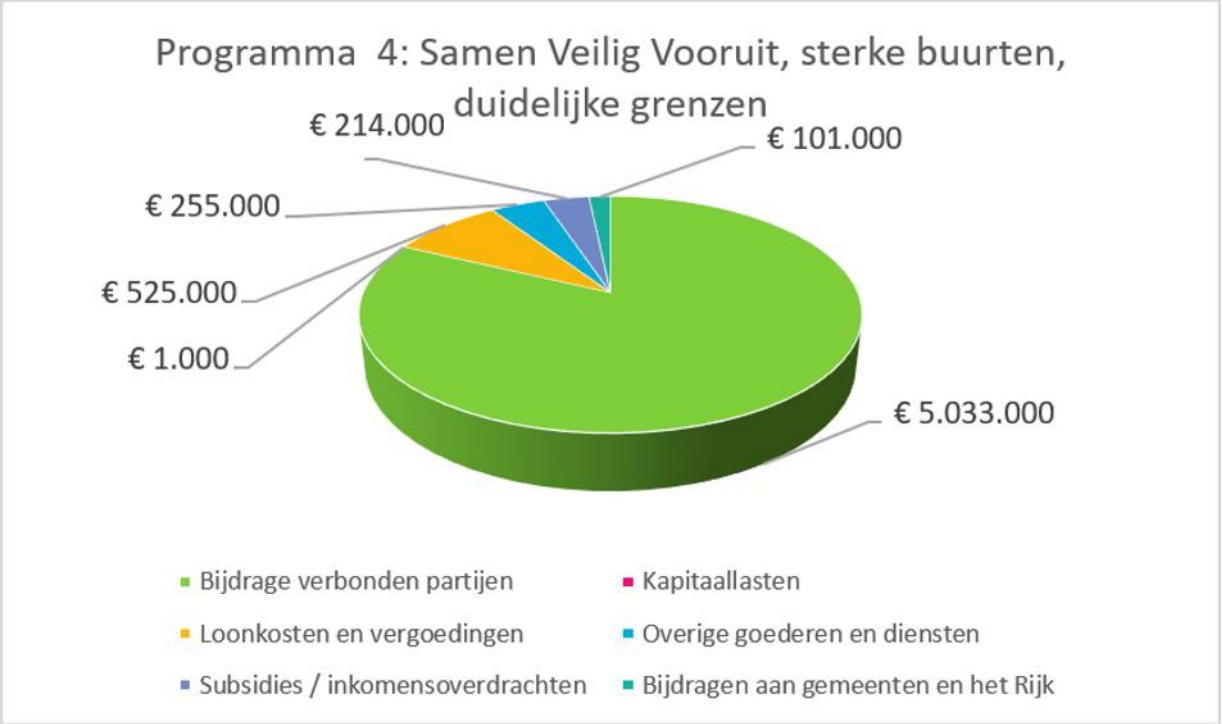
Wat mag het kosten?

Programma 4 **Samen Veilig Vooruit, sterke buurten, duidelijke grenzen**	**Rekening 2025**			**Begroting 2026**			**Begroting 2027**		
	Lasten	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
290 Maatschappelijke dienstverlening	-437	21	-415	-741	252	-489	-189	0	-189
480 Openbare orde en veiligheid	-657	27	-630	-697	17	-680	-645	17	-628
490 Brandweer	-4.765	0	-4.765	-4.945	10	-4.935	-5.170	10	-5.160
Saldo van baten en lasten	**-5.859**	**48**	**-5.810**	**-6.382**	**279**	**-6.104**	**-6.004**	**27**	**-5.977**
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**-5.859**	**48**	**-5.810**	**-6.382**	**279**	**-6.104**	**-6.004**	**27**	**-5.977**

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Totaal van het programma

BBV-indicatoren en indicatoren raadsprogramma

BBV indicator	Omschrijving	Jaartal brongegevens	Landelijk	Vergelijkbare gemeenten (Type B/F)	Zwijndrecht
Verwijzing Halt	Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 tot 18 jaar. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaar naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt straf.	2025	10	9	5
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners.	2025	2,1	1,1	1,2
Geweldmisdrijven	Het betreft geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag, en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling e.d.).	2025	4,6	3,0	3,5
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners.	2025	1,2	1,1	1,6
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven ten de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van valse aangifte.	2025	5,7	4,0	4,7

Doelstelling uit Raadsprogramma	Eigen indicator	Streefwaarde 2030	Startwaarde eind 2025
Daling aantal meldingen jeugdoverlast	Aantal meldingen Jeugdoverlast per 10.000 inwoners afgelopen kwartaal	nog te bepalen	21
Daling aantal slachtoffers digitale criminaliteit	Percentage inwoners minimaal 1 keer slachtoffer van hacking afgelopen jaar	nog te bepalen	5,3%
Stijging aandeel inwoners dat beschikt over digitale vaardigheden	Schatting aandeel inwoners met beperkte digitale basisvaardigheden	nog te bepalen	32%
Cijfer veiligheidsbeleving inwoners stijgt en kwetsbare wijken komen op gemiddelde Zwijndrecht	Separate rapportage Veiligheidsmonitor	n.v.t.	n.v.t.
Aantoonbare resultaten en geleerde lessen doelstellingen Buurtbloeiers zijn zichtbaar gemaakt	Separate rapportage Buurtbloeiers	n.v.t.	n.v.t.

5. Economische kracht en werkgelegenheid

Inleiding

Een sterke lokale economie vormt de basis voor brede welvaart, werkgelegenheid en een aantrekkelijk woon- en leefklimaat. In 2027 zetten we de volgende stap in de uitvoering van de ambities uit het nieuwe raadsprogramma. Daarbij werken we aan een aantrekkelijk ondernemersklimaat, toekomstbestendige bedrijventerreinen en een economie die maatschappelijke impact maakt. Dit doen we samen met ondernemers, onderwijs, maatschappelijke organisaties en regionale partners. De keuzes die we nu maken op het gebied van ruimte, arbeid, innovatie en samenwerking leggen de basis voor een economisch sterke gemeente waarin ondernemers kunnen groeien en inwoners de kans krijgen zich te ontwikkelen en mee te doen.

Aantrekkelijk ondernemersklimaat

Wat willen we bereiken?

Wij willen dat ondernemers Zwijndrecht ervaren als een gemeente waar zij goed kunnen ondernemen, waar ruimte is voor hun ambities en waar zij onderdeel uitmaken van een sterk netwerk en waar de dienstverlening aansluit bij hun behoeften en waar de gemeente een betrouwbare en betrokken partner is.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2027:

- We voeren het strategisch accountmanagementplan uit en versterken de samenwerking met onze strategische bedrijven en economische sleutelpartners.
- Via Zwijndrecht onderneemt kunnen ondernemers via een loket binnenkomen, daarnaast informeren en houden we proactief ondernemers over diverse ontwikkelingen.
- We investeren in een goede samenwerking met ondernemers via onder andere de Economische Tafel, ondernemersverenigingen, parkmanagement, het ondernemersfonds en regionale partners.
- We ondersteunen en faciliteren het ondernemersfonds met de verdere ontwikkeling en uitrol van Citymanagement. Hiervoor stellen we onder andere het in de coronaperiode opgebouwde merk ZOzwijndrecht beschikbaar. Deze aanjaagde rol wordt toegevoegd tussen de bestaande structuren en moet zorgen voor eenheid binnen de gemeente Zwijndrecht gericht op uitingen en communicatie en daarnaast trekkingsgebieden stimuleren om in te zetten op hun gezamenlijke opgaves.
- We blijven inzetten op veilige en aantrekkelijke werklocaties door samen te werken met ondernemers, Platform Veilig Ondernemen en andere samenwerkingspartners.

Ruimte voor groei en innovatie

Wat willen we bereiken?

Wij willen op een duurzame toekomstbestendige manier ruimte bieden aan economische groei door de beschikbare ruimte slimmer te benutten, innovatie te stimuleren en onze economische topsectoren verder te versterken.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2027:

- We verdiepen het uitgevoerde intensiveringsonderzoek en werken de kansen voor slimmer, intensiever en toekomstbestendig ruimtegebruik verder uit.

- We brengen ontwikkellocaties, herstructureringsmogelijkheden en locaties met een veranderende ruimtevraag in beeld en bepalen welke locaties prioriteit vragen voor de komende jaren. Daarbij zetten we in op een zorgvuldig gebruik van de schaarse ruimte op onze werklocaties, zodat deze beschikbaar blijft voor functies die bijdragen aan werkgelegenheid, innovatie en economische ontwikkeling.
- We begeleiden gebiedsontwikkelingen waar economische functies onderdeel uitmaken van een bredere ruimtelijke ontwikkeling. Daarbij werken we onder andere aan de verdere ontwikkeling van Develpoort en het gebied Ter Steeghe (gezondheidscluster), waarbij economie, maatschappelijke functies en ruimtelijke kwaliteit in samenhang worden bekeken.
- We werken samen met ondernemers aan een aanpak om de gevolgen van netcongestie te beperken en onderzoeken kansen voor gezamenlijke energieoplossingen.
- Vanuit de Ruimtelijke Investeringsagenda (RIA) werken we samen met ondernemers en regionale partners aan de verdere ontwikkeling van bedrijventerrein Groote Lindt. Daarbij zetten we in op de versterking van het cluster Oude Maas, de maritieme economie, het netwerk rondom de binnenvaart en andere economische deelprojecten die bijdragen aan een toekomstbestendig bedrijventerrein.
- We versterken de maritieme sector door intensieve samenwerking met ondernemers, Smart Delta Drechtsteden, het Pact De Witt en andere regionale partners en benutten kansen voor innovatie, onderwijs en ruimteontwikkeling.
- We actualiseren onze kennis over de betekenis van arbeidsmigranten voor de Zwijndrechtse economie en betrekken deze inzichten bij de verdere economische en ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente.
- Via strategisch accountmanagement begeleiden wij ontwikkelingen met regionale impact en onderhouden wij intensief contact met bedrijven en initiatiefnemers, zodat economische ontwikkelingen waar mogelijk worden versneld en belemmeringen vroegtijdig worden gesignaleerd.
- We monitoren de ontwikkeling van onze werklocaties en spelen actief in op nieuwe economische en ruimtelijke opgaven. Waar nodig ontwikkelen we instrumenten en beleid om de kwaliteit, economische functie en toekomstbestendigheid van bedrijventerreinen ook op langere termijn te behouden.
- We verbeteren onze kennispositie door economische data, gebiedsinformatie en monitoringsgegevens beter te benutten. Deze inzichten gebruiken we om ontwikkelingen te volgen, kansen te signaleren en onderbouwde keuzes te maken voor de verdere ontwikkeling van werklocaties en de lokale economie.

Ondernemen met maatschappelijke impact

Wat willen we bereiken?
Wij willen een economie die niet alleen zorgt voor economische groei, maar ook bijdraagt aan maatschappelijke opgaven. We versterken de verbinding tussen ondernemers, onderwijs, arbeidsmarkt en het sociaal domein, zodat meer inwoners kunnen deelnemen aan de arbeidsmarkt en ondernemers worden ondersteund bij maatschappelijke vraagstukken.

Wat gaan we daarvoor doen?
In 2027:

- We starten met een actualisatie van het economisch programma. Daarbij brengen we economische en maatschappelijke thema's nadrukkelijk met elkaar in verbinding. Daarbij besteden we aandacht aan maatschappelijk betrokken ondernemen, ondernemersdienstverlening, een aantrekkelijk vestigingsklimaat, detailhandel en horeca, toekomstbestendige werklocaties, veiligheid, human capital en de verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

- We bouwen de samenwerking met Stichting Maatschappelijk Betrokken Ondernemen Drechtsteden (SMBO-D) verder uit en stimuleren inclusief werkgeverschap, maatschappelijk betrokken ondernemen en initiatieven zoals Geldzorgen op de Werkvloer.
- We versterken de samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheid via onder andere het Regionaal Werkcentrum, Sterk Techniekonderwijs, Sterk Zorg, Smart Delta Drechtsteden en andere human capital-initiatieven. Hiermee werken we aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt waarin talent wordt behouden, ontwikkeld en verbonden aan de Zwijndrechtse economie.
- We stimuleren werkgevers om actief bij te dragen aan de ontwikkeling van talent en blijven investeren in initiatieven die de aansluiting tussen onderwijs, arbeidsmarkt en bedrijfsleven versterken.
- We blijven investeren in de verbinding tussen economische ontwikkeling en bestaanszekerheid, zodat economische groei ook daadwerkelijk leidt tot meer kansen voor inwoners.

Vitale centra, detailhandel en horeca

Wat willen we bereiken?

Wij willen vitale winkelgebieden en horecalocaties behouden die aantrekkelijk zijn voor inwoners, bezoekers en ondernemers en die bijdragen aan de leefbaarheid van onze wijken en het centrum. Onderstaande activiteit(en) zijn niet apart benoemd in het raadsprogramma, maar blijven een belangrijke prioriteit.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2027:

- We geven uitvoering aan het Retail- en Horecabeleid en begeleiden ontwikkelingen die bijdragen aan toekomstbestendige winkelgebieden en horecalocaties.
- We starten ook met de actualisatie van het Retail- en Horecabeleid, zodat dit weer optimaal aansluit bij maatschappelijke, economische en ruimtelijke ontwikkelingen.
- Met ondersteuning vanuit provinciale middelen en het Ondernemersfonds voeren we onderzoeken, verbetertrajecten en uitvoeringsmaatregelen uit voor de verschillende winkel- en horecaconcentraties. Daarbij versterken we op meerdere locaties de organisatiegraad van ondernemers en stimuleren we gezamenlijke uitvoering.
- We werken samen met winkeliersverenigingen, het Ondernemersfonds, Citymanagement en andere partners aan aantrekkelijke, vitale en economisch sterke centrumgebieden.
- We begeleiden ruimtelijke ontwikkelingen en transformatieopgaven die bijdragen aan een toekomstbestendige detailhandelsstructuur en kwalitatieve winkelgebieden.
- We geven uitvoering aan de uitkomsten van het onderzoek naar de ambulante handel. De warenmarkt op Walburg wordt verplaatst naar een locatie die beter aansluit op het winkelcentrum en de bezoekersstromen. Hiermee versterken we de economische samenhang en aantrekkelijkheid van het centrum.
- Ook op andere locaties werken we aan gerichte kwaliteitsverbeteringen voor markten, standplaatsen en centrumgebieden, passend bij de functie, identiteit en ontwikkelrichting van het gebied.

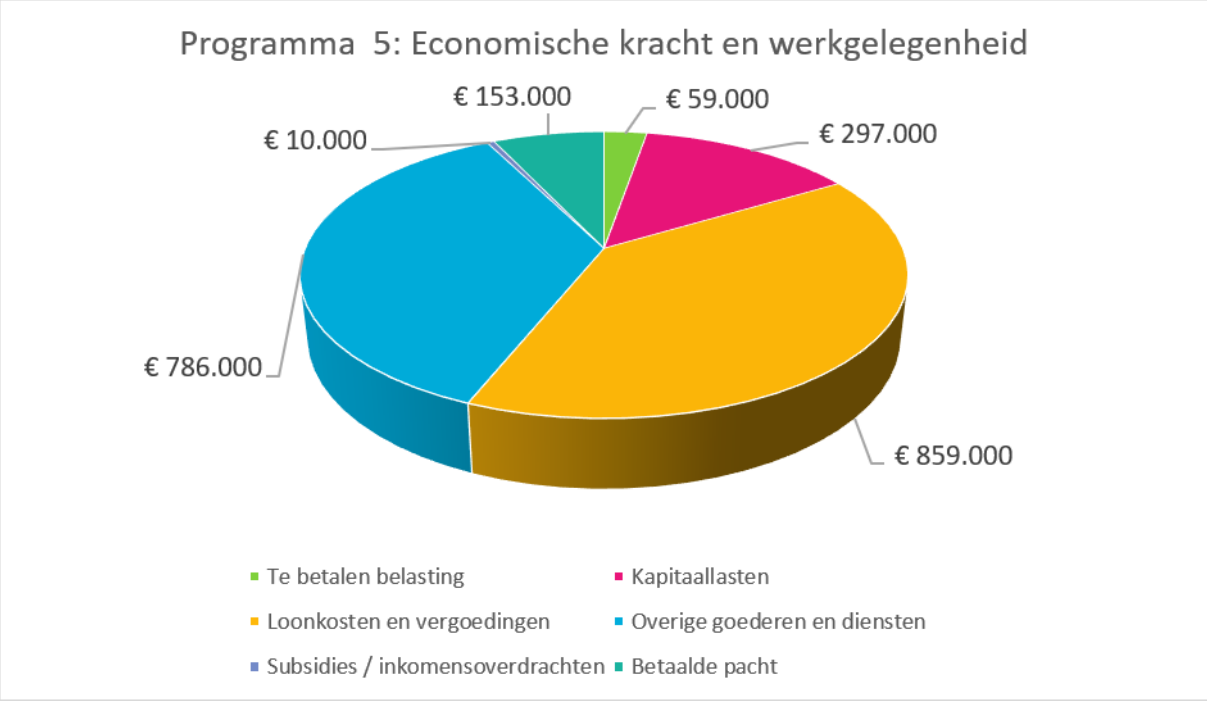
Wat mag het kosten?

Totaal van het programma

Programma 5 **Economische kracht en werkgelegenheid**	**Rekening 2025**			**Begroting 2026**			**Begroting 2027**		
	Lasten	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Saldo van baten en lasten	**-1.703**	**1.279**	**-424**	**-2.137**	**1.236**	**-901**	**-2.164**	**1.236**	**-929**
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**-1.703**	**1.279**	**-424**	**-2.137**	**1.236**	**-901**	**-2.164**	**1.236**	**-929**

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

BBV-indicatoren en indicatoren raadsprogramma

BBV indicator	**Omschrijving**	**Jaartal brongegevens**	**Landelijk**	**Vergelijkbare gemeenten (Type B)**	**Zwijndrecht**
Functiemenging P5	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen en varieert van 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.	2024	54,5%	51,4%	50,8%
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal vestigingen van bedrijven per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 tot en met 64 jaar.	2024	191,4	179,6	156,5
Banen	Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers en uitzendkrachten.	2024	850,2	754,9	786,2

Doelstelling uit Raadsprogramma	**Eigen indicator**	**Streefwaarde 2030**	**Startwaarde eind 2025**
Stijging aantal banen in Zwijndrecht	Aantal banen in Zwijndrecht per jaar	nog te bepalen	21.560
Minimaal 10 jongeren vanuit de bijstand aan een baan helpen	Aantal jongeren dat minimaal uit de bijstand stroomt per jaar	20	14
Verhoging bebouwingsdichtheid en planologische ruimte op bedrijventerreinen	Separate rapportage Bedrijventerreinen	n.v.t.	n.v.t.
Stijging tevredenheid ondernemers met de dienstverlening	Rapportcijfer uit Ondernemerspeiling	ontwikkeling richting 7	6,2

6. Bereikbare en duurzame leefomgeving

Inleiding

De komende jaren werken we aan een leefomgeving die gezond, toekomstbestendig en bereikbaar is. De groei van Zwijndrecht, de woningbouwopgave, economische ontwikkeling en de toenemende druk op de openbare ruimte vragen om een samenhangende aanpak. Voorgenoemde ontwikkelingen leiden in de toekomst tot herstructureringsprojecten in de openbare ruimte. Duurzaamheid is daarbij niet langer een afzonderlijke ambitie, maar steeds meer een randvoorwaarde voor het realiseren van onze maatschappelijke en ruimtelijke opgaven.

De energietransitie speelt hierin een centrale rol. Voldoende beschikbare, betaalbare en betrouwbare energie is noodzakelijk voor nieuwe woningen, bedrijven, voorzieningen en duurzame mobiliteit. Daarom zetten we in op energiebesparing, verduurzaming van woningen en gemeentelijk vastgoed, de verdere ontwikkeling van het warmtenet, een toekomstbestendig elektriciteitsnet en een integraal energiesysteem waarin vraag en aanbod beter op elkaar zijn afgestemd. Hiermee werken we niet alleen aan de klimaatdoelstellingen, maar creëren we ook de randvoorwaarden voor verdere groei en ontwikkeling van Zwijndrecht.

De komende jaren staan we voor verschillende uitdagingen. Klimaatverandering vraagt om een openbare ruimte die beter bestand is tegen hitte, droogte en extreme neerslag. Tegelijkertijd neemt de druk op beschikbare middelen toe en stijgen de verwachtingen van inwoners ten aanzien van kwaliteit, duurzaamheid en participatie. Daarom kiezen we voor een integrale benadering, waarbij beheer, onderhoud, vervanging en ontwikkeling van de openbare ruimte zoveel mogelijk in samenhang worden gepland en uitgevoerd.

Voorwaarde voor een toekomstbestendige openbare ruimte in stedelijk gebied is een watersysteem, dat goed functioneert in zowel zeer droge als zeer natte periodes. Het huidige watersysteem op IJsselmonde is onvoldoende toegerust op de steeds vaker voorkomende extremen van te veel of te weinig water.

Ook zetten we stappen richting een meer circulaire gemeente, waarin grondstoffen zo lang mogelijk worden hergebruikt en afval zoveel mogelijk wordt voorkomen. Door inwoners en organisaties te stimuleren afval beter te scheiden, hergebruik te bevorderen en grondstoffen opnieuw in te zetten, verminderen we de druk op het milieu en dragen we bij aan een duurzame toekomst. Daarbij zetten we in op een schone leefomgeving, het terugdringen van restafval en het vergroten van het bewustzijn dat afval steeds vaker een waardevolle grondstof is.

Een goede bereikbaarheid is randvoorwaardelijk voor een duurzame leefomgeving en is daarmee een cruciaal onderdeel van Zwijndrecht. Daarom werken we aan veilige verkeersroutes, duurzame mobiliteit, een goed functionerend openbaar vervoernetwerk, passende laadinfrastructuur en betere fietsverbindingen. Samen met regionale partners blijven we daarnaast lobbyen voor structurele investeringen in infrastructuur, waaronder de ondertunneling van de A16 en de goederenspoorlijn, om de leefbaarheid, veiligheid en ontwikkelkansen van Zwijndrecht op lange termijn te versterken.

Energietransitie; van ambitie naar randvoorwaarde

Wat willen we bereiken?

We hebben de ambitie om in 2050 energieneutraal te zijn. Dit houdt in dat we alleen duurzame energie gebruiken en het energieverbruik zo laag mogelijk is. We zetten in op energiebesparing en kiezen voor duurzame warmtebronnen. Daarnaast worden we geconfronteerd met netcongestie en

zien we dat het huidige energiesysteem niet meer houdbaar is. We zetten daarom in op een decentraal energiesysteem waarbij vraag en aanbod op elkaar afgestemd is. Op deze manier willen we toe naar een toekomstbestendig energiesysteem waarbij de energievoorziening rand voorwaardelijk is voor ruimtelijke ontwikkeling.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2027:

- We maken een nieuw uitvoeringsprogramma duurzaamheid 2027-2030 om uitvoering te kunnen blijven geven aan de duurzaamheidsambities.
- We doen een herijking van de Regionale energiestrategie waarbij we aandacht hebben voor een decentraal energiesysteem waar vraag en aanbod beter op elkaar worden afgestemd.
- We zetten samen met warmtebedrijf HVC in op de ontwikkeling van een duurzame warmtebron voor Zwijndrecht.
- Daarnaast zetten we de uitbreiding van het warmtenet voort met de aansluiting van de Planetenbuurt en wordt ook Eem- en Zonnestein onderzocht om aan te sluiten op het warmtenet.
- Vanuit de toegekende middelen van het volkshuisvestingsfonds zetten we in op het versterken van de leefbaarheid en verduurzaming in de bloemenbuurt. Hiervoor hebben we een aanpak ontwikkeld om de VvE's met subsidie en ondersteuning te helpen bij het verduurzamen van hun bezit. Komend jaar gaan we actief met de VvE's in gesprek om hier uitvoering aan te geven.
- In 2024 is het Meerjarige Collectieve Ontzorgingsprogramma (MCO) gestart. Dit programma richt zich op het versneld verduurzamen en isoleren van bestaande koopwoningen. Concreet betekent dit dat bewoners worden ondersteund bij het nemen van isolatiemaatregelen, zoals dak-, vloer- en gevelisolatie en het plaatsen van isolerend glas. Het programma biedt een doorlopend aanbod aan bewoners. Ook komend jaar zetten we deze aanpak door.
- We zetten de E-agenda in samenwerking met de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid voort.
- De OZHZ houdt toezicht op de wettelijke verplichtingen bij bedrijven, zoals de informatieplicht Energiebesparing en de verplichte maatregelenlijst. Dit houdt in dat de OZHZ jaarlijks energiecontroles inplant en uitvoert. Verder besteedt de OZHZ op dit moment extra aandacht aan het gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed vanwege Europese wetgeving voor een energie-efficiënte overheid, waarvoor dit jaar een rapportage en een besparingsplan moet worden ingediend.
- We zetten in op een toekomstbestendige vastgoedportefeuille die bijdraagt aan de gemeentelijke doelstellingen, en behoeften van inwoners door de huidige vastgoedstrategie te herijken.

Een gezonde groene openbare ruimte

Wat willen we bereiken?

De openbare ruimte vormt het visitekaartje van onze gemeente. Wegen, groenvoorzieningen, speelplekken, watergangen, verlichting, straatmeubilair en andere voorzieningen bepalen in belangrijke mate hoe inwoners, ondernemers en bezoekers hun leefomgeving ervaren. Een aantrekkelijke, veilige en goed onderhouden openbare ruimte draagt bij aan de leefbaarheid, gezondheid, bereikbaarheid en duurzaamheid van de gemeente.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2027:

- De Omgevingsvisie vormt het integrale strategische kader voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving. Komend jaar gaan we verder met de uitwerking van de omgevingsvisie. Hiermee wordt gewerkt aan een leefbare, gezonde, veilige en toekomstbestendige omgeving die aansluit bij de ambities van de gemeente en de uitgangspunten van de Omgevingswet.

- De Europese Natuurherstelverordening brengt nieuwe opgaven met zich mee op het gebied van stedelijk groen, boomkroonbedekking en biodiversiteit. In 2027 bereiden wij ons voor op de implementatie van deze opgaven door de uitgangspunten van de verordening te betrekken bij ruimtelijke ontwikkelingen, beleid en beheer van de openbare ruimte. Daarnaast zetten wij in op het behoud en de versterking van groenstructuren en ecologisch beheer ter ondersteuning van biodiversiteit en bestuiverpopulaties.
- We werken aan beleidsregels groenblauw om de ambities rondom klimaatadaptie, biodiversiteit en vergroening beter te borgen in de ruimtelijke projecten.
- De gemeente laat onderzoek doen naar de kwetsbaarheid rondom bodem en funderingen van verschillende gebieden en risico's in kaart brengen (slappe bodem). Zo laten we een risicoanalyse uitvoeren naar ondiep gefundeerde panden en de kans op wateroverlast. Op basis van deze uitkomsten gaan we aan de slag met een plan van aanpak voor bodemdaling en funderingsproblematiek.
- Daarnaast vormen we samen met de gemeente Dordrecht en Hendrik-Ido-Ambacht een regionale werkgroep. Het doel van deze werkgroep is het uitwisselen van kennis en ervaringen. De gemeente is aangesloten bij het landelijke Platform Slappe Bodem. Via het platform breiden we ons netwerk uit en houden we ontwikkelingen op het thema in de gaten. We blijven de uitdagingen en kosten die bodemdaling en funderingsproblematiek met zich meebrengen agenderen in onze lobby richting het rijk.
- We doen een update van de stresstesten die in 2021 zijn gedaan om de kwetsbare gebieden in kaart te brengen. Hier kijken we naar wateroverlast, droogte, hitte en bodemdaling.
- We onderzoeken samen met de IJsselmonde-gemeenten, het waterschap en de provincie hoe het watersysteem op IJsselmonde toekomstbestendig kan worden gemaakt.
- We stellen een beweeg- en speelvisie op. In de verdere uitwerking verbinden we speelvoorzieningen, groen, wandel- en fietsroutes en ontmoetingsplekken met elkaar. Bij nieuwe ontwikkelingen en herinrichtingen nemen we spelen, bewegen en ontmoeten standaard mee in de planvorming en betrekken we inwoners, scholen, verenigingen en maatschappelijke partners bij de inrichting van de openbare ruimte.
- Daarnaast ontwikkelen we een visie voor het Develpark en starten we met de eerste uitvoeringsmaatregelen, mede gefinancierd uit de regiodeal middelen. Ook verkennen we samen met inwoners en de gemeenteraad de toekomstige ambitie voor spelen en bewegen in de openbare ruimte. Deze verkenning vormt de basis voor een uitvoerbaar plan met bijbehorende investeringen en beheerlasten.
- We houden het beheer en onderhoud van onze buitenruimte op orde, volgens de afspraken die gemaakt zijn in het integraal beheerplan openbare ruimte (IBOR), rekening houdend met de bezuinigingen.
- In 2027 starten we met de voorbereiding van een nieuw Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR) voor de periode 2028-2033. Het nieuwe beheerplan brengt onderhoud, vervanging, vergroening, klimaatadaptatie, spelen, mobiliteit en leefbaarheid samen in één integrale aanpak. Zo werken we aan een openbare ruimte die niet alleen vandaag goed functioneert, maar ook voorbereid is op de uitdagingen van morgen.
- Een belangrijk instrument om de openbare ruimte (aan het eind van de levenscyclus) op te knappen is het integraal vervangen. De kosten van een dergelijke vervanging worden als investering opgevoerd in het investeringsprogramma infra/riolering (IP). Als we kijken naar enkele projecten die in 2027 in uitvoering gaan, zijn dat bijvoorbeeld Kort Ambacht Noord fase 1 & 2, Marsdiep, Veerplein (buitenruimte), Tomatenplein/Veilingdreef en de Molenweg in Heerjansdam.

Verminderen van afval en hergebruik van grondstoffen

Wat willen we bereiken?

We hebben de ambities om een samenleving zonder afval te zijn. We zetten in op het verminderen van afval en het beter hergebruiken van grondstoffen.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2027:

- De gemeente zet zich in voor een duurzame en doelmatige inzameling van afval en grondstoffen. Middels de dienstverleningsovereenkomst met het afvalbedrijf HVC sturen we op de kwaliteit van de dienstverlening.
- Samen met de HVC, woningbouwcorporaties en handhaving zetten we het hotspotoverleg voort om de locaties met veel afvalbijplaatsingen aan te pakken.
- In 2026 is er een kaderstellende dialoog geweest over de effectiviteit van het plan aanpak om bijplaatsingen terug te dringen. Deze dialoog vormt de opmaat naar een nieuwe/ bijgestelde aanpak.
- We werken een voorstel uit om op een laagdrempelige manier grofvuil aan te bieden.

Bereikbaar, duurzaam en veilig

Wat willen we bereiken?

Zwijndrecht moet de komende jaren, waarin grote kunstwerken als bruggen en tunnels in de rijksinfrastructuur groot onderhoud nodig hebben in onze directe omgeving, bereikbaar blijven voor alle doelgroepen. Meer (sluip)verkeer tijdens lange afsluitingen is niet te voorkomen, maar bereikbaarheid is belangrijk de komende jaren. Concreet voor 2027 gaat het om de afsluiting van de Papendrechtsebrug en de start van de werkzaamheden aan de Tunnel onder de Noord (tussen Alblasserdam en Hendrik-Ido-Ambacht in de A15).

Zwijndrecht wil een gemeente zijn waar de verkeersveiligheid in orde is, de voorzieningen voor elektrisch rijden gefaciliteerd worden en inwoners goed gebruik kunnen maken van het openbaar vervoer.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2027:
Blijvend wordt gewerkt aan een verkeersveilig Zwijndrecht. Knelpunten pakken we aan waar dat nodig is of er worden voorzieningen getroffen, bijvoorbeeld nadat inwoners Fixi-meldingen hebben ingediend voor een bepaalde locatie.

Concreet gaan we aan de slag met het volgende:

- Opstellen mobiliteitsprogramma: het huidige gemeentelijk verkeer- en vervoerplan (GVVP) dient te worden geüpdatet als nieuw programma onder de omgevingsvisie. In dat programma worden thema's als verkeersveiligheid, fietsen, openbaar vervoer, het gebruik van de auto en vrachtverkeerroutes nader beschreven. We komen bij de raad met een startnotitie zodat de raad aandachtspunten mee kan geven voor het proces om te komen tot een nieuw mobiliteitsprogramma. Daarna halen we bij de raad kaders op om richting te bepalen voor het nieuwe mobiliteitsprogramma;
- De APV wordt zodanig aangepast dat het mogelijk wordt om verlengde private aansluitingen (VPA's) voor inwoners staan. In 2027 wordt dit nieuwe kader ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad;
- We maken verder inzichtelijk wat de gevolgen zijn van het afsluiten van de Burgemeester van 't Hoffweg (Blauwe Brug) en Stationsweg voor vrachtverkeer, alsmede wat een logische afwikkeling van het vrachtverkeer kan zijn;

- Vanuit een fijne leefomgeving en de gebiedsontwikkeling wordt nader onderzocht hoe vorm gegeven kan worden aan een gedeeltelijke afwaardering van de Burgemeester Jansenlaan, t.h.v. winkelcentrum Noord naar 30 km/u, naar voorbeeld van de Kort Ambachtlaan t.h.v. het winkelcentrum;
- We onderzoeken welke mogelijkheden en gevolgen er zijn wanneer de Warmoezierstraat als verbinding wordt opgeheven;
- In RegioDeal II zijn middelen ter beschikking gesteld als 'aanjaaggeld' voor de eerste fase rondom winkelcentrum Walburg. We onderzoeken met deze beschikbare middelen hoe een eerste aanzet kan worden gegeven aan ingrepen in de infrastructuur om ontwikkelruimte rondom Walburg mogelijk te maken.
- In 2022 stelde de gemeenteraad vast dat Zwijndrecht blijvend aan de slag moet voor een lobby voor een ondertunnelde A16 en goederenspoorlijn. Ook in 2027 wordt hiermee doorgegaan om te bepalen wat de kansrijkheid is van deze wens. De gemeenteraad wordt hierover nader geïnformeerd met een oriëntatieavond.

Milieu

Wat willen we bereiken?

Voor een fijn en veilig leefklimaat is het thema milieu van groot belang. Door de milieukwaliteit te beschermen en te verbeteren werken we aan schone lucht, een goede bodem- en waterkwaliteit en minder geluidsoverlast. Onderstaande activiteit(en) zijn niet apart benoemd in het raadsprogramma, maar blijven een belangrijke prioriteit.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2027:

- Op basis van het Jaarprogramma voert de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ) alle milieu(basis)taken in mandaat van de gemeente uit. Het jaarprogramma vormt de leidraad en financieel kader voor de uitvoering van wettelijke taken en beleidsmatige ambities zoals vastgelegd in de nota VTH.
- Tevens verzorgt OZHZ vanuit hun expertisetaken integraal advies over bodemkwaliteit, klimaatadaptatie, lucht, geluid en omgevingsveiligheid, in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen en de woningbouwopgave.
- In 2027 wordt de regionale samenwerking met gemeenten en OZHZ voortgezet om milieuthema's in het omgevingsplan verder te harmoniseren en actualiseren.
- Ook wordt in 2027 vanuit de duurzaamheidsambitie gestart met onderzoeken voor de Soorten Management Plannen (SMP's) om te komen tot gebiedsgerichte ontheffingen en bescherming van soorten.
- Daarnaast wordt de omzetting van bestaande geluidzonering bij industrieterreinen naar de onder Omgevingswet geldende systematiek van geluidproductieplafonds (GPP's) voortgezet.

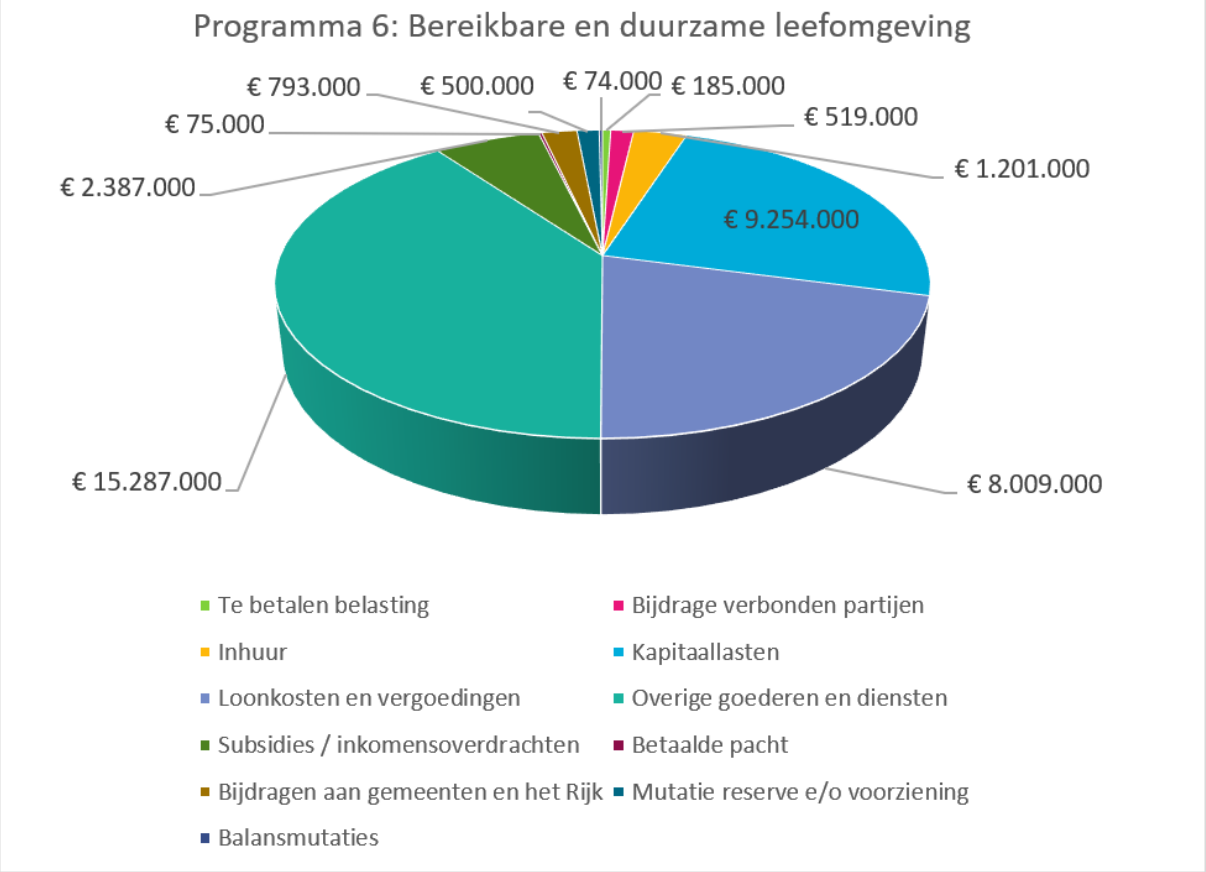
Wat mag het kosten?

Totaal van het programma

Programma 6 Bereikbare en duurzame leefomgeving	Rekening 2025			Begroting 2026			Begroting 2027		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	**-36.946**	**19.937**	**-17.010**	**-39.690**	**21.835**	**-17.855**	**-37.784**	**20.106**	**-17.678**
Mutaties reserves	-1.381	1.659	278	-1.500	1.107	-393	-500	296	-204
Resultaat	**-38.327**	**21.596**	**-16.731**	**-41.190**	**22.942**	**-18.249**	**-38.284**	**20.403**	**-17.882**

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

BBV-indicatoren en indicatoren raadsprogramma

BBV indicator	Omschrijving	Jaartal brongegevens	Landelijk	Vergelijkbare gemeenten (Type B/F)	Zwijndrecht
Omvang fijn huishoudelijk restafval	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval, uitgedrukt in kilo's per inwoner.	2024	148	103	105
Hernieuwbare elektriciteit	Hoeveelheid hernieuwbaar opgewekte elektriciteit ten opzichte van het elektriciteitsverbruik uitgedrukt in een percentage.	2024	42,5%	Geen data	41,7%

Doelstelling uit Raadsprogramma	Eigen indicator	Streefwaarde 2030	Startwaarde eind 2025
Verminderen gebruik gas in de gemeente t.o.v. huidig verbruik	Gemiddeld gasgebruik in kubieke meters door grootgebruikers	nog te bepalen	56.896 m3
	Gemiddeld gasgebruik in kubieke meters door kleingebruikers	nog te bepalen	986 m3
	Gemiddeld gasgebruik in kubieke meters van particuliere woningen	nog te bepalen	790 m3
Uitfaseren energielabels D, E, F, G	Aantal woningen met energielabel D of lager	0	3.340
	Aantal utiliteitsgebouwen met energielabel D of lager	0	115
	Aantal gemeentelijke panden met energielabel D of lager of onbekend	0	17
	Aantal corporatiewoningen met energielabel D of lager	0	363
Stijging aantal aansluitingen op warmtenet	Aantal aansluitingen binnen de gemeente op warmtenet van HVC	nog te bepalen	445
Daling aantal kwetsbare klimaatgebieden uit stresstesten	Separate rapportage klimaatadaptatie	n.v.t.	n.v.t.
Minder dan 100 kg restafval per inwoner en een gemiddeld scheidingspercentage van minimaal 60%	Aantal kg fijn restafval per inwoner	minder dan 100	105 kg
	Gemiddeld recyclingspercentage	meer dan 60%	74%
Een dekkend laadpalennetwerk binnen de gemeente	Aantal openbare laadpalen in de gemeente	nog te bepalen	351

7. Dienstverlenende gemeente en bestuur

Inleiding

In 2027 werken we verder aan een toegankelijke, betrouwbare en dienstverlenende gemeente. Inwoners en ondernemers moeten eenvoudig zaken met ons kunnen doen, weten waar zij terechtkunnen en begrijpen wat de gemeente doet en waarom. We staan dichtbij onze inwoners, communiceren helder en betrekken inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties actief bij de ontwikkeling van Zwijndrecht.

De afgelopen jaren hebben we met *Bouwen aan Vertrouwen: Zwijndrecht. Dat is thuiskomen!* belangrijke stappen gezet in onze wettelijke taken op het gebied van dienstverlening, communicatie en participatie. In 2027 bouwen we daarop voort. We richten ons op het verder verbeteren en borgen van wat is opgebouwd en kijken waar onze dienstverlening nog eenvoudiger, toegankelijker en duidelijker kan.

Tegelijkertijd kunnen we veel van de ambities uit het raadsprogramma Samen vooruit niet alleen realiseren. Daarom werken we samen met inwoners en maatschappelijke partners én met andere gemeenten, de regio, provincie en het Rijk. Daarbij kijken we nadrukkelijk naar wat samenwerking bijdraagt aan de doelen die we voor Zwijndrecht willen bereiken. Regionale samenwerking is voor ons geen doel op zich, maar een middel om onze lokale ambities beter te realiseren.

In 2027 vragen daarnaast de Provinciale Staten- en waterschapsverkiezingen bijzondere aandacht. We zorgen voor een zorgvuldig, betrouwbaar en toegankelijk verkiezingsproces en benutten de verkiezingen om aandacht te besteden aan democratie en betrokkenheid.

Dienstverlenende gemeente

Wat willen we bereiken?

We willen dat inwoners en ondernemers zich gezien en geholpen voelen wanneer zij contact hebben met de gemeente. Onze dienstverlening is toegankelijk, begrijpelijk en dichtbij. Inwoners kunnen steeds meer zaken eenvoudig digitaal regelen, maar persoonlijk contact blijft belangrijk voor mensen die daar behoefte aan hebben. We zorgen dat inwoners niet hoeven te zoeken binnen onze organisatie, maar zo snel mogelijk op de juiste plek terechtkomen.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2027:

- Verbeteren we onze digitale dienstverlening en maken we waar mogelijk meer gemeentelijke producten digitaal beschikbaar;
- Blijven we onze website en andere digitale kanalen verbeteren op basis van de vragen en behoeften van inwoners;
- We blijven werken aan onze telefonische en digitale bereikbaarheid;
- Houden we aandacht voor de toegankelijkheid van onze digitale dienstverlening;
- Ontwikkelen we de ontvangstfunctie in het gemeentehuis verder, zodat inwoners en bezoekers laagdrempelig worden ontvangen en geholpen;
- Blijven we vanuit de organisatie werken aan kleine en grotere verbeteringen in onze dienstverlening;
- Zorgen we ervoor dat persoonlijk contact beschikbaar blijft voor inwoners die hun zaken niet digitaal kunnen of willen regelen;
- Blijven we werken aan het borgen van de privacy van inwoners, met bijzondere aandacht voor rechten van betrokkenen, transparantie en de impact van innovatieve ontwikkelingen;

- Dragen we zorg voor een veilige omgeving waarin de gegevens van inwoners beschermd zijn en we voldoen aan wet- en regelgeving op het gebied van informatieveiligheid.

Communicatie en participatie

Wat willen we bereiken?

We zijn een gemeente die werkt aan duidelijke communicatie en een gemeente luistert en inwoners actief betrekt. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties moeten begrijpen wat de gemeente doet, waarom keuzes worden gemaakt en welke mogelijkheden zij hebben om mee te denken of zelf initiatief te nemen. We bieden daarom ruimte aan initiatieven vanuit de samenleving. Niet alles hoeft door de gemeente bedacht of uitgevoerd te worden. Waar inwoners en organisaties zelf initiatief nemen, kijken we hoe de gemeente kan aansluiten, ondersteunen of faciliteren.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2027:

- Communiceren we duidelijk, begrijpelijk en op tijd over onderwerpen die voor inwoners belangrijk zijn;
- Blijven we werken met Duidelijke en begrijpelijke Taal (volgens onze schrijfwijzer Zinnig Zwijndrechts 2.0) en verbeteren we onze schriftelijke en digitale communicatie;
- Leggen we beter uit hoe besluiten tot stand komen en wat met de inbreng van inwoners is gedaan;
- Geven we verder uitvoering aan de participatievisie en -verordening;
- Ontwikkelen we PAK AAN! en het uitdaagrecht verder en ondersteunen we initiatieven vanuit de samenleving;
- Blijven we samenwerken met de wijkplatforms en de Dorpsraad en ondersteunen we hen bij hun rol in wijk en dorp;
- Betrekken we kinderen en jongeren actief bij onderwerpen en projecten die hen raken;
- Zoeken we naar manieren om verschillende groepen inwoners te bereiken en bij ontwikkelingen in Zwijndrecht te betrekken.

Sterke regionale samenwerking

Wat willen we bereiken?

We willen regionale samenwerking nadrukkelijk inzetten voor het bereiken van de Zwijndrechtse doelen uit het raadsprogramma Samen vooruit. Veel opgaven houden niet op bij onze gemeentegrens. Dat geldt bijvoorbeeld voor woningbouw, economie, bereikbaarheid, energie, het sociaal domein en veiligheid. Door samen te werken kunnen we onze positie versterken, kennis en capaciteit bundelen en investeringen mogelijk maken die Zwijndrecht alleen niet kan realiseren. Daarbij staat steeds de meerwaarde voor Zwijndrecht centraal. Regionale samenwerking is geen doel op zich, maar moet aantoonbaar bijdragen aan onze lokale ambities.

Daarnaast zien we de meerwaarde van het samenwerken met andere gemeenten en partners, onder andere in de vorm van gelegenheidscoalities. Die samenwerking zoeken we actief op waar deze bijdraagt aan onze Zwijndrechtse doelen.

De kracht van samenwerking zit voor ons in het benutten van elkaars sterke punten: iedere gemeente en partner brengt eigen kennis, ervaring, capaciteit en netwerken mee. Door deze kwaliteiten slim met elkaar te verbinden, kunnen we meer bereiken dan ieder afzonderlijk. We vullen elkaar aan, leren van elkaar en trekken gezamenlijk op waar dat meerwaarde heeft. Daarbij kiezen we bewust voor de schaal en samenwerkingspartners die het beste passen bij de betreffende opgave. Zo zetten we regionale samenwerking gericht in om onze lokale ambities voor Zwijndrecht te versterken en sneller resultaten voor onze inwoners te bereiken.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2027:

- Verbinden we onze inzet in regionale samenwerkingsverbanden nadrukkelijker aan de doelen en prioriteiten uit het raadsprogramma;
- Maken we scherper welke resultaten we vanuit regionale samenwerking voor Zwijndrecht willen bereiken;
- Oefenen we actief invloed uit op regionale agenda's, programma's en investeringen die voor Zwijndrecht belangrijk zijn;
- Bundelen en benutten we kennis, capaciteit, netwerken, investeringen en externe middelen om gezamenlijke én lokale opgaven verder te brengen;
- Werken we regionaal samen op onderwerpen waar samenwerking aantoonbare meerwaarde heeft, zoals wonen, economie, bereikbaarheid, duurzaamheid, sociaal domein en veiligheid;
- Benutten we bewust de verschillende sterke punten, kennis, ervaring, capaciteit en netwerken van gemeenten en partners en brengen we daarbij ook onze eigen kracht in;
- Zoeken we actief naar passende samenwerkingspartners en gelegenheidscoalities, waarbij we per opgave kiezen voor de schaal en samenwerking die de meeste meerwaarde voor Zwijndrecht biedt;
- Kijken we kritisch naar de verhouding tussen onze financiële en ambtelijke inzet en wat een samenwerking Zwijndrecht oplevert;
- Brengen we de gemeenteraad goed in positie bij belangrijke regionale ontwikkelingen en keuzes;
- Behartigen we actief de belangen van Zwijndrecht bij de regio, provincie en het Rijk;

Zo zetten we regionale samenwerking gericht in om, vanuit gezamenlijke kracht, concrete resultaten voor Zwijndrecht en onze inwoners te bereiken.

Verkiezingen

Wat willen we bereiken?

We willen dat iedere kiesgerechtigde inwoner op een toegankelijke, veilige en betrouwbare manier zijn of haar stem kan uitbrengen. Daarnaast willen we de verkiezingen benutten om de betrokkenheid bij onze democratie te vergroten. Daarbij hebben we bijzondere aandacht voor jongeren en inwoners voor wie deelname aan verkiezingen minder vanzelfsprekend is.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2027 organiseren we de Provinciale Staten- en waterschapsverkiezingen en de Dorpsraadverkiezingen. Hiervoor:

- Organiseren we een zorgvuldig en betrouwbaar verkiezingsproces;
- Zorgen we voor voldoende en goed toegankelijke stemlocaties;
- Communiceren we duidelijk over waar, wanneer en hoe inwoners kunnen stemmen;
- Hebben we aandacht voor inwoners die ondersteuning nodig hebben om zelfstandig hun stem uit te brengen;
- Zorgen we voor voldoende en goed voorbereide medewerkers en vrijwilligers op de stemlocaties;
- Besteden we aandacht aan democratie en het belang van deelname aan verkiezingen;
- Betrekken we waar mogelijk scholen, kinderen en jongeren bij activiteiten rondom democratie en verkiezingen.

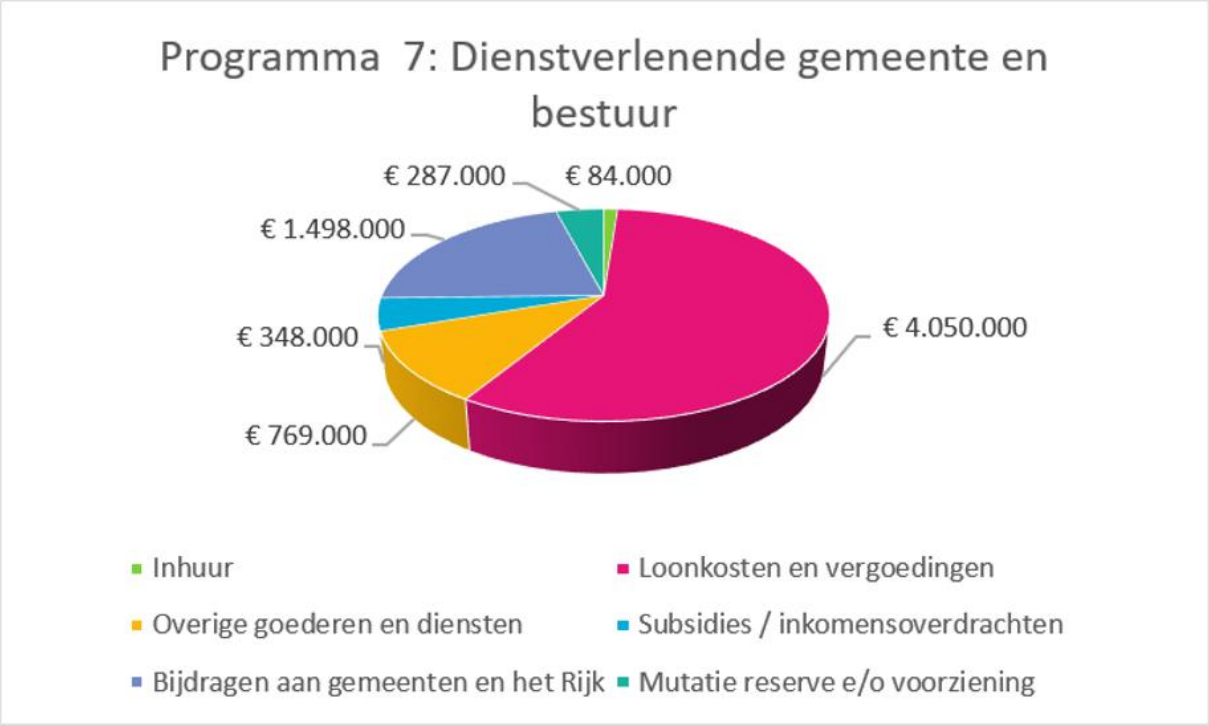
Wat mag het kosten?

Totaal van het programma

Programma 7 **Dienstverlenende gemeente en bestuur**	**Rekening 2025**			**Begroting 2026**			**Begroting 2027**		
	Lasten	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Saldo van baten en lasten	**-8.777**	**1.041**	**-7.736**	**-6.820**	**1.197**	**-5.623**	**-7.036**	**1.149**	**-5.887**
Mutaties reserves	0	1.665	1.665	0	10	10	0	13	13
Resultaat	**-8.777**	**2.705**	**-6.072**	**-6.820**	**1.207**	**-5.613**	**-7.036**	**1.162**	**-5.874**

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

BBV-indicatoren en indicatoren raadsprogramma

Onderstaande indicatoren dient de gemeente uit de eigen gegevens/begroting over te nemen, omdat daar geen landelijke bron voor beschikbaar is. Deze indicatoren worden dus niet ontsloten via www.waarstaatjegemeente.nl , maar uit de eigen personele- en financiële administratie.

Naam indicator	**Begroting 2026**	**Begroting 2027**
Formatie (Fte per 1.000 inwoners)	5,75	5,75
Bezetting (Fte per 1.000 inwoners)	5,25	5,38
Apparaatskosten (Kosten per inwoner)	€ 799	€ 788
Externe inhuur (Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur)	5,6%	6,7%
Overhead (% van de totale lasten)	9,3%	8,3%

Definities en toelichting:

- Formatie: De formatie vermeldt het aantal FTE (voltijdbanen) in vaste dienst binnen de organisatie (exclusief college van B&W), zoals dat in de financiële begroting is goedgekeurd. Als medewerkers parttime werken, dan wordt dat in een formatieplanning omgerekend naar het aantal FTE. De formatie is ten opzichte van 2026 gelijk gebleven.
- Bezetting: Tot de bezetting worden alle medewerkers die in dienst zijn van de gemeente met een vaste of tijdelijke aanstelling gerekend.

- Apparaatskosten zijn alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur. Apparaatskosten bestaan onder meer uit de loonkosten voor het gehele ambtelijke apparaat inclusief externe inhuur, ICT- kosten, huisvestings- en facilitaire kosten. De apparaatskosten in 2027 zijn iets gedaald ten opzichte van de begroting 2026 vanwege een lagere bijdrage aan Bedrijfsvoering Drechtsteden (voorheen Servicegemeente Dordrecht).
- Externe inhuur: Externe inhuur onderscheidt zich van 'uitbesteden' doordat bij externe inhuur het gevraagde product of de dienstverlening tot stand komt onder aansturing van de opdrachtgever (de gemeente). Dit is niet het geval bij uitbesteding; daar levert de externe partij (opdrachtnemer) een kant-en-klaar product of dienst. Het begrote bedrag aan externe inhuur is iets toegenomen in 2027 ten opzichte van 2026 door extra inzet op bijplaatsingen (afval) en op digitale toegankelijkheid.
- De overhead bestaat voor een groot gedeelte uit bijdragen aan Bedrijfsvoering Drechtsteden, die veel van de PIJOFACH taken voor de gemeente Zwijndrecht uitvoert. Daarnaast draagt de gemeente zelf de directe kosten van huisvesting en facilitaire zaken. Tot slot bestaat de overhead uit eigen personeelskosten voor staf- en leidinggevende functies en de daaraan verbonden algemene kosten. De overhead als percentage van de totale lasten is afgenomen door een lagere bijdrage aan Bedrijfsvoering Drechtsteden terwijl de totale lasten iets zijn gestegen door met name indexatie (inflatie).

Financiën

De uitgaven van dit onderdeel bedragen per saldo € 1,7 miljoen. De bijbehorende baten zijn verantwoord onder de algemene dekkingsmiddelen.

Belastingen

De lasten betreffen de bijdragen aan Gemeentebelastingen en Basisinformatie Drechtsteden (GBD) voor het uitvoeren van de heffing en invordering, de afhandeling van bezwaar- en beroepsschriften van de Wet onroerende zaken en een dotatie aan de voorziening dubieuze belastingdebiteuren.

Beleggingen

Zwijndrecht neemt met andere gemeenten deel in het aandelenkapitaal van instellingen met een zeker nut voor de gemeente, zoals nutsbedrijven (Stedin, Oasen en Evides) en de BNG. Onder deze post worden de rentelasten geraamd die zijn verbonden aan het houden van beleggingen.

Onvoorzien

De post Onvoorzien bevat het budget voor onvoorziene uitgaven. Er is voor gekozen om de post Onvoorzien voor de begroting in zijn geheel op te nemen onder dit onderdeel.

Overige baten en lasten

Dit bestaat voor het grootste deel uit de stelpost loon- en prijsontwikkelingen. Dit budget hebben we op een centrale plek opgenomen.

Mutaties reserves

De mutatie reserves betreft het vormen van de reserve college uitvoeringsprogramma 2026-2030 die is gevormd ten laste van de Algemene reserve.

Financiën	Rekening 2025			Begroting 2026			Begroting 2027		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	**-948**	**740**	**-208**	**-929**	**272**	**-657**	**-1.958**	**272**	**-1.686**
Mutaties reserves	-2.738	4.991	2.254	0	0	0	-2.043	2.043	0
Resultaat	**-3.686**	**5.731**	**2.046**	**-929**	**272**	**-657**	**-4.001**	**2.315**	**-1.686**

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Algemene dekkingsmiddelen

Het onderdeel algemene dekkingsmiddelen bestaat uit de lokale heffingen, de algemene uitkering, dividendinkomsten en het saldo van de financieringsfunctie. De algemene dekkingsmiddelen onderscheiden zich van specifieke dekkingsmiddelen doordat zij vrij aan te wenden zijn.

Het totaalbedrag aan inkomsten van dit onderdeel bedraagt € 132 miljoen. Dit betreft circa twee-derde van de totale baten (exclusief reserves). Hiervan is de algemene uitkering de grootste inkomstenpost gevolgd door inkomsten uit OZB en precario. De gebonden heffingen, zoals afvalstoffen- en rioolheffing, zijn geen algemene dekkingsmiddelen. Meer informatie hierover is opgenomen in de paragraaf lokale heffingen.

Overige inkomsten

Dividend

Zwijndrecht neemt met andere gemeenten deel in het aandelenkapitaal van instellingen met een zeker nut voor de gemeente, zoals nutsbedrijven (Stedin, Oasen en Evides) en de BNG. Onder deze post worden de dividenden geraamd die zijn verbonden aan het houden van beleggingen. Naast de dividenden van bovengenoemde instellingen ramen we hier ook de garantstellingsprovisie van HVC.

Saldo van de financieringsfunctie (renteresultaat)

Het saldo van de financieringsfunctie (het renteresultaat) is opgebouwd uit verschillende componenten. Voor een berekening van het renteresultaat verwijzen wij naar de betreffende tabel in de paragraaf Financiering.

Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2025			Begroting 2026			Begroting 2027		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	**137**	**126.674**	**126.811**	**52**	**128.127**	**128.178**	**133**	**132.487**	**132.619**
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**137**	**126.674**	**126.811**	**52**	**128.127**	**128.178**	**133**	**132.487**	**132.619**

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Overhead

In het Besluit Begroting Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is gedefinieerd welke lasten en baten onderdeel uitmaken van het Onderdeel Overhead. Dit onderdeel beoogt het inzicht in de overhead te verbeteren en de onderlinge vergelijkbaarheid tussen gemeenten te bevorderen. Volgens het BBV is de overhead: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van het primaire proces.
De overhead bestaat voor een groot gedeelte uit bijdragen aan de Bedrijfsvoering Drechtsteden, die veel van de PIOJFACH (*) taken voor de gemeente Zwijndrecht uitvoert. Daarnaast draagt de gemeente zelf de directe kosten van huisvesting en facilitaire zaken. Tot slot bestaat de overhead uit eigen personeelskosten voor staf-, leidinggevende- en ondersteunende functies en de daaraan verbonden algemene kosten.

(*) Onder PIOJFACH taken vallen:

- Personeel
- Informatievoorziening
- Organisatie
- Juridische zaken
- Financiën
- Administratieve organisatie
- Communicatie
- Huisvesting en facilitaire zaken.

Overheadskosten	**Begroot**
Bijdrage aan Bedrijfsvoering Drechtsteden	5.687
Huisvesting en facilitaire zaken	1.341
Algemene bedrijfsvoerings- en personeelgebonden kosten	10.123
Totale overheadskosten	**17.150**
Doorberekening overhead en uren aan grondexploitaties en IP-projecten	-1.349
Onttrekkingen aan reserves	-344
Saldo overheadkosten (exclusief verrekening met reserves)	**15.457**

De overheadskosten mogen binnen BBV niet verdeeld worden over de taakvelden/programma's, met uitzondering van de overhead die toerekenbaar is aan de grondexploitatie en IP-projecten (zie hierboven). Dit heeft tot gevolg dat de programma's worden gepresenteerd zonder overheadskosten.

Overhead	Rekening 2025			Begroting 2026			Begroting 2027		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
004 Overhead	-17.636	420	-17.216	-17.621	158	-17.464	-15.960	158	-15.802
Saldo van baten en lasten	**-17.636**	**420**	**-17.216**	**-17.621**	**158**	**-17.464**	**-15.960**	**158**	**-15.802**
Mutaties reserves	-295	1.153	858	0	1.157	1.157	0	344	344
Resultaat	**-17.931**	**1.572**	**-16.359**	**-17.621**	**1.315**	**-16.307**	**-15.960**	**502**	**-15.457**

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Vennootschapsbelasting

In 2015 is het wetsvoorstel modernisering vennootschapsbelastingplicht voor overheidsondernemingen aangenomen door de Tweede Kamer. Het achterliggende doel van het wetsvoorstel is het scheppen van een gelijk speelveld tussen overheidsondernemingen en private ondernemingen. Vanaf 1 januari 2016 is de gemeente verplicht vennootschapsbelasting te betalen over haar ondernemingsactiviteiten.

Uit de inventarisatie van de ondernemingsactiviteiten bij de ingangsdatum van de wet is gebleken dat bouwgrondexploitaties, straatparkeren, reclameactiviteiten en de verkoop van afvalreststromen fiscale ondernemingen voor de vennootschapsbelasting zijn. Voor het straatparkeren is er een vrijstelling en als zodanig opgenomen in de aangifte. Landelijk is er onzekerheid over de fiscale positie van reclameactiviteiten, maar deze activiteit wordt vooralsnog opgenomen in de aangifte om belastingrente te voorkomen. Bij het opleggen van de aanslag is wel bezwaar gemaakt Hieruit blijkt dat uitsluitend de activiteiten van de bouwgrondexploitaties en de verkoop van afvalreststromen tot een vennootschapsbelastinglast leiden.

Ten aanzien van de bouwgrondexploitaties kan worden geconstateerd dat, na het afronden van de bouwgrondexploitatie Bakestein en het vaststellen van de bouwgrondexploitatie Maasterras-West, het totaal van de bouwgrondexploitaties per 31 december 2023 structureel verlieslatend is en vanaf dat moment geen fiscale onderneming meer is. Dit is als zodanig verwerkt in de aangiften vanaf 2023.

Bij de aangifte 2025 is het laatste deel van het verrekenbare verlies opgemaakt. Er zijn dan geen verrekenbare verliezen meer om de fiscale winsten te compenseren. Hieruit volgt dat we vanaf 2026 een vennootschapsbelastinglast hebben van ongeveer € 26.000 per jaar. Dit betreft voornamelijk de reclameactiviteiten, waar landelijk nog onzekerheid is over de fiscale positie hiervan.

Paragrafen

Lokale heffingen

Inleiding

In deze paragraaf wordt ingegaan op de lokale heffingen, de onderbouwing en het bijbehorende beleid. De lokale heffingen kunnen worden onderscheiden in gebonden en ongebonden heffingen. Gebonden heffingen zijn heffingen waarbij de besteding gerelateerd is aan een direct aanwijsbare tegenprestatie van de gemeente, bijvoorbeeld leges, marktgelden, begraafplaatsrechten, afvalstoffenheffing en rioolheffing. Deze heffingen worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Ongebonden heffingen zijn zogenaamde zuivere belastingen, waar geen directe tegenprestatie tegenover staat. De opbrengsten hieruit kunnen door de gemeenteraad vrij binnen het werkterrein van de gemeente worden ingezet. Het gaat hierbij om de onroerendezaakbelastingen (OZB), precariobelasting en de parkeerbelasting. Deze heffingen behoren wel tot de algemene dekkingsmiddelen. Deze paragraaf heeft betrekking op beide type heffingen en bevat conform de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten):

- De uitgangspunten van het tarievenbeleid;
- Een overzicht van de geraamde opbrengst gemeentelijke heffingen;
- De kostendekkendheid van de heffingen en het beleid;
- Een aanduiding van de lokale lastendruk;
- Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Uitgangspunten tarievenbeleid

Bij het opstellen van de begroting hebben we voor de raming van de opbrengsten worden de volgende uitgangspunten gehanteerd. De berekening van de tarieven wordt hierop gebaseerd:

Omschrijving	**Uitgangspunt**
OZB	3,0% (gemiddelde prijsinflatie 2024-2026), zie kaderbrief 2027
Afvalstoffenheffing	2,7% op het basistarief, variabel tarief blijft ongewijzigd
Rioolheffing	2,7% (kaderbrief 2027)
Leges bouwen en publiekszaken	2,7% (kaderbrief 2027)
Leges begraafplaatsrechten	2,7% (kaderbrief 2027)
Marktgeld	2,7% (kaderbrief 2027)

Overzicht opbrengst gemeentelijke heffingen

Onderstaande tabel geeft de geraamde opbrengst voor 2027, 2026 en gerealiseerde opbrengsten in 2025 aan.

Totaaloverzicht opbrengst gemeentelijke heffingen				
Heffingssoort (bedragen x € 1.000)	**Rekening 2025**	**Begroting 2026 na wijziging**	**Begroting 2027**	**Mutatie 2027 t.o.v. 2026**
Ongebonden heffingen				
(algemene dekkingsmiddelen)				
A. Onroerende zaakbelastingen	12.806	13.420	13.592	172
B. Precariobelasting	95	105	105	0
Subtotaal ongebonden heffingen	**12.901**	**13.525**	**13.697**	**172**
Gebonden heffingen				
1. Afvalstoffenheffing	7.532	7.780	7.871	91
2. Rioolheffing	7.398	7.752	7.862	110
3. Begraafplaatsrechten	647	799	799	0
4a. Leges Publiekscontacten (incl. rijksleges)	1.452	1.874	1.829	-45
4b. Leges vergunningverlenng (bouwleges)	3.717	3.815	3.891	76
5. Binnenhavengelden	42	43	44	1
6. Marktgelden	43	73	73	0
7. Bijdrage Investerinszone Groote Lindt	100		0	0
8. Parkeerinkomsten - straatparkeren	175	163	161	-2
Subtotaal gebonden heffingen	**21.105**	**22.299**	**22.530**	**231**
TOTAAL	**34.006**	**35.824**	**36.227**	**403**

Ongebonden heffingen

Onroerendezaakbelastingen (OZB)

De afgelopen jaren zien we flinke waardestijgingen van woningen en relatief hoge prijsinflaties. Bij het bepalen van de nieuwe tarieven wordt niet van de waardestijgingen uitgegaan maar wel van de gewenste opbrengst. Hierdoor worden schommelingen in de woonlasten van woningeigenaren en gebruikers/ eigenaren van niet-woningen voorkomen.

Voor de begroting 2027 betekent dat in de praktijk de geraamde opbrengst uit 2026 van € 13,2 miljoen is verhoogd met de gemiddelde prijsinflatie over de afgelopen drie jaar (3,0%) tot € 13,6 miljoen. Daarin houden we rekening met areaaluitbreiding. De tarieven staan vermeld in Verordening OZB 2027 Gemeente Zwijndrecht die in december in de raad wordt besproken.

Precariobelasting

Precariobelasting wordt geheven over voorwerpen op, onder of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. Het is een zuivere belasting waarvan de opbrengst naar de algemene middelen van de gemeente gaat. De opbrengst is sterk afhankelijk van wisselende activiteiten in de openbare ruimte, zoals het hebben van terrassen, reclameborden, uitstallingen, bouwmaterialen, kabels en leidingen, etc.

De kostendekkendheid van de gebonden heffingen

De opbrengsten van de afvalstoffenheffing, de rioolheffing, de marktgelden, de begraafplaatsrechten en de leges zijn niet vrij besteedbaar. Deze opbrengsten moeten aangewend worden voor de daaraan gerelateerde prestaties. Hier geldt een wettelijke norm van maximaal 100% kostendekkendheid. Bij de berekening van de kostendekkendheid is gebruik gemaakt van de voorschriften van de commissie BBV en de nieuwe financiële verordening van de gemeente Zwijndrecht. De overhead en waar van toepassing de rente zijn afzonderlijk inzichtelijk gemaakt.

De tarieven staan vermeld in de belastingvoorstellen die in december 2026 ter besluitvorming voorliggen.

1. Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is ter dekking van de kosten voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval. De heffing komt ten laste van gebruikers van percelen waarvoor de gemeente een inzamelingsverplichting voor huishoudelijk afval heeft.
Vanaf 2023 wordt de afvalstoffenheffing opgesplitst in twee delen: een vast bedrag voor de inzameling van papier, glas, papier-metaal- en drinkafval (pmd) en groente-fruit- en tuinafval (gft) en een variabel bedrag voor restafval. De opbrengsten mogen alleen besteed worden aan het product Afval. De mate van kostendekkendheid is hierbij van belang.

Bij de berekening van de kostendekkendheid mag de BTW als kosten worden meegenomen. Dit doet de gemeente tot op heden niet. Uit de vergelijking van de kosten met andere gemeenten blijkt dat andere (regio)gemeenten dit wel doen. Met ingang van de begroting 2027 starten wij ook met gedeeltelijk toerekenen van de BTW met een bedrag van € 500.000. In 2027 leidt dit nog niet tot een verhoging van het tarieven voor de afvalstoffenheffing vanwege lagere kosten voor de afvalverwerking. De uitgangspunten voor de heffing zijn opgenomen in de verordening Afvalstoffenheffing 2027.

Berekening kostendekkendheid Afvalstoffenheffing	**Begroting 2027**
Kosten taakveld(en)	
Kosten ophalen, afvoeren en verwerken van huisvuil	€ 6.702.104
Toerekening 44% kosten straatreiniging	€ 366.774
Kwijtschelding	€ 600.000
Totaal bruto kosten	**€ 7.668.878**
Overhead	€ 356.566
Bijdrage Verpact voor gescheiden afval	-/- € 401.618
BTW	€ 500.000
Totaal netto kosten	**€ 8.123.826**
Opbrengst afvalstoffenheffing	**€ 7.871.000**
Dekking	**97%**

De reserve Reiniging (gekoppeld aan de afvalstoffenheffing) is momenteel uitgeput.

In de BURAP-2 2026 wordt voorgesteld om met ingang van 2026 een egalisatievoorziening te vormen. Deze voorziening wordt gevoed vanuit het verwachte positieve resultaat op de afvalstoffenheffing over 2026.

Hiermee voldoen we aan de BBV-voorschriften en wordt de financiële verwerking van de afvalstoffenheffing meer in lijn gebracht met die van de rioolheffing.

Vanaf 2027 wordt de voorziening, op basis van de gerealiseerde resultaten, aangevuld of aangesproken. Op deze manier wordt een kostendekkendheid van 100% op realisatiebasis nagestreefd en blijven overschotten en tekorten binnen het gesloten systeem van de afvalstoffenheffing.

2. Rioolheffing

De rioolheffing wordt geheven als dekking van de kosten voor collectieve maatregelen die nodig zijn voor een doelmatig werkende riolering en overige maatregelen ten aanzien van hemelwater en grondwater. We kennen momenteel twee tarieven, één tarief voor woningen (aantal huishoudens) en één tarief voor niet-woningen. Voor woningen is dit het basistarief.

Woningen
In het Gemeentelijk rioleringsplan 2024-2029 is berekend dat verhoging van het huidige basistarief noodzakelijk is om de rioolheffing kostendekkend te laten zijn over de gehele levenscyclus van de riolering (50 jaar). Gelet hierop is in het Gemeentelijk Rioleringsplan 2024-2029 voorgesteld om het tarief vanaf 2025, gedurende de planperiode te verhogen met de inflatie (2,7% voor 2027).

Door kostenstijging, toekennen van extra kostenposten aan de rioolheffing (conform het Besluit Begroting en Verantwoording) en het versnellen van de uitvoering van projecten (tot het benodigde niveau) raakt de voorziening riolering sneller leeg dan in het GRP 2024-2029 is voorzien. Dit houdt in dat vanaf 2029 een grotere stijging naar een kostendekkend niveau van het basistarief nodig is dan in het GRP 2024-2029 is berekend. Dit effect kan worden getemperd door al in de huidige planperiode te beginnen met een stijging van het basistarief. Door in 2027 de rioolheffing alleen te verhogen met de jaarlijkse inflatie, wordt daar (nog) niet voor gekozen.

Niet-woningen
Voor niet-woningen geldt, afhankelijk van het waterverbruik, een degressief tarief op basis van het basistarief. Voor de diverse tarieven verwijzen wij u naar artikel 6 in de verordening (in de decemberraad).
Er is sprake van 100% kostendekkendheid voor 2027. Dat blijkt uit de volgende berekening (in €):

Berekening kostendekkendheid Rioolheffing	**Begroting 2027**
Kosten taakveld(en)	
- Riolering algemeen	€ 5.702.032
- Rioolbemaling	€ 591.726
- Reinigen kolken en loongoten	€ 180.494
- Kwijtschelding	€ 540.000
Inkomsten taakveld(en), excl heffingen	-€ 213.685
Directe (netto) kosten taakveld	**€ 6.800.567**
Indirecte (overige toe te rekenen) kosten:	
Baggeren van sloten en watergangen	-€ 73.204
Overhead	€ 800.249
BTW	€ 1.087.281
Mutatie voorziening	-€ 755.701
Totale kosten	**€ 7.859.192**
Opbrengst heffingen	**€ 7.862.000**
Dekking	**100%**

Toelichting op de berekening van de kostendekkendheid:

- De gemeente koopt voor de rioleringszorg diensten of goederen in. Daarover betalen we BTW. Deze kosten worden meegenomen bij de berekening van de kostendekkendheid.
- Om al te grote schommelingen in de tariefstelling te voorkomen is een voorziening gevormd.
- Bij eventuele overschotten of tekorten worden deze ten gunste of ten laste van de voorziening gebracht.

3. Begraafplaatsrechten

De begraafplaatsrechten worden geheven ter dekking van de kosten van de openbare begraafplaatsen Jeroen Boschlaan, Munnikensteeg, Heerjansdam, het crematorium en het rouwcentrum aan de Uranusstraat. Voor deze heffing is het uitgangspunt kostendekkendheid. Er is sprake van gedeeltelijke kostendekkendheid. Dit blijkt uit onderstaande berekening (in €):

Berekening kostendekkendheid begraafplaatsrechten	**Begroting 2027**
Kosten taakveld(en)	
Loonkosten eigen personeel	€ 542.827
Overige ambtelijke kosten	€ 67.744
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	€ 6.532
Exploitatiekosten van de 3 begraafplaatsen, crematorium en het rouwcentrum	€ 559.651
Inkomsten taakveld(en), excl heffingen	-€ 61.984
Directe (netto) kosten taakveld	**€ 1.114.770**
Indirecte (overige toe te rekenen) kosten:	
- overhead	€ 259.431
- BTW	€ 0
Totale kosten	**€ 1.374.201**
Opbrengst heffingen	**€ 906.662**
Dekking	**66%**

4. Leges

Leges worden geheven voor door de gemeente verleende diensten. Het uitgangspunt voor de berekening van de kostendekkendheid is toetsing op verordeningenniveau, waarbij de geraamde lasten van alle genoemde activiteiten worden gedekt door de gezamenlijke baten uit de te heffen belastingen. Onderstaand is de kostendekkendheid aangegeven van de leges voor algemene dienstverlening en de leges voor vergunningverlening.

4a. Leges Algemene dienstverlening (hoofdstuk 1 en 3 van de Legesverordening 2027)
Conform de uitgangspunten worden de tarieven verhoogd met de inflatie van 2,7%. Een deel van de tarieven wordt echter door het Rijk gemaximeerd. Dat is onder andere het geval bij de reisdocumenten en bij de rijbewijzen.

Berekening kostendekkendheid Alg. dienstverlening en Dienstverlening vallend onder de dienstenrichtlijn en niet vallend onder Hoofdstuk 2 (Hoofdstuk 1 en 3)	**Begroting 2027**
Rijksdeel leges	€ 458.000
Bijdrage aan gemeenten	€ 55.000
Loonkosten personeel	€ 2.237.477
Overige kosten	€ 350.657
Inkomsten taakveld(en), excl heffingen	€ 0
Directe (netto) kosten taakveld	**€ 3.101.134**
Indirecte (overig toe te rekenen) kosten:	
- overhead afdeling	€ 1.292.333
Totale kosten	**€ 4.393.467**
Opbrengst leges	**€ 1.828.974**
Dekking	**42%**

4b. Leges Vergunningverlening (hoofdstuk 2 van de Legesverordening 2027)
Voor de aanvraag van bouwvergunningen wordt leges geheven. Er wordt een staffel gehanteerd die als grondslag dient voor het berekenen van het legesbedrag. De huidige staffel bestaat al geruime tijd en wordt jaarlijks aangepast op de prijsindex. De huidige systematiek leidt tot een relatief vriendelijker legesbedrag voor de kleine verbouwingen en tegelijk een wat hoger tarief voor de grote projecten.

Berekening kostendekkendheid Dienstverlening en besluiten in het kader van de omgevingswet (Hoofdstuk 2)	**Begroting 2027**
Kosten taakveld(en):	
Loonkosten personeel	€ 1.946.960
Overige kosten	€ 143.676
Inkomsten taakveld(en), excl heffingen	€ 0
Directe (netto) kosten taakveld	**€ 2.090.636**
Indirecte (overige toe te rekenen) kosten: Overhead	€ 1.516.219
Totale kosten	**€ 3.606.855**
Opbrengst WABO	**€ 3.891.228**
Dekking	**108%**

Op begrotingsbasis hebben we een marginale overschrijding van de kostendekkendheid. Gelet op de beperkte omvang beoordelen wij bij de jaarrekening 2026 of aanpassing van het tarief vanaf 2028 noodzakelijk is.

5. Havengelden

Havengeld wordt geheven van schepen die gebruik maken van de haven. Deze heffing dient als vergoeding voor door de gemeente verstrekte diensten, waaronder het in stand houden van goed begaanbare havens.
Zowel het heffen als het bepalen van een tarief is ondergebracht bij Havenbedrijf Rotterdam met als doel een effectieve samenwerking en een eenduidige tariefstelling in het havengebied van Rotterdam, Dordrecht, Zwijndrecht en Papendrecht.

6. Marktgelden

We kennen in Zwijndrecht twee weekmarkten, namelijk Heer Oudelands Ambacht en Winkelcentrum Walburg. De tarieven zijn bepaald naar ingenomen vierkante meters op het marktterrein en zijn ter dekking van de kosten voor het beschikbaar stellen van marktlocaties op gemeentegrond.
Er is sprake van beperkte kostendekkendheid. Dit blijkt uit onderstaande berekening (in €):

Berekening kostendekkendheid marktgelden	Begroting 2027
Kosten taakveld(en)	
- Energiekosten	€ 12.691
- Overige kosten	€ 13.686
- Kosten ambtelijke inzet	€ 68.456
Inkomsten taakveld(en), excl heffingen	€ 0
Directe (netto) kosten taakveld	**€ 82.296**
Indirecte (overige toe te rekenen) kosten:	
Overhead	€ 68.919
Totale kosten	**€ 151.215**
Opbrengst heffingen	**€ 72.849**
Dekking	**48%**

7. Parkeerbelasting

De parkeerbelasting heeft een regulerend karakter. Met de parkeerbelasting wordt het parkeergedrag van bewoners of bezoekers van een gemeente gereguleerd. De opbrengsten uit parkeerbelasting vallen toe aan de algemene middelen van de gemeente en dragen daardoor bij aan het voorzieningenniveau van de gemeente.

Heffingen woonlasten (lokale lastendruk)

Tot de lokale woonlasten worden gerekend de onroerendezaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Deze heffingen bepalen het grootste deel van de gemeentelijke opbrengsten en bepalen daarmee ook grotendeels de lokale lastendruk.
In onderstaande tabellen zijn de ontwikkeling van de gemiddelde WOZ-waarde en de woonlasten voor meerpersoonshuishoudens in euro's weergegeven. Hier zijn voor de afvalstoffen- en de rioolheffing de voor dat jaar geldende tarieven opgenomen. De gemiddelde woonlast OZB is berekend door de gemiddelde WOZ-waarde te vermenigvuldigen met het geldende tariefpercentage. Ook zijn de woonlasten opgenomen voor huurders. Huurders betalen geen OZB.

Toelichting bij onderstaande tabellen

Door aanpassing van de gemiddelde WOZ-waarde 2025 in de jaarstukken 2025 kunnen de bedragen 2026 afwijken van hetgeen in de primaire begroting 2026 is opgenomen.

Woonlasten koopwoningen

Prognose gemeentelijke heffingen	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
OZB-lasten gezin bij gemiddelde WOZ-waarde koopwoningen	€ 302	€ 319	€ 333	€ 353	€ 361	€ 360
Rioolheffing gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	€ 362	€ 322	€ 322	€ 334	€ 346	€ 355
Afvalstoffenheffing voor een gezin - basistarief	€ 373	€ 351	€ 363	€ 375	€ 386	€ 395
Woonlasten Zwijndrecht (totaal)	**€ 981**	**€ 992**	**€ 1.019**	**€ 1.062**	**€ 1.094**	**€ 1.110**

Woonlasten huurders

Prognose gemeentelijke heffingen huurders	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Rioolheffing gezin	€ 306	€ 322	€ 322	€ 334	€ 346	€ 355
Afvalstoffenheffing voor een gezin	€ 373	€ 351	€ 363	€ 375	€ 386	€ 395
Woonlasten Zwijndrecht (totaal)	**€ 679**	**€ 673**	**€ 685**	**€ 709**	**€ 733**	**€ 750**

Vergelijking met andere gemeenten

Om inzicht te krijgen in het algemene verloop van de hoogte van de woonlasten (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing) is het goed een vergelijking met andere gemeenten te maken. Ook het landelijk gemiddelde is hierin opgenomen.

Vergelijking van woonlasten kan worden gemaakt met de Drechtstedengemeenten. Deze is gebaseerd op de actuele gegevens van de Digitale Atlas van de lokale lasten 2026 op www.coelo.nl en geeft de woonlasten van een meerpersoonshuishouden weer op basis van de gemiddelde WOZ-waarde van een koopwoning. De woonlasten in 2026 in Alblasserdam, Dordrecht, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht laten zich samenvatten in onderstaand schema (x € 1).

Vergelijking met andere gemeenten

Gemeente	Gemiddelde WOZwaarde	Tarief OZB	OZB eigenaar	Rioolheffing eig/gebr	Afvalstoffenheffing	Totaal	Tegemoetkoming	Rangnr. Meerpers. hh
Alblasserdam	€ 468.000	0,0990	€ 463	€ 189	€ 510	€ 1.162	€ 0	243
Dordrecht	€ 450.000	0,0795	€ 358	€ 252	€ 374	€ 985	€ 0	76
Hardinxveld-Giessendam	€ 463.000	0,1077	€ 499	€ 231	€ 450	€ 1.180	€ 0	251
Hendrik-Ido-Ambacht	€ 523.000	0,0859	€ 449	€ 237	€ 452	€ 1.139	€ 0	225
Papendrecht	€ 456.000	0,1050	€ 479	€ 165	€ 455	€ 1.100	€ 0	196
Sliedrecht	€ 444.000	0,0735	€ 326	€ 313	€ 381	€ 1.020	€ 0	103
Zwijndrecht	€ 455.000	0,0801	€ 364	€ 346	€ 386	€ 1.097	€ 0	194
Landelijk gemiddelde	€ 555.000	0,0871	€ 470	€ 245	€ 381	€ 1.052		

De indicatie in de laatste kolom betekent hoe lager het rangnummer hoe lager de woonlasten. Bedragen op basis van de COELO Atlas lokale lasten van Nederlandse Gemeenten.

Kwijtscheldingsbeleid

Als een belastingplichtige als gevolg van financiële omstandigheden niet in staat is een belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen, kan gehele of gedeeltelijke kwijtschelding worden verleend. De regels voor het toekennen worden bepaald door de rijksoverheid. Deze regels komen erop neer dat kwijtschelding mag worden verleend aan belastingplichtigen die een inkomen hebben dat niet hoger ligt dan 90% van de bijstandsnorm. Gemeenten mogen hier in die zin van afwijken, dat deze inkomensgrens wordt verruimd naar 100% van de bijstandsnorm. Onze gemeente hanteert de zogeheten 100%norm, wat betekent dat inwoners met een inkomen op bijstandsniveau in beginsel voor kwijtschelding in aanmerking komen. Tevens vindt een vermogenstoets plaats. Onlangs is de wettelijke vermogensnorm verhoogd. Ook hier geldt dat de gemeente de ruimste norm toepast.

Een groot deel van de kwijtscheldingen wordt geautomatiseerd getoetst. Het doel hiervan is om zo de administratieve lasten voor de burger te verminderen.

Gemeenten mogen zelf bepalen voor welke belastingen kwijtschelding wordt verleend. In onze gemeente verlenen wij kwijtschelding voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing voor woningen. De specificatie van de totale kwijtschelding 2027, evenals die van de werkelijke cijfers over 2025 en de begroting 2026 is als volgt:

Kwijtscheldingen (bedragen x €1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Afvalstoffenheffing	563	600	600
Rioolheffing	479	540	540
TOTAAL	**1.060**	**1.140**	**1.140**

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

In deze paragraaf beschrijven wij hoe de onderwerpen onderwerpen fraude, Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O) en integriteit binnen onze gemeente zijn georganiseerd.
We geven inzicht in het beleid terzake en de wijze waarop deze onderwerpen zijn belegd, welke activiteiten al worden uitgevoerd en hoe de aandacht hiervoor structureel wordt geborgd.

Voor het onderdeel Risicobeheersing gaan wij vervolgens in op de omvang van het risicoprofiel, de belangrijkste risico's en de daarbij behorende beheersmaatregelen. Daarnaast wordt inzicht gegeven in de ontwikkeling van het weerstandsvermogen en de bijbehorende ratio. Deze kengetallen vergroten het inzicht in onze financiële positie en maken vergelijking met andere gemeenten mogelijk.

Frauderisico's

De aandacht voor fraude en fraudepreventie is de afgelopen jaren sterk toegenomen. Incidenten binnen zowel het bedrijfsleven als de publieke sector hebben geleid tot een verdere aanscherping van normen op het gebied van goed bestuur, toezicht en verantwoording. Goed bestuur vraagt van zowel het college als de ambtelijke organisatie een blijvende en gezonde alertheid op kwetsbare processen en risico's.
Sinds de jaarrekening 2022 besteedt het college in de paragraaf Risico's en weerstandsvermogen afzonderlijk aandacht aan fraude en frauderisicomanagement.

Wat verstaan wij onder fraude?
"Fraude: een medewerker of bestuurder doet iets of laat iets na in ruil voor een wederdienst of als een vriendendienst. Fraude is ook: doorbreking van de administratieve organisatie/interne beheersing door de leiding ('management override of internal controls')."

Waar fraude in het verleden uitsluitend werd benaderd vanuit het opzettelijk handelen of nalaten in ruil voor een wederdienst of vriendendienst, hanteert de gemeente Zwijndrecht inmiddels een bredere definitie. Hierdoor zijn wij beter in staat invulling te geven aan fraudepreventie. Daarbij richten wij ons nadrukkelijk op de *mogelijkheden tot fraude in processen*, die niet uitsluitend betrekking hoeven te hebben op financieel gewin.

Preventie van fraude
Preventie heeft de voorkeur boven herstel achteraf. Daarom wordt periodiek een frauderisicoanalyse uitgevoerd. De uitkomsten hiervan en de bijbehorende beheersmaatregelen worden tevens betrokken bij de Verbijzonderde Interne Controle (VIC) ten behoeve van de beoordeling van de rechtmatigheid van het handelen van de gemeentelijke organisatie.

De controlfunctie en de vakafdelingen inventariseren periodiek de frauderisico's binnen hun eigen werkgebied. Hiermee blijft frauderisicomanagement structureel onderdeel van de bestuurlijke en ambtelijke agenda.

De gemeentelijke frauderisicoanalyse wordt sinds 2023 jaarlijks geactualiseerd, zodat blijvend zicht wordt gehouden op frauderisico's en de effectiviteit van fraudepreventie.

Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O)

Onder misbruik wordt verstaan het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte gemeentelijke subsidies of uitkeringen te verkrijgen of niet dan wel een te laag bedrag aan heffingen aan de gemeente te betalen. Misbruik van gemeentegelden wordt geregeld aangeduid met het plegen van fraude om zich onrechtmatig gemeentegelden toe te eigenen.

Misbruik van regelingen dient echter duidelijk te worden onderscheiden van fraude waarbij één of meerdere medewerkers betrokken zijn versus misbruik. Van misbruik is namelijk sprake bij het door derden onrechtmatig gebruiken van een regeling of faciliteit die door de gemeente wordt aangeboden.

Onder oneigenlijk gebruik wordt verstaan het verkrijgen van gemeentelijke bijdragen of het niet dan wel tot een te laag bedrag betalen van heffingen aan de gemeente, wanneer deze wél in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving zijn, maar in strijd met het doel en de strekking van regelingen.

Misbruik is onrechtmatig; oneigenlijk gebruik niet. Uiteraard is oneigenlijk gebruik wel onwenselijk. Wanneer sprake is van misbruik van gemeentelijke middelen, vordert de gemeente deze middelen terug.

Ter voorkoming en bestrijding van Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O) van onze regelgeving, past de gemeente controles toe op de juistheid en volledigheid van gegevens die een belanghebbende (inwoner, ondernemer of organisatie) verstrekt om aanspraak te maken op een regeling.

Aanvullende beheersmaatregelen binnen het M&O-beleid zijn onder meer het actueel houden van regelingen, voorlichting, preventie, handhaving, opsporing van misbruik en het opleggen van sancties.
Ook de Verbijzonderde Interne Controle (VIC) besteedt aandacht aan M&O-risico's en beoordeelt de effectiviteit van de beheersmaatregelen die deze risico's moeten beperken.

Integriteitsbeleid

Onze visie op integriteit luidt:
"Gemeente Zwijndrecht is een integere en veilige organisatie waar je een bijdrage levert aan de Zwijndrechtse samenleving. We streven naar een open, ethische cultuur waar mensen zich uit (durven) spreken, kritiek (durven) uiten en (mogelijke) integriteitsschendingen (durven te) melden."

In Zwijndrecht staat de gezamenlijke verantwoordelijkheid van medewerkers en bestuurders centraal. Integriteit is een gezamenlijke opgave. Nieuwe medewerkers worden gevraagd een VOG of VOG-P te overleggen.

Om de bewustwording blijvend te stimuleren, deelt de integriteitscoördinator maandelijks een dilemma via het intranet. Daarnaast organiseert ieder team of iedere afdeling jaarlijks een herhaalsessie morele oordeelsvorming. Tijdens deze bijeenkomsten worden vraagstukken en dilemma's besproken die aansluiten bij de dagelijkse praktijk van het betreffende team of de betreffende afdeling.

De gemeente houdt haar regelgeving actueel. Hieronder vallen onder andere de gedragscode, de meldregelingen voor ongewenst gedrag en vermoedens van misstanden en het onderzoeksprotocol. Ontwikkelingen op het gebied van integriteit worden gevolgd en actief gedeeld binnen de organisatie.

Leidinggevenden krijgen training in het omgaan met ongewenst gedrag en integriteitsdilemma's. Daarbij is er speciale aandacht voor gespreksvaardigheden. In het jaarlijkse integriteitsverslag wordt beschreven wat er op het gebied van integriteit is gebeurd, welke ontwikkelingen er zijn en welke aanbevelingen worden gedaan.

Op basis van het integriteitsplan (2024) zijn en worden kwetsbare functies doorlopend in kaart gebracht en periodiek bijgewerkt.

Bij de verdere uitvoering van het integriteitsbeleid wordt steeds meer aangesloten op de behoeften van afdelingen en teams. Daarbij wordt gekeken naar de werkzaamheden en de aanwezige kwetsbare functies en processen. Integriteit vraagt immers om maatwerk.

Tot slot heeft de gemeente Zwijndrecht vier geschoolde vertrouwenspersonen voor de ambtelijke organisatie en een vertrouwenspersoon voor bestuurders (het college en de raad). Zij spelen een belangrijke rol in het bevorderen van een veilige meldcultuur.

Risicobeheersing

Het college draagt zorg voor een organisatie die in control is en blijft. Een belangrijk instrument daarbij is adequaat risicomanagement. Risicomanagement is een methodiek die de organisatie ondersteunt bij het gestructureerd identificeren, beoordelen en beheersen van risico's.

Het beleidskader is in 2025 door het college vastgesteld. De raad is via de auditcommissie geïnformeerd over de voortgang en het uiteindelijke besluit.
Het beleidskader borgt een samenhangende aanpak van de verschillende risico's die in deze paragraaf worden beschreven.

Periodiek wordt een risico-inventarisatie uitgevoerd. Bij de jaarrekening en bij begroting wordt hierover gerapporteerd.

Deze inventarisatie vindt plaats op basis van gesprekken tussen beleidsverantwoordelijken en de stafafdeling, in het bijzonder de controllers. Het totaaloverzicht van risico's en beheersmaatregelen wordt vervolgens centraal besproken en gemonitord.

In de praktijk worden risico's op vier manieren beheerst:

- Risico verkleinen;
- Risico vermijden;
- Risico overdragen (bijvoorbeeld door het af te dekken met een verzekering);
- Risico accepteren.

Bij de beheersing kan sprake zijn van een combinatie van deze vier strategieën.

Wanneer alle risico's voldoende zijn beschreven en de beheersmaatregelen vastgesteld, wordt bepaald welke minimale weerstandscapaciteit noodzakelijk is. Deze weerstandscapaciteit wordt in Zwijndrecht nauw gedefinieerd en bestaat uit onze Algemene Reserve. Deze capaciteit is bestemd voor alle risico's buiten het grondbedrijf om.
Het grondbedrijf heeft een eigenstandige weerstandscapaciteit (een eigen "Algemene Reserve"). Hierover kunt u meer lezen in de paragraaf grondbeleid elders.

In het onderdeel *Geïnventariseerde risico's* leest u voor welke risico's en voor welke bedragen wij de Algemene Reserve minimaal gevuld moeten houden.

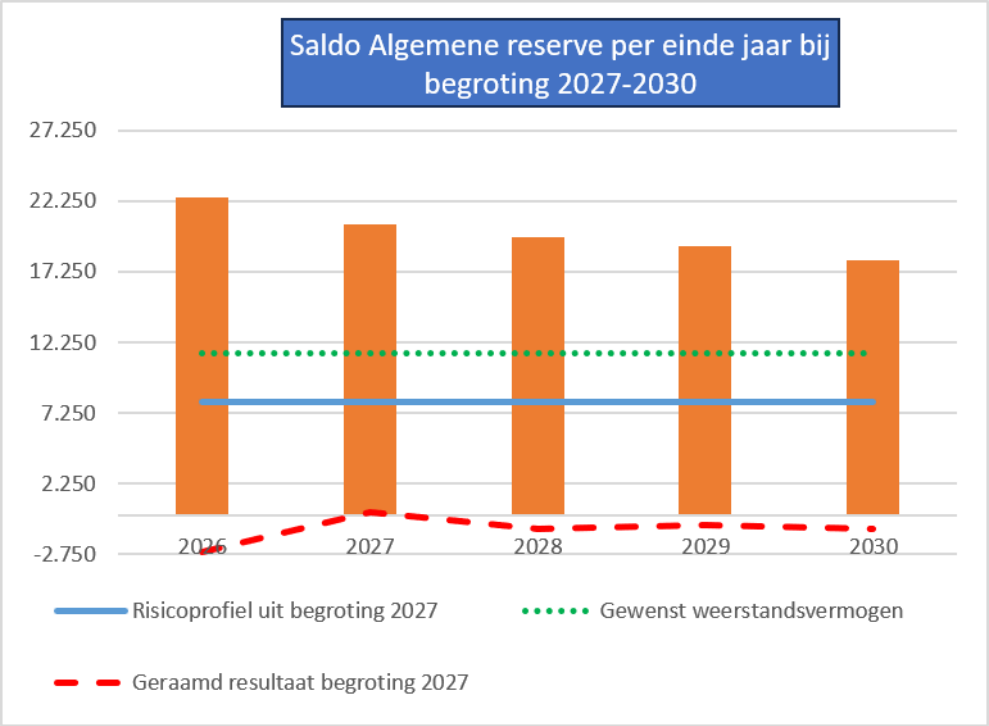
Weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen: is het vermogen van de gemeente om (incidentele) financiële tegenvallers op te kunnen vangen. De omvang van het weerstandsvermogen volgt uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit (algemene reserve) en de benodigde weerstandscapaciteit (de totale omvang van alle niet afgedekte risico's uitgedrukt in Euro's).

Wanneer de beschikbare weerstandscapaciteit groter is dan de benodigde weerstandscapaciteit, is er sprake van een voldoende weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio waarbij dus geldt dat groter dan 1, voldoende is.

Weerstandsvermogen	***B2027***
Benodigde weerstandscapaciteit in 2027	€ 7.990.000
Beschikbare weerstandscapaciteit 31-12-2027	€ 20.599.000
Weerstandsratio	**2,6**

Verwacht verloop Algemene reserve en weerstandsvermogen:

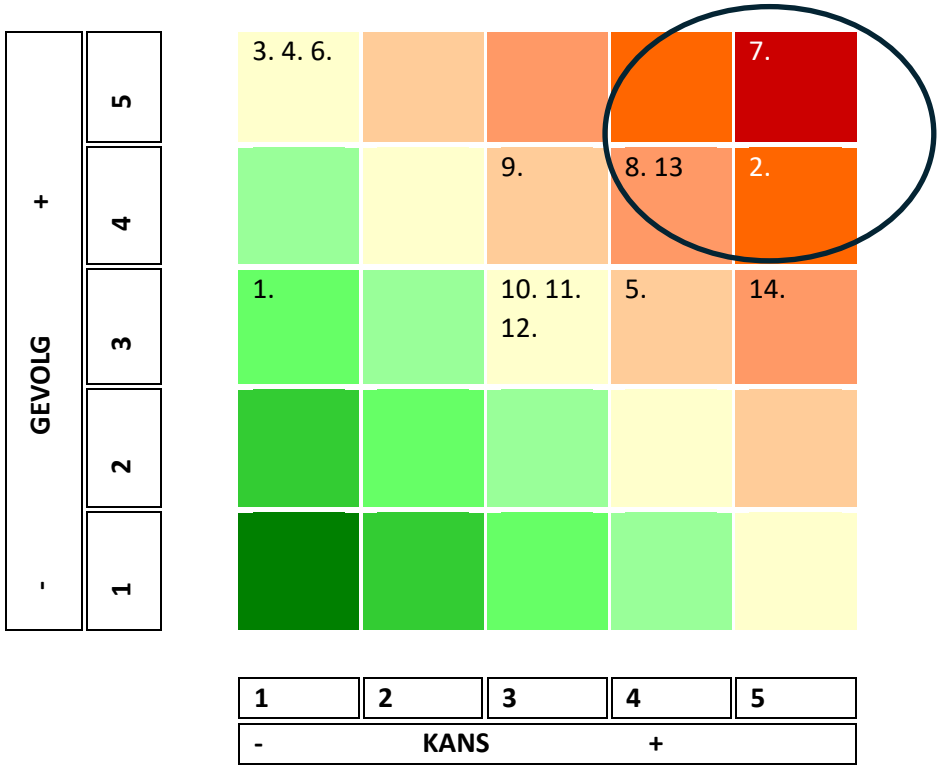
In de bovenstaande tabel is zichtbaar dat de algemene reserve de komende jaren slinkt. Dit komt enerzijds door de vorming van de reserve voor het college uitvoeringsprogramma (2027) en in latere jaren door het niet in evenwicht zijn van de begroting (2028 e.v.). Het begrote "verlies" komt jaarlijks ten laste van de algemene reserve.

In de Nota Reserves en Voorzieningen is vastgelegd dat de gemeente streeft naar een "buffer" (de groene stippellijn) in de algemene reserve, bovenop de omvang van het risicoprofiel (de blauwe lijn). De buffer is gesteld op € 3,5 miljoen. Deze keuze is gemaakt om ook bij plotseling optredende (nieuwe) risico's, toch over voldoende weerstandsvermogen te blijven beschikken.

Geïnventariseerde risico's

Dit zijn de risico's die geïnventariseerd zijn en die zich bij voordoen een beslag leggen op onze weerstandscapaciteit (algemene reserve)

	Risico	Risicoprofiel (kans x effect)	Kwantificering JR 25	Bruto Bedrag update B27	Kwantificering update B27
1	Mede-eigenaar ROM-D	Laag	€ -	€ 286.000	€ -
2	Fin. aansprakelijkheid GR'en (excl. Jeugddeel DGJ)	Hoog	€ 706.000	€ 646.240	€ 517.000
3	Borg- en garantstellingen excl. HVC	Laag-gemiddeld	€ 68.000	€ 4.670.000	€ 234.000
4	Garantstellingen HVC	Laag-gemiddeld	€ 415.000	€ 8.300.000	€ 415.000
5	Oplopende rente geld- en kapitaalmarkt	Gemiddeld-hoog	€ 308.000	€ 660.000	€ 264.000
6	Achtervang leningportefeuille woningcorporaties	Laag-gemiddeld	€ 3.150.000	€ 145.000.000	€ 3.625.000
7	Jeugddeel DGJ: sturing reguliere casussen	Hoog	€ 1.066.000	€ 1.454.000	€ 1.163.000
8	Herijking gemeentefonds	Gemiddeld-hoog	€ 414.000	€ 690.000	€ 414.000
9	Plotselinge verzakkingen / riool- en persleidingen	Gemiddeld	€ 300.000	€ 750.000	€ 300.000
10	Meerkosten ICT Beweegt	Gemiddeld	vervalt	vervalt	vervalt
11	Krapte op de arbeidsmarkt	Gemiddeld	pm	pm	pm
12	Informatiebeveiliging	Gemiddeld	pm	pm	pm
13	Wegvallen Overschot Beschermd Wonen & Opvang	Hoog	€ 2.700.000	vervalt	vervalt
13	BUIG-uitkering niet kostendekkend	Gemiddeld-hoog	€ 600.000	€ 1.700.000	€ 1.020.000
14	Meerkosten doelgroepenvervoor door sluiting brug	Gemiddeld	pm	€ 375.000	€ 38.000
	Totaal gekwantificeerde risico's		***€ 9.727.000***	***€ 164.531.240***	***€ 7.990.000***

Risico's in de hoogste risicoscore (omcirkeld hierboven), vervallen risico's en nieuwe risico's

2. Financiële aansprakelijkheid Verbonden partijen
Dit risico betreft alle verbonden partijen (met uitzondering van jeugd). De omvang wordt rekenkundig bepaald door het totaal van de gekwantificeerde risico's per gemeenschappelijke regeling op te nemen, structureel met een kans van voordoen van 20% (4 x20%=80% van het bruto risico) Bij de betreffende verbonden partijen zijn de gekwantificeerde risico's in hun P&C documenten opgenomen. In iedere regeling dragen wij bij volgens een bepaald percentage waardoor ons aandeel in het totaal van de risico's van alle gemeenschappelijke regelingen € 706.000 is. Het risico is inhoudelijk ongewijzigd.

7. Jeugd
De middelen die Zwijndrecht ontvangt in het gemeentefonds voor de uitvoering van de Jeugdwet (2015) zijn in principe taakstellend voor het uitvoeren van de taken van de Jeugdwet. Deze taken worden grotendeels uitgevoerd door de onder de Dienst Gezondheid en Jeugd vallende Service Organisatie Jeugd (SOJ). In de afgelopen jaren is gebleken dat het budget niet altijd toereikend was om de noodzakelijke hulp te verlenen. Hoewel er extra middelen vanaf 2023 zijn toegezegd, blijft de vraag of de kostenstijgingen binnen het budgettaire kaders kunnen worden uitgevoerd. Belangrijke opmerking hierbij is dat de solidariteit is losgelaten. Dit verhoogt het risico voor ons als deelnemende gemeente. Om het risico te beperken sturen we op de toegang en voortgang van jeugdzorg casuïstiek. Dit risico is inhoudelijk ongewijzigd.

8. Herijking gemeentefonds
Bij de laatste herijking gemeentefonds is de verdeling van de middelen over gemeenten aangepast. Zwijndrecht heeft een nadeel, dat inmiddels grotendeels is doorgevoerd. De laatste "stap" van € 690.000 structurele verlaging, moet nog worden gezet door het rijk. We als gemeente Zwijndrecht betrokken bij de onderzoeken die lopen in opdracht van het ministerie van BZK. Dit nog in het kader van het Zwijndrecht26 dossier, als onderdeel van "spoor 3", ook wel bekend als het lobby en evenwichtige financiering (LEF) spoor. We blijven van mening dat het huidige verdeelmodel Zwijndrecht (en andere randgemeenten zoals Zwijndrecht) tekortdoet. We hebben daarom goede hoop om de (verdere) daling van de gemeentefondsuitkering voor Zwijndrecht in ieder geval gedeeltelijk te dempen, wanneer er alsnog tot een betere en eerlijker verdeling wordt gekomen. De laatste korting op onze uitkering van € 690.000 per jaar staat echter nog steeds gepland met ingang van 2027 (na tot twee keer toe met 1 jaar te zijn uitgesteld).

13. Uitvoering bijstand/wwb (Pw) niet kostendekkend
De gemeentelijke medebewindstaak in het kader van de Participatiewet (Pw) in het voorzien van een inkomen op bestaansminimum (in de volksmond: de bijstand) hebben we met ingang van de begroting 2026 kostendekkend geraamd. Anders gezegd: we verwachten dat de gelabelde inkomsten voor de Pw minimaal gelijk zijn aan de verwachte uitgaven voor deze taak die uitgevoerd wordt door de Gemeenschappelijke Regeling Sociaal (GRS). Om de uitgaven zo laag mogelijk te houden vindt actieve sturing plaats vanuit de gemeente op de werkzaamheden van de GRS voor ons. Het beleid dat wordt uitgevoerd door de GRS is gericht op het zo snel en duurzaam mogelijk toeleiden van uitkeringsontvangers naar betaald werk. Het risico is financieel berekend door het verschil tussen de inkomsten op basis van de laatste beschikking van het rijk af te halen van de geraamde kosten. Het raadsbesluit op basis waarvan kostendekkend wordt geraamd is genomen met het besluit op de kaders voor de kadernota 2026; besluitpunt 2.3.

14. Meerkosten doelgroepenvervoor door sluiting brug
Als gevolg van de sluiting van de Papendrechtse Brug doen zich meerkosten voor op het gebied van gemeentelijk doelgroepenvervoer (leerlingenvervoer, WMO-vervoer en Jeugdhulpvervoer).

Naast inhoudelijke afspraken tussen gemeente en scholen over tijdelijke andere locaties en aangepaste lestijden, voert gemeente Dordrecht in mandaat van de regiogemeenten en GR-en de (onderhandelings)gesprekken met zowel de betrokken vervoersbedrijven als Rijkswaterstaat. Rijkswaterstaat kent namelijk een nadeelcompensatieregeling voor vervoerders, waarin maximaal 70% van de onderbouwde meerkosten vergoed kunnen worden. Deze nadeelcompensatie wordt achteraf (dus pas medio 2027) berekend en vastgesteld; in de loop van 2027 weten we wat de exacte meerkosten zijn die voor rekening van de gemeente Zwijndrecht komen.

Financiële kengetallen

Hierna volgt eerst een samengevat overzicht van de financiële kengetallen met toelichting.

Nieuw dit jaar is dat we de kengetallen weergeven met daarbij de kleurcode van de provinciaal toezichthouder toegevoegd. Ze gebruikt deze voor het bepalen van het risicoprofiel van gemeenten in het kader van haar wettelijke toezichtstaken.

Financiële Kengetallen	Rekening 2025	Gewijzigde Begroting 2026	Begroting 2027	Meerjaren raming 2028	Meerjaren raming 2029	Meerjaren raming 2030
Netto schuldquote	105,6%	119%	120%	140%	135%	144%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle vertrekte leningen	102,4%	118%	120%	140%	134%	144%
Solvabiliteitsratio	21,6%	19,4%	19,8%	18,0%	18,0%	17,4%
Grondexploitatie	4,4%	1%	3,1%	10,0%	4,9%	7,6%
Structurele exploitatieruimte	0,8%	0%	0,3%	-0,5%	-0,5%	-0,6%
Gemeentelijke belastingcapaciteit	106,8%	103%	101,4%	101,4%	101,4%	101,4%

Per indicator worden de volgende “scores” aangehouden om de kleurcode te bepalen.

Netto schuldquote (Oranje, tendeert naar Rood)

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is, valt niet direct af te leiden uit deze quote zelf, maar hangt af van andere factoren. Factoren zoals het voorzieningenniveau in Zwijndrecht en welk aandeel rentelasten in de exploitatie we acceptabel vinden.
De schuldquote wordt berekend door de schulden te delen door baten in een jaar.

De netto schuldquote stijgt op begrotingsbasis naar 120 % en zal doorstijgen in de jaren daarna. De “dip” in 2029 is tijdelijk en voornamelijk een gevolg van de verwachte opbrengst van grondexploitaties, waar de komende jaren de nodige ontwikkelingen worden verwacht. Zie daarvoor ook de paragraaf grondbeleid.
Zwijndrecht zal de komende jaren nog steeds meer investeren dan dat er wordt afgeschreven op die investeringen, waardoor er jaarlijks bijgeleend moet blijven worden.

Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (Oranje, tendeert naar Rood)

Schuld kan worden veroorzaakt doordat erdoor de gemeente leningen zijn afgesloten waarvan het geld vervolgens wordt doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties, die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Deze correctie vindt plaats door de netto schuld te verminderen met verstrekte leningen aan de woningcorporaties en overige verstrekte leningen. Deze correctie heeft een beperkte invloed op de ontwikkeling van de schuldquote van enkele procentpunten. Hierdoor zijn de hiervoor beschreven ontwikkelingen bij de netto schuldquote hierboven dezelfde als bij dit kengetal.

Zwijndrecht leent nauwelijks geld uit aan derden, vanwege het terughoudende beleid om als financier op te treden. Daardoor laat deze indicator grotendeels hetzelfde cijfer en geheel hetzelfde verloop zien.

Solvabiliteitsratio (Rood)

De solvabiliteitsratio drukt het eigen vermogen uit als een percentage van het totale vermogen. Het geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.
Bij een lage solvabiliteitsratio geldt dat het gemeentelijke bezit (investeringen in riool, wegen, scholen etc.) met een hoge schuld is belast.

Deze wordt begroot op 19,8%.

De reden van de dalende solvabiliteit is dat wij meer investeren dan afschrijven (of bij grondexploitaties: dan dat er grond wordt verkocht). Daardoor gaat er meer geld uit dan er binnen komt en lenen wij structureel geld bij. De enige manier om de solvabiliteit te verbeteren is structureel minder uitgeven (bezuiniging op zowel regulier beleid als investeringen) en daarnaast meer inkomsten genereren (lastenverzwaring, rijksmiddelen en lobby). Pas op het moment dat we structureel, en jaar op jaar, meer baten dan lasten genereren zal het eigen vermogen weer stijgen.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe de waarde van de bouwgronden in exploitatie zich verhoudt tot de geraamde baten. Hoe lager, hoe minder risico. De boekwaarde van de gronden is van belang, omdat de waarde moet worden terugverdiend uit de grondverkopen. Hoe hoger het kengetal hoe hoger het risico voor de exploitatie indien het terugverdienen onverhoopt niet geheel lukt. De boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie is ook van invloed op de netto schuldquotes en de solvabiliteitsratio, omdat de bouwgronden zijn gefinancierd met vreemd vermogen.

We zien een relatief grote toename van de score op het kengetal grondexploitatie. Dit is een logisch gevolg van de planning van de Zwijndrechtse gebiedsontwikkelingen: er staat wat te gebeuren de komende jaren. Aangezien we streven naar grondexploitaties die zo veel mogelijk kostendekkend zijn, binnen de kaders van de inhoudelijke beleidsdoelen, betekent dit ook dat als de portefeuille weer krimpt, dat daar inkomsten tegenover staan. Daarmee daalt zowel de schuld (zie netto schuldquote in 2029) als de “score” op grondexploitaties. Bij een dalende ratio neemt de omvang van het risico dat de gemeente op grondexploitaties loopt af. De gemeente loopt meer risico als er € 100.000.000 moet terugverdiend worden dan als dat € 10.000.000 is. Een nadere toelichting op gebiedsontwikkelingen leest u in de paragraaf grondbeleid.

Structurele exploitatieruimte

Dit getal is belangrijk om te kunnen zien of wij onze structurele uitgaven ook dekken vanuit structurele inkomsten. Structurele uitgaven ten laste brengen van reserves levert immers een financieel probleem op als de reserve op is.
De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten (excl. reserves) en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoeging aan reserves te delen door de totale baten (excl. reserves) en uit te drukken in een percentage. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

Deze indicator is het meest belangrijk op de korte termijn. Een positief getal (zoals we dat nu hebben voor 2027) geeft aan dat de begroting structureel in evenwicht is voor dat jaar. En dat is een belangrijk graadmeter voor het “baas in eigen portemonnee” blijven. Gemeenten mogen structurele uitgaven niet dekken met incidentele inkomsten. Dit om te voorkomen dat er gemeenten ontstaan die structureel verlieslatend zijn en daardoor failliet gaan. De Nederlandse overheid en dus ook de gemeenten moeten financieel betrouwbaar zijn – zeker in financieel onzekere tijden op het wereldpodium.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit wordt bepaald door onze woonlasten te vergelijken met het landelijk gemiddelde van het *vorige* begrotingsjaar. Dit zorgt ervoor dat we in elke nieuwe begroting door die systematiek standaard al een kleine procentuele stijging zien.

Deze komt uit op 101,4% ten opzichte van het landelijke gemiddelde van 100% in 2026. We blijven hiermee zo goed als op het landelijk gemiddelde.
Doordat er alleen geïndexeerd wordt op de tarieven voor 2027, bewegen we nog verder naar het landelijk gemiddelde toe. Binnen de lokale lasten geldt voor Zwijndrecht dat onze riool- en afvalstoffenheffingen hoger dan gemiddeld zijn en de OZB lager dan gemiddeld

Beschouwing financiële positie

Voor deze beschouwing bezien we drie onderdelen van de financiële positie:

- De kengetallen ten aanzien van de balans (verhouding schuld/bezit)
- Ons financiële resultaat (hoe gezond is ons huishoudboekje)
- Risico's en weerstandsvermogen (hebben we genoeg buffer bij tegenvallers)

Kengetallen

De kengetallen laten financieel gezien een onverminderd zorgelijke ontwikkeling zijn. Ook in 2027 zal Zwijndrecht financieel op de rand opereren. Er is sprake van een landelijk financieel ravijn vanaf 2028, wat wil zeggen dat veel meer gemeenten dan voorheen synchroon lopen met Zwijndrecht in het lastig sluitend krijgen van begrotingen. Lees: te weinig inkomsten van -in ons geval- vooral het rijk om alle taken te blijven uitvoeren.

De consequenties van het “scherp aan de wind zeilen” en het opereren op de rand laten zich helaas voelen. Zo zijn er twee bezuinigingsronden (2025 én 2026) achter de rug en ook voor deze begroting is het uiteindelijk nodig gebleken om met een de facto lastenverzwaring de begroting in evenwicht te brengen.

Dit uit zich in een structureel net sluitende begroting, maar meerjarig en met de huidige kennis en besluitvorming zal dat vanaf 2028 niet meer zo zijn.

Ondanks het begrotingsevenwicht en het “baas in eigen portemonnee” blijven, verslechtert zonder verder ingrijpen de schuldpositie. Dit maakt de gemeente steeds minder wendbaar, een steeds groter gedeelte van onze uitgaven betreffen dan vaste lasten (rente en aflossing). Ook neemt het risico toe dat rentestijgingen een nog groter deel van onze begroting “opeten”.

Als we kijken naar de kansen, die zijn er nog steeds. In 2027 verwachten we dat het Rijk met nadere uitspraken komt over het verdelen van het gemeentefonds (waarin Zwijndrecht nu benadeeld wordt) en ook over de “knaken voor taken” discussie. Voor specifiek de jeugdhulp wordt in het eerste kwartaal de uitspraak van de commissie van Ark verwacht.
En de kansen hangen niet alleen van anderen af, ons eigen beleid is er meerjarig op gericht om de kosten van gemeentelijke voorzieningen te bedwingen (met name de zorgregelingen in het sociaal domein) en om het beroep op de voorzieningen te verlagen, o.a. door in te zetten op een bevolkingssamenstelling met meer hogere inkomsens, omdat gemiddeld genomen geldt dat bevolkingsgroepen met een hogere sociaal-economische status minder een beroep doen op overheidsvoorzieningen.

Financieel blijft daarom de focus liggen op het mogelijk blijven maken om genoemd beleid uit te voeren maar is de eerlijke conclusie wel dat zonder beweging op rijksniveau, de grenzen voor wat mogelijk is, in de komende jaren in zicht zijn.

Resultaat 2027
Zoals in eerdere P&C documenten uitgelegd, valt "het resultaat" uiteen in drie stukken:

- Gerealiseerd totaal van saldo van baten en lasten (het resultaat voor reservemutaties)
- Resultaat na reservemutaties (welke uitgaven betalen we uit reserves?)
- Het structurele resultaat (welk gedeelte van het resultaat is incidenteel, en wat is het échte verschil tussen inkomsten en uitgaven).

De toezichthouder toetst op dat laatste resultaat.

Op basis van uitspraken van de commissie BBV presenteren we dit in de volgende, standaard, tabel.

Presentatie van het begroot resultaat	2027	2028	2029	2030
Begroot totaal van saldo baten en lasten	-4	-2.222	-2.340	-1.625
Begrote Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves (saldo)	191	1.282	1.698	639
Begroot resultaat na reservemutaties	187	-941	-641	-986
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-485	-499	-112	-356
Begroot structureel resultaat	672	-442	-529	-630

Bedragen x € 1.000

Als we de gemeente zien als bedrijf, is te zien dat we in 2027 zo goed als geen verlies draaien (de bovenste regel) maar dat er vanaf 2028 wel sprake gaat zijn van verliezen. Omdat we geen bedrijf zijn, maar een overheid die geacht wordt belastinggeld uit te geven en verder geen winst te maken, is het ook van belang om te zien hoe de begroting toch in evenwicht komt. We onttrekken daarvoor reserves. Door onze reserves aan te spreken komt er jaarlijks toch een evenwicht.

Tenslotte is er -juist vanwege onze bijzondere positie als overheid- gekeken of we *binnen* onze begroting al onze structurele uitgaven wel dekken met structurele inkomsten. En dat doen we gelukkig. Dit impliceert dat er in onze begroting nog beperkt uitgaven zitten die op enig moment eindigen. Omdat er meer structurele inkomsten zijn, zou dat op termijn dus ook tot een verbetering van de financiële resultaten gaan leiden.

Risico's en weerstandsvermogen

Deze paragraaf begon met risico’s en weerstandsvermogen eindigt daar ook weer. Mochten zich gedurende het komende jaar tegenvallers voordoen met financiële consequenties, dan is de continuïteit geborgd: we kunnen dan een beroep doen op de algemene reserve.

Dit betekent dat voor 2027 sprake is van een begroting die weliswaar scherp aan de wind is, maar waarbij voldoende waarborgen zijn ingebouwd. We voorzien voor 2028 wederom een inspannend begrotingsproces als en indien de financiering systematiek vanuit het rijk niet wijzigt in het Zwijndrechts voordeel.

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen is een verplichte paragraaf in de begroting en jaarrekening volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Hierin wordt inzicht gegeven in het beheer, het onderhoud, de kwaliteitsniveaus en de financiële consequenties van de kapitaalgoederen.

De gemeente beheert diverse kapitaalgoederen, waaronder wegen, riolering, groenvoorzieningen, kunstwerken en gemeentelijke gebouwen. Deze voorzieningen vertegenwoordigen een aanzienlijke maatschappelijke en financiële waarde. Door middel van actuele beheerplannen en een meerjarige onderhoudsprogrammering wordt gestuurd op een duurzaam kwaliteitsniveau en het voorkomen van kapitaalvernietiging. Dit vergt een duurzaam en goed onderhoudsbeheer op basis van beleidskaders en actuele/correcte informatie over de assets. De financiële middelen voor regulier en groot onderhoud zijn opgenomen in de begroting en worden periodiek herijkt op basis van inspecties en areaalontwikkelingen.

Definitie kapitaalgoederen (assets)
Kapitaalgoederen zijn de spullen die de gemeente nodig heeft om de diensten en goederen die zij aan haar inwoners, maatschappelijke partners en ondernemers levert te produceren. Kapitaalgoederen zijn grote zaken die vaak veel waarde hebben en meerdere jaren meegaan zoals gemeentelijk vastgoed en andere gemeentelijke eigendommen in de openbare ruimte (bron: VNG).

Actueel beleidskader

De beleidskaders zijn verwoord in de vastgestelde beleids- en beheerplannen. Het beschreven beleidskader is voor het grootste deel actueel en toereikend om aan het fysieke beheer en onderhoud van de openbare ruimte en de gemeentelijke gebouwen richting te geven. Via onderstaande beleidskaders en beheerplannen, zetten we de beschikbare middelen in om de verschillende doelstellingen hierbij te realiseren:

- Waterbeheer- en beleidsplan 2024-2029; vastgesteld op 10 december 2024;
- Laadpalenbeleid 2023-2026; vastgesteld op 23 januari 2024*;
- Gemeentelijk Rioleringsplan 2024-2029; vastgesteld op 28 november 2023;
- Programma Duurzaamheid 2024-2027; vastgesteld op 26 september 2023;
- Beleidskader inrichting en beheer openbare ruimte 2023-2032; vastgesteld op 18 april 2023;
- Uitvoeringsplan vastgoed 2023-2026; vastgesteld door B&W op 6 december 2022;
- Integraal Beheerplan Openbare Ruimte 2022-2025 e.v.; vastgesteld op 25 januari 2022**;
- Beheerplan buitensportaccommodaties 2022-2025; vastgesteld op 25 januari 2022***;
- Beheerplan gemeentelijk vastgoed 2022-2025; vastgesteld op 21 december 2021****;
- Gemeentelijk Verkeer en Vervoerplan 2022-2025; vastgesteld op 14 december 2021;
- Vastgoedstrategie 2021-2030; vastgesteld op 23 november 2021;
- Bomenbeleidsplan 2021-2030; vastgesteld op 28 september 2021;
- Beheerplan begraafplaatsen 2019-2022 e.v.; vastgesteld op 13 november 2018*****;
- Omgevingsvisie Zwijndrecht; vastgesteld 8 december 2020;
- Integraal groenbeleid Zwijndrecht; vastgesteld 15 oktober 2019;
- Speelruimteplan 2017-2026 gemeente Zwijndrecht; vastgesteld op 31 oktober 2017;

*	Het laadpalenbeleid wordt in 2027 geïntegreerd in het nog op te stellen mobiliteitsprogramma.
**	Het integraal beheerplan openbare ruimte is met twee jaar verlengd (tot en met 31 december 2027). Zie daarvoor de raadsinformatiebrief met kenmerk 2025-0073051. Beoogd is om het beheerplan in 2027 te actualiseren en te laten vaststellen.
***	De actualisatie van beheerplan buitensportaccommodaties vindt plaats in de eerste helft van 2027.
****	Het beheerplan vastgoed 2027-2030 wordt na vaststelling van de begroting 2027

door het college vastgesteld. Bij de eerste bestuursrapportage 2026 en de kaderbrief 2027 heeft u hiervoor al de benodigde middelen beschikbaar gesteld.

***** In 2026 is gestart met de actualisatie van het beheerplan begraafplaatsen. Beoogd is dat het beheerplan in 2027 wordt vastgesteld.

Integraal beheer openbare ruimte

De openbare ruimte is voortdurend in ontwikkeling. Het planmatig beheren en onderhouden van kapitaalgoederen vormt daarbij een stevige basis. Tegelijkertijd zien we dat de samenleving de openbare ruimte intensiever benut, waardoor de verwachtingen veranderen: niet alleen ten aanzien van de inrichting en de kwaliteit, maar ook over de wijze waarop het onderhoud wordt uitgevoerd. De openbare ruimte is namelijk gevoelsmatig steeds meer ‘eigendom’ geworden van iedereen. Daarnaast zien we dat de openbare ruimte letterlijk hetgeen is wat ons verbindt. Door deze verbindingsfunctie is de openbare ruimte ook uitermate geschikt als instrument om sociale doelstellingen te realiseren. De integrale werkwijze is in Zwijndrecht de afgelopen jaren als gevolg hiervan verder doorontwikkeld en is inmiddels gebaseerd op drie pijlers:

1. Het benutten van de openbare ruimte als instrument voor het realiseren van sociale doelstellingen.
2. Het realiseren van een leefbare, klimaatadaptieve en aantrekkelijke omgeving waar inwoners tevreden mee zijn.
3. Het uitvoeren van efficiënt (planmatig) onderhoud.

Om integraal te kunnen programmeren en de voorgenoemde drie pijlers te borgen, wordt het procesondersteunend model van het kennisplatform CROW (assetmanagement) gehanteerd.

Beeldkwaliteiten

In het Beleidskader inrichting en beheer openbare ruimte 2023-2032 zijn de kwaliteitsniveaus voor de openbare ruimte vastgesteld. Er is gekozen voor gedifferentieerd beheer waarbij de buitenruimte in ieder geval op basisniveau wordt onderhouden. Een aantal plekken heeft een hoger ambitieniveau meegekregen. Als gevolg van de bezuinigingen in 2025 en verder is het kwaliteitsniveau van de openbare ruimte en het voorzieningenniveau ingeperkt. Dat betekent dat we het grootste gedeelte van de openbare ruimte op basisniveau onderhouden en een aantal elementen op basis-min-niveau. De begraafplaatsen blijven op een hoger kwaliteitsniveau (basis-plus) onderhouden.

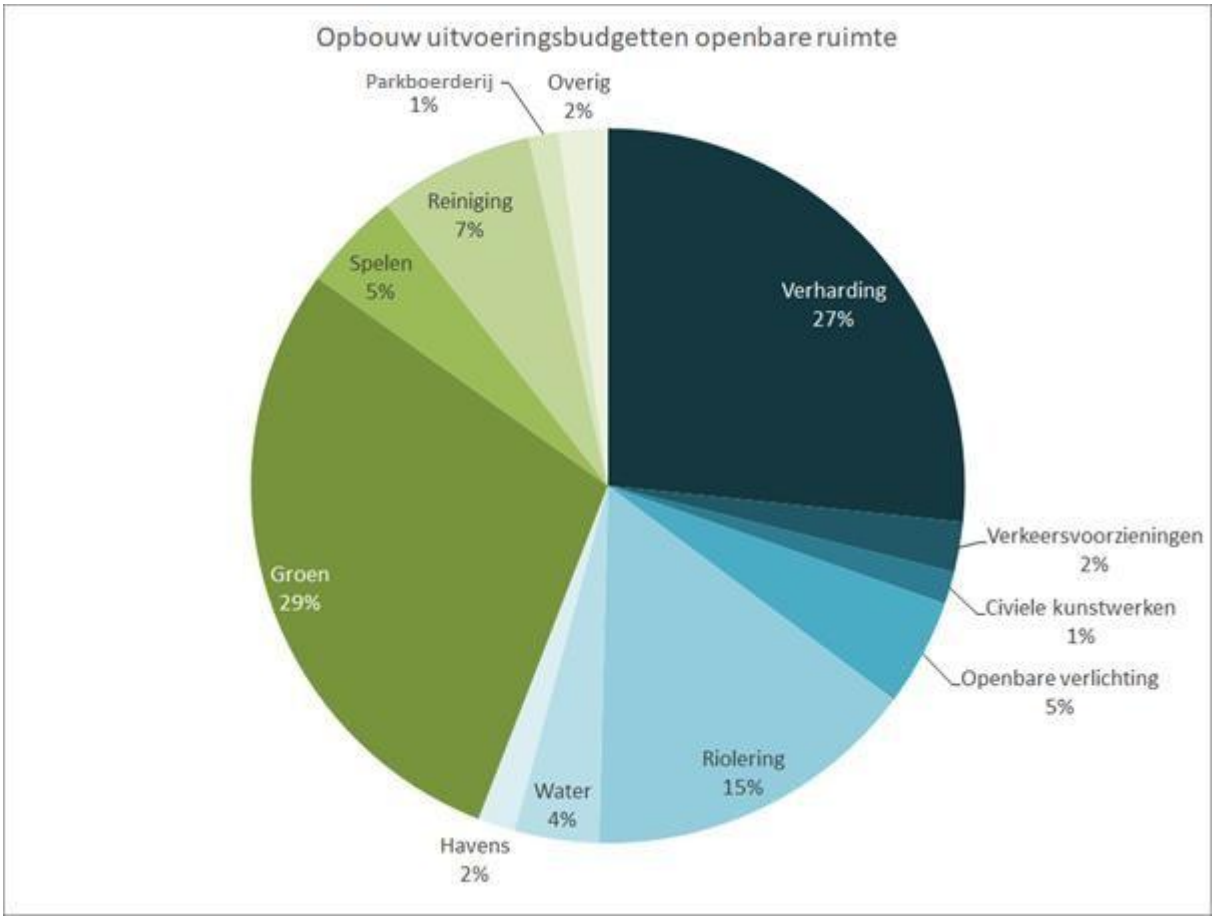
Gemeentelijk vastgoed

Voor wat betreft het gemeentelijk vastgoed is het volgende beleidsuitgangspunt van toepassing: *"Het vastgoed wordt op een efficiënte, effectieve en transparante wijze ingezet ten behoeve van het verwezenlijken van maatschappelijke en organisatorische (beleids)doelstellingen; hierbij wordt gestreefd naar een optimale balans tussen het maatschappelijke en het financiële rendement."* Vanuit beheerperspectief zijn hierin vier onderhoudscategorieën te onderscheiden. Variërend van proactief onderhoud naar risico gestuurd onderhoud en uiteindelijk de categorie panden die vanwege bijvoorbeeld een herbestemming alleen schoon, heel en veilig worden onderhouden (D). Daar waar zich mogelijkheden voordoen worden maatregelen genomen op het gebied van energetische verbetering of waar een reductie is te behalen in de CO2-uitstoot. Deze maatregelen worden zoveel mogelijk gecombineerd met reeds geplande onderhoudswerkzaamheden. Ook voor de komende jaren liggen er nog kansen om het gemeentelijk vastgoed verder te verduurzamen.
In 2021 is de vastgoedstrategie vastgesteld waarin een kader wordt gesteld hoe de gemeentelijke vastgoedportefeuille eruit zou moeten zien. Het vastgoed is een middel om maatschappelijke beleidsdoelstellingen te verwezenlijken, zoals het huisvesten van sport-, uitvaart-, cultuur-, recreatie-, welzijns- en onderwijsactiviteiten. Telkens is het van belang om te beoordelen of de vastgoedportefeuille nog aansluit bij de doelstellingen, behoeften en activiteiten. Aan de keuzes die hieraan ten grondslag liggen, ligt de vraag in welke mate de gemeente voorzieningen (buitensport- en

vastgoedaccommodaties) wil faciliteren. Vanuit het Uitvoeringsplan vastgoed en de Routekaart 'Verduurzamen maatschappelijk vastgoed' worden de vastgoedobjecten weer getoetst en kan de objectstrategie worden gewijzigd. E.e.a. is ook ingegeven om de (financiële) vertaalslag, middels een meerjarig investeringsplan, te maken naar de noodzakelijke vastgoedportefeuille.

Beschikbaar budget beheer openbare ruimte

Voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en het parkgroen van de begraafplaatsen worden kosten gemaakt. De totale kosten bedragen jaarlijks circa € 10,6 miljoen. Het cirkeldiagram hieronder geeft een indruk hoe de uitvoeringsbudgetten voor het beheer en onderhoud zich onderling verhouden. Uit het cirkeldiagram is op te maken dat verreweg het meeste geld wordt besteed aan groen, verhardingen en riolering.

Beschikbaar budget beheer gemeentelijk vastgoed

De beschikbare middelen voor het dagelijks en planmatig onderhoud van het gemeentelijk vastgoed bedragen ongeveer € 2,1 miljoen per jaar. In de vastgoedstrategie is een strategie per object bepaald. Door middel van deze objectstrategie wordt per pand de (middel)lange termijndoelstelling bepaald. De objectstrategieën dragen bij aan strategisch vastgoedbeheer, zodat in een vroeg stadium kan worden bepaald of het verstandig is een pand te verbouwen en/of te verduurzamen (investeren). Op basis van de objectstrategieën kan de meerjarenonderhoudsplanning worden opgesteld. Met een meerjarenonderhoudsplanning kan bewust worden gekozen voor een (noodzakelijke) balans tussen preventief planmatig onderhoud (onderhoud uitvoeren vóór de kwaliteit een grens overschrijdt) en

correctief onderhoud (pas ingrijpen wanneer er urgente gebreken zijn). Op basis van het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) wordt tenslotte een jaarplan opgesteld waarin de onderhoudswerkzaamheden voor het komende jaar worden vastgelegd. Aan de hand van jaarlijkse gebouwinspecties wordt bepaald of deze verwachtingen juist zijn. Dit betekent dat in de praktijk werkzaamheden uit het MJOP zowel naar voren als naar achteren geschoven kunnen worden.

Financiering

Algemeen

In deze paragraaf komen de onderwerpen aan de orde die behoren tot de gemeentelijke financieringsfunctie. De gemeentelijke financieringsfunctie wordt ook wel met de term ‘treasury’ aangeduid. Het begrip treasury kan worden gedefinieerd als het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico’s. Meer concreet gaat het om financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden, het zorgen voor voldoende liquide middelen en het daarbij afdekken van met name rente- en kredietrisico’s.

De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie dient plaats te vinden binnen de kaders die zijn gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) en het lokaal vastgestelde Financieringsstatuut. In 2014 heeft de gemeenteraad het huidige Financieringsstatuut vastgesteld. De treasuryfunctie fungeert goed binnen de afspraken van het statuut; daarom is herziening in 2027 niet noodzakelijk of voorzien, uiteraard onder voorbehoud van verplichte wijzigingen volgend uit de wettelijke regelgeving.

Binnen de financiële functie van de gemeente is het van belang het onderscheid te herkennen tussen de treasury- en de controlfunctie. Treasury zorgt voor de beschikbaarheid van geldmiddelen; de controlfunctie is belast met het toezicht en de bewaking van de aanwending ervan.

De gemeente Zwijndrecht heeft de advisering over en de uitvoering van haar treasurybeleid opgedragen aan Bedrijfsvoering Drechtsteden, waarbij de gemeente de uiteindelijke beslissingsbevoegdheid heeft.

Renteontwikkelingen

De tarieven op de geldmarkt (kortlopende leningen) volgen het tarief dat de ECB hanteert met haar depositorente. Na een periode van stabiele rente heeft de ECB de depositorente een stap van 0,25% verhoogd en naar verwachting volgen er nog 1 of meerdere verhogingen later in 2026 en 2027.

Het rentetarief op langlopende gemeenteleningen is in het 2e kwartaal 2026 gestegen. De duurste leningen op dit moment zijn 25-jarige aflossingsvrije leningen waarvan het tarief ongeveer 4% is inclusief een liquiditeitsopslag van ongeveer 0,7%.

Kortere leningen, zoals een lening van 5 jaar met aflossing, zijn in verhouding veel goedkoper. Daar is de rente ongeveer 2,45%, inclusief een opslag van 0,20%. In vergelijking met vroeger zijn deze extra opslagen hoog. Een reden is dat landen wereldwijd meer geld lenen, waardoor er veel vraag is naar financiering. Ook verkoopt de ECB steeds meer van haar staatsobligaties, wat invloed heeft op de rente.

De hiervoor beschreven ontwikkelingen hebben we gehanteerd in onze meerjarige bandbreedte voor de rentevisie voor zowel de kortlopende als de langlopende geldleningen. Waarbij ons beleid zich voornamelijk richt om, gelet op de langdurige looptijd van de investeringen die we doen, deze zoveel mogelijk te financieren met langlopende geldleningen om de looptijd van de vastgelegde verplichtingen met bijbehorende financieringsrisico's voor de lange termijn prudent af te dekken.

Financieringspositie

Financiering activa

De activa van de gemeente Zwijndrecht zijn per begin 2027 naar verwachting als volgt gefinancierd:

Omschrijving	Bedrag per 1-1-2027	
Totale boekwaarde investeringen		**317,0**
Vaste financieringsmiddelen:		
Reserves	70,2	
Voorzieningen	10,4	
Langlopende leningen	180,5	
	261,1	
Financieringstekort		**55,9**

Tabel 1 - Financieringspositie per 1 januari 2027 (bedragen x € 1 miljoen)

In het financieringstekort wordt gedurende het jaar voorzien door met name het aantrekken van langlopende geldleningen, kasgeldleningen met een looptijd korter dan een jaar, ontvangen subsidies en crediteuren.

Omslagrente

In de rentenotitie van de Commissie BBV is bepaald dat de aan de taakvelden toe te rekenen omslagrente, ofwel de rekenrente, gebaseerd dient te worden op de werkelijke rentelasten en rentebaten. De berekende omslagrente voor 2027 is 1,94%. De notitie schrijft voor dat bij het bepalen van de omslagrente een bandbreedte van 0,5% mag worden aangehouden. Voor de interne doorberekening van de rentekosten naar de investeringen hanteren we een omslagrente van 2%.

De berekening van de omslagrente wordt bepaald door de boekwaarde van de vaste activa en de aan de taakvelden toe te rekenen rente. De werkelijk rentelasten voor zowel kortlopende geldleningen als langlopende geldleningen mogen niet meer dan 25% afwijken van de aan de taakvelden toe te rekenen rente. Bij het opstellen van de begroting zal jaarlijks bezien worden welke omslagrente gehanteerd wordt.

Ter duiding van de volgende tabel:
Het bedrag bij renteresultaat wil je zo dicht mogelijk bij de nul hebben. Dat betekent dat de berekende omslagrente zo goed mogelijk aansluit bij de betaalde rentelasten.

Renteomslag 2027			
a	De externe rentelasten over de korte en lange financiering		6.019
b	De externe rentebaten (idem)	-/-	64
	Saldo rentelasten en rentebaten		**5.955**
c1	De rente die aan de facilitaire grondexploitaties (kostenverhaal) moet worden doorberekend	-/-	0
c2	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	0
c3	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	0
	Saldo rentelasten en rentebaten na projectfinanciering		**5.955**
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente:		
d1	Rente over eigen vermogen	+	0
d2	Rente over voorzieningen	+	259
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente (uitkomst renteomslag 1,94%)		**6.215**
e	De aan taakvelden toegerekende rente (bij gehanteerde renteomslag 2%)		**6.411**
f	Renteresultaat op het taakveld Treasury (-/- is voordeel, + is nadeel)		**-196**

Tabel 2 - Renteschema 2027 (bedragen x € 1.000)

Opgenomen langlopende leningen

Overeenkomstig de laatste liquiditeitenplanning wordt de financiering begroot. Voor 2027 wordt vooralsnog € 47 miljoen aan nieuwe langlopende leningen verwacht. Dit wordt vooral veroorzaakt door het, net zoals in de afgelopen jaren, grote investeringsvolume en aflossingen op bestaande leningen.

De nog steeds toenemende behoefte aan liquide middelen is ook goed te zien aan de netto-investeringsquote over de periode 2020-2024. Hieruit blijkt dat Zwijndrecht verhoudingsgewijs ten opzichte van het landelijke beeld een hoge netto investeringsquote heeft. Hierbij wordt de verhouding tussen de toename van de balanswaarde van de (im)materiële activa afgezet ten opzichte vier maal de toename van de baten waarmee de reserves muteren. Bij een uitkomst lager dan 0% is het niveau van de investeringen erg laag en bij hoger dan 5% is het niveau erg hoog.

Netto investeringsquote:		
Jaar	**Zwijndrecht**	**Nederland**
2020	3,8%	2,5%
2021	4,9%	2,9%
2022	8,0%	2,7%
2023	8,5%	3,0%
2024	8,6%	3,6%

Bron: VNG - Financiële posities gemeenten

Daarnaast hebben de huidige geopolitieke en economische omstandigheden en de invloed daarvan op o.a. de wereldwijde inflatie een grote invloed op de renteontwikkeling van de langlopende geldleningen. Dit is en blijft een grote onzekerheid met impact op de gemeentelijke begroting.

De hiernavolgende tabel geeft inzicht in het verwachte verloop van de leningenportefeuille in de periode 2027-2030 en een oplopend gemiddeld rentepercentage op een toenemend leningsaldo.

Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Beginstand	€ 180.544	€ 205.628	€ 226.705	€ 244.774
Nieuwe leningen	€ 47.000	€ 58.000	€ 56.000	€ 46.000
Reguliere aflossingen	€ 21.915	€ 36.923	€ 37.931	€ 36.240
Vervroegde aflossingen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Rente-aanpassing (oud percentage)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Rente-aanpassing (nieuw percentage)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Eindstand	**€ 205.628**	**€ 226.705**	**€ 244.774**	**€ 254.534**
Gemiddeld rentepercentage	2,83%	3,02%	3,10%	3,14%

Tabel 3 - Mutaties leningenportefeuille onderhandse geldleningen 2027-2030 (bedragen x € 1.000)

Uitzettingen

Onder uitzettingen worden verstrekte langlopende geldleningen en deposito's verstaan. Voor de gemeente Zwijndrecht is alleen de eerstgenoemde categorie van toepassing. Onderstaand totaalbedrag betreft leningen aan een woningbouwcorporatie, sportvereniging O&O en gelden die in het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting ondergebracht zijn en van waaruit startersleningen verstrekt worden.

Omschrijving	Bedrag Per 1-1-2027	
Stand per 1 januari 2027		**7.135**
Nieuwe leningen	+/+	0
Reguliere aflossingen	-/-	191
Vervroegde aflossingen	-/-	0
Rente-aanpassing (oud percentage)		-
Rente-aanpassing (nieuw percentage)		-
Stand per 31 december 2027		**6.944**

Tabel 4 - Mutaties uitzettingen 2027 (bedragen x € 1.000)

In tabel 8 van deze paragraaf worden deze bedragen naar kredietrisico gespecificeerd.

Risicobeheersing

Zoals eerder is benoemd vormt risicobeheersing één van de pijlers van de Wet fido. In de navolgende onderdelen gaan we in op de risicoaspecten die verbonden zijn aan de uitvoering van de gemeentelijke treasuryfunctie. In beginsel kunnen deze worden onderscheiden in renterisico's, kredietrisico's, koersrisico's en valutarisico's. Voor ons zijn de twee laatstgenoemde risico's niet van toepassing. Daarnaast kunnen we een informatierisico benoemen, te weten het risico dat relevante informatie niet tijdig of volledig bij de treasuryafdeling onder de aandacht wordt gebracht.

1. Renterisico's

Renterisico's kunnen we vanuit de Wet fido bezien op de korte en op de langere termijn.

1a. Renterisico op korte schuld: de kasgeldlimiet

Met de kasgeldlimiet is in de Wet fido een norm gesteld voor het maximumbedrag waarop de gemeente haar financiële bedrijfsvoering met kortlopende middelen (looptijd <1 jaar) mag financieren. Deze norm bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal aan lasten vóór bestemming, dus met uitzondering van stortingen in reserves. Als hierbij de kasgeldlimiet bij herhaling wordt overschreden dient er geconsolideerd te worden ofwel moet één en ander worden omgezet in langlopende financiering. Voor de periode 2027 t/m 2030 kan onze kasgeldlimiet als volgt worden berekend:

Kasgeldlimiet	2027	2028	2029	2030
Begrotingstotaal	**€ 211.286**	€ 198.608	€ 201.793	€ 195.622
Relevant percentage	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
Drempelbedrag	**€ 17.959**	**€ 16.882**	**€ 17.152**	**€ 16.628**

Tabel 5 - Berekening kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Kasgeldlimiet	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Begrotingstotaal	€ 211.286				
Relevant percentage	8,50%				
Kasgeldlimiet	**€ 17.959**				
Gemiddeld netto vlottende schuld (+) of gemiddeld netto vlottend overschot (-)		€ 31.000	€ 21.000	€ 17.000	€ 30.000
Kasgeldlimiet		**€ 17.959**	**€ 17.959**	**€ 17.959**	**€ 17.959**
Overschrijding kasgeldlimiet		**€ 13.041**	**€ 3.041**		**€ 12.041**
Ruimte onder de kasgeldlimiet				**-€ 959**	

Tabel 6 - Berekening kasgeldlimiet 2027 (bedragen x € 1.000)

Mocht er een noodzaak zijn tot (korte) financiering, dan gebruiken wij daarvoor kasgeldleningen. De kasgeldlimiet mag twee opeenvolgende kwartalen worden overschreden of drie opeenvolgende kwartalen overschrijding met een herstelplan goedgekeurd door de provincie. Met inachtneming van de op te nemen langlopende financiering (zie hiervoor) verwachten wij geheel 2027 binnen de normen van de kasgeldlimiet te kunnen opereren. Het doel van het door Bedrijfsvoering Drechtsteden uit te voeren gemeentelijke saldobeheer is om de limietruimte optimaal te benutten.

1b. Renterisico op langlopende schuld: de renterisiconorm

Wij lopen renterisico op het moment dat we nieuwe leningen moeten aantrekken, bij herfinanciering of als een renteherziening van toepassing is. Om het renterisico te beheersen is in de Wet fido de renterisiconorm geformuleerd. Deze norm bedraagt 20% van het begrotingstotaal aan lasten vóór bestemming, dus met uitzondering van stortingen in reserves. Het doel van deze norm is om overmatige afhankelijkheid van het renteniveau in één bepaald jaar te voorkomen. Dit is ter bescherming van de gemeentelijke financiële positie. Met deze norm bevordert de Wet fido een solide financieringswijze bij openbare lichamen.

Volgens voorschrift van de geactualiseerde Wet fido wordt het renterisico in onderstaande tabel voor de komende vier jaren bepaald. Uit deze opstelling blijkt dat wij binnen de grenzen van de renterisiconorm opereren.

	2027	2028	2029	2030
Renterisico's				
Renteherzieningen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Aflossingen	€ 21.915	€ 36.923	€ 37.931	€ 36.240
Renterisico	**€ 21.915**	**€ 36.923**	**€ 37.931**	**€ 36.240**
Berekening renterisiconorm				
Begrotingstotaal	€ 211.286	€ 198.608	€ 201.793	€ 195.622
Percentage cf. regeling	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	**€ 42.257**	**€ 39.722**	**€ 40.359**	**€ 39.124**
Toetsing renterisico aan norm				
Alleen begrotingsjaar				
Renterisico	€ 21.915			
Renterisiconorm	€ 42.257			
Ruimte binnen norm	**€ 20.342**			

Tabel 7 - Berekening renterisiconorm 2027-2030 (bedragen x € 1.000)

2. Kredietrisico's

Kredietrisicobeheersing richt zich op de kredietwaardigheid (en dus het risicoprofiel) van de tegenpartijen bij financiële transacties. Kredietrisico's kunnen worden gelopen vanuit uitzettingen (verstrekte geldleningen, beleggingen) of uit verleende garanties.

2a. Verstrekte geldleningen

Het in voorgaande tabel 4 aangegeven totaalbedrag aan uitgezette middelen kan als volgt worden gespecificeerd naar risicogroep:

Categorie	Eind 2027	% per eind 2027
Woningcorporaties met garantie WSW	€ 506	7,3%
Woningcorporaties zonder garantie	€ 845	12,2%
Semi-overheidsinstellingen	€ 4.883	70,3%
Overige toegestane instellingen volgens Treasurystatuut	€ 711	10,2%
Totaal	**€ 6.944**	**100,0%**

Tabel 8 - Specificatie verstrekte geldleningen naar risicocategorie (bedragen x € 1.000)

2b. Verleende garanties
De borgstellingen kunnen als volgt worden gespecificeerd naar risicogroep.

Categorie	eind 2027	% verdeling per eind 2027
Directe borstellingen (m.b.t. lokale instellingen, verenigingen e.d.)	€ 12.630	8,0%
Achtervangpositie in waarborgfondsen (bijv. Waarborgfonds Sociale Woningbouw)	€ 145.147	92,0%
Totaal	**€ 157.776**	**100,0%**

Tabel 9 - Specificatie borgstellingen naar risicocategorie (bedragen x € 1.000)

De grootste directe borgstelling betreft HVC (afvalverwerking; ca. € 7,6 miljoen). De borgstellings-positie die voortvloeit uit de achtervang in het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) bedraagt ongeveer 92% van het totaal geborgde volume. Aan deze achtervangpositie, ook wel aangeduid als indirect kredietrisico, is een relatief laag risicoprofiel verbonden. Vanuit wettelijke bepalingen hebben we een algemene garantstelling gegeven aan de gemeenschappelijke regelingen waarin we deelnemen. Voor een totaaloverzicht van de gemeenschappelijke regelingen verwijzen we naar de paragraaf Verbonden Partijen.

In het financieringsstatuut is een korte passage opgenomen ten aanzien van het verstrekken van borgstellingen (garanties). De gemeenteraad heeft Het beleidskader (nota borgstellingen) op 14 oktober 2014 vastgesteld

Kasbeheer

Bedrijfsvoering Drechtsteden verzorgt de inrichting van het betalingsverkeer (het beheer van het gemeentelijke rekeningstelsel, het coördineren van bevoegdheden en het verrichten van feitelijke betalingen) en de saldoregulatie. De gemeente is en blijft daarbij eigenaar van de betreffende bankrekeningen. Onze gemeente onderhoudt bankrelaties met de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), de Nederlandse Waterschapsbank (NWM) en Rabobank, waarbij de BNG de huisbankier is.

Schatkistbankieren

Bij het verplicht schatkistbankieren mag de gemeente een bedrag van 2 procent van het begrotingstotaal buiten de Schatkist houden, het zogenoemde drempelbedrag. Het drempelbedrag mag als gemiddeld creditbedrag per kwartaal niet overschreden worden. Wanneer de gemeente het drempelbedrag overschrijdt dient het meerdere afgestort te worden in de schatkist van het Rijk. Over dit saldo wordt op dit moment rente vergoed van ongeveer 2,2%. Dit tarief beweegt mee met de depositorente van de ECB en kan in een tijdsbestek van maanden sterk stijgen of dalen.

Het drempelbedrag voor de gemeente Zwijndrecht over de periode 2027-2030 kan als volgt worden berekend o.b.v. de baten van het begrotingstotaal:

	2027	2028	2029	2030
Begrotingstotaal	**€ 211.286**	€ 198.608	€ 201.793	€ 195.622
Relevant percentage	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Drempelbedrag	**€ 4.226**	**€ 3.972**	**€ 4.036**	**€ 3.912**

Tabel 10 – Drempelbedrag schatkistbankieren 2027 (bedragen x € 1.000)

Informatievoorziening

Op grond van het Financieringsstatuut is er een treasurycomité dat over het algemeen driemaal per jaar bijeenkomt. In dit overleg staat de voortgang en uitvoering van de treasuryzaken centraal. Vanuit haar adviserende rol neemt de Bedrijfsvoering Drechtsteden deel aan dit overleg. Als wij of Bedrijfsvoering Drechtsteden daartoe behoefte dan wel noodzaak voelen, vindt daarnaast ook contact op incidentele basis plaats. Voor zover relevant levert Bedrijfsvoering Drechtsteden rapportages op voor in- of extern gebruik.

Bedrijfsvoering

Inleiding

Bedrijfsvoering is het totaal aan functies, activiteiten en processen die randvoorwaardelijk zijn om onze gemeente efficiënt en effectief te laten functioneren en betrouwbare besluitvorming te waarborgen. Bedrijfsvoering is gericht op de te realiseren maatschappelijke opgaven, organisatie doelstellingen én wettelijke vereisten. De bedrijfsvoeringsfuncties betreffen onder andere informatievoorziening (waaronder informatie- en communicatietechnologie, data, archivering, informatieveiligheid), personeelszaken, facilitaire zaken, communicatie, juridische zaken (waaronder privacy), inkoop en financiën.

Deze paragraaf gaat in op ontwikkelingen binnen de bedrijfsvoering, die gericht zijn op een zo goed mogelijke dienstverlening aan de inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners en het garanderen van een zorgvuldige besluitvorming. We beschrijven in deze paragraaf relevante ontwikkelingen op het gebied van bedrijfsvoering en organisatie.

Gezamenlijke en samenhangende opgaven, we werken opgave gericht

'Zwijndrecht samen vooruit' is een Zwijndrecht waarin inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners en gemeenten in vertrouwen met elkaar werken aan maatschappelijke opgaven. Maatschappelijke opgaven die in het raadsprogramma zijn geformuleerd en leidend zijn voor de inrichting van onze organisatie. Omdat opgaven onze organisatiegrenzen overstijgen en vragen om integrale oplossingen, werken we in co-creatie met partners. Bedrijfsvoering richt zich onder andere op de ontwikkeling van de bijbehorende vaardigheden, competenties en (digitale) instrumenten. Om bedrijfsvoering op deze wijze maximaal én integraal te richten naar de opgaven waar Zwijndrecht voor staat.

Zoals gezegd: opgaven hangen met elkaar samen De uitdagingen van Zwijndrecht laten zich niet vangen binnen de grenzen van één thema of één portefeuille. Woningbouw gaat niet alleen over het toevoegen van woningen, maar ook over leefbaarheid, sociale samenhang, voorzieningen, bereikbaarheid en een evenwichtige bevolkingsopbouw. Een sterke sociale basis raakt zorg en ondersteuning, maar ook bestaanszekerheid, werk, onderwijs, sport, cultuur en de inrichting van buurten. En veiligheid wordt niet alleen bepaald door criminaliteit en handhaving, maar ook door de kwaliteit van de leefomgeving, sociale samenhang, preventie en maatschappelijke weerbaarheid. Daarom werken we opgavegericht, waarbij organisatie en bedrijfsvoering hand in hand gaan.

Strategische context Bedrijfsvoering

Vanuit schaalgrootte, professionaliteit, continuïteit, innovatie en efficiëntie organiseren wij grote delen van de bedrijfsvoering al vanaf 2008 samen met Dordrecht en andere Drechtsteden gemeenten. En werken wij op basis van een governance stelsel (sturing, diensten- en financieringsmodel) dat het mogelijk maakt om het aanbod aan bedrijfsvoeringsdiensten zo optimaal mogelijk af te stemmen op onze behoeften.

Maatschappelijke vraagstukken raken steeds sterker met elkaar verweven, nemen in complexiteit toe én de vele wettelijke ontwikkelingen vragen veel inzet. Tegelijkertijd is sprake van een financiële opgave, onder andere doordat veel wettelijke ontwikkelingen niet vergezeld gaan van rijksmiddelen. Die twee ontwikkelingen zorgen voor een uitdaging: de vraag naar integrale, hoogwaardige ondersteuning van bedrijfsvoering groeit, terwijl de financiële ruimte om daaraan te voldoen krimpt. Juist dat spanningsveld vraagt om scherpe prioritering, een integrale benadering van onze opgaven

en een wendbare inzet van middelen en capaciteit zodat we de continuïteit en betrouwbaarheid van onze dienstverlening ook onder druk kunnen blijven waarborgen.

Steeds duidelijker wordt dat diverse maatschappelijke opgaven en thema's, van woningbouw en energietransitie tot veiligheid, privacy, participatie en gebiedsontwikkeling, niet langer als losse vraagstukken kunnen worden benaderd. Ze ontwikkelen zich als verweven, onderling afhankelijke thema's die meerdere disciplines tegelijk raken. Alleen wanneer juridische, financiële, communicatieve, vastgoedkundige en digitale expertise in samenhang wordt ingezet, kunnen we deze opgaven duurzaam en doelgericht versterken.

Een aantal ontwikkelingen raken bedrijfsvoering fundamenteel. Wet- en regelgeving wordt op vrijwel alle terreinen aangescherpt. De eisen nemen toe in omvang en zwaarte, wat directe gevolgen heeft voor de manier waarop wij onze processen organiseren. Zo leidt de Wet open overheid (Woo) tot een duidelijke toename van informatieverzoeken en vraagt om meer transparantie en een betere vindbaarheid van overheidsinformatie. Tegelijkertijd stelt de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) hogere en steeds verdergaande eisen aan een aantoonbaar zorgvuldige en veilige omgang met persoonsgegevens. Daarnaast brengen Europese inkoopkaders strengere verwachtingen met zich mee op het gebied van transparantie, duurzaamheid en sociale criteria. Ook de intensivering van toezicht en handhaving zorgt voor een groei van het aantal bezwaar- en beroepszaken, terwijl de eisen aan financiële rechtmatigheid verder worden aangescherpt. De toenemende hoeveelheid én complexiteit van regelgeving vergroot daarmee niet alleen de druk op specialistische kennis, maar ook op processen die aantoonbaar, transparant en auditbaar ingericht moeten zijn.

Digitalisering en AI hebben een steeds grotere impact op onze werkprocessen in de breedte van onze dienstverlening. Data-analyse, algoritmen en digitale platforms bieden kansen voor slimmere, efficiëntere én meer voorspellende dienstverlening. Daarnaast groeit het gebruik van generatieve AI onder medewerkers, wat zowel nieuwe mogelijkheden als nieuwe verantwoordelijkheden met zich meebrengt. Deze ontwikkeling vraagt om duidelijke governance en heldere kaders voor transparantie, risicobeheersing en verantwoord gebruik, zoals ook vastgelegd in de Europese AI Act. Binnen deze ontwikkelingen neemt digitale veiligheid ook een steeds centralere positie in. Cyberaanvallen op publieke organisaties nemen toe in schaal, frequentie en impact, en vormen daarmee een directe bedreiging voor de continuïteit van de dienstverlening. De verantwoordelijkheid hiervoor wordt bovendien expliciet neergelegd bij gemeenten, onder andere via de Cyberbeveiligingswet (Cbw), waarin de zorgplicht voor digitale weerbaarheid nadrukkelijk bij het college en de partnerorganisaties ligt.

Tegelijkertijd groeit onze afhankelijkheid van externe leveranciers en cloudplatforms. Hierdoor worden digitale soevereiniteit en regie over onze data essentiële voorwaarden voor een betrouwbare, veilige en toekomstbestendige bedrijfsvoering. Een andere ontwikkeling is de veranderende arbeidsmarkt. In meerdere vakgebieden neemt de behoefte aan specialistische ondersteuning toe. Cruciale functies op het gebied van inkoop, juridisch advies, communicatie, vastgoedbeheer en financiën zijn moeilijk te vervullen; de concurrentie met de markt is groot en de vergrijzing versnelt de uitstroom van ervaren medewerkers. Daarnaast verandert automatisering de inhoud van functies en vraagt dit om nieuwe vaardigheden en flexibiliteit. Jongere generaties hebben bovendien andere verwachtingen ten aanzien van ontwikkeling, autonomie en leiderschap, wat nieuwe eisen stelt aan hoe wij talent aantrekken, ontwikkelen en behouden. Al deze ontwikkelingen bepalen het krachtenveld waarin Bedrijfsvoering opereert.

Informatievoorziening (IV)

De informatievoorziening staat voor een ingrijpende transformatie. Waar digitalisering ooit vooral een ondersteunende rol had, is zij inmiddels een bepalende factor voor publieke waarde, democratische legitimiteit en het effectief aanpakken van maatschappelijke opgaven. De vraag verschuift daarbij steeds meer van wat technisch mogelijk is naar wat noodzakelijk én maatschappelijk verantwoord is. Technologieën als data-analyse, algoritmen en kunstmatige intelligentie bieden grote kansen voor efficiëntere processen en betere dienstverlening, van voorspellend onderhoud en slimmere informatiestromen tot betere ondersteuning bij complexe beleidsvraagstukken.

Tegelijkertijd brengen deze ontwikkelingen nieuwe verplichtingen met zich mee. De Cyberbeveiligingswet legt gemeenten een expliciete zorgplicht op voor digitale weerbaarheid. De Europese AI Act stelt eisen aan transparantie, risicobeheer en verantwoord gebruik. En landelijke programma's als Common Ground sturen op verdere standaardisering van de informatiehuishouding. Dit vraagt om meer dan het toevoegen van nieuwe technologie: het vraagt om een stevige IV-transformatie die het fundament vernieuwt waarop alle digitale dienstverlening rust zodat de informatievoorziening wendbaar blijft, aan alle eisen kan voldoen en haar partners duurzaam kan ondersteunen.

Ook blijft zorgvuldige omgang met persoonsgegevens volgens de AVG essentieel. De komende periode wordt gericht ingezet op structurele verbetering van de AVG-volwassenheid in de werkprocessen. Digitale veiligheid blijft eveneens prioriteit. De Cyberbeveiligingswet benadrukt de eindverantwoordelijkheid van de colleges voor risicobeheersing en toezicht op de gemeentelijke informatiebeveiliging en digitale weerbaarheid. Dit vraagt om stevige organisatorische en technische maatregelen, inclusief duidelijke eisen richting leveranciers.

Als het gaat om digitale autonomie en soevereiniteit is de informatievoorziening zeer afhankelijk van niet-Europese technologiebedrijven. In onze dienstverlening volgen we de beleidslijnen en programma’s van de Rijksoverheid en VNG om onze digitale autonomie en soevereiniteit te vergroten en introduceren we waar mogelijk Europese alternatieven. Data gedreven werken speelt een centrale rol in beleid, uitvoering en verantwoording. Daarom zetten we in op de verdere ontwikkeling van een datagedreven organisatie en regio. Dit omvat het versterken van digitale vaardigheden en het realiseren van toepassingen die bijdragen aan betere dienstverlening en maatschappelijke opgaven.

Personeel en organisatie

De arbeidsmarkt is een van de belangrijkste autonome ontwikkelingen die de komende jaren invloed heeft op de kwaliteit en continuïteit van organisatie- en bedrijfsvoeringsfuncties. We bewegen ons in een context waarin de arbeidsmarkt krap blijft, waarin de uitstroom van ervaren medewerkers door vergrijzing toeneemt en waarin organisaties steeds meer moeite hebben om talent aan te trekken en te behouden. Onderzoek laat zien dat medewerkers in 2026 vooral vertrekken omdat zij te weinig doorgroeimogelijkheden ervaren, terwijl beloning of werk en privébalans minder vaak de aanleiding vormen. Dit vraagt van ons dat we wendbaar zijn en dat we onze manier van werken, organiseren en het aantrekken van talent voortdurend herijken, waarbij data en inzicht steeds belangrijker worden. Specialistische functies binnen de overheid blijven moeilijk te vervullen en de concurrentie met de private sector blijft groot. Daarnaast veranderen technologische ontwikkelingen en kunstmatige intelligentie de inhoud van werk ingrijpend. Automatisering zorgt niet alleen voor het verdwijnen van bepaalde werkzaamheden, maar ook voor blijvende veranderingen in de vaardigheden die binnen functies nodig zijn. De arbeidsrelatie wordt flexibeler, medewerkers vragen meer autonomie en jongere generaties hebben andere verwachtingen van leiderschap, ontwikkeling en balans. Ook de

wetgeving rond mobiliteit, contractvormen, loontransparantie, payroll, minimumloon en pensioenen ontwikkelt zich in hoog tempo.

Personeelszaken staat voor de opgave om zich verder te professionaliseren en mee te groeien met de veranderende vraag. In de afgelopen jaren zijn hierin al belangrijke stappen gezet met de ontwikkeling van een toekomstgerichte arbeidsmarktstrategie. Met daarin loopbaanontwikkeling, opleidingen, interne mobiliteit en een sterk werkgeversmerk als focuspunten. Campus recruitment is structureel ingericht, een regionaal stagebureau zorgt voor continue instroom van nieuw talent en ons gezamenlijke werkgeversmerk is professioneler en zichtbaarder geworden. Dit heeft ervoor gezorgd dat wij minder afhankelijk zijn van commerciële bureaus, wat direct financieel voordeel oplevert.

Daarnaast is ingezet op digitalisering van HR-processen. De uitstroom van ervaren medewerkers zal de komende jaren verder toenemen, waardoor niet alleen capaciteitsdruk ontstaat, maar ook het risico op verlies van diepgewortelde kennis. Dit maakt strategische personeelsplanning, generatiemanagement, ontwikkelmogelijkheden en de inzet van technologie belangrijker dan ooit. Ook het welzijn van medewerkers vraagt nadrukkelijke aandacht. Modern leiderschap, dat coachend, verbindend en tijdig signalerend is, wordt daarmee essentieel. Sociale veiligheid speelt hierin eveneens een steeds grotere rol. Daarom is in 2026 het regionale Meldpunt Integriteit en een vernieuwd integriteitsbeleid geïmplementeerd.

'De mens achter de medewerker'; gezond, gelukkig, gedreven én duurzaam inzetbare medewerkers

Vanwege demografische en maatschappelijke ontwikkelingen is duurzame inzetbaarheid van werknemers een belangrijk aandachtspunt binnen onze organisatie. Vanuit onze HR-filosofie "Samenwerkt!, gezond, gelukkig en gedreven medewerkers maken goede dienstverlening" stellen wij binnen onze organisatie niet de medewerker, maar de mens centraal". Door vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid aandacht te geven aan de mens en te sturen op werkgeluk, gedrevenheid en gezondheid, halen we het beste uit onze mensen naar boven. Hierdoor worden zowel werkplezier als werkprestaties vergroot. Deze lijn zetten we als onderdeel van onze besturingsfilosofie voort. Dit uit zich onder andere in het faciliteren van het "hybride werken" door middel van een personeelsregeling 'flexibel werken' (om privé omstandigheden zo goed mogelijk af te stemmen op werk), een personeelsregeling 'generatie pact' (om vitaliteit onder oudere medewerkers te behouden en gelijktijdig instroom van jongeren te bevorderen), (persoonlijke) vorming en ontwikkeling en allerlei initiatieven op dit vlak. Maar ook door talenten en passie zo goed mogelijk te koppelen aan de opgaven waarvoor wij staan en daarop de professionele ontwikkeling maximaal te faciliteren. Tenslotte investeren wij ook in een werkomgeving die hybride, veilig en productief werken faciliteert.

Formatie

Naast de inzet van vaste formatie werken we gedurende het jaar met tijdelijke formatie en flexibele inzet voor de uitvoering van de ambities van het raadsprogramma. Er is sprake van een (aanzienlijke) aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt die over het geheel van de gemeentelijke dienstverlening voelbaar is. De vacatures worden zolang deze vacant zijn indien nodig ingevuld door middel van inhuur om zo de continuïteit in de dienstverlening te realiseren. De formatie blijft al enige jaren nagenoeg gelijk.

Naast de actuele krapte op de arbeidsmarkt vraagt ook de leeftijdsopbouw van de organisatie aandacht. Een relatief groot deel van de medewerkers bevindt zich in de leeftijdscategorie 45 tot 65 jaar, waarmee de gemeente Zwijndrecht iets boven het landelijk gemiddelde ligt. Dit betekent dat de

organisatie de komende jaren te maken krijgt met een toenemende uitstroom als gevolg van pensionering en andere regelingen die een geleidelijke uitstroom mogelijk maken, zoals het generatiepact. Daarnaast biedt de cao mogelijkheden voor vervroegde uittreding via de RVU-regeling, hoewel vanwege de gestelde voorwaarden slechts een beperkte groep medewerkers hiervoor in aanmerking komt. Deze ontwikkeling vraagt blijvende aandacht voor kennisbehoud, opvolgingsplanning, talentontwikkeling en het aantrekken van nieuwe medewerkers.

Ziekteverzuim

De streefwaarde voor het ziekteverzuim is 5%. In algemene zin blijft het verzuim rond de streefwaarde. Het ziekteverzuim en met name het langdurig verzuim (> 6 weken) blijft de aandacht houden, zowel in preventieve als curatieve zin. De relatief lage meldingsfrequentie (0,95) wijst erop dat het verzuim vooral wordt veroorzaakt door langdurige uitval, waarbij psychische en mentale klachten de belangrijkste oorzaak vormen.

Met ondersteuning van de arbodienst wordt zowel preventief als curatief ingezet op duurzame inzetbaarheid, verzuimbegeleiding en re-integratie. De praktijkondersteuner bedrijfsarts (POB) en de periodieke inzetbaarheidsoverleggen ondersteunen medewerkers en leidinggevenden bij het vroegtijdig signaleren en aanpakken van verzuim.
Gezien de leeftijdsopbouw van de organisatie blijft duurzame inzetbaarheid ook de komende jaren een belangrijk aandachtspunt.

Regelingen ten behoeve van de oudere medewerker

1. Generatiepact
Om duurzaam inzetbaar te blijven bieden we sinds 1 juli 2018 de oudere medewerkers (60+ers) een zogenoemde "generatiepactregeling" aan. Door middel van deze regeling bieden wij hen de mogelijkheid om minder te gaan werken en de intensiteit van de arbeidsduur te verlagen.

Hierdoor blijft deze leeftijdsgroep voor de organisatie behouden (kennis/kunde), maar bieden we tegelijkertijd jongere medewerkers de kans om in te stromen. Dit zorgt enerzijds voor een betere kennisoverdracht en anderzijds kunnen oudere medewerkers hun werk gelijkmatiger gaan overdragen en transformeren.

Dit alles zorgt voor minder uitval/ziekteverzuim van de oudere medewerkers en bevordert de duurzame participatie en inzetbaarheid van deze doelgroep. Inmiddels is de regeling verlengd tot 1 juli 2029.

2. RVU (Regeling Vervroegde Uittreding)
De Regeling Vervroegde Uittreding (RVU) biedt medewerkers met een zwaar beroep de mogelijkheid om eerder te stoppen met werken voorafgaand aan de AOW-leeftijd. Vanaf 1 januari 2026 is de landelijke RVU-drempelvrijstelling structureel voortgezet. Werkgevers kunnen een RVU-uitkering verstrekken zonder RVU-heffing, zolang deze binnen de geldende fiscale vrijstelling blijft. De regeling is gericht op medewerkers die vanwege de zwaarte van hun werk niet gezond kunnen doorwerken tot de AOW-leeftijd.

Binnen de gemeentelijke sector geldt sinds 1 april 2026 een RVU-regeling op basis van afspraken in de cao. Deelname is uitsluitend mogelijk voor medewerkers die werkzaam zijn in een als zwaar beroep aangemerkte functie en voldoen aan de in de cao opgenomen voorwaarden. Daarbij geldt onder meer dat sprake moet zijn van meerdere jaren zwaar werk in de periode voorafgaand aan deelname. Lokale maatwerkregelingen zijn vanaf 2026 niet meer mogelijk.

Medewerkers die in aanmerking komen, kunnen maximaal 24 maanden vóór hun AOW-leeftijd uit dienst treden met een maandelijkse RVU-uitkering. De hoogte van de uitkering wordt jaarlijks vastgesteld en volgt de ontwikkeling van de AOW-uitkering. Voor bepaalde lagere inkomensgroepen kan daarnaast een aanvullende fiscale ruimte beschikbaar zijn.

Onderzoek naar doelmatigheid en doeltreffendheid

Artikel 213a van de Gemeentewet vereist periodiek onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gemeentebestuur. Doelmatigheid betekent het behalen van gewenste resultaten met zo min mogelijk middelen. Doeltreffendheid betekent dat de beoogde resultaten daadwerkelijk worden bereikt. Dit onderzoek is belangrijk voor de beoordeling van het beleid. Het vergroot de transparantie en versterkt de publieke verantwoording. Alle aspecten die bijdragen aan een efficiënt en effectief bestuur worden onderzocht. Ook wordt periodiek gekeken of de gemeentelijke organisatie en het middelenbeheer aan de eisen voldoen.

Het college is verantwoordelijk voor de controle en evaluatie van de doelmatigheid en doeltreffendheid. De Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid bestuur gemeente Zwijndrecht 2023 biedt hiervoor kaders. Deze regels bepalen hoe het college moet handelen en hoe de raad wordt geïnformeerd. De lokale Rekenkamer onderzoekt ook de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid en beheer. In 2026 lopen Rekenkameronderzoeken op het gebied van woonbeleid, jeugdzorg en fraudebestrijding binnen de WMO en Jeugdhulp.

Onderzoeksbehoeften ontstaan gedurende het jaar en worden bepaald aan de hand van bevindingen, signalen of in sommige gevallen moties van de gemeenteraad om iets te onderzoeken. Onderzoekskosten, onder andere de inzet van het Onderzoek Centrum Drechtsteden (OCD), worden betaald uit de bestaande (krappe) exploitatiebudgetten. Indien nodig wordt extra budget aangevraagd dan wel bekostigd uit daartoe te benutten rijksmiddelen.

In 2026 is veel ambtelijke capaciteit besteed aan het opstellen van de Staat van Zwijndrecht, het Raadsprogramma 2026-2030 en het College Uitvoerings Programma 2026-2030. Vanuit deze documenten zijn in de voorliggende Begroting 2027 per programma doelstellingen en indicatoren geformuleerd, die de effectiviteit van lokaal en/of regionaal beleid proberen te meten. Door dit bij iedere begroting en jaarrekening te actualiseren, vindt een systematische en periodieke update van de effectiviteitsmeting van beleidsdoelstellingen plaats

In 2027 willen we hiernaast in ieder geval onderzoeken of de inkomsten uit verhuur van binnenhavens in een redelijke verhouding staan tot de jaarlijkse kosten die de gemeente maakt voor het beheer van de binnenhavens.

Onderzoeken financiële rechtmatigheid

Naast andere onderzoeken ondersteunt de afdeling Concerncontrol de financiële rechtmatigheid via de verbijzonderde interne controle (VIC). De VIC controleert baten, lasten en balansmutaties volgens het VIC-plan, afgestemd met de accountant. Artikel 29 lid 1 van de Financiële verordening gemeente Zwijndrecht 2023 vereist dat het college jaarlijks de getrouwheid van informatie en rechtmatigheid van beheershandelingen toetst.

Bij afwijkingen rapporteert het college hierover in de jaarrekening en informeert de raad over herstelmaatregelen. De externe controle van de jaarrekening is geregeld in de Controleverordening Gemeente Zwijndrecht 2023. Artikel 2 beschrijft de opdrachtverlening aan de accountant en artikel 7 het rapportageproces. De VIC controleert of maatregelen om fouten te voorkomen effectief zijn en of

regelgeving wordt nageleefd. Deze regels staan in het normenkader rechtmatigheid, vastgesteld door de raad.

Intern gebruiken we VIC-uitkomsten om risico's en verbeterpunten te signaleren en beheersmaatregelen aan te passen. Extern vormen de bevindingen de basis voor de accountantscontrole en de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening.

De verantwoording betreft drie rechtmatigheidscriteria: voorwaardencriterium, begrotingscriterium en misbruik en oneigenlijk gebruik criterium, uitgewerkt in de beleidsnota rechtmatigheid. Overeenkomstig het BBV wordt er gewerkt met een marge van 2% voor fouten en onzekerheden samen. Bij afwijkingen beschrijft het college in het jaarverslag de acties om toekomstige afwijkingen te voorkomen. Het college rapporteert dus over rechtmatigheid, terwijl de accountant alleen de getrouwheid van de jaarrekening toetst. Dit biedt ruimte voor een gesprek over financiële rechtmatigheid tussen raad en college.

BBV indicatoren

Naast de verplichte indicatoren artikel 14 van het Besluit begroting en verantwoording dienen er ook indicatoren Bedrijfsvoering opgenomen worden. Hiervoor verwijzen wij u naar de aparte bijlage BBV-indicatoren.

Informatieveiligheid

We werken als gemeente steeds meer digitaal en delen daarbij belangrijke informatie. Het is daarom belangrijk dat we zorgvuldig met deze informatie omgaan. Naast noodzakelijke technische maatregelen start zorgvuldigheid bij bewustzijn. Onze systemen moeten veilig zijn en weerstand kunnen bieden aan pogingen tot misbruik en aanvallen van binnen en buiten af, zodat informatie beschikbaar blijft en op dit vlak bedrijfscontinuïteit gewaarborgd is. We focussen ons daarom steeds meer op "cyberweerbaarheid". Op basis van wettelijke normenkaders, zoals de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) en de NIS2 (Directive for Security of Network and Information Systems). Aan de hand van de normenkaders wordt getoetst of we onze informatieveiligheid en privacy op orde hebben. Overheden moeten gedegen risicoanalyses uitvoeren en maatregelen nemen om de tekortkoming in cybersecurity op te lossen. De organisatie moet betrouwbaar zijn en een digitaal veilige infrastructuur hebben. In de ICT-diensten die vanuit Dordrecht worden geleverd worden allerlei beveiligingsmaatregelen genomen die tot doel hebben te voorkomen dat gegevens in verkeerde handen komen. Daarbij wordt ook expliciet aandacht besteed aan bewustzijn van gebruikers om zorgvuldig met de aan hen beschikbaar gestelde ICT-middelen en de afspraken rondom gebruik van informatie om te gaan.

De nieuwe Cyberbeveiligingswet (Cbw) is sinds 15 augustus 2026 op ons van toepassing. Binnen de Cbw is de aangepaste Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) opgenomen; het bevat tal van maatregelen die ons helpen digitaal weerbaar te worden, te zijn en te blijven. De wetgever heeft een toezichthouder aangewezen.
We streven naar het waarborgen van de betrouwbaarheid (beschikbaarheid, integriteit, vertrouwelijkheid) van onze informatie en minimaliseren schade (operationele, financiële, juridische, politieke en imagoschade) door het voorkomen van beveiligingsincidenten.

De dreigingen nemen snel toe. Daarmee wordt de kans op een security incident ook groter. Omdat we zo afhankelijk zijn van digitale informatievoorziening, is de impact vaak zeer groot. Door continu dreigingen en risico's in beeld te houden, treffen we steeds planmatig passende maatregelen (bijvoorbeeld bewustwording, techniek) om incidenten zoveel als mogelijk te voorkomen.

Onze grootste zorg is de bedrijfscontinuïteit en de bescherming van (vertrouwelijke) persoons- en bedrijfsgegevens. Die zorgen, risico's, nemen hand over hand toe, sterk gevoed door de veranderende geopolitieke situatie waarbij naast criminele actoren ook statelijke actoren expliciet een rol hebben. Maatregelen zijn er steeds op gericht om incidenten te voorkomen, maar ook om effectief te herstellen. De schade bij een security incident varieert sterk van klein en operationeel naar groot en politiek. We moeten met dit hele spectrum rekening houden.

De ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit), BIO en implementatie van de Cyberbeveiligingswet (Cbw) vragen veel inzet van onze organisatie, ondanks de regionale aanpak waarin waar mogelijke gedeelde activiteiten gezamenlijk worden opgepakt. Deze inzet zal naar verwachting de komende jaren toenemen en investeringen gaan vragen. ENSIA, BIO en Cbw hebben tot doel het ontwikkelen en implementeren van een zo veilig, effectief en efficiënt mogelijk verantwoordingsstelsel voor onze informatiehuishouding. Die verantwoording vindt plaats aan de gemeenteraad (het Horizontale verantwoordingsproces). Deze vormt de basis voor de verantwoording aan nationale partijen die een rol hebben bij het toezichthouden op informatieveiligheid (het Verticale verantwoordingsproces).

Privacy

Privacy en gegevensbescherming zijn specifieke aandachtsgebieden binnen onze informatiehuishouding. We willen voldoen aan verplichtingen die wet- en regelgeving zoals de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), de Wet politiegegevens (Wpg) en de AI-Verordening van ons vragen. Het beschermen van de privacy van gegevens van onder andere inwoners, medewerkers en samenwerkingspartners vraagt voortdurende en organisatiebrede aandacht en inzet. Naast toenemende in privacy gespecialiseerde inzet in onze bedrijfsvoering zien wij een verdere juridisering welke veel aandacht vraagt.

We geven prioriteit aan het vergroten van bewustwording, actualiseren van beleid en protocollen, het uitvoeren van Basis Risico Analyses (BRA) en Data Protection Impact Assessments (DPIA) op hoog-risico processen. We brengen de risico's van gegevensverwerkingen in kaart zodat we de nodige technische of organisatorische maatregelen kunnen treffen om deze risico's weg te nemen of te verkleinen. Onze interne toezichthouder, de functionaris voor de gegevensbescherming, voert jaarlijks een privacy audit uit. Ook worden interne en externe audits uitgevoerd die op grond van de Wet Politiegegevens verplicht zijn. Daarnaast voeren we een jaarlijkse privacy self assessment uit.

Budgetoverzichten

In de financiële verordening is opgenomen dat onderstaande budgetoverzichten opgenomen dienen te worden in de paragraaf Bedrijfsvoering:

Omschrijving	begroot
Gemeenteraad	838
Accountantscontrole	81
Rekenkamer	69
Griffie	723
Burgemeester en wethouders	731
Totaal Algemeen Bestuur	**2.442**

Bedragen x €1.000

- Het budget onder de gemeenteraad bestaat voor 83% uit de vergoedingen aan raad(scommisie)leden en 17% voor overige uitgaven zoals vorming en opleiding, vergoedingen aan de fracties, kosten beveiliging tijdens vergaderingen, etc.
- Het budget voor de Rekenkamer bestaat uit vergoeding aan de rekenkamercommissieleden en kosten voor onderzoeken (max 2 per jaar).
- Het budget onder de Griffie bestaat hoofdzakelijk uit de salarislasten.
- Het budget van de burgemeesters en wethouders bestaat hoofdzakelijk uit de salarislasten.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de uitgaven aan automatiseringskosten en de verdeling daarvan.

Automatiseringskosten	begroot 2027	begroot 2028	begroot 2029	begroot 2030
Investeringsbudget	125	0	0	0
Exploitatiebudgetten	389	389	389	389
Bijdrage aan Servicegemeente Dordrecht	1.889	1.806	1.704	1.704
Totaal	**2.403**	**2.195**	**2.093**	**2.093**

Bedragen x €1.000

Huisvestingskosten	lasten	baten	saldo
gemeentehuis	1.062	23	1.040
gemeentewerf	372	0	372
Totaal	**1.434**	**23**	**1.412**

Bedragen x €1.000

Het budget onder gemeentehuis bestaat uit onder andere kapitaallasten ad € 517.000, onderhoud gebouw ad € 330.000 en energiekosten ad € 163.000

Verbonden partijen

Inleiding

De gemeente Zwijndrecht is actief in netwerken van beleids- en uitvoeringsorganisaties. Bij een deel van die organisaties is de gemeente ook bestuurlijk en financieel betrokken. In dat geval is sprake van een “verbonden partij”. Grofweg heeft Zwijndrecht te maken met twee typen verbonden partijen. Een bijzondere vorm hiervan zijn de samenwerkingsverbanden die in het leven zijn geroepen om gemeentelijke taken in gezamenlijkheid uit te voeren. Dit soort samenwerkingsverbanden (gemeenschappelijke regelingen) levert een grote bijdrage aan het realiseren van maatschappelijke doelen, maar levert door zijn aard ook bestuurlijke en financiële risico’s op.

Deze paragraaf verschaft inzicht in beleidsmatige en financiële betrokkenheid van de gemeente Zwijndrecht bij door verbonden partijen uit te voeren taken en processen. Volgens artikel 15 lid 1 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bevat de paragraaf betreffende de verbonden partijen bevat ten minste:

- de visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen;
- de lijst van verbonden partijen, die wordt onderverdeeld in:
    - gemeenschappelijke regelingen;
    - vennootschappen en coöperaties;
    - stichtingen en verenigingen;
    - overige verbonden partijen.

Verbonden partijen

De gemeente Zwijndrecht heeft met de volgende verbonden partijen een relatie:

- Gemeenschappelijke regeling Sociaal (GRS, voorheen SDD)
- Gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid en Jeugd (DGJ, RAV SOJ)
- Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ)
- Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (VRZHZ)
- Gemeenschappelijke regeling voor het Natuur- en recreatiegebied IJsselmonde (NRIJ)
- Gemeenschappelijke regeling Vuilverwerking Dordrecht en omstreken (Gevudo)
- ROM-D Groep
- Stedin Holding N.V.
- Oasen N.V.
- B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides
- N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
- Sportbedrijf Zwijndrecht B.V.
- Leerwerkbedrijf Zwijndrecht Werkt B.V.

De samenwerking met de gemeente Dordrecht (Bedrijfsvoering Drechtsteden, voorheen Service-gemeente Dordrecht) valt niet onder de definitie van verbonden partijen en valt buiten de scope van deze paragraaf. In de paragraaf bedrijfsvoering kunt u meer lezen over deze samenwerking.

Visie ten aanzien van verbonden partijen / samenwerking

In 2025 is de nota verbonden partijen vernieuwd. Hierin stellen wij dat:

- Wij kritisch zijn op het aangaan of voortzetten van samenwerking en we doen dit alleen wanneer het direct of indirect meerwaarde oplevert voor onze gemeente en onze inwoners.
- Wij als gemeente willen bereiken dat de verbonden partij de taken uitvoert binnen de inhoudelijke en financiële kaders.

Het bepalen of samenwerking in een verbonden partij voldoende meerwaarde oplevert een gegeven situatie, doen we aan de hand van het afwegingskader in de nota verbonden partijen (Hoofdstuk 3). De sturing op kaders gebeurt op basis van het sturingsarrangement (Hoofdstuk 4).

Op de volgende pagina's worden de basisgegevens per verbonden partij gepresenteerd, op de vertrouwde wijze. Enkele onderdelen zijn toegevoegd als gevolg van de nieuwe nota verbonden partijen. Het betreft de link tussen een verbonden partij en de doelstellingen in onze programmabegroting en afsluitend de risicoschatting en het sturingsmodel. Voor de leesbaarheid laten we hieronder in tabelvorm zien wat een sturingsarrangement inhoudt.

Sturingsarrangement 1	**Sturingsarrangement 2**	**Sturingsarrangement 3**
Dit pakket wordt gebruikt voor verbonden partijen die in het risicoprofiel 'laag' valt. Dit arrangement betreft de meest standaard wijze van sturen en informeren en heeft de volgende uitgangspunten: • Agenda's van vergaderingen en tussentijdse rapportages worden ambtelijk gevolgd; • Bestuurlijke advisering vindt plaats aan de portefeuillehouder die deelneemt aan de vergadering en in geval van calamiteiten; • Wanneer er belangrijke tussentijdse ontwikkelingen zijn, informeren wij de raad via een raadsinformatiebrief, mondeling in de raadsvergadering bij de terugkoppeling vanuit het college of schriftelijk via email; • Indien daartoe volgens de wet Gemeenschappelijke Regelingen de mogelijkheid bestaat, is de raad in de gelegenheid om een zienswijze in te dienen. Dit omvat dus naast de begroting ook toetreding, wijziging of beëindiging van een GR; • De begroting en eventueel de jaarrekening van de gemeenschappelijke regelingen worden ter zienswijze voorgelegd aan de raad. Het college draagt daarbij zorg voor een conceptzienswijze voorzien	*Dit pakket wordt gebruikt voor verbonden partijen die in het risicoprofiel 'gemiddeld' valt. Dit arrangement betreft de meest standaard wijze van sturen en informeren en heeft de volgende uitgangspunten:* Arrangement 1 met aanvullend • Andere (P&C) documenten van de gemeenschappelijke regelingen worden, voor zover dit is afgesproken in de gemeenschappelijke regeling, voor zienswijze voorgelegd aan de raden, bijvoorbeeld een meerjarenbeleidsplan; • Indien noodzakelijk wordt tussentijds om extra informatie verzocht.	*Dit pakket wordt gebruikt voor verbonden partijen die in het risicoprofiel 'hoog'' valt. Dit arrangement betreft de meest standaard wijze van sturen en informeren en heeft de volgende uitgangspunten:* Arrangement 1 en 2 met aanvullend • Voorstel doen tot instellen van een regionale raadsadviescommissie; • Gebruik maken van de mogelijkheden tot onderzoek die de Wgr stelt; recht van enquête, onderzoek door rekenkamer; • Alle P&C documenten bespreken in college en zo nodig aanbieden aan de raad; • Rechtstreekse dialoog tussen de raad en de verbonden partij, door bijvoorbeeld de directie uit te nodigen in de raad.

van wensen en bedenkingen die effectief zijn en daadwerkelijk verschil kunnen uitmaken voor de verbonden partij. Dit geldt ook voor wijzigingen van de begroting die tot een verhoging van de gemeentelijke bijdrage leidt; • Op grond van artikel 169 lid 4 van de gemeentewet stelt het college de raad in de gelegenheid wensen en bedenkingen te geven op voorgenomen besluiten van deelnemingen die belangrijke gevolgen kunnen hebben voor de gemeente; • Vaststellen van (aanvullende) kaders voor de uitgangspuntennotitie die de gemeenschappelijke regeling jaarlijks vaststelt, een zogenaamde kaderbrief.		

	Gemeenschappelijke regeling Sociaal *Sturingsarrangement 3 als gevolg van een hoog risicoprofiel*
Vestigingsplaats	Dordrecht.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.
Onderdelen	Sociale Dienst Drechtsteden
Doel	De GRS heeft tot doel […] bij te dragen aan de beleidsontwikkeling van de gemeenten op de gebieden van het sociaal domein en sociale werkvoorziening en uitvoering te geven aan het op deze gebieden vastgestelde beleid. Ter verwezenlijking van de […] genoemde doelstelling behartigt de GRS de gemeenschappelijke regionale belangen op de terreinen van sociaaleconomische versterking, sociaal domein en sociale werkvoorziening. (Artikel 3, besluit Gemeenschappelijke Regeling Sociaal)
Bijdrage aan de programma's (van onze begroting)	De deelname in de GRS draagt bij aan programma 'Van rondkomen naar vooruitkomen ' middels de doelstellingen: - Ruimhartig minimabeleid; - Inzet op actuele ontwikkelingen; - Duurzaam perspectief uit armoede. De deelname in de GRS draagt bij aan Programma 'Sterke sociale basis in de Zwijndrechtse wijken' : Inwoners die dat nodig hebben kunnen rekenen op een steuntje in de rug, zorg en ondersteuning. - Zwijndrecht is een inclusieve samenleving waarin iedereen mee kan doen en waarin aandacht is voor elkaar;
Openbaar belang	Het in algemene zin behartigen van regionale belangen zoals hiervoor aangegeven onder 'doel'.
Activiteiten	Deze zijn opgesomd in de vastgestelde regeling (GRS), Hoofdstuk 2.
Financieel belang gemeente	**De bijdrage* aan de GRS voor 2027 zal zijn**** Bestaanszekerheid versterken (Bijstand en minimabeleid) € 31.533 Ontwikkelen naar werk (Participatie en Drechtwerk) € 8.257 Zorgen voor ondersteuning (Wmo) € 18.208 **TOTAAL** **€ 58.070** * We hanteren voor de herkenbaarheid de programma indeling van de GRS ** De cijfers zijn gebaseerd op de begroting 2027 van de GRS (exclusief DVO's)
Financieel risico	Het financiële risico voor de gemeente is haar bijdrage in het exploitatietekort op het moment dat de GRS niet meer over reserves beschikt.
Bestuurlijk belang	Gemeente wordt vertegenwoordigd in het algemeen en dagelijks bestuur door wethouder J. Westeneng. De stemverhouding is gebaseerd op het inwoneraantal van elke gemeente afgezet tegen het totaal. Op dit moment heeft Zwijndrecht 15/100 stemrecht. Op basis van artikel 25 van de GR kan de raad blijk van zijn gevoelen geven bij de begroting. (zienswijze)

<table>
<tr>
<td>Beleidsvoornemens</td>
<td>Het behouden van onze stevige bestuurlijke positie in de GRS. Dit aangezien de GRS financieel en inhoudelijk gezien taken binnen het meest omvangrijke beleidsveld uitvoert, zoals: werk en inkomen, sociale basis, participatie en wmo.</td>
</tr>
<tr>
<td>Kerncijfers verbonden partij
Eigen vermogen
Vreemd vermogen
Jaarresultaat</td>
<td>
<table>
<tr><th>31-12-2024</th><th>31-12-2025</th></tr>
<tr><td>€ 700.000</td><td>€ 0</td></tr>
<tr><td>€ 62.725.000</td><td>€ 59.699.000</td></tr>
<tr><td>€ 700.000</td><td>€ 0</td></tr>
</table>
De cijfers zijn gebaseerd op de meest recente Jaarstukken, die van 2025.
,
</td>
</tr>
</table>

	Gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid & Jeugd *Sturingsarrangement 3 als gevolg van een hoog risicoprofiel*
Vestigingsplaats	Dordrecht.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.
Onderdelen	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zuid-Holland Zuid (GGD), Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten (BLVS), Regionale Ambulance Voorziening (RAV), Serviceorganisatie Jeugd.
Doel	De regeling heeft tot doel een bijdrage te leveren aan het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten en een evenwichtige ontwikkeling van het gebied te bevorderen, in het bijzonder op het terrein van publieke gezondheid, onderwijs, jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning, ambulance zorg, meldkamer ambulancevervoer en geneeskundige hulpverlening
Bijdrage aan de programma's (van onze begroting)	De deelname in de DG&J draagt bij aan 'Sterke sociale basis in de Zwijndrechtse wijken' middels de doelstellingen: - Een gezonde basis voor iedereen; - Inwoners die dat nodig hebben kunnen rekenen op een steuntje in de rug, zorg en ondersteuning.
Openbaar belang	Het in algemene zin behartigen van belangen op het terrein van: *volksgezondheid, onderwijs, jeugdzorg en welzijn.*
Activiteiten	Zie artikelen 3 tot en met 7 van de GR.
Financieel belang gemeente	De bijdrage per onderdeel van de GR DG&J*: DG&J (gezondheidszorg): € 3.625 SOJ (Uitvoering Jeugdwet): € 23.009 € 26.634 **De cijfers zijn gebaseerd op de concept Begroting 2027 van deze GR.*
Financieel risico	Het financiële risico voor de gemeente is haar bijdrage in het exploitatietekort op het moment dat de dienst Gezondheid & Jeugd niet meer over reserves beschikt.
Bestuurlijk belang	Gemeente wordt vertegenwoordigd in het algemeen bestuur en dagelijks bestuur door wethouder J. Westeneng. Het algemeen bestuur vergadert vier maal per jaar. Op basis van artikel 25 van de GR kan de raad blijk van zijn gevoelen geven bij de begroting (zienswijze).
Beleidsvoornemens	Het blijven behartigen van het belang van de inwoners van Zwijndrecht op bestuurlijk (college) niveau, waaronder het belang van het in control blijven op de uitgaven in het kader van jeugdhulp. Aanvullend heeft de Zwijndrechtse raad in zienswijzen uitgesproken om een Raadsadviescommissie (RAC) te vormen, om ook op dat niveau aan de Zwijndrechtse sturing verdere invulling te kunnen geven.
Kerncijfers verbonden partij Eigen vermogen Vreemd vermogen Jaarresultaat	**31-12-2024** / **31-12-2025** € 3.989 / € 4.041 € 29.356 / € 28.656 € 1.128 / € 1.994 De cijfers zijn gebaseerd op de meest recente jaarstukken.

	Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid *Sturingsarrangement 1 als gevolg van een laag risicoprofiel*
Vestigingsplaats	Dordrecht.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (wettelijke verplicht).
Doel	De regeling wordt getroffen ter ondersteuning van de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, alsmede de taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten.
Bijdrage aan de programma's (van onze begroting)	De deelname in de OZHZ draagt (vanwege de aard van de taken van de ozhz, die op het vlak van vergunningverlening, toezicht en handhaving vallen) indirect bij aan Programma 'Veiligheid en Samen vooruit' middels de doelstellingen: - Een schone, functionerende en aantrekkelijke buitenruimte - Een duurzame gemeente, voorbereid op de toekomst
Openbaar belang	(Milieu)veiligheid, leefbaarheid en duurzaamheid.
Activiteiten	Zie artikel 4 van de GR.
Financieel belang gemeente	De gemeente betaalt jaarlijks een bijdrage naar rato van inwoners. De bijdrage voor 2027 bedraagt € 1.386.000
Financieel risico	Afhankelijk van de exploitatieresultaten.
Bestuurlijk belang	Gemeente wordt vertegenwoordigd in het algemeen bestuur door wethouder J.E.T.M. van Dongen. Het algemeen bestuur vergadert vier maal per jaar. Op basis van artikel 33 van de GR kan de raad zijn zienswijze geven bij de ontwerpbegroting.
Beleidsvoornemens	Het blijvend behartigen van de Zwijndrechtse belangen ten aanzien van de taken die bij de OZHZ zijn ondergebracht, met name de taken op het gebied van vergunningverlening en -toezicht in het kader van het omgevingsrecht.
Kerncijfers verbonden partij	

	31-12-2024	**31-12-2025**
Eigen vermogen	€ 988	€ 2.745
Vreemd vermogen	€ 13.240	€ 14.925
Jaarresultaat	€ 604	€ 1.756

De cijfers zijn gebaseerd op de Jaarstukken 2025.

	Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid *Sturingsarrangement 1 als gevolg van een laag risicoprofiel*
Vestigingsplaats	Dordrecht.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (wettelijk verplicht).
Onderdelen	- Regionale Brandweer Zuid-Holland Zuid: Dordrecht (oranjepark, leerpark, noordendijk). - Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (GHOR).
Doel	Het openbaar lichaam heeft tot doel de brandweerzorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen met behoud van lokale verankering bestuurlijk en operationeel op regionaal niveau te integreren, teneinde een doelmatige en slagvaardige hulpverlening te verzekeren, mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding.
Openbaar belang	Het in algemene zin behartigen van belangen op het terrein van: *regionale brandweer, geneeskundige hulpverlening, openbare orde en veiligheid.*
Bijdrage aan de programma's (van onze begroting)	De deelname in de VRZHZ draagt bij aan programma 'Veiligheid en Samen vooruit' middels de doelstelling Veilig wonen en leven.
Activiteiten	Uitvoering van de eisen die de Wet Veiligheidsregio's aan de gemeenschappelijke regeling stelt, alsmede regulier werk op gebied van rampenbestrijding, crisisbeheersing, brandweerzorg en GHOR.
Financieel belang gemeente	De gemeente betaalt jaarlijks een bijdrage. De bijdrage is in 2027 € 5.033.000.
Financieel risico	Het financiële risico voor de gemeente is haar bijdrage in het exploitatietekort op het moment dat de Veiligheidsregio niet meer over reserves beschikt.
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten, waarin elk lid één stem heeft. Sinds 2024 is dat burgemeester L. Anink. Het algemeen bestuur vergadert vier maal per jaar. Op basis van artikel 29 van de GR kan de raad blijk van zijn gevoelen geven bij de begroting (zienswijze).
Beleidsvoornemens	Het blijvend behartigen van de Zwijndrechtse belangen ten aanzien van de taken die bij de VRZHZ zijn ondergebracht, met name de taken op het gebied van brandweer, crisisbeheersing en openbare veiligheid.
Kerncijfers verbonden partij Eigen vermogen Vreemd vermogen Jaarresultaat	**31-12-2024** / **31-12-2025** € 9.673 / € 9.168 € 91.468 / € 93.847 € 2.229 / € 1.946 De cijfers zijn gebaseerd op de definitieve Jaarstukken 2025.

	Gemeenschappelijke regeling voor het Natuur- en recreatiegebied IJsselmonde *Sturingsarrangement 2 als gevolg van een gemiddeld risicoprofiel*
Vestigingsplaats	Schiedam.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Albrandswaard, Barendrecht, Hendrik-Ido Ambacht, Ridderkerk en Zwijndrecht.
Doel / Openbaar belang	Het in onderlinge samenhang behartigen van het gemeenschappelijke belang van de deelnemers voor wat betreft de ontsluiting, de ontwikkeling, aanleg en beheer in het kader van de openluchtrecreatie en toerisme en waar mogelijk van natuur en landschap in het gebied.
Openbaar belang	Bevorderen van openluchtrecreatie met behoud van natuur en landschap.
Bijdrage aan de programma's (van onze begroting)	De deelname in de NRIJ draagt bij Programma Bereikbare en duurzame leefomgeving middels de doelstelling 'Een duurzame gemeente, voorbereid op de toekomst'.
Activiteiten	De GR NRIJ vervult een trekkersrol in het realiseren en beheren van het bestaande en geplande recreatieve aanbod in de groene buitenruimte van IJsselmonde dat in onderlinge samenhang wordt afgestemd op de brede maatschappelijke vraag en mogelijkheden met een marktgerichte oriëntatie.
Financieel belang gemeente	De inwonerbijdrage bedraagt: € 329.000
Financieel risico	Het financiële risico voor de gemeente is haar bijdrage in het exploitatietekort op het moment dat het Natuur- en Recreatieschap niet meer over een algemene reserve beschikt.
Bestuurlijk belang	Gemeente wordt vertegenwoordigd in het dagelijks bestuur door wethouder J.E.T.M. van Dongen. In het algemeen bestuur hebben twee leden zitting: een wethouder en een raadslid. Het algemeen bestuur vergadert twee maal per jaar. Op basis van artikel 34 lid 3 van de GR kan de raad blijk van zijn gevoelen geven bij de ontwerpbegroting.
Beleidsvoornemens	Door bestuurlijke deelname van zowel wethouder als raadslid in het AB, alsmede de wethouder J. van Dongen in het DB, beoogt Zwijndrecht haar belangen maximaal te behartigen. Dit is extra van belang gelet op de ontwikkelingen door (mogelijke) uittreders.
Ontwikkelingen	In 2025 is duidelijk geworden dat de provincie Zuid-Holland en de gemeente Rotterdam ook op de middellange termijn (in ieder geval tot en met 2031) nog financiële bijdragen aan de NRIJ zullen leveren. De bijdragen zijn inmiddels bekend en verwerkt in de begroting. Daarmee is er meer zekerheid gekomen. Bij het opstellen van de begroting werd er nog intensief gewerkt aan de (ver)nieuwe afspraken met Staatsbosbeheer over prijzen, condities en prestaties.
Kerncijfers verbonden partij	

	31-12-2024	**31-12-2025**
Eigen vermogen	€ 4.701	€ 4.532
Vreemd vermogen	€ 3.435	€ 3.817
Jaarresultaat	-/- € 205	€ 73

De cijfers zijn gebaseerd op de Jaarstukken 2025.

	Gemeenschappelijke regeling Vuilverwerking Dordrecht en omstreken (Gevudo) *Sturingsarrangement 1 als gevolg van een laag risicoprofiel*
Vestigingsplaats	Dordrecht.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.
Doel	Gevudo bezit 529 aandelen van de N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (HVC) te Alkmaar en behartigt en coördineert de aandeelhoudersbelangen van de deelnemende gemeenten richting HVC.
Openbaar belang	Afvalinzameling (huisvuil), - verwerking en straatreiniging.
Bijdrage aan de programma's (van onze begroting)	De deelname in Gevudo draagt bij aan programma 'Bereikbare en duurzame leefomgeving' middels de doelstelling 'een duurzame gemeente, voorbereid op de toekomst'.
Activiteiten	Beheer van aandelen. Gevudo heeft met ingang van 2007 het karakter van een 'houderstermaatschappij': zij voert geen operationele taken meer uit.
Financieel belang gemeente	Gevudo is aandeelhouder in de HVC met 529 aandelen. Het aandelenbezit is vanwege aandelenemissies voor nieuwe aandeelhouders in de afgelopen jaren teruggegaan van 18,15% naar 14,28% van het totaal van de aandelen A. Ons aandeel in GR Gevudo is 10,03% (op basis van het aantal inwoners per 01-01-2025), wat neerkomt op 1,43% aandelen HVC. Dit percentage fluctueert jaarlijks enigszins.
Financieel risico	De gemeente waarborgt de betaling van de rente en aflossing van de door HVC te sluiten geldleningen en in rekening-courant op te nemen gelden naar rato van het financieel belang van 1,43%. De gemeente kan aangesproken worden voor dit deel. Dit is als risico meegenomen bij de bepaling van het weerstandsvermogen. De gemeente ontvangt hiervoor jaarlijks een garantstellingsprovisie (2027: € 71.000).
Bestuurlijk belang	De gemeente wordt vertegenwoordigd in het algemeen en dagelijks bestuur door wethouder J.E.T.M. van Dongen. Het algemeen bestuur vergadert twee maal per jaar. Op basis van artikel 22 van de GR kan de raad zijn zienswijze geven bij de ontwerpbegroting.
Beleidsvoornemens	Blijven deelnemen aan Gevudo om via Gevudo inspraak te blijven houden in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van HVC ten behoeve van de afvalinzameling en -verwerking in de gemeente.
Kerncijfers verbonden partij Eigen vermogen Vreemd vermogen Jaarresultaat	**31-12-2024** / **31-12-2025** € 30 / € 30 € 401 / € 330 € 0 / € 0 De cijfers zijn gebaseerd op de definitieve Jaarstukken 2025.

	ROM-D Groep *Sturingsarrangement 1 als gevolg van een laag risicoprofiel*
Vestigingsplaats	Dordrecht.
Rechtsvorm	Binnen de ROM-D groep participeert gemeente Zwijndrecht direct in de: - naamloze vennootschap ROM-D holding (ROM-D Holding NV); - commanditaire vennootschap ROM-D Dordtse Kil III (ROM-D Dordtse Kil III CV).
Doel	Versterken en uitbouwen regionale economie.
Openbaar belang / activiteiten	Versterken en uitbouwen van de regionale economie door: de uitgifte van kavels, de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen, de revitalisering van bestaande bedrijventerreinen en de promotie van de regio Drechtsteden.
Bijdrage aan de programma's (van onze begroting)	De deelname in ROM-D draagt bij aan programma 'Economische kracht en werkgelegenheid' middels de doelstellingen 'werkgelegenheid in Zwijndrecht versterken, zowel kwantitatief als kwalitatief' en 'versterken van de bedrijventerreinen en concentratiegebieden voor retail en horeca'.
Financieel belang gemeente	De gemeente heeft een kapitaalinbreng in totaal van € 1.227.604. - ROM-D Holding NV van € 941.228 - ROM-D Dordtse Kil III CV € 286.376 Er wordt geen dividend geraamd.
Financieel risico	ROM-D Holding NV heeft het ingebrachte aandelenkapitaal 'doorgestort' in het (risicodragende) commanditair kapitaal van ROM-D Capital BV. De kapitaalinbreng in ROM-D Holding NV is gewaardeerd voor € 1. Het financiële risico omvat hierdoor de balanswaarde van in totaal € 286.377. Dit is als risico meegenomen bij de bepaling van het weerstandsvermogen.
Bestuurlijk belang	De gemeente wordt in de aandeelhoudersvergadering vertegenwoordigd door wethouder J.R. Pardo voor het uitoefenen van het stemrecht van de gemeente Zwijndrecht binnen de ROM-D Holding NV en ROM-D Dordtse Kil III CV.
Beleidsvoornemens	Behoud van aandelen om inspraak te blijven houden in het versterken en uitbouwen van de regionale economie.
Ontwikkelingen	Naar verwachting zal het uittreden van de gemeente Rotterdam plaatsvinden na het afronden van het project Kil III en het liquideren van die CV.
Kerncijfers verbonden partij Eigen vermogen (ROM-D Hold. NV) Vreemd vermogen (ROM-D Hold.NV) Jaarresultaat (ROM-D Hold. NV)	**31-12-2024** / **31-12-2025** € 4.603 / € 4.974 € 2.201 / € 2.201 -/- € 143 / € 370 De cijfers zijn gebaseerd op de definitieve Jaarstukken 2025.

Eigen vermogen (ROM-D Kil III CV) Vreemd vermogen (ROM-D Kil III CV) Jaarresultaat (ROM-D Kil III CV)	<table><tr><th>31-12-2024</th><th>31-12-2025</th></tr><tr><td>€ 14.555</td><td>€ 16.678</td></tr><tr><td>€ 183</td><td>€ 46</td></tr><tr><td>€ 298</td><td>€ 2.123</td></tr></table>De cijfers zijn gebaseerd op de definitieve Jaarstukken 2025.

	Stedin Holding N.V. *Sturingsarrangement 1 als gevolg van een laag risicoprofiel*
Vestigingsplaats	Rotterdam.
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap.
Doel	Het op een betrouwbare, veilige en maatschappelijk verantwoorde wijze mogelijk maken van het leveren van energie door het beheren en onderhouden van de energienetten (infrastructuur) in het grootste deel van Zuid-Holland, Utrecht en Zeeland.
Openbaar belang / activiteiten	Stedin Groep concentreert zich op alle activiteiten die samenhangen met het aanleggen, beheren en onderhouden van energienetten in het grootste deel van Zuid-Holland, Utrecht en Zeeland.
Bijdrage aan de programma's (van onze begroting)	De deelname in Stedin draagt bij aan 'Bereikbare en duurzame leefomgeving' middels de doelstelling 'een duurzame gemeente, voorbereid op de toekomst'.
Financieel belang gemeente	De gemeente is aandeelhouder van 0,99% van de aandelen. De gemeente ontvangt hiervoor jaarlijks dividend (2027: € 650.000).
Financieel risico	Het ingebrachte aandelenkapitaal is gewaardeerd op € 1.184.000. Het financiële risico omvat de balanswaarde van het ingebrachte aandelenkapitaal. Gezien de financiële positie van Stedin is hiervoor geen risico meegenomen bij de bepaling van het weerstandsvermogen.
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders door wethouder J.R. Pardo. Wij hebben de gemeente Dordrecht gemachtigd ons te vertegenwoordigen in de aandeelhouderscommissie. De AvA vindt minimaal één maal per jaar plaats.
Beleidsvoornemens	Behoud van aandelen om inspraak te blijven houden in het beheer en onderhoud van de energienetten in de gemeente.
Ontwikkelingen	In het kader van de energietransitie staat Stedin voor een grote opgave om de infrastructuur efficiënter te gebruiken, te verzwaren en uit te breiden. Door middel van het project Nachtwacht (Rijk) en project Omega (Provincies en gemeenten, nog geen aandeelhouders) probeert Stedin het noodzakelijke kapitaal voor de investeringen in de energietransitie te verwerven.
Kerncijfers verbonden partij Eigen vermogen Vreemd vermogen Jaarresultaat	**31-12-2024** / **31-12-2025** € 2.864.000 / € 3.080.000 € 5.704.000 / € 6.489.000 € 180.000 / € 278.000 De cijfers zijn gebaseerd op de definitieve Jaarstukken 2025.

	N.V. Waterbedrijf OASEN *Sturingsarrangement 1 als gevolg van een laag risicoprofiel*
Vestigingsplaats	Gouda.
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap.
Doel	Leveren van helder en betrouwbaar drinkwater.
Openbaar belang / activiteiten	Drinkwatervoorziening.
Financieel belang gemeente	De gemeente is aandeelhouder van 43 van de 748 aandelen (5,7%). Dit aandeel is al jaren gelijk. De aandeelhouders ontvangen al jaren geen dividend.
Bijdrage aan de programma's (van onze begroting)	De deelname in Oasen draagt bij aan Programma 5 'Economische kracht en werkgelegenheid' waarbij het voorzien in de basisbehoeften een belangrijk element is. Er is geen specifieke doelstelling benoemd.
Financieel risico	Het ingebrachte aandelenkapitaal is gewaardeerd op € 19.000. Het financiële risico omvat de balanswaarde van het ingebrachte aandelenkapitaal. Gezien de financiële positie van Oasen en de omvang van het bedrag is hiervoor geen risico meegenomen bij de bepaling van het weerstandsvermogen.
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA) door wethouder J.R. Pardo. De AvA vindt één keer per jaar plaats.
Beleidsvoornemens	Behoud van aandelen om inspraak te blijven houden in de drinkwatervoorziening en de tarifering hiervan in de gemeente.
Kerncijfers verbonden partij	

	31-12-2024	31-12-2025
Eigen vermogen	€ 136.041	€ 149.991
Vreemd vermogen	€ 263.335	€ 279.788
Jaarresultaat	€ 7.892	€ 13.950

De cijfers zijn gebaseerd op de definitieve Jaarstukken 2025.

	B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides *Sturingsarrangement 1 als gevolg van een laag risicoprofiel*
Vestigingsplaats	Rotterdam.
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap.
Doel	Het houden en beheren van aandelen in Evides NV en het uitoefenen van stemrecht daarop ten behoeve van de aandeelhouders.
Openbaar belang	Drinkwatervoorziening.
Bijdrage aan de programma's (van onze begroting)	De deelname in Evides draagt bij aan programma 'Economische kracht en werkgelegenheid' waarbij het voorzien in de basisbehoeften een belangrijk element is. Er is geen specifieke doelstelling benoemd.
Activiteiten	Beheer van aandelen. B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides is een zuivere houdstermaatschappij en voert geen operationele taken uit.
Financieel belang gemeente	B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides heeft 50% van de aandelen van Evides N.V. in handen. De overige 50% is in handen van GBE Aqua B.V. De deelname van de gemeente Zwijndrecht in B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides is zeer bescheiden te noemen, namelijk 3.325 aandelen op een totaal van 1.850.000 aandelen, ofwel 0,18%. Dit aandeel is al jaren gelijk. De gemeente ontvangt hiervoor jaarlijks dividend (2027: € 8.000).
Financieel risico	Het ingebrachte aandelenkapitaal is gewaardeerd op € 3.000. Het financiële risico omvat de balanswaarde van het ingebrachte aandelenkapitaal. Gezien de financiële positie van B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides en Evides N.V. en de omvang van het bedrag is hiervoor geen risico meegenomen bij de bepaling van het weerstandsvermogen.
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA) door wethouder J.R. Pardo. De AvA vindt twee keer per jaar plaats.
Beleidsvoornemens	Behoud van aandelen in B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides om inspraak te blijven houden in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van Evides N.V. ten behoeve van de drinkwatervoorziening en de tarifering hiervan in de gemeente.
Kerncijfers verbonden partij Eigen vermogen Vreemd vermogen Jaarresultaat	**31-12-2024** / **31-12-2025** € 312.780 / € 337.854 € 20 / € 44 € 26.571 / € 31.024 De cijfers zijn gebaseerd op de definitieve Jaarstukken 2025.

	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten *Sturingsarrangement 1 als gevolg van een laag risicoprofiel*
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap.
Doelstelling	Kredietverlening aan de publieke sector.
Openbaar belang / activiteiten	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.
Bijdrage aan de programma's (van onze begroting)	De deelname in BNG draagt niet bij aan een specifiek programma, maar aan de begroting als geheel. De BNG is essentieel voor de financiële dienstverlening aan overheden en zorgt daarmee voor de financiering van de totale begroting. Er is geen specifieke doelstelling benoemd.
Financieel belang gemeente	Aandeelhouder van 47.541 aandelen (0,085%). Dit aandeel is al jaren gelijk. De gemeente ontvangt hiervoor jaarlijks dividend (2027: € 100.000).
Financieel risico	Het ingebrachte aandelenkapitaal is gewaardeerd op € 108.000. Het financiële risico omvat de balanswaarde van het ingebrachte aandelenkapitaal. Gezien de financiële positie van BNG N.V. en de omvang van het bedrag is hiervoor geen risico meegenomen bij de bepaling van het weerstandsvermogen.
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA) door wethouder J.R. Pardo. De AvA vindt één maal per jaar plaats.
Beleidsvoornemens	Gelet op de wijze waarop BNG N.V. het openbaar belang behartigt ligt het voor de hand het aandelenbezit in BNG N.V. als een duurzame belegging te zien.
Kerncijfers verbonden partij	

	31-12-2024	**31-12-2025**
Eigen vermogen	€ 4.777.000	€ 4.863.000
Vreemd vermogen	€ 123.164.000	€ 110.701.000
Jaarresultaat	€ 294.000	€ 172.000

De cijfers zijn gebaseerd op de definitieve Jaarstukken 2025.

	Sportbedrijf Zwijndrecht B.V. *Sturingsarrangement 3 als gevolg van een hoog risicoprofiel*
Vestigingsplaats	Zwijndrecht
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap.
Doelstelling	De exploitatie van gemeentelijke sport- en recreatievoorzieningen in de ruimste zin van het woord alsmede in algemene zin om voorwaarden te scheppen voor maatschappelijke ontplooiing en vrijetijdsbesteding.
Openbaar belang	Sport en recreatie.
Bijdrage aan de programma's (van onze begroting)	De deelname in Sportbedrijf draagt bij aan programma 'Veiligheid en Samen vooruit middels' de doelstelling 'een gezonde basis voor iedereen'.
Activiteiten	De exploitatie en het beheer van zwembad De Hoge Devel.
Financieel belang gemeente	Aandeelhouder van 100% van de aandelen. Er wordt geen dividend geraamd.
Financieel risico	Het ingebrachte aandelenkapitaal is gewaardeerd op € 18.000. Het financiële risico omvat de balanswaarde van het ingebrachte aandelenkapitaal. Gezien de omvang van het bedrag is hiervoor geen risico meegenomen bij de bepaling van het weerstandsvermogen.
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA) door wethouder J.R. Pardo. De AvA vindt één maal per jaar plaats.
Beleidsvoornemens	Behoud van aandelen om inspraak te blijven houden in het Sportbedrijf Zwijndrecht B.V.
Kerncijfers verbonden partij	

	31-12-2024	**31-12-2025**
Eigen vermogen	€ 128	€ 75
Vreemd vermogen	€ 1.249	€ 860
Jaarresultaat	€ 21	-/- € 53

De cijfers zijn gebaseerd op de definitieve Jaarstukken 2025.

	Leerwerkbedrijf Zwijndrecht Werkt B.V. *Sturingsarrangement 2 als gevolg van een gemiddeld risicoprofiel*
Vestigingsplaats	Zwijndrecht
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap.
Doelstelling	Het bevorderen van de werkgelegenheid voor groepen in de samenleving met afstand tot de arbeidsmarkt.
Openbaar belang / activiteiten	Het bevorderen van de werkgelegenheid voor groepen in de samenleving met afstand tot de arbeidsmarkt, alsmede het verrichten van alle verdere handelingen.
Bijdrage aan de programma's (van onze begroting)	De deelname in Leerwerkbedrijf draagt bij aan programma 'Van rondkomen naar vooruitkomen' doordat zij hun participanten helpen meedoen in de maatschappij en ook dragen zij bij aan het vergroten van de kans op werk middels de doelstelling 'Werkgelegenheid in Zwijndrecht versterken, zowel kwantitatief als kwalitatief'.
Financieel belang gemeente	Aandeelhouder van 100% van de aandelen. Er wordt geen dividend geraamd.
Financieel risico	Het ingebrachte aandelenkapitaal is niet gewaardeerd. Het financiële risico omvat de balanswaarde van het ingebrachte aandelenkapitaal. Gezien de omvang van het bedrag is hiervoor geen risico meegenomen bij de bepaling van het weerstandsvermogen.
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA) door wethouder J.R. Pardo. De AvA vindt één maal per jaar plaats.
Beleidsvoornemens	Behoud van aandelen om inspraak te blijven houden in het Leerwerkbedrijf Zwijndrecht Werkt B.V.
Kerncijfers verbonden partij	

	31-12-2024	31-12-2025
Eigen vermogen	-/- € 44	-/- € 18
Vreemd vermogen	€ 175	€ 168
Jaarresultaat	-/- € 22	€ 26

De cijfers zijn gebaseerd op de concept Jaarstukken 2025.

Grondbeleid

Inleiding

In het Zwijndrechtse gemeentelijk grondbeleid is gestreefd naar een zo groot mogelijke flexibiliteit binnen vaste kaders. Bij gebiedsontwikkeling kiezen we op strategische wijze voor een samenwerkingsvorm met een marktpartij die past bij het project dat aan de orde is. De financiële en juridische risico's die de gemeente maximaal wil lopen zijn daarbij zo veel mogelijk vastgelegd. De keuze voor de samenwerkingsvorm bij gebiedsontwikkeling geschiedt met inachtneming van de (Europese) regelgeving inzake aanbesteding en staatssteun. Generiek maken wij het onderscheid in actief en faciliterend grondbeleid.

Conclusie

- De vermogenspositie van het grondbedrijf blijft positief;
- De reserve Gerealiseerde winstpotentie bedraagt naar verwachting € 4,75 miljoen per 1 januari 2027;
- Voor toekomstige gebiedsontwikkelingen in Diztrikt (ontwikkelgebieden Noord en Walburg) is naar verwachting € 15,4 miljoen beschikbaar per 1 januari 2027;
- De verwachte verliezen zijn volledig afgedekt door getroffen verliesvoorzieningen;
- Het saldo in de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf is voldoende om de geïnventariseerde risico's af te dekken;
- We verwachten in 2027 de grondexploitaties Euryza en Buizerdstraat af te kunnen sluiten;
- De ontwikkelingen van Maasterras Oost en Noordoevers hebben de komende jaren een belangrijk aandeel in het totaal aan nog te realiseren investeringen en opbrengsten.

Actief grondbeleid

Hieronder vallen de grondexploitaties (vastgesteld en in voorbereiding). Bij actief grondbeleid speelt de gemeente een actieve rol in de gebiedsontwikkeling door de grond(en) zelf geschikt te maken voor de nieuwe functie en daarna te verkopen. Dit geeft een gemeente meer sturingsmogelijkheden. Hierdoor loopt de gemeente echter ook meer risico. Bij actief grondbeleid kunnen de opbrengsten uit gronduitgifte tot een voordelig resultaat in de grondexploitatie leiden, maar er kan ook een nadelig resultaat geaccepteerd worden omwille van de te bereiken maatschappelijk doelen. Redenen om actief grondbeleid te voeren kunnen zijn:

- de wens om een initiërende rol bij ruimtelijke processen te spelen om publieke doelen beter en sneller te bereiken;
- meer invloed willen hebben op het programma en de fasering of wanneer maximale sturing op doelstellingen en planontwikkeling noodzakelijk is, bijvoorbeeld omdat anders de planvorming niet van de grond komt doordat er sprake is van een nadelig financieel resultaat;
- als de ontwikkeling van een, eventueel na verwerving verkregen, gemeentelijke grondpositie zonder te grote risico's een financieel voordelig resultaat oplevert waaruit andere, verlieslatende, ontwikkelingen betaald kunnen worden.

Voor de uitvoering van actief grondbeleid worden grondexploitaties opgesteld. Met de vaststelling van een grondexploitatie legt uw raad het financieel kader vast (kosten en opbrengsten) waarbinnen de gebiedsontwikkeling uitgevoerd moet worden.

Faciliterend grondbeleid

Dit zijn de initiatieven, waarbij de gemeente grondeigenaren actief of reactief stimuleert om transformaties en ontwikkelingen in gang te zetten of initiatieven vanuit 'de markt' die we, na beleidsmatige toetsing, begeleiden door de ruimtelijke voorwaarden voor ontwikkeling te scheppen. De werkzaamheden beperken zich tot het faciliteren van initiatiefnemers ten bate van de uitvoering

van hun projecten. De kosten die hiermee gemoeid zijn verhaalt de gemeente in beginsel op de initiatiefnemers. Faciliterend grondbeleid leent zich voor ruimtelijke ontwikkelingen waarbij

- het strategisch minder van belang is om sturing op planrealisatie te hebben;
- er gelet op beperkte financiële mogelijkheden of andere bestuurlijke prioriteiten weinig ruimte voor actief grondbeleid is;
- een actieve rol door economische omstandigheden te riskant is, bijvoorbeeld vanwege te hoge aankoopprijzen.

Hierna lichten wij de uitvoering van het actieve grondbeleid toe en krijgt u op hoofdlijnen inzicht in de vermogenspositie van het grondbedrijf met een prognose van de projectresultaten en de verwachte ontwikkelingen in de reserves en voorzieningen van het grondbedrijf. Voor meer inhoudelijke informatie verwijzen wij naar de Meerjarenprogramma gebiedsontwikkelingen (MPG) 2027.

Algemeen

Voor ieder in exploitatie te nemen project wordt vooraf een exploitatieberekening (de zogenaamde grondexploitatie, ook wel aangeduid met ‘grex’) door de gemeenteraad vastgesteld. Een grondexploitatie bevat een raming van alle aan het project toe te rekenen kosten en opbrengsten die beide, rentedragend, in de tijd uitgezet worden waarbij gerekend wordt met een kostenstijging en, tenzij vanuit project specifieke omstandigheden we daar vanuit het voorzichtigheidsbeginsel niet mee rekenen, een opbrengststijging. Voor de aan de grondexploitaties toe te rekenen rente hanteren we, gebaseerd op de richtlijnen voor de verslaggevingsregels rondom grondexploitaties, een rentepercentage van 2,0%.

Uit elke exploitatieberekening volgt een verwacht exploitatieresultaat: het saldo van de kosten en opbrengsten dat na afronding van het project resteert (de zogenaamde eindwaarde). Omdat deze resultaten in verschillende jaren worden gerealiseerd, rekenen we deze bedragen terug naar één peildatum; de netto contante waarde (n.c.w.). Hierdoor zijn de resultaten van de verschillende grondexploitaties onderling vergelijkbaar en kunnen deze afgezet worden tegen de beschikbare financiële reserves van de gemeente. De netto contante waarde is daarmee een belangrijk hulpmiddel voor de financiële sturing en beheersing van ruimtelijke ontwikkelingen. Voor de berekening van de netto contante waarde hanteren we conform de verslagleggingsregels een disconteringsvoet van 2,0%.

Als een project met een berekend tekort in exploitatie genomen wordt, dan dient vanuit het voorzichtigheidsbeginsel vooraf de financiële dekking geregeld te zijn; we treffen dan een verliesvoorziening door een bedrag op te nemen in de voorziening Stedelijke ontwikkeling. Een verliesvoorziening baseren we op de netto contante waarde van het verwachte exploitatieverlies. Om verliesvoorzieningen op peil te houden voegen we jaarlijks 2% rente (gelijk aan de disconteringsvoet) toe aan de voorzienig Stedelijke Ontwikkeling. Deze rente onttrekken we uit de reserves van het grondbedrijf.

Aan het in exploitatie brengen van gronden zijn financiële risico's verbonden. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat er eerst geïnvesteerd moet worden in grondaankopen, bouwrijp maken enzovoort, alvorens soms jaren later het product 'bouwrijpe grond' verkocht kan worden. Op het moment van investeren bestaat er veelal geen zekerheid over de afzetmogelijkheden van de grond tegen de beoogde prijs. Ook kunnen in de praktijk zowel de kosten als de opbrengsten wat betreft de omvang en planning (inflatie en rentekosten) afwijken van de ramingen in de exploitatieberekening. Dit zijn in principe de risico's van de grondexploitatie. Het gaat daarbij om zowel positieve als negatieve risico’s die deels wel en deels niet beïnvloedbaar zijn. Voor het opvangen van eventuele financiële tegenvallers dient de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf. Een van tevoren

ingecalculeerd exploitatieverlies valt niet onder de noemer risico's, daar treffen we zoals we hiervoor aangaven een verliesvoorziening voor.

Het saldo van de productiekosten en de opbrengsten van de actieve grondexploitaties voegen we jaarlijks toe aan de boekwaarde van de betreffende projecten. Afhankelijk van de ontwikkelingen in het begrotingsjaar leidt dit tot een stijging dan wel daling van de boekwaarde. Op de balans zijn deze boekwaarden als 'Onderhanden werk' opgenomen onder de post 'Voorraden'. Na uitvoering van het project sluiten we de exploitatie af en verrekenen we het eindresultaat met de reserve 'Gerealiseerde winstpotentie grondbedrijf' of met de voorziening 'Stedelijke Ontwikkeling' (dit laatste indien het een exploitatieverlies betreft waarvoor al een voorziening gevormd is). Winsten uit de bouwgrondexploitaties moeten tussentijds genomen worden indien:

1. de resterende looptijd van de grondexploitatie is tien jaar of minder; én
2. het resultaat op de grondexploitatie betrouwbaar ingeschat kan worden; én
3. de grond (of het deelperceel) verkocht is; én
4. de kosten gerealiseerd zijn (winst wordt naar rato van de realisatie genomen).

Vermogenspositie grondbedrijf

De reserves van het grondbedrijf worden ingezet voor de financiering van gebiedsontwikkelingen om daarmee beleidsdoelen uit het raadsprogramma te realiseren. Samen met de verwachte exploitatieresultaten van de lopende projecten vormen zij het vermogen van het grondbedrijf. Uitgangspunt daarbij is dat de totale exploitatie van bouwgronden minimaal kostendekkend is.

Bij de bepaling van de vermogenspositie van het grondbedrijf beschouwen we het vermogen in drie onderdelen:

A) Winstpotentie.
   De winstpotentie omvat het saldo van de toekomstige exploitatieresultaten van de actieve, c.q. door uw raad vastgestelde, grondexploitaties plus de eventueel getroffen verliesvoorzieningen in de voorziening Stedelijke ontwikkeling;
B) Reserve Gerealiseerde winstpotentie.
   De al gerealiseerde winsten worden aan de reserve Gerealiseerde winstpotentie toegevoegd;
C) Reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf.
   Deze reserve dient als buffer voor het opvangen van de risico's.

Het grondbedrijf van de gemeente Zwijndrecht functioneert als een zogenaamd gesloten systeem. Dit betekent dat de winsten en verliezen van grondexploitaties binnen het grondbedrijf worden verrekend met de reserves en voorzieningen. Vrijvallende bedragen uit winstgevende exploitaties worden toegevoegd aan de reserve Gerealiseerde winstpotentie. Het resultaat van een verlieslatende exploitatie wordt verrekend met de verliesvoorziening in de voorziening Stedelijke Ontwikkeling. Financiële tegenvallers (risico's die zich manifesteren) kunnen gedekt worden vanuit de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf. Gedurende het proces is, binnen de gestelde kaders, geen separate besluitvorming van uw raad noodzakelijk over de resultaatbestemming. Er zijn, met uitzondering van de financieringskosten (renteresultaat op het taakveld treasury) en de vennootschapsbelasting, in beginsel geen financiële gevolgen voor het reguliere begrotingsresultaat.

Op basis van de meest recente cijfers en inzichten (juli 2026) hebben we de exploitatieberekeningen geactualiseerd. Het saldo van de nog te realiseren exploitatieresultaten en de getroffen verliesvoorzieningen is per 1 januari 2027 nihil. Na het afsluiten van twee winstgevende grondexploitaties in 2026 resteren er nog twee actieve grondexploitaties die verlieslatend zijn. Omdat deze verliezen gedekt zijn door de getroffen verliesvoorzieningen is het saldo c.q. de winstpotentie nihil.

Per 1 januari 2027 bevat de vrije reserve Gerealiseerde winstpotentie naar verwachting € 4,75 miljoen. Na aftrek van toekomstige (rente)onttrekkingen resteert een beschikbaar saldo van € 4,64 miljoen. Dit is het eindsaldo in de vrije reserve Gerealiseerde winstpotentie na afronding van de actieve grondexploitaties indien deze afgesloten kunnen worden conform de huidige prognoses.

Daarnaast beschikt het grondbedrijf per 1 januari 2027 naar verwachting over een buffer van € 1,09 miljoen voor het opvangen van de risico's. Hiermee voldoen we aan het minimaal benodigde saldo volgens de geactualiseerde risicoanalyse.

In figuur 1 geven we een samenvattend overzicht van de vermogenspositie per 1 januari 2027.

figuur 1: vermogenspositie grondbedrijf per 1 januari 2027
(bedragen x € 1.000)

opbouw vermogenspositie grondbedrijf		
A) winstpotentie grex grondbedrijf (n.c.w. 1-1-2027)		0
B) saldo (vrije) reserve Gerealiseerde winstpotentie	4.751	
af: toekomstige onttrekkingen [1]	-109	
beschikbaar saldo reserve Gerealiseerde winstpotentie		4.642
Totaal (potentieel eindsaldo)		**4.642 voordelig**

C) risicodekking in reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf	1.097

[1] betreft de jaarlijkse dotatie van 2% rente aan de verliesvoorzieningen.

De in figuur 1 aangegeven winstpotentie vertegenwoordigt de huidige waarde van de bouwgronden die in exploitatie genomen zijn en waarvan de afronding in het begrotingsjaar 2027 of later valt. Deze waarde omvat het contant gemaakte saldo van de nog te realiseren exploitatieresultaten van de projecten Euryza (nadelig) en Buizerdstraat (nadelig) inclusief de getroffen verliesvoorzieningen in de Voorziening Stedelijke Ontwikkeling. Zie figuur 2.

figuur 2: winstpotentie Grondbedrijf per 1 januari 2027
(bedragen x € 1.000) - = voordelig (V); + = nadelig (N)

onderdeel	verwacht projectresulaat eindwaarde	verwacht projectresulaat n.c.w. 1-1-2027
Bouwgronden in exploitatie (2 st.)	5.580 N	5.470 N
Voorziening Stedelijke Ontwikkeling	-5.580 V	-5.470 V
Winstpotentie Grondbedrijf	**0**	**0**

Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling

Voor de gebiedsontwikkelingen in de Spoorzone/Diztrikt (onderverdeeld in drie gebieden: Stationskwartier, Noord en Walburg) en Noordoevers heeft uw raad in 2019 een bedrag van € 20

miljoen gereserveerd. Dit bedrag is in een aparte reserve genaamd 'Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling' vastgelegd en behoort niet tot het gesloten systeem van het grondbedrijf. Voor- en nadelige mutaties in de projecten die behoren tot de gebiedsontwikkelingen Spoorzone/Diztrikt en Noordoevers worden verrekend met de reserve Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling. Deze reserve functioneert als een apart gesloten systeem specifiek voor de gebiedsontwikkelingen in de Spoorzone/Diztrikt en Noordoevers. Om die reden maken we in deze paragraaf bij de bepaling van de vermogenspositie onderscheid tussen het grondbedrijf en de reserve Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling.
In 2021 ontvingen wij een subsidie Woningbouwimpuls (Wbi) van maximaal € 4,7 miljoen voor het Stationskwartier. Deze subsidie wordt als 50% cofinanciering ingezet bij de dekking van de exploitatieverliezen in het Stationskwartier. Daarnaast zijn er per project nog andere subsidies aangevraagd of toegekend.

Inmiddels heeft uw raad de grondexploitaties Stadstuinen (eind 2026 af te sluiten), Indische Buurt, Maasterras West, Maasterras Oost, De Passage (alle onderdeel van het Stationskwartier) en Noordoevers vastgesteld. Daarnaast is een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld voor het faciliteren van projecten van derden in het Stationskwartier (waarbij de kosten, voor zover mogelijk binnen de wettelijke kaders, verhaald worden op de private partijen).

Analoog aan de presentatie van het gesloten systeem van het grondbedrijf kan de vermogenspositie voor het Uitvoeringsprogramma opgedeeld worden in dezelfde drie onderdelen:

A) Winstpotentie: het saldo van de toekomstige exploitatieresultaten van de actieve, c.q. door uw raad vastgestelde, grondexploitaties plus de eventueel getroffen verliesvoorzieningen in de voorziening Stedelijke ontwikkeling;
B) Reserve Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling: de middelen die nog niet ingezet zijn als dekking voor de gebiedsontwikkelingen in de Spoorzone/Diztrikt en Noordoevers;
C) Reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf: buffer voor het opvangen van de risico's.

De winstpotentie bedraagt per 1 januari 2027 € 2,55 miljoen. Dit bedrag vertegenwoordigt de huidige waarde van de vijf bouwgronden die per 1 januari 2027 in exploitatie genomen zijn. Deze waarde omvat het contant gemaakte saldo van de per 1 januari 2027 nog te realiseren exploitatieresultaten van de projecten Indische Buurt, Maasterras West, Maasterras Oost, De Passage en Noordoevers inclusief de getroffen verliesvoorziening in de Voorziening Stedelijke Ontwikkeling (zie figuur 3).

figuur 3: winstpotentie Uitvoeringsprogramma per 1 januari 2027

(bedragen x € 1.000) - = voordelig (V); + = nadelig (N)

onderdeel	verwacht projectresulaat eindwaarde	n.c.w. 1-1-2027
Bouwgronden in exploitatie (5 st.)	5.338 N	4.946 N
Voorziening Stedelijke Ontwikkeling	-8.128 V	-7.493 V
Winstpotentie Uitvoeringsprogr.	**-2.790 V**	**-2.547 V**

Uit de reserve Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling is op basis van de genomen besluiten tot medio 2026, naast de cofinanciering vanuit de Wbi-subsidie voor Stationskwartier, per 1 januari 2027 een bedrag van afgerond € 6,6 miljoen onttrokken. Het gaat hierbij vooral om de dekking van de verwachte verliezen van Maasterras West, Maasterras Oost en De Passage (verliesvoorzieningen), de niet verhaalbare plankosten die aan de private ontwikkelingen toegerekend worden (betreft

voornamelijk de nieuwbouw van huurwoningen door Woonkracht10 in de Indische Buurt) en de dekking van de risico's. De reserve Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling is daarnaast aangevuld met de ontvangen subsidie voor de bouw van betaalbare woningen (Realisatiestimulans, € 1,1 miljoen per 1 januari 2027) en de tussentijds uit te nemen winsten van de projecten Stadstuinen en Indische Buurt (€ 1,6 miljoen per 1 januari 2027). Aldus heeft de reserve Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling naar verwachting per 1 januari 2027 een saldo van € 16,1 miljoen. Hiervan is € 0,7 miljoen al belegd in de vorm van toekomstige dotaties (2% rente) aan de verliesvoorzieningen en verplichtingen uit lopende projecten. Zodat er per 1 januari 2027 € 15,4 miljoen beschikbaar is voor het faciliteren van projecten van derden in het Stationskwartier plus de toekomstige projecten in de twee overige ontwikkelgebieden in DIZTRIKT (Noord en Walburg).

Voor het opvangen van de risico's is op basis van het geactualiseerde risicoprofiel een bedrag van € 0,96 miljoen gereserveerd.

In onderstaande figuur zijn de drie hiervoor genoemde componenten van de vermogenspositie per 1 januari 2027 weergegeven.

figuur 4: vermogenspositie Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling per 1 januari 2027
(bedragen x € 1.000)

opbouw vermogenspositie Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling (netto contante waarde 1-1-2027)		
A) winstpotentie grex Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling		2.547
B) beschikbaar saldo reserve Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling		15.400
20.000	start saldo	
-7.308	af: dekking verwachte verliezen	
-849	af: afboeken niet te verhalen kosten t/m 2026	
2.499	bij: dekking vanuit Wbi-subsidie	
-960	af: dekking risico's	
1.588	bij: tussentijdse winstnemingen t/m 2026	
1.141	bij: subsidie Realisatiestimulans 2025 & 2026	
16.111	subtotaal, verwacht saldo per 1-1-2027	
-711	af: onttrekkingen in 2027 en verder, incl. afronding (1)	
15.400	beschikbaar saldo (2)	
Totaal		**17.947 voordelig**

C) risicodekking in reserve weerstandsvermogen grondbedrijf	960

(1) Verplichtingen vanuit de lopende projecten en de nog bij te schrijven rente op de verliesvoorzieningen.

(2) Beschikbaar voor het faciliteren van projecten van derden in het Stationskwartier plus de gebiedsontwikkelingen in de twee overige ontwikkelgebieden in DiZtrikt (Noord en Walburg).

In beginsel is 50% cofinanciering tot een maximum van € 4,69 miljoen beschikbaar vanuit de Wbi-subsidie voor de projecten in het Stationskwartier. Voorzichtigheidshalve laten we de dekking vanuit deze middelen gelijk oplopen met de voortgang van de te leveren prestatie (een netto toevoeging van 912 betaalbare woningen). Met de grondexploitaties Stadstuinen, Indische Buurt, Maasterras West en Maasterras Oost en de sloop/nieuwbouw aan de Koninginneweg is een netto toevoeging van 462

betaalbare woningen concreet geworden ofwel 58% van de te leveren prestatie. In bovenstaande tabel is de dekking vanuit de Wbi-subsidie daarom beperkt tot (afgerond) 55% van het beschikbaar gestelde bedrag.

Zoals aangegeven is er per 1 januari 2027 naar verwachting een bedrag van € 15,4 miljoen beschikbaar voor de dekking van het faciliteren van projecten van derden (private ontwikkelingen) in het Stationskwartier en andere ontwikkelingen in Diztrikt inclusief de benodigde risicoreservering. Voor de andere gebiedsontwikkelingen in Diztrikt (Noord en Walburg) zijn eind 2021 eerste verkenningen opgesteld. Deze geven nog veel ruimte voor nader onderzoek waardoor het op dit moment niet te zeggen is wat de financiële uitkomsten hiervan zijn en in hoeverre het genoemde bedrag toereikend is.

Geïnvesteerd vermogen (boekwaarde) bouwgrondexploitaties

Het geïnvesteerde vermogen ofwel de boekwaarde omvat alle gerealiseerde uitgaven en opbrengsten, inclusief de gerealiseerde verrekeningen met de reserves en de voorzieningen, op een bepaalde peildatum. Voor de administratieve verwerking van de boekwaarde wordt onderscheid gemaakt tussen de actieve, c.q. door uw raad vastgestelde, grondexploitaties (bouwgronden in exploitatie) en de investeringen in de periode vóórdat de grondexploitatie door de gemeenteraad wordt vastgesteld (voorbereidingskosten).

Het geïnvesteerde vermogen in de actieve grondexploitaties (de projecten Euryza, Buizerdstraat, Indische Buurt, Maasterras West, Maasterras Oost, De Passage en Noordoevers) bedraagt eind 2026 naar verwachting € 10,1 miljoen. In de jaren 2027 en verder tot aan de afronding (eind 2038) van deze projecten investeren we nog € 32,2 miljoen1 in deze projecten. In dezelfde periode begroten we € 31,4 miljoen aan opbrengsten. De resultaten van deze projecten verrekenen we met de getroffen verliesvoorzieningen (€ 13,7 miljoen verlies) en de reserves (€ 2,8 miljoen winst).

De boekwaarden van de actieve grondexploitaties staan onder de voorraden op de balans en vormen tezamen met het saldo van de verliesvoorzieningen de balanswaarde. In onderstaande tabel (zie figuur 5) staan de geraamde mutaties in de balanswaarde in het begrotingsjaar 2027.

figuur 5: ontwikkeling boekwaarden bouwgrondexploitaties

boekwaarde bouwgrondexploitaties bedragen x € 1.000 (- = voordelig)	**boekwaarde 31-12-2026**	**mutaties in 2027**				**boekwaarde 31-12-2027**
		baten	lasten	verrekening met reserve	totaal	
Bouwgrond in exploitatie (onderhanden werk):	**10.065**	**-1.004**	**8.118**	**-5.154**	**1.961**	**12.026**
af, getroffen verliesvoorzieningen:	-12.963	0	-254	5.580	5.326	-7.638
Onderhanden werk incl. verliesvoorz. (balanswaarde):	**-2.898**	**-1.004**	**7.864**	**426**	**7.286**	**4.388**

We begroten in 2027 in totaal € 1 miljoen aan baten (grondverkopen en subsidies) en € 8,1 miljoen aan lasten. De lasten omvatten investeringen in het bouw- en woonrijp maken van gronden, plankosten, kosten voorbereiding en toezicht civieltechnische werken en rentekosten. Naast de baten en lasten hebben ook de verrekeningen met de reserves en voorzieningen gevolgen voor de boekwaarde. In 2027 onttrekken we € 0,4 miljoen aan tussentijdse winst uit de grondexploitatie Indische Buurt en sluiten we de projecten Euryza en Buizerdstraat af met een verliessaldo van € 5,6 miljoen die we verrekenen met de getroffen verliesvoorziening.

[1] Daarbovenop komt nog een investering van € 6 miljoen die we in samenhang met de projecten in het Stationskwartier uitgeven maar conform de regelgeving niet aan een grondexploitatie toegerekend mogen worden. Het gaat hierbij om bovenwijkse investeringen (Maasterras West en Maasterras Oost) en ontwikkelkosten die aan de private ontwikkeling toegerekend worden (huurwoningen Woonkracht10 in Indische Buurt).

Per saldo neemt de boekwaarde in 2027 met € 2 miljoen toe tot een geïnvesteerd vermogen van € 12 miljoen eind 2027. Het saldo op de balans (boekwaarde minus verliesvoorzieningen) neemt in 2027 toe van € 2,9 miljoen voordelig naar € 4,4 miljoen nadelig eind 2027.

De kosten die we maken in de periode voordat een grondexploitatie door uw raad wordt vastgesteld activeren we als voorbereidingskosten onder de balanspost immateriële vast activa. De rentelasten daarvan komen ten laste van de reguliere exploitatie. Deze voorbereidingskosten mogen maximaal vijf jaar geactiveerd blijven. Na vijf jaar moeten de kosten hebben geleid tot een actieve grondexploitatie. De voorbereidingskosten mogen dan in de betreffende grondexploitatie opgenomen worden. Als er binnen de gestelde periode geen grondexploitatie is vastgesteld worden deze kosten afgeboekt ten laste van het jaarresultaat of gedekt door een voorziening.

Op dit moment zijn er geen voorbereidingskosten geactiveerd. De balanspost immateriële vaste activa bedraagt daarom per 1 januari 2027 nihil.

Reserves en voorzieningen

Naast de financiële dekking van het totaal aan investeringen is het ook van belang dat er een buffer aanwezig is om tegenvallers op te vangen (weerstandsvermogen) en dat er bij bestuurlijke besluitvorming tot realisatie van nieuwe verliesgevende projecten voldoende vrije reserve aanwezig is om een nieuwe voorziening te kunnen treffen. Om hierop te kunnen sturen is het vermogen van het grondbedrijf, naast de voorziening Stedelijke Ontwikkeling, onderverdeeld in 2 reserves met ieder een eigen doel (zie figuur 6).

figuur 6: reserves en voorzieningen grondbedrijf

onderdeel	type	doel/functie	rente bijschrijven
reserve Gerealiseerde winstpotentie	vrije reserve	Bevat vrij beschikbare middelen voor nieuwe investeringen (voor het treffen van een voorziening bij een besluit tot realisatie van een verliesgevend project). Vrijvallende exploitatiewinsten worden aan deze reserve toegevoegd. Overigens is de vrije beschikbaarheid wel beperkt in die zin dat er rekening gehouden moet worden met toekomstige claims op deze reserve door verliesgevende projecten als die in voorbereiding zijn en waarvan op enig moment het besluit tot uitvoering genomen zal worden (op dat moment voorziening treffen ten laste van de vrije reserve). Ook is het noodzakelijk het risicoprofiel van het grondbedrijf, inclusief de nieuwe investering, en de omvang van de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf in de afweging mee te nemen als bedragen uit de vrije reserve aangewend worden.	nee
reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf	risico reservering	Dient als financiële buffer voor het opvangen van (negatieve) risico's die niet in de exploitatieberekeningen opgevangen kunnen worden. Het weerstandsvermogen is enerzijds bedoeld om bestaande verliesvoorzieningen op peil te houden (i.c. het opvangen van tegenvallers binnen verlieslatende projecten die in uitvoering zijn; behoefte op korte termijn) en anderzijds om tegenvallers die de toekomstige exploitatiewinsten overschrijden op te vangen (risico's van winstgevende projecten; behoefte op lange termijn). De benodigde omvang van het weerstandsvermogen is gerelateerd aan het risicoprofiel van het grondbedrijf. Het risicoprofiel wordt jaarlijks, bij het opmaken van de begroting, geactualiseerd.	nee

figuur 6: reserves en voorzieningen grondbedrijf (vervolg)

onderdeel	type	doel/functie	rente bijschrijven
voorziening Stedelijke Ontwikkeling	voorziening	Dient als dekking van de geprognosticeerde verliezen (op basis van een netto contante waarde) van bestuurlijk vastgestelde grondexploitaties. Conform de voorschriften (BBV) treffen wij een verliesvoorziening op het moment dat besloten wordt tot uitvoering van een verlieslatend project. Daarnaast kan er een verliesvoorziening getroffen worden voor de bestede voorbereidingskosten die naar alle waarschijnlijkheid niet gedekt zullen worden door de nog vast te stellen grondexploitatie. De benodigde bedragen voor een nieuwe verliesvoorziening komen in beginsel uit een vrije reserve . Bij het afsluiten van een boekjaar worden de bestaande verliesvoorzieningen, indien nodig, aangepast aan de geactualiseerde exploitatieresultaten van de betreffende projecten. Deze mutaties worden in beginsel verrekend met de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf (of een vrije reserve als het om voorbereidingskosten gaat).	ja
reserve Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling	bestemmings reserve	Bestemd voor de gebiedsontwikkelingen in de Spoorzone/DiZtrikt (deelgebieden: Stationskwartier, Noord en Walburg) en Noordoevers. De reserve is bedoeld ter bekostiging van het actief grondbeleid in deze gebieden (het saldo van de gemeentelijke grondexploitaties Indische Buurt, Maasterras West, Maasterras Oost en De Passage en de bekostiging van het faciliterend grondbeleid (het saldo van de niet verhaalbare kosten). De reserve Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling behoort niet tot het gesloten systeem van het grondbedrijf. Voor- en nadelige mutaties binnen de grondexploitaties die behoren tot de gebiedsontwikkelingen DiZtrikt en Noordoevers worden verrekend met deze reserve.	nee

Hierna geven wij per onderdeel een toelichting op de begrote mutaties in het begrotingsjaar 2027.

Reserve Gerealiseerde winstpotentie
Volgens de huidige inzichten zal deze reserve op 1 januari 2027 een saldo van € 4,7 miljoen bevatten. Voor de rente die we bijschrijven aan de verliesvoorzieningen onttrekken we € 0,1 miljoen. Ultimo 2027 heeft de reserve Gerealiseerde winstpotentie dan een begroot saldo van € 4,6 miljoen.

Reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf
De gewenste omvang van het weerstandsvermogen is afhankelijk van het risicoprofiel van het grondbedrijf en het uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling. Volgens de geactualiseerde risicoanalyse hebben we een buffer nodig van minimaal € 2 miljoen per 1 januari 2027.

Voorziening Stedelijke ontwikkeling
Op basis van de geactualiseerde exploitatiebegrotingen (BIE) verwachten we eind 2026 een bedrag van € 13 miljoen aan verliesvoorzieningen in de voorziening Stedelijke ontwikkeling opgenomen te hebben. Dit bedrag dient voor de dekking van de verwachte exploitatieverliezen van de projecten Euryza, Buizerdstraat, Maasterras West, Maasterras Oost en De Passage.

In het begrotingsjaar 2027 voegen we € 0,2 miljoen aan rente toe en verwachten we de grondexploitaties Euryza en Buizerdstraat af te kunnen sluiten zodat we het verliessaldo van deze projecten (€ 5,6 miljoen verlies) met de getroffen verliesvoorzieningen kunnen verrekenen. Eind 2027 bedraagt de voorziening Stedelijke Ontwikkeling naar verwachting € 7,6 miljoen, onder voorbehoud van nieuwe besluiten.

Reserve Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling
In 2027 verwachten we € 0,4 miljoen aan tussentijdse winst uit het project Indische Buurt aan deze reserve toe te kunnen voegen. Voor de rente die we bijschrijven aan de verliesvoorzieningen onttrekken we € 0,1 miljoen. Daarnaast begroten we € 0,1 miljoen aan niet te verhalen kosten voor

het faciliterend grondbeleid in het Stationskwartier. Dit bedrag boeken we voor de helft af van de reserve Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling. De andere helft wordt, als cofinanciering, verrekend met de Wbi-subsidie. We verwachten in 2027 een start bouw van 30 betaalbare woningen waarvoor we vanuit de Realisatiestimulans een subsidie krijgen van € 0,2 miljoen. Dit bedrag voegen we toe aan de reserve Uitvoeringsprogramma. Ultimo 2027 heeft de reserve Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling dan een begroot saldo van € 16,6 miljoen.

Verwachte verloop van reserves en voorzieningen

In onderstaande tabel geven wij een samenvatting van de hiervoor aangegeven ontwikkelingen in de reserves en voorzieningen die wij voor 2027 begroten. Om aan te kunnen sluiten op de saldi eind 2025 begint deze tabel met onze inschatting van de mutaties in 2026.

figuur 7: verwachte ontwikkeling reserves en voorzieningen 2026/2027 (bedragen x € 1 miljoen):

	'vrije' reserve Gereal.winst-potentie GB	reserve Weerstands-vermogen GB	voorziening Stedelijke Ontwikkeling	reserve Uitvoeringsprogr. gebiedsontw.	balansrek. WBI subsidie
saldo 31-12-2025:	**4,08**	**1,38**	**12,71**	**14,71**	**2,46**
verwachte mutaties 2026	0,67	0,68	0,25	1,40	-0,27
verwacht saldo 31-12-2026:	**4,75**	**2,06**	**12,96**	**16,11**	**2,19**
begrote mutaties 2027:					
- rente toevoeging aan verliesvoorzieningen	-0,11		0,26	-0,15	
- onttrekking uit verliesvoorziening			-5,58		
- tussentijdse winstnemingen				0,43	
- verrekening niet verhaalbare kosten				-0,05	-0,05
- subsidiebaten				0,21	
totaal begrote mutaties 2027:	**-0,11**	**0,00**	**-5,32**	**0,43**	**-0,05**
begroot saldo 31-12-2027:	**4,64**	**2,06**	**7,64**	**16,55**	**2,14**

Openbaarheid

De Wet open overheid (Woo) regelt sinds 1 mei 2022 het recht van burgers op overheidsinformatie, om hen meer inzicht te geven in het handelen van de overheid. Het algemeen belang van openbaarheid van publieke informatie voor de samenleving staat daarbij centraal. De Woo stelt het aanwijzen van een Woo-contactpersoon verplicht en maakt onderscheid tussen passieve openbaarheid en actieve openbaarheid. Deze contactpersoon heeft als taak burgers op laagdrempelige wijze te informeren over de beschikbaarheid van publieke informatie.

De Woo treedt gefaseerd in werking. Naast de verstrekking van overheidsinformatie op verzoek, gaat ook de verplichting in om meer overheidsinformatie actief openbaar te maken. De implementatie van deze wet vindt vooralsnog plaats binnen bestaande formatie en budgetten.

Passieve openbaarheid

Op grond van de Woo kan één ieder een verzoek indienen tot openbaarmaking van informatie vastgelegd in documenten. Het verzoek kan worden ingediend per post of door middel van een online formulier op onze website. De verzochte informatie moet verband houden met de publieke taak.

Actieve openbaarheid

De Woo treedt gefaseerd in werking. Naast de verstrekking van informatie op verzoek, zal ook meer informatie uit eigen beweging openbaar gemaakt moeten worden. In totaal gaat het om zeventien categorieën van informatie. Uiteindelijk is het doel dat alle informatiecategorieën toegankelijk worden via de Woo-index. Dit is een landelijke website, waarop alle bestuursorganen zijn aangesloten, die verwijst naar de daadwerkelijke vindplaatsen van de informatie.

Sinds 1 november 2024 moeten de eerste vijf informatiecategorieën van de Woo verplicht openbaar gemaakt worden. Hier voldoet gemeente Zwijndrecht aan. In nauwe samenwerking met de andere Drechtsteden zijn wij bezig met de verdere systeemtechnische implementatie van de actieve openbaarmaking.
Via een aanbesteding is een software oplossing aangeschaft die het mogelijk maakt om documenten en meta data uit diverse bronsystemen op te halen en te publiceren naar een publicatieomgeving. index. Daardoor wordt de transparantie van de overheid bevorderd en de informatiehuishouding van de betrokken organisaties verbeterd. Deze nieuwe tool draagt bij aan het verder automatiseren en stroomlijnen van het proces om informatie sneller actief te delen met de samenleving. Om ook de impact op de organisatie van deze wetgeving zo beperkt mogelijk te houden. Het daadwerkelijk openbaar maken van de informatie is een lokale verantwoordelijkheid.

Via een aanbesteding is een software oplossing aangeschaft die het mogelijk maakt om documenten en meta data uit diverse bronsystemen op te halen en te publiceren naar een publicatieomgeving. Daardoor wordt de transparantie van de overheid bevorderd en de informatiehuishouding van de betrokken organisaties verbeterd. Deze nieuwe tool draagt bij aan het verder automatiseren en stroomlijnen van het proces om informatie sneller actief te delen met de samenleving, om op die manier ook de impact op de organisatie van deze wetgeving zo beperkt mogelijk te houden.

Financiële begroting

Overzicht van baten en lasten

	Rekening 2025			Begroting 2026 na wijziging			Begroting 2027		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma's									
1 Sterke sociale basis in de Zwijndrechtse wijken	-62.712	10.873	-51.839	-63.818	4.958	-58.861	-64.086	5.127	-58.960
2 Ruimte om te wonen	-24.484	20.259	-4.225	-25.803	15.884	-9.918	-30.062	21.080	-8.982
3 Bestaanszekerheid: van rondkomen naar vooruitkomen	-40.984	23.779	-17.206	-42.114	24.908	-17.206	-42.547	25.851	-16.696
4 Samen Veilig Vooruit, sterke buurten, duidelijke grenzen	-5.859	48	-5.810	-6.382	279	-6.104	-6.004	27	-5.977
5 Economische kracht en werkgelegenheid	-1.703	1.279	-424	-2.137	1.236	-901	-2.164	1.236	-929
6 Bereikbare en duurzame leefomgeving	-36.946	19.937	-17.010	-39.690	21.835	-17.855	-37.784	20.106	-17.678
7 Dienstverlenende gemeente en bestuur	-8.777	1.041	-7.736	-6.820	1.197	-5.623	-7.036	1.149	-5.887
Subtotaal programma's	*-181.466*	*77.216*	*-104.250*	*-186.765*	*70.297*	*-116.468*	*-189.684*	*74.576*	*-115.109*
Algemene dekkingsmiddelen									
Lokale heffingen	0	12.898	12.898	0	13.525	13.525	0	14.108	14.108
Algemene uitkering	0	112.996	112.996	0	113.708	113.708	0	117.486	117.486
Dividend	0	694	694	0	829	829	0	829	829
Saldo van de financieringsfunctie	137	85	223	52	65	117	133	64	196
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	*137*	*126.674*	*126.811*	*52*	*128.127*	*128.178*	*133*	*132.487*	*132.619*
Financiën	-948	740	-208	-929	272	-657	-1.958	272	-1.686
Overhead	*-17.636*	*420*	*-17.216*	*-17.621*	*158*	*-17.464*	*-15.960*	*158*	*-15.802*
Vennootschapsbelasting	*-15*	*0*	*-15*	*-26*	*0*	*-26*	*-26*	*0*	*-26*
Saldo van baten en lasten	**-199.928**	**205.049**	**5.122**	**-205.290**	**198.853**	**-6.437**	**-207.495**	**207.491**	**-4**
Mutaties reserves									
1 Sterke sociale basis in de Zwijndrechtse wijken	-1.428	388	-1.040	0	2.213	2.213	0	0	0
2 Ruimte om te wonen	-9.650	6.446	-3.204	-1.834	2.095	261	-936	973	37
3 Bestaanszekerheid: van rondkomen naar vooruitkomen	-130	80	-50	0	379	379	0	0	0
4 Samen Veilig Vooruit, sterke buurten, duidelijke grenzen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5 Economische kracht en werkgelegenheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6 Bereikbare en duurzame leefomgeving	-1.381	1.659	278	-1.500	1.107	-393	-500	296	-204
7 Dienstverlenende gemeente en bestuur	0	1.665	1.665	0	10	10	0	13	13
Algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Financiën	-2.738	4.991	2.254	0	0	0	-2.043	2.043	0
Overhead	-295	1.153	858	0	1.157	1.157	0	344	344
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Subtotaal mutaties reserves	*-15.621*	*16.382*	*761*	*-3.334*	*6.961*	*3.627*	*-3.479*	*3.670*	*191*
Resultaat	**-215.549**	**221.431**	**5.882**	**-208.623**	**205.814**	**-2.810**	**-210.974**	**211.161**	**187**

- = Nadelig / + = Voordelig

x€1.000

Meerjarenraming 2028-2030

	Begroting 2028			Begroting 2029			Begroting 2030		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma's									
1 Sterke sociale basis in de Zwijndrechtse wijken	-59.220	3.046	-56.174	-56.929	2.646	-54.283	-57.007	2.246	-54.761
2 Ruimte om te wonen	-23.695	14.349	-9.345	-30.525	20.942	-9.584	-22.137	13.256	-8.881
3 Bestaanszekerheid: van rondkomen naar vooruitkomen	-41.353	25.132	-16.221	-41.400	25.871	-15.529	-42.437	26.796	-15.641
4 Samen Veilig Vooruit, sterke buurten, duidelijke grenzen	-6.440	27	-6.413	-6.439	27	-6.413	-6.315	27	-6.288
5 Economische kracht en werkgelegenheid	-2.313	1.236	-1.078	-2.313	1.236	-1.077	-2.314	1.236	-1.078
6 Bereikbare en duurzame leefomgeving	-39.419	20.442	-18.976	-38.937	19.833	-19.104	-39.432	20.078	-19.354
7 Dienstverlenende gemeente en bestuur	-6.597	1.149	-5.448	-6.275	580	-5.695	-6.275	580	-5.695
Subtotaal programma's	*-179.037*	*65.381*	*-113.655*	*-182.819*	*71.134*	*-111.685*	*-175.917*	*64.218*	*-111.699*
Algemene dekkingsmiddelen									
Lokale heffingen	0	14.108	14.108	0	14.108	14.108	0	14.108	14.108
Algemene uitkering	0	114.587	114.587	0	112.515	112.515	0	113.165	113.165
Dividend	0	829	829	0	829	829	0	829	829
Saldo van de financieringsfunctie	-626	64	-562	-1.128	64	-1.065	-1.044	64	-981
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	*-626*	*129.588*	*128.962*	*-1.128*	*127.516*	*126.387*	*-1.044*	*128.165*	*127.121*
Financiën	-1.924	272	-1.652	-1.903	272	-1.631	-1.903	272	-1.631
Overhead	*-16.008*	*158*	*-15.851*	*-15.543*	*158*	*-15.385*	*-15.547*	*158*	*-15.389*
Vennootschapsbelasting	*-26*	*0*	*-26*	*-26*	*0*	*-26*	*-26*	*0*	*-26*
Saldo van baten en lasten	**-197.621**	**195.398**	**-2.222**	**-201.418**	**199.079**	**-2.340**	**-194.438**	**192.813**	**-1.625**
Mutaties reserves									
1 Sterke sociale basis in de Zwijndrechtse wijken	0	311	311	0	311	311	0	311	311
2 Ruimte om te wonen	-487	812	325	-500	796	296	-1.184	608	-576
3 Bestaanszekerheid: van rondkomen naar vooruitkomen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4 Samen Veilig Vooruit, sterke buurten, duidelijke grenzen	0	125	125	0	125	125	0	0	0
5 Economische kracht en werkgelegenheid	0	150	150	0	150	150	0	150	150
6 Bereikbare en duurzame leefomgeving	-500	590	90	0	537	537	0	520	520
7 Dienstverlenende gemeente en bestuur	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Financiën	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Overhead	0	280	280	0	280	280	0	235	235
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Subtotaal mutaties reserves	*-987*	*2.269*	*1.282*	*-500*	*2.198*	*1.698*	*-1.184*	*1.824*	*639*
Resultaat	**-198.608**	**197.667**	**-941**	**-201.918**	**201.277**	**-641**	**-195.622**	**194.637**	**-986**

- = Nadelig / + = Voordelig x€1.000

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Grondslag ramingen

In dit hoofdstuk staan de financiële uitgangspunten die zijn gebruikt voor het opstellen van de ramingen in de financiële begroting.

Voor de begroting 2027 is uitgegaan van de meest recente inzichten uit de meicirculaire 2026 en de economische prognoses van het Centraal Planbureau. Voor lonen, subsidies en overige goederen en diensten is een inflatiecorrectie van 2,7% gehanteerd. Dit percentage bestaat uit een BBP-prijsindex van 2,5% voor 2027 vermeerderd met een nacalculatie van 0,2% over 2026. Deze indexaties zijn opgenomen als concernstelposten in afwachting de definitieve inzet. Indexaties kunnen ook onderling kan worden uitgeruild indien de situatie daarom vraagt als blijkt dat bij de ene stelpost aanvullende middelen nodig zijn die bij de andere stelpost beschikbaar zijn.

In de begroting 2027 hebben we al rekening gehouden met een stelpost voor de stijging van 1,6% per 1 januari 2027 gebaseerd op de huidige CAO. Aan de stelpost wordt € 195.000 toegevoegd in afwachting van de toekomstige Cao-afspraken per 1-4-2027.

Voor verbonden partijen zijn de bijdragen geactualiseerd op basis van de door de gemeenschappelijke regelingen ingediende begrotingen 2027, inclusief indexaties voor prijs- en loonontwikkelingen.

De ramingen voor de gemeentelijke belastingen en heffingen zijn gebaseerd op de volgende uitgangspunten:
- OZB: stijging van 3,0%, gebaseerd op het driejarig gemiddelde van de CPI over 2024-2026;
- Rioolheffing: inflatiecorrectie van 2,7%;
- Afvalstoffenheffing: inflatiecorrectie van 2,7%;
- Leges en begraafplaatsrechten: inflatiecorrectie van 2,7%.

Voor de berekening van de financieringslasten wordt uitgegaan van de actuele investeringsplanning, grondexploitaties en financieringsbehoefte van de gemeente. Daarbij wordt rekening gehouden met de ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt en de mogelijkheid om financieringsbehoeften in te vullen met zowel kortlopende als langlopende geldleningen. De rente-uitgangspunten worden jaarlijks geactualiseerd, waarbij de meest recente inzichten in investeringen, grondexploitaties, subsidies en renteontwikkelingen worden betrokken.

De financiële ramingen in deze begroting zijn gebaseerd op de vastgestelde Begroting 2026, de besluiten van de gemeenteraad tot en met juli 2026, de structurele gevolgen van de 1e Bestuursrapportage 2026 en de financiële ontwikkelingen zoals opgenomen in de Kaderbrief 2027. Deze ontwikkelingen hebben betrekking op prijs- en volumeontwikkelingen, actualisaties van bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen, onderhoudsbudgetten, investeringen en ontwikkelingen binnen het gemeentefonds.

Analyse van de verschillen

In deze paragraaf analyseren we per programma het verschil tussen de begroting 2027 en de begroting 2026 na wijziging. Het resultaat na bestemming is € 187.000 en is hiermee € 2.997.000 positiever dan de begroting na wijziging van 2026. In onderstaand overzicht zijn, in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) de aanmerkelijke verschillen tussen de begroting 2027 en de begroting 2026 na wijziging opgenomen.

Nummer	Programma	Omschrijving	Lasten	Baten	Mutaties reserves	Saldo
1	1	Beschermd wonen & opvang		1.500	-1.913	-413
2	1	Raadsprogramma 2.0			-300	-300
3	1	GR Sociaal - WMO	-330			-330
4	1	Regeling opvang ontheemden Oekraïne (SiSa M16)	1.091	-1.091		0
5	1	Serviceorganisatie Jeugd (SOJ)	-1.286			-1.286
	1	Niet geanalyseerde verschillen	257	-240	0	17
		Subtotaal Programma 1	*-268*	*169*	*-2.213*	*-2.312*
6	2	Bouwgrondexploitaties	-5.408	5.503	-131	-36
7	2	Omgevingsvergunning	1.000			1.000
8	2	Verkoopopbrengst percelen/grond		-288		-288
	2	Niet geanalyseerde verschillen	149	-19	-94	36
		Subtotaal Programma 2	*-4.259*	*5.196*	*-225*	*712*
9	3	GR Sociaal - Inkomensregelingen	-834	932		98
10	3	GR Sociaal - Participatie	249		-249	0
	3	Niet geanalyseerde verschillen	152	11	-130	33
		Subtotaal Programma 3	*-433*	*943*	*-379*	*131*
11	4	Buurtbloeiers	300			300
12	4	Rijke ontwikkeldag	252	-252		0
13	4	Maatschappelijke weerbaarheid (CUP)	-125		125	0
14	4	Veiligheidsregio ZHZ (VRZHZ)	-211			-211
	4	Niet geanalyseerde verschillen	38	0	0	38
		Subtotaal Programma 4	*254*	*-252*	*125*	*127*
	5	Niet geanalyseerde verschillen	-28	0	0	-28
		Subtotaal Programma 5	*-28*	*0*	*0*	*-28*
15	6	Afvalinzameling	373	91		464
16	6	Groenvoorziening	342			342
17	6	Sloten en vijvers Munnikendevel	329		-329	0
18	6	Degeneratievergoeding kabels en leidingen	-225	-1.000	1.000	-225
19	6	Voetveren	450		-450	0
20	6	Lokale Aanpak Isolatie (SiSa J94)	606	-606		0
	6	Niet geanalyseerde verschillen	31	-214	-31	-214
		Subtotaal Programma 6	*1.906*	*-1.729*	*190*	*367*
	7	Niet geanalyseerde verschillen	-216	-48	3	-261
		Subtotaal Programma 7	*-216*	*-48*	*3*	*-261*
21	Financiën	Algemene baten en lasten	-946			-946
22	Financiën	Reserve College Uitvoeringsprogramma (CUP)			0	0
	Financiën	Niet geanalyseerde verschillen	-83	0	0	-83
		Subtotaal Financiën	*-1.029*	*0*	*0*	*-1.029*
23	Alg. Dekkingsm.	OZB-baten		583		583
24	Alg. Dekkingsm.	Algemene Uitkering		3.778		3.778
	Alg. Dekkingsm.	Niet geanalyseerde verschillen	81	-1	0	80
		Subtotaal Algemene Dekkingsmiddelen	*81*	*4.360*	*0*	*4.441*
25	Overhead	Kapitaallasten gemeentehuis	388		-388	0
26	Overhead	Bedrijfsvoering voor Drechtsteden	753			753
27	Overhead	Mutaties algemene reserve			-425	-425
28	Overhead	Doorberekening aan Investeringen en Bouwgrondexploitaties	353			353
	Overhead	Niet geanalyseerde verschillen	168	0	0	168
		Subtotaal Overhead	*1.662*	*0*	*-813*	*849*
	Vpb	Niet geanalyseerde verschillen	0	0	0	0
		Subtotaal Vennootschapsbelasting (Vpb)	*0*	*0*	*0*	*0*
		Totaal	**-2.330**	**8.639**	**-3.312**	**2.997**

- = Nadelig / + = Voordelig

1. Beschermd wonen & opvang
In de Eerste Bestuursrapportage 2026 is gemeld dat de Centrumgemeente Dordrecht de financiële overschotten van Beschermd Wonen en opvang reserveert en niet uitkeert aan de gemeenten, daarom zijn de begrote baten van € 1,913 miljoen in 2026 en 2027 afgeraamd. Dit nadeel werd gedekt door onttrekkingen uit de algemene reserve. Er wordt verwacht dat het overschot van € 1,5 miljoen in 2027 alsnog wordt uitgekeerd en daarmee vervalt de onttrekking uit de algemene reserve. Het verschil is een nadeel van € 413.000.

2. Raadsprogramma 2.0
Een aantal bestedingen uit het Raadsprogramma 2.0 worden gedekt uit de algemene reserve. Deze bestedingen liepen echter tot en met jaar 2026. Er is dus geen onttrekking uit de algemene reserve begroot in 2027 en levert een nadeel op voor 2027 ten opzichte van 2026 van € 300.000.

3. GR Sociaal - WMO
De stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door WMO Begeleiding en Dagbesteding. Zoals we ook bij de Eerste Bestuursrapportage 2026 hebben geconstateerd zijn vanaf 2025 cliënten Individuele Begeleiding Maatschappelijke Opvang (IBMO) overgeheveld naar Individuele Begeleiding Wmo (regulier). De belangrijkste inhoudelijke overweging hiervoor was het klantprofiel. De klanten die vielen onder IBMO ambulant ontvingen ambulante begeleiding, terwijl deze groep niet (langer) dakloos was.

Het blijven onderbrengen van deze klanten onder de doelgroep Maatschappelijk Opvang was niet meer passend. Echter is de instroom van IBMO naar reguliere Wmo-begeleiding groter dan eerder is ingeschat. Deze groep maakt vooral gebruik van de duurdere vormen van individuele begeleiding, wat leidt tot hogere lasten.

4. Regeling opvang ontheemden Oekraïne (SiSa M16)
De bekostiging van de opvang vindt jaarlijks plaats. De lasten worden gedekt uit de SPUK-gelden. In het begrotingsjaar vinden zowel de ramingen voor lasten als baten plaats aan de hand van de toekenningen. De toekenning voor 2027 is nog niet ontvangen waardoor de lasten en baten in 2027 lager zijn dan in 2026.

5. Serviceorganisatie Jeugd (SOJ)
Naast de indexatie van de kosten voor 2027 ten opzichte van 2026 is ook sprake van een nacalculatie van de kosten voor jeugdhulp over het jaar 2026. Daarnaast zijn de tarieven bij de contractverlenging herijkt op basis van het wettelijk verplichte kostprijsonderzoek. De lastenstijging die hieruit volgt is meegenomen in de begroting 2027.

6. Bouwgrondexploitaties
Bouwgrondexploitaties zijn diverse projecten waarbij de lasten en baten van jaar tot jaar verschillen afhankelijk van de ontwikkelingen en de fases binnen het project. De lasten en baten zijn in 2027 ongeveer € 5,5 miljoen hoger dan in 2026, omdat een aantal projecten in 2027 de realisatiefase is aanbeland na de voorbereidingsfase in 2026.

7. Omgevingsvergunning
In de Eerste Bestuursrapportage 2026 zijn de baten bouwleges structureel verhoogd. De bijbehorende uitvoeringskosten van € 1.000.000 zijn incidenteel voor het jaar 2026 opgenomen. De baten in 2027 zijn gelijk aan 2026, maar de lasten in 2027 zijn € 1.000.000 lager.

8. Verkoopopbrengst percelen/grond
In de Eerste Bestuursrapportage 2026 is een incidenteel hogere bate gemeld van € 288.000 voor de verkoop van percelen/grond. Hierdoor zijn de baten in 2027 lager dan in de begroting 2026.

9. GR Sociaal - Inkomensregelingen
Het verschil betreft met name hogere bijstandsuitkeringen. Bij de kaderbrief 2027 is het budget voor inkomensregelingen aangepast op basis van de begroting 2027 van de GRS. We nemen de raming van de kosten voor inkomensondersteuning één op één over uit de meerjarenraming van de GR Sociaal terwijl we de BUIG inkomsten van het Rijk kostendekkend opnemen (dus tot het niveau van de uitgaven op inkomensondersteuning uit de begroting GRS). Daarom zijn zowel lasten en baten in 2027 hoger dan in 2026.

10.GR Sociaal – Participatie
De lasten in 2027 zijn € 249.000 lager dan in 2026 door budget dat overgeheveld is bij de Jaarstukken 2025 naar 2026. Het betreft budget van € 144.000 voor Participatie sociale infrastructuur en € 104.000 voor Participatiewet in balans. De overheveling wordt gedekt door een onttrekking uit de algemene reserve in 2026.

11.Buurtbloeiers (voorheen opgave Veerkrachtige Buurten)
Van het Rijk hebben we via de meicirculaire 2026 voor het jaar 2026 incidenteel € 300.000 ontvangen voor Buurtbloeiers. Dit bedrag is in 2026 toegevoegd aan het budget. Het budget in 2026 is daarom hoger dan het budget dat nu voor 2027 wordt geraamd.

12.Rijke Ontwikkeldag
Als onderdeel van het programma Veerkrachtige Buurten zijn voor het jaar 2026 subsidies voor de Rijke Ontwikkeldag toegekend aan de schoolbesturen. De subsidies worden gedekt uit de rijksmiddelen Regiodeal Drechtsteden-Gorinchem II. In 2027 is dit budget en de dekking hiervan niet begroot waardoor de lasten en baten in 2027 lager zijn dan in 2026.

13.*Maatschappelijke weerbaarheid*
Voor dit onderwerp uit het college uitvoeringsprogramma begroten we aan lasten in 2027 € 125.000 en daartegenover een onttrekking aan de reserve college uitvoeringsprogramma van € 125.000. Onder punt 22 wordt het verschil door de vorming van de reserve college uitvoeringsprogramma geanalyseerd.

14.*Veiligheidsregio ZHZ (VRZHZ)*
De totale bijdrage van Zwijndrecht aan de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (VRZHZ) is in 2027 € 211.000 hoger dan in 2026. Van deze stijging wordt € 108.000 veroorzaakt door prijsontwikkelingen en € 24.000 door volumeontwikkelingen, zoals verwerkt in de Kaderbrief 2027. Het resterende verschil van € 79.000 wordt veroorzaakt doordat in 2026 een eenmalige teruggave vanuit de veiligheidsregio over het boekjaar 2025 is verwerkt.

15.Afvalinzameling
In 2026 is een nieuwe dienstverleningsovereenkomst (DVO) met HVC afgesloten. Hier is een grote besparing gerealiseerd. Deze besparing geeft ruimte om Btw aan de afvalstoffenheffing toe te rekenen zonder dat de heffing in 2027 stijgt. Het toerekenen van de Btw geeft een voordeel op het resultaat van bruto € 500.000.

16.Groenvoorziening
In de Eerste Bestuursrapportage 2026 is éénmalig € 200.000 ter beschikking gesteld voor het aanplanten van nieuwe bomen ter vervanging van bomen die zijn doodgegaan door boomziekten en te natte of juist te droge standplaatsen. Tevens zijn de kosten voor het maaibestek in 2026 éénmalig verhoogd met € 142.000 door met name de reguliere indexatie op het contract met de aannemer dat één jaar is verlengd.

17.Sloten en vijvers Munnikendevel
In de Tweede Bestuursrapportage 2025 is het budget van € 329.000 voor baggeren Munnikendevel doorgeschoven naar 2026 via de budgetoverhevelingen omdat de aannemer in 2025 geen mankracht en materieel had om de werkzaamheden volledig uit te voeren. Hierdoor is het budget in 2026 hoger dan in 2027. De overheveling wordt gedekt door een onttrekking uit de algemene reserve in 2026.

18.Degeneratievergoeding kabels en leidingen
In de Tweede Bestuursrapportage 2025 is de éénmalige opbrengst van € 1.000.000 voor de aanleg van het glasvezelnetwerk verschoven naar 2026 via de budgetverhevelingen omdat het project door de kabelmaatschappij is uitgesteld. De éénmalige storting naar de reserve Degeneratie onderhoud wegen van deze bate vindt hierdoor ook plaats in 2026. Hierdoor zijn de baten en de storting in de reserve in 2027 lager dan in 2026. Daarnaast zijn in 2027 externe begeleidingskosten van € 225.000 geraamd voor de toenemende aanlegactiviteiten van Stedin, HVC en kabelmaatschappijen in de openbare wegen.

19.Voetveren
In de Tweede Bestuursrapportage 2025 is het budget van € 450.000 voor het groot onderhoud aan de pontons via de budgetoverhevelingen doorgeschoven omdat in 2025 onzekerheid was over het voortbestaan van de waterbus. Hierdoor is het budget in 2026 hoger dan in 2027. De overheveling wordt gedekt door een onttrekking uit de algemene reserve in 2026.

20.Lokale Aanpak Isolatie (SiSa J94)
In 2026 is een budgettair neutrale begrotingswijziging gemaakt van € 606.000 hogere lasten en hogere baten voor de Lokale Aanpak Isolatie (LAI). Deze begrotingswijziging zal in de Tweede Bestuursrapportage 2026 als budgettair neutrale mutatie worden opgenomen. De hogere lasten voor dit project worden gedekt uit de SPUK LAI (SiSa J94) en zijn daarmee dus neutraal voor de begroting. In 2027 zijn er tot op heden geen lasten voor dit project begroot omdat op dit moment onduidelijk is wat de voortgang van dit project zal zijn in 2027. Hierdoor zijn de lasten en baten in 2027 lager dan in 2026.

21.*Algemene baten en lasten*
Binnen dit budget worden centrale financiële posten opgenomen die nog niet direct aan een specifiek beleidsveld zijn toegerekend. Het verschil tussen 2026 en 2027 wordt voornamelijk veroorzaakt door zogenaamde stelposten. Een stelpost is een voorlopig gereserveerd budget dat later over de verschillende programma's wordt verdeeld. Voor 2026 zijn de beschikbare middelen voor loon- en prijsontwikkelingen inmiddels grotendeels toegerekend aan de betreffende budgetten. Voor 2027 heeft deze verdeling nog niet plaatsgevonden, waardoor het budget op deze centrale post hoger is. Daarnaast is voor 2027 de stelpost voor onderuitputting nog niet verwerkt. Omdat deze post uitgaat van niet volledig benut budget, heeft deze een verlagend effect op de uitgaven en beperkt zij het verschil tussen beide jaren.

22.Reserve college uitvoeringsprogramma
Voor het uitvoeren van het college uitvoeringsprogramma tot en met 2030 is een bestemmingsreserve van € 2.043.000 gevormd vanuit de algemene reserve. Voor de transparantie voegen we deze post wel toe aan de analyse. Het betreft een mutatie van € 2 miljoen bij de mutaties met reserves. Per saldo heeft dit geen effect op het resultaat, vandaar dat er een “nul” bedrag is genoemd.

23.*OZB-baten*
De geraamde opbrengst uit de onroerendezaakbelasting (OZB) is in 2027 hoger dan in 2026. Dit wordt voor circa € 403.000 veroorzaakt door de reguliere indexering van 3,0%, gebaseerd op het

driejarig gemiddelde van de Consumentenprijsindex (CPI) over de periode 2024-2026. De OZB-tarieven worden jaarlijks vastgesteld op basis van de beoogde belastingopbrengst. Daarbij wordt rekening gehouden met de ontwikkeling van de WOZ-waarden van woningen en niet-woningen. Waardestijgingen van onroerend goed leiden daardoor niet automatisch tot hogere OZB-opbrengsten voor de gemeente en vormen geen zelfstandige grondslag voor een tariefsverhoging.

Daarnaast is de structurele opbrengstraming van de OZB voor woningen en niet-woningen met € 180.000 verhoogd. Hiermee wordt geanticipeerd op de verwachte opbrengstontwikkeling van de OZB. Deze aanvullende opbrengst wordt ingezet ter dekking van het terugdraaien van de eerder voorziene huurverhogingen voor sportverenigingen. Als gevolg hiervan zijn de geraamde huurinkomsten van sportaccommodaties vanaf 2027 structureel met € 180.000 verlaagd, conform het amendement Dekking huurverhoging sportaccommodaties bij de eerste bestuursrapportage 2026.

24.Algemene uitkering
In de Kaderbrief 2027 is opgenomen dat de Algemene Uitkering € 3.778.000 hoger is omdat in de meicirculaire 2026 de prijsbijstelling van 2026 naar 2027 is verwerkt.

25.Kapitaallasten gemeentehuis
In 2026 zijn meerdere mechanische installaties van het gemeentehuis volledig afgeschreven, waaronder het mechanische deel van de nieuwbouw (fasen 1 en 2) en de restauratie van de oudbouw. Als gevolg hiervan vervallen vanaf 2027 de bijbehorende afschrijvingslasten, waardoor de kapitaallasten van het gemeentehuis afnemen. Tegelijkertijd vervalt ook de onttrekking aan de reserve Kapitaaldekking Afschrijvingen waarmee deze lasten werden gedekt. Hierdoor valt enerzijds een last weg, maar anderzijds ook de bijbehorende dekking uit de reserve.

26.Bedrijfsvoering voor Drechtsteden
De structurele daling van de lasten vanaf 2027 is het gevolg van het nieuwe dienstverlenings- en financieringsmodel van Bedrijfsvoering Drechtsteden. Vanaf 2027 treedt een nieuw stelsel van afspraken voor sturing, dienstverlening en financiering in werking. De uitgangspunten van dit nieuwe stelsel leiden tot een herverdeling van de kosten over de deelnemende gemeenten. Voor Zwijndrecht resulteert deze herverdeling in een structureel financieel voordeel vanaf 2027. Deze ontwikkeling en de bijbehorende financiële effecten zijn eerder opgenomen in de Kadernota 2027.

27.Mutaties algemene reserve
Het verschil bij de mutatie van de reserve overhead wordt voor € 295.000 veroorzaakt door de eenmalige BDTO-toekenning (besluit digitale toegankelijkheid overheden) die bij de Tweede Bestuursrapportage 2025 is doorgeschoven naar 2026. Daarnaast wordt het verschil veroorzaakt door de in de Kadernota 2024 toegekende € 130.000 voor 2026 ten behoeve van Bouwen aan Vertrouwen. Deze middelen zijn beschikbaar gesteld voor projectondersteuning van het opgaveteam Bouwen aan Vertrouwen (€ 100.000) en voor begeleiding, scholing en bijeenkomsten van de gemeenteraad (€ 30.000).

28.Doorberekening aan investeringen en bouwgrondexploitaties
Naar aanleiding van de actualisatie van doorberekeningen zijn de aan investeringen en grondexploitaties toe te rekenen uren herijkt. Dit resulteert in het doorberekenen van meer uren aan investeringen en bouwgrondexploitatie waardoor een financieel voordeel ten opzichte van de begroting 2026 ontstaat.

Incidentele baten en lasten

Structureel evenwicht

In verband met de aanscherping van het financieel toezicht is in de begroting en de meerjarenraming het structureel en reëel evenwicht geïntroduceerd. Het BBV is aangepast, zodat de raad en financieel toezichthouder (provincie) kunnen vaststellen of sprake is van een structureel en reëel evenwicht in de begroting en de meerjarenraming. Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves worden als incidenteel beschouwd, tenzij het gaat om reguliere onttrekkingen aan financieringsreserves c.q. dekkingsreserves (kapitaallasten) of om onttrekkingen uit een daartoe toereikende (bestemmings) reserve gedurende een periode van minimaal 3 jaar met als doel het dekken van structurele lasten.

Het structureel en reëel begrotingsevenwicht wordt berekend door de totale lasten en baten te ver minderen met de incidentele lasten en baten. Het saldo dat overblijft moet positief zijn (zie laatste tabel). De functie van het onderstaand overzicht is om te laten zien door welke incidentele baten en lasten het exploitatieresultaat is beïnvloed. Voor het begrip incidenteel kan gedacht worden aan baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaren voordoen. Het is daarbij van belang dat het gaat om eenmalige zaken. Posten onder de € 80.000 zijn conform de concept financiële verordening 2023 niet meegenomen in het overzicht incidentele baten en lasten.

Overzicht met toelichting op incidentele baten en lasten 2027-2030

Baten	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Verrekening met reserves				
Onttrekking aan reserves (exclusief structruele onttrekkingen)	2.058	887	642	486
Verrekeningen met reserves GREX	311	164	597	294
Totale incidentele baten	**2.369**	**1.051**	**1.239**	**780**

Lasten	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Verrekening met reserves				
Toevoegingen aan reserves (exclusief structurele toevoegingen)	2.543	500	0	392
Verrekeningen met reserves GREX	636	87	197	192
Programma 2 Ruimte om te wonen				
Voorraden GREX	-325	77	400	102
Programma 4 Samen Veilig Vooruit, sterke buurten, duidelijke grenzen				
College Uitvoeringsprogramma 2026-2030		436	304	0
Programma 5 Economische kracht en werkgelegenheid				
College Uitvoeringsprogramma 2026-2030	-	150	150	150
Programma 6 Bereikbare en duurzame leefomgeving				
College Uitvoeringsprogramma 2026-2030	-	300	300	300
Totale incidentele lasten	**2.854**	**1.550**	**1.351**	**1.136**

Saldo incidentele baten en lasten (effect op geraamd resultaat)	**-485**	**-499**	**-112**	**-356**

- = nadelige beinvloeding + = voordelige beinvloeding bedragen x €1.000

Toelichting

Bouwgrondexploitatie

De bouwgrondexploitaties zijn zowel bij de reserves als de exploitaties opgenomen. Per saldo budgettair neutraal.

Incidentele reservemutatie AR < - > reserve college uitvoeringsprogramma van €2.043.000

De reserve college uitvoeringsprogramma wordt met deze begroting gevormd en gevuld voor het totale bedrag aan uitgaven voor het college uitvoeringsprogramma dat in de periode 2027-2030 uit de reserve gedekt moet worden.
De Reserve wordt gedurende vier jaar onttrokken voor vier specifiek benoemde onderwerpen: Maatschappelijke Weerbaarheid, Programma Economie, Duurzaamheidsprogramma en Buurtbloeiers. Bij het instellingsbesluit wordt expliciet benoemd dat een eventueel restantsaldo per eind 2030 expliciet in raadsbesluitvorming wordt betrokken. De mutatie in de begroting 2027 gebeurt op begrotingsbasis.

Toevoeging Reserve Investeringsprogramma

In 2027 en 2028 storten we € 500.000 in de reserve Investeringsprogramma ter dekking voor toekomstige projecten in de openbare ruimte voor met name infrastructurele werken.

Structureel geraamd resultaat

Presentatie van het geraamd resultaat	2027	2028	2029	2030
Saldo baten en lasten	**-4**	**-2.223**	**-2.339**	**-1.626**
Toevoegingen aan de reserves	-3.479	-987	-500	-1.184
Onttrekkingen aan de reserves	3.670	2.269	2.198	1.824
Geraamd resultaat na reservemutaties	**187**	**-941**	**-641**	**-986**
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-485	-499	-112	-356
Structureel geraamd resultaat	**672**	**-442**	**-529**	**-630**

Bedragen x € 1.000

Conclusie

Het geraamd resultaat laat gecorrigeerd voor de incidentele baten en lasten een positiever beeld zien dan op het eerste gezicht uit de cijfers in de begroting blijkt. Dat wil zeggen dat de structurele en incidentele lasten gedekt worden door de structurele baten, zoals de uitkeringen uit het gemeentefonds en heffingen.

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

In overeenstemming met het BBV (artikel 19) is een overzicht opgenomen van de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves. In het onderstaand overzicht zijn de verrekeningen met reserves opgenomen die meerjarig (> 4 jaren) zijn.

Verrekening met reserve:	Omschrijving mutatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Bedragen x € 1.000		2027	2028	2029	2030
Lasten					
Programma 2 Ruimte om te wonen					
Huisvesting onderwijs	Dekking onderwijslasten	300	400	500	600
	Totaal programma 2	**300**	**400**	**500**	**600**
Totale lasten		**300**	**400**	**500**	**600**
Baten					
Programma 2 Ruimte om te wonen					
Kapitaaldekking Afschrijvingen	Dekking afschrijvingen	492	476	465	415
Kapitaaldekking Afschrijvingen	Dekking afschrijvingen	169	172	175	174
	Totaal programma 2	**661**	**648**	**640**	**589**
Programma 4 Samen Veilig Vooruit, sterke buurten, duidelijke grenzen					
Kapitaaldekking Afschrijvingen	Dekking afschrijvingen	24	24	24	24
Kapitaaldekking Afschrijvingen	Dekking afschrijvingen	272	266	212	196
	Totaal programma 5	**296**	**290**	**236**	**220**
Onderdeel Overhead					
Kapitaaldekking Afschrijvingen	Dekking afschrijvingen	344	280	280	235
	Totaal Overhead	**344**	**280**	**280**	**235**
Totale baten		**1.301**	**1.218**	**1.156**	**1.044**

Bedragen x € 1.000

Uiteenzetting financiële positie

Geprognosticeerde balans

De geprognosticeerde balans is een verplicht onderdeel van de begroting. Op basis van de geprognosticeerde balans worden de financiële kengetallen berekend (zie paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing in de beleidsbegroting).

	Realisatie 2025	Begroting 2026 gewijzigd	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Activa	**31-12-2025**	**31-12-2026**	**31-12-2027**	**31-12-2028**	**31-12-2029**	**31-12-2030**
(im) Materiële vaste activa	288.821	308.508	314.618	324.299	330.691	334.281
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	1.619	1.619	1.619	1.619	1.619	1.619
Financiële vaste activa: Leningen	1.665	1.665	1.505	1.346	1.187	1.027
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	4.883	5.166	5.416	5.416	5.416	5.416
Totaal Vaste Activa	**296.988,1**	**316.958,1**	**323.158,5**	**332.681**	**338.914**	**342.344**
Voorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen	1.739	1.409	6.446	19.592	9.799	14.574
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen	-	-				
Uitzettingen <1 jaar	23.326	18.472	15.915	13.658	10.536	9.320
Liquide middelen	21	100	100	100	100	100
Overlopende activa	8.135	5.500	5.500	5.500	5.500	5.500
Totaal Vlottende Activa	**33.222**	**25.481**	27.961	**38.850**	**25.935**	**29.494**
Totaal Activa	330.210	342.440	351.120	371.531	364.848	371.838
Passiva	**31-12-2025**	**31-12-2026**	**31-12-2027**	**31-12-2028**	**31-12-2029**	**31-12-2030**
Eigen vermogen	71.283	69.364	69.360	66.951	65.552	64.569
Voorzieningen	10.928	10.367	5.274	5.719	8.877	9.143
Vaste schuld	170.452	180.544	205.628	226.705	244.774	254.534
Totaal Vaste Passiva	**252.663**	**260.274**	**280.262**	**299.375**	**319.203**	**328.246**
Vlottende schuld	40.698	50.166	38.858	40.156	13.645	11.593
Overlopende passiva	36.849	32.000	32.000	32.000	32.000	32.000
Totaal Vlottende Passiva	**77.547**	**82.166**	**70.858**	**72.156**	**45.645**	**43.593**
Totaal Passiva	330.210	342.440	351.120	371.531	364.848	371.839

bedragen x €1.000

De geprognosticeerde balans is opgesteld in overeenstemming met de grondslagen van de begroting. Bij het bepalen van het EMU-saldo en de financiële kengetallen wordt ook deze balans gebruikt. De meest opvallende zaken in de geprognosticeerde balans zijn de stijgende materiële vaste activa (als gevolg van het investeringsplan), de stijgende schuldenpositie (als gevolg van het investeringsplan) en het dalende eigen vermogen. Dezelfde ontwikkelingen zien we ook in het EMU-saldo en in de financiële kengetallen terugkomen.

EMU-saldo

In de Wet Hof wordt geregeld dat medeoverheden een gelijkwaardige inspanning moeten leveren in het kader van het respecteren van de Europese begrotingsdoelstellingen. De Europese begrotings-doelstellingen betreffen:

- Overheidstekort (EMU-saldo) maximaal 3% van het BBP
- EMU-schuld maximaal 60% van het BBP
- Middellange termijndoelstelling voor het EMU-saldo is begrotingsevenwicht (EMU-saldo nihil).

Het Rijk en de medeoverheden hebben afgesproken om gebruik te maken van een beheermodel voor het EMU-saldo voortvloeiend uit de Wet Hof. Er blijft sprake van een macronorm voor het EMU-saldo die niet onderverdeeld wordt in een micronorm per individuele overheid (er is wel een referentiewaarde per individuele overheid met een signaleringsfunctie). Als er sprake is van een (dreigende) overschrijding wordt in het bestuurlijk overleg besloten welke maatregelen moeten worden genomen om de overschrijding te voorkomen of in latere jaren goed te maken.

Er is ruimte voor afspraken over een collectief verbeterpad. Als een meerjarige overschrijding van de vastgestelde norm voor het EMU-saldo van de decentrale overheden dreigt heeft de Minister de mogelijkheid met behulp van het correctiemechanisme het EMU-saldo van de decentrale overheden te beheersen, bijvoorbeeld door middel van het faseren van investeringen.

Onderstaand is een meerjarig overzicht van het EMU-saldo opgenomen.

				Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
EMU-SALDO				-21.838	-16.243	-24.791	5.161	-9.084
EMU-SALDO referentiewaarde				-10.022	-9.469	-9.469	-9.469	-9.469
Verschil EMU-saldo & referentiewaarde				-11.816	-6.774	-15.322	14.630	385
Mutaties (1 januari tot 31 december)	Activa	Financiële vaste activa	Kapitaalverstrekkingen en leningen	-0	-160	-159	-159	-160
			Uitzettingen	283	250	-	-	-
		Vlottende activa	Uitzettingen	-4.854	-2.557	-2.257	-3.122	-1.216
			Liquide middelen	79	0	-	-	-
			Overlopende activa	-2.635	0	-	-	-
	Passiva	Vaste Passiva	Vaste schuld	10.092	25.085	21.077	18.069	9.760
		Vlottende passiva	Vlottende schuld	9.468	-11.308	1.298	-26.511	-2.052
			Overlopende passiva	-4.849	0	-	-	-
Eventuele boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa								

x€1000

Het negatieve EMU-saldo wordt veroorzaakt door de groeiende schuldenpositie als gevolg van het meerjarig investeringsplan waardoor per saldo meer wordt geïnvesteerd dan wordt afgeschreven. Vanaf 2027 wordt het EMU-saldo minder negatief dat komt voornamelijk doordat vanaf dat jaar het investeringsplan minder hoog is dan in de eerste jaren.

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

De gemeente heeft jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen die voortvloeien uit huidige en voormalige dienstverbanden. De grootste arbeidskosten gerelateerde verplichtingen betreffen de salarislasten en het Individueel Keuzebudget (IKB). Verplichtingen van een vergelijkbaar volume worden normaliter verwerkt via de exploitatie.
Pas wanneer sprake is van verplichtingen waarvan de omvang of het moment van afwikkeling onvoldoende voorspelbaar is, wordt hiervoor conform de BBV-richtlijnen een voorziening gevormd.

Gemeentelijk investeringsplan 2027-2030

Inleiding

Een vast onderdeel van de begroting is het overzicht van investeringen die de gemeente voornemens is te doen. In de verschillende planning en control documenten stellen we deze planning periodiek bij.
Investeringen verdienen apart uw aandacht vanwege hun aard: een investering wordt over een lange periode (tot wel 50 jaar) afgeschreven en om investeringen te kunnen doen moeten we lenen. En geld lenen kost inmiddels 'gewoon' weer geld: elk jaar betalen we rente over onze leningen. Die leningen worden ook pas na vele jaren afgelost.
Dit betekent dat een investering die vandaag wordt gedaan, nog tot het einde van de 21ste eeuw in onze boeken kan voorkomen én een beslag op die begrotingen legt. Investeringen worden gedaan vanuit verschillende programma's, producten en beleidsthema's.
Behalve het financiële belang is er ook een Zwijndrechts bestuurlijk belang: we hebben via de financiële verordening afspraken gemaakt over de wijze van raadsbesluitvorming op investeringen. Deze afspraken geven we via de P&C cyclus en (dus) deze paragraaf mede invulling.

Bestuurlijk kader

De investeringen in deze begroting zijn verwerkt op basis van de uitgangspunten uit de kaderbrief 2027. Ten opzichte van de kadernota zijn er geen wijzigingen te vermelden.
Belangrijkste uitgangspunt is het *financieel* realistischer begroten op basis van de daadwerkelijke uitvoeringskracht voor het doen van die investeringen. Het gaat met name om de infra- en rioleringsprojecten en de investeringen onderwijshuisvesting waarbij een projectplanning afhankelijk is van (externe) factoren met het gevolg dat een (deel van de) investering verschoven wordt naar een volgend jaar. We schrappen dus niet in onze *inhoudelijke* ambities door het realistischer ramen, maar sturen op een logischere spreiding in de tijd.
In de kaderbrief 2027 zijn ook de bijzondere en/of politiek relevante wijzigingen in de kredieten opgenomen. Ten opzichte van de kaderbrief zijn geen wijzigingen te vermelden.

Het gemeentelijk investeringsprogramma (= GIP)

Heel vaak hebben we het over het IP (infra en riool), maar we hebben ook andere investeringen. Tezamen vormen deze de gemeentelijk investeringsplanning (GIP), waar deze paragraaf over gaat.
De regelgeving schrijft voor dat de raad de kredieten op programmaniveau autoriseert. Met het vaststellen van deze begroting worden de budgetten van de investeringen formeel geautoriseerd voor het doen van uitgaven door het college. Op basis van de nieuwe programma-indeling per 2027 is de verdeling per programma als volgt:

* € 1.000

	2027	2028	2029	2030
1 Sterke sociale basis in de Zwijndrechtse wijken	**-**	-	-	-
2 Ruimte om te wonen	**567**	3.849	2.471	220
3 Bestaanszekerheid: van rondkomen naar vooruitkomen	**-**	-	-	-
4 Samen Veilig Vooruit, sterke buurten, duidelijke grenzen	**-**	-	-	-
5 Economische kracht en werkgelegenheid	**-**	-	-	-
6 Bereikbare en duurzame leefomgeving	**15.457**	16.655	14.129	13.367
7 Dienstverlenende gemeente en bestuur	**-**	-	-	-
12 Overhead	**303**	586	857	940
Totaal	**16.327**	**21.090**	**17.457**	**14.527**

Voor het inzicht van de raad hebben we de genoemde investeringen opgedeeld in de volgende hoofdsoorten:

* € 1.000

Investeringen naar soort	2027	2028	2029	2030
Reguliere investeringen (Artikel 4, lid 3a)	**2.053**	**3.150**	**1.799**	**1.785**
Begraafplaatsen	-	-	-	-
Buitensport	507	1.349	-	-
Groen en spelen	692	575	575	575
Verkeer en openbare verlichting	270	270	270	270
Openbare ruimte overig	46	150	-	-
Tractiemiddelen	178	211	482	765
ICT	125	125	125	175
Huisvesting en meubilair	-	250	250	-
Minigemalen	234	220	97	-
Reg. invest. (infra en riolering (Artikel 4, lid 3a)	**12.500**	**12.500**	**12.500**	**12.500**
Riolering en infra: algemene vervanging incl. Veerplein	12.500	12.500	12.500	12.500
Bijzondere investeringen (Artikel 4, lid 3b)	**1.774**	**5.440**	**3.158**	**242**
Riolering en infra: Stationskwartier	1.714	1.273	687	22
Riolering en infra: Diztrikt Planetenbuurt	-	1.667	-	-
Gemeentelijk vastgoed o.a. multifunctioneel, sporthal en wijkgebouw	-	-	-	220
Onderwijsgebouwen	60	2.500	2.471	-
Persleiding riolering Doumaweg	-	-	-	-
Tussentijdse investeringsbesluiten (artikel 5)	**-**	**0**	**0**	**0**
Openbare ruimte: aanleg opstelplaats Snelliusweg (2023-0106797)	-	-	-	-
Aankoop Loket Laurensvliet 2 R (2025-0069132)	-	-	-	-
Totaal	**16.327**	**21.090**	**17.457**	**14.527**

De genoemde artikelen verwijzen naar onze Financiële Verordening, gebaseerd op artikel 212 van de gemeentewet.

Mutaties kapitaallasten

De mutaties voor 2027-2030 zijn verwerkt in de meerjarenbegroting conform de kaderbrief 2027. Het percentage voor de gehanteerde rekenrente is 2% en is gelijk aan voorgaand jaar.

Nadere invulling investeringsbudgetten (ofwel: kredieten) financiële verordening 212

In de kaderbrief 2027 is een toelichting opgenomen voor de nadere en praktische invulling van de wijze van besluitvorming en rapportage omtrent de kredieten. Dit om u als raad *inhoudelijk* in positie te brengen *bij met name projecten in de openbare ruimte* als onze (beleids)kaders en wensen, alsmede wensen van betrokkenen een afweging vragen. U bepaalt wat bestuurlijk relevant is.

Reguliere investeringen/ routinekredieten

De routinekredieten betreffen jaarlijks terugkeren kredieten voor de reguliere aanleg en aanschaf van objecten in de buitenruimte of voor de reguliere bedrijfsvoering met veelal beperkte inhoudelijke sturing.

Reguliere investeringen Infra en riolering

Investeringen in het beleidsveld Infra en riolering hebben veelal in zowel omvang als het aantal investeringen een relevante impact in het totale investeringsprogramma. Echter voor reguliere IP-projecten heeft separate besluitvorming lang niet altijd meerwaarde.
Hiervoor hanteren we de volgende *inhoudelijke* indeling in projecten ten behoeve van de besluitvorming:

- Type 1: project sectorale vervanging;
- Type 2: integrale projecten;
- Type 3: herinrichtingsprojecten en door de raad aangewezen projecten.

Type 1 project: sectorale vervanging
Dit type project is sectoraal van aard en vraagt geen aanvullende ruimteclaim. Er is geen sprake van herinrichting en betreft vervanging 'nieuw voor oud'.

Type 2 project: integraal project
Dit type project betreft een integraal karakter binnen de beleidskaders zonder grote dillema's over ruimte. Over het algemeen is het vervangen 'nieuw voor oud' met koppelkansen.

Type 3 project: herinrichtingsproject
Dit type project betreft een integraal karakter met de ruimte om beleidsthema's goed te integreren. Hier ontstaat ook een ruimteclaim (5m2 ambitie voor 1m2 ruimte) in relatie tot het herinrichtings-vraagstukken en roept dillema's op.

In het kader van de financiële bezuinigingsopgaven voor de komende jaren zal een integrale herinrichting vanuit beginsel als een type 2 project benaderd gaan worden. Wat ons betreft blijven we hierbij wel naar klimaat adaptieve maatregelen kijken omdat we onze ogen niet kunnen sluiten voor de klimaatverandering in relatie tot de openbare ruimte, ondanks financiële uitdagingen.

Ter volledigheid geven we hieronder de projecten aan die al eerder als type 3 zijn gekwalificeerd.

Voor het programma Walburg Noord wordt het betreffende pocket park opgepakt als een type 3 project waarvoor aan de raad nog ontwerpkaders met dilemma's en inrichtingsvraagstukken worden voorgelegd. De volgende projecten hebben het type 3-label die niet meer naar de raad komen om kaders vast te stellen. Dit omdat deze projecten al in voorbereiding waren voordat de betreffende typering werd vastgesteld en omdat de ontwerpkaders al eerder zijn vastgesteld door de raad:

- Kort ambacht fase 1 en 2 (ontwerpfase) was definitiefase
- Walburg Noord alleen pocket park (definitiefase)
- PJ Oudplein/ Gerbrandyplein (bestekfase) was ontwerpfase
- Heerjansdam Noord (uitvoeringsfase) was ontwerpfase
- Heerjansdam Molenweg (ontwerpfase)
- Veerplein - buitenruimte (ontwerpfase) was aanbestedingsfase
- Kort Ambacht noord fase 3 (afrondingsfase) was uitvoeringsfase
- Julianadorp (deelprojecten in verschillende fases)
- Vogelbuurt west (uitvoeringsfase)
- Veerplein - kade (afrondingsfase) was uitvoeringsfase

Vastleggen uitgangspunten en afspraken overige investeringen

Het college beziet jaarlijks bij de kadernota alle overige investeringen. Het voorstel is dat het college bij de kadernota een inschatting maakt welke van deze investeringen bestuurlijk relevant zouden kunnen worden geacht door de raad. Uiteraard bepaalt de raad zélf altijd wat bestuurlijk relevant is en specifieker: voor welke investeringen u aparte besluitvorming wenst.

Bij de kaderbrief zijn onderstaande kredieten voorgesteld als 'bijzonder investeringsbudget':
- Stationskwartier IP (besluitvorming. Via grexen)
- Diztrikt Planetenbuurt (besluitvorming. Via grexen)
- Gemeentelijk vastgoed o.a. multifunctioneel, sporthal en wijkgebouw
- Onderwijshuisvesting

NB: investeringskredieten samenhangend met een grondexploitatie hebben per definitie al besluitvorming vooraf. Deze methodiek wijzigt dus niet, want het los besluiten van investeringsbudgetten respectievelijk losse grondexploitaties ontneemt u het integrale overzicht bij deze integrale gebiedsontwikkelingen. Los van deze logica is het technisch onmogelijk om "ja" te zeggen tegen de grondexploitatie en "nee" tegen de daarmee samenhangende investeringsbudgetten en vice versa. Dit betreft op dit moment het Stationskwartier en Diztrikt Planetenbuurt. De besluitvorming en kaderstelling op deze investeringsbudgetten is al geweest of hangen nadrukkelijk samen de toekomstige vast te stellen grondexploitaties dat het één niet zonder het ander kan.

In de P&C-documenten 2027 rapporteren we dus expliciet op:

- Type 3 projecten van het IP;
- Investeringsbudgetten samenhangend met het Stationskwartier en Diztrikt Planetenbuurt;
- Onderwijsgebouwen;
- De type 1 en 2 projecten worden, naast de type 3, ook gerapporteerd via de projectenrapportage en projectenmarkt in de maand maart van het kalenderjaar. Indien een type 2 project enige vorm van politieke relevantie met zich meebrengt zal ook hiervoor gekozen worden om de projectkaders eerst voor te leggen aan de Raad. Via de jaarlijkse projectenrapportage zullen we dit kenbaar maken.

Reserves

Reserves 2027	Verloop 2027					
	Saldo begin 2027	vermeer-deringen	overige vermin-deringen	vermin-deringen ter dekking van afschrijvingen	totale vermin-deringen	Saldo eind 2027
Algemene reserve	25.089	0	2.056		2.056	23.033
Weerstandscapaciteit Grondbedrijf	2.057	0	0		0	2.057
Subtotaal Algemene reserves	**27.146**	**0**	**2.056**	**0**	**2.056**	25.090
Bestemmingsreserves						0
Reserve Gerealiseerde Winstpotentie Grondbedrijf	4.751	0	109		109	4.642
Reserve Uitvoeringsprogr. Gebiedsontw.	16.111	636	202		202	16.545
Reserve Kapitaaldekking afschrijvingen	16.594	0		1.302	1.302	15.292
Reserve Investeringsprogramma	1.000	0	0		0	1.000
Reserve Degeneratiekosten	739	500	0		0	1.239
Reserve Buurtbloeiers (voorheen Veerkr. Buurten)	490	0	0		0	490
Reserve Programma Duurzaamheid	872	0	0		0	872
Reserve Sociaal Domein	1.360	0	0		0	1.360
Reserve college uitvoeringsprogramma 26-30	0	2.043	0		0	2.043
Reserve Huisvesting onderwijs	300	300	0		0	600
Subtotaal Bestemmingsreserves	**42.218**	**3.479**	**312**	**1.302**	**1.614**	44.084
Totaal reserves	**69.364**	**3.479**	**2.368**	**1.302**	**3.670**	69.173

bedragen x € 1.000

Verloop in detail 2027

Reserves 2027	Saldo eind 2027	2028			2029			2030		
		vermeer-deringen	vermin-deringen	Saldo eind 2028	vermeer-deringen	vermin-deringen	Saldo eind 2029	vermeer-deringen	vermin-deringen	Saldo eind 2030
Algemene reserve	23.033	0	0	23.033	0	0	23.033	0	0	23.033
Weerstandscapaciteit Grondbedrijf	2.057	0	0	2.057	0	0	2.057	0	0	2.057
Subtotaal Algemene reserves	25.090	**0**	**0**	**25.090**	**0**	**0**	**25.090**	**0**	**0**	**25.090**
Bestemmingsreserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve Gerealiseerde Winstpotentie Grondbedrijf	4.642	0	0	4.642	0	0	4.642	0	0	4.642
Reserve Uitvoeringsprogr. Gebiedsontw.	16.545	87	164	16.468	0	156	16.312	584	18	16.878
Reserve Kapitaaldekking afschrijvingen	15.292	0	1.218	14.074	0	1.156	12.918	0	1.044	11.873
Reserve Investeringsprogramma	1.000	0	0	1.000	0	0	1.000	0	0	1.000
Reserve Degeneratiekosten	1.239	500	0	1.739	0	0	1.739	0	0	1.739
Reserve Buurtbloeiers (voorheen Veerkr. Buurten)	490	0	311	179	0	179	0	0	0	0
Reserve Programma Duurzaamheid	872	0	0	872	0	0	872	0	0	872
Reserve Sociaal Domein	1.360	0	0	1.360	0	0	1.360	0	0	1.360
Reserve college uitvoeringsprogramma 26-30	2.043	0	575	1.468	0	707	761	0	761	0
Reserve Huisvesting onderwijs	600	400	0	1.000	500	0	1.500	600	0	2.100
Subtotaal Bestemmingsreserves	44.084	**987**	**2.269**	**42.802**	**500**	**2.198**	**41.104**	**1.184**	**1.824**	**40.464**
Totaal reserves	69.173	**987**	**2.269**	**67.892**	**500**	**2.198**	**66.193**	**1.184**	**1.824**	**65.554**

bedragen x € 1.000 bedragen x € 1.000

Verloop meerjarig

Toelichting reserves

Algemene reserve

De Algemene reserve fungeert als financiële buffer voor tussentijdse (forse) tegenvallers en incidentele, niet materiële investeringen.

Reserve weerstandsvermogen Grondbedrijf

De Reserve Weerstandsvermogen Grondbedrijf dient als financiële buffer voor het opvangen van (negatieve) risico's die niet in de exploitatieberekeningen voorzien zijn. De benodigde omvang van het weerstandsvermogen is gerelateerd aan het risicoprofiel van het grondbedrijf. Het risicoprofiel wordt

jaarlijks, bij het opmaken van de begroting, geactualiseerd. Voor een toelichting op de afwijkingen wordt verwezen naar de Paragraaf Grondbeleid.

Reserve Gerealiseerde Winstpotentie Grondbedrijf

Deze reserve bevat vrij beschikbare middelen voor nieuwe investeringen of voor het treffen van een voorziening bij een besluit tot realisatie van een verliesgevend project. Vrijvallende exploitatiewinsten worden aan deze reserve toegevoegd. Voor een toelichting op de afwijkingen wordt verwezen naar de Paragraaf Grondbeleid.

Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling

Deze reserve is bestemd voor de gebiedsontwikkelingen in de Spoorzone/Diztrikt (deelgebieden: Stationskwartier, Noord en Walburg) en Noordoevers. De reserve is bedoeld ter dekking van:

- Het actief grondbeleid in deze gebieden (het saldo van de gemeentelijke grondexploitaties);
- Het eventueel afboeken van voorbereidingskosten indien niet (tijdig) een grondexploitatie wordt vastgesteld;
- Het faciliterend grondbeleid (het saldo van de niet verhaalbare kosten).

Voor een toelichting op de afwijkingen wordt verwezen naar de Paragraaf Grondbeleid

Reserve Kapitaaldekking afschrijvingen

De jaarlijkse onttrekkingen vanaf 2021 aan deze reserve betreffen de dekking van afschrijvingslasten van activa.

Reserve investeringsprogramma

De reserve Investeringsprogramma is in 2024 ingesteld om geld opzij te zetten voor toekomstige investeringen in infrastructuur, zoals wegen en andere voorzieningen in de openbare ruimte. Met deze reserve kan de gemeente later de kapitaallasten van de investeringen dekken.
De reserve wordt gevuld met extra inkomsten uit degeneratievergoedingen van kabel- en leidingwerkzaamheden. Van deze extra inkomsten wordt in de periode 2025 tot en met 2028 maximaal €500.000 per jaar in de reserve gestort, tot een maximale hoogte van €2.000.000.

Reserve taakmutaties Algemene Uitkering

Het doel van deze reserve is om, in afwachting van de besteding van de in de algemene uitkering opgenomen middelen, voor diverse beleidsmaatregelen geld te reserveren.

Reserve degeneratiekosten

De reserve degeneratiekosten onderhoud wegen is gevormd voor herstelwerkzaamheden aan asfalt en elementverhardingen die het gevolg zijn van de aanleg van een glasvezelnetwerk in Zwijndrecht en Heerjansdam.

Reserve Buurtbloeiers (voorheen Reserve Veerkrachtige Buurten)

Het doel van deze reserve is het egaliseren van de inkomsten en uitgaven van eigen middelen binnen de Buurtbloeiers coalitie. De reserve zal jaarlijks bij de jaarrekening worden gevuld en onttrokken op basis van realisatie op de budget(ten) voor wat betreft onze eigen middelen die we inzetten voor dit doel.

Reserve programma duurzaamheid

Het doel van deze reserve is het egaliseren van de inkomsten en uitgaven van eigen middelen binnen het programma Duurzaamheid waarbij altijd als eerste bekeken wordt of het inzetten van subsidies tot de mogelijkheden behoort alvorens aan de reserve een bedrag onttrokken wordt. Jaarlijks zal in de jaarrekening de reserve op basis van realisatie gemuteerd worden.

Reserve sociaal domein

Het doel van deze reserve is om toekomstige tekorten op de beleidsvelden Wmo, Beschermd Wonen en jeugdhulp te dekken

Reserve college uitvoeringsprogramma

De reserve college uitvoeringsprogramma is een bestemmingsreserve die is ingesteld voor de dekking van incidentele en tijdelijke uitgaven die voortvloeien uit de uitvoering van het college uitvoeringsprogramma. De reserve wordt ingezet voor de thema's Maatschappelijke Weerbaarheid, Economie, Duurzaamheid en Buurtbloeiers. Hierbij gaat het onder meer om tijdelijke activiteiten gericht op het versterken van de sociale samenhang en participatie, het stimuleren van de lokale economie, het realiseren van duurzaamheidsdoelstellingen en het vergroten van de leefbaarheid en veerkracht van wijken en buurten. Onttrekkingen aan de reserve vinden plaats op realisatiebasis, waarbij uitsluitend daadwerkelijk gemaakte kosten ten laste van de reserve worden gebracht. Eventuele resterende middelen aan het einde van de looptijd worden betrokken bij de bestuurlijke besluitvorming over de verdere bestemming daarvan.

Reserve huisvesting onderwijs

Het doel van deze reserve is het dekken van de kapitaallasten van de (toekomstige) investeringen in de huisvesting van onderwijsgebouwen.

Voorzieningen

Verloop van de voorzieningen

Omschrijving voorziening	Saldo begin	vermeer-dering	vermind-dering	Saldo eind 2027	Saldo eind 2028	Saldo eind 2029	Saldo eind 2030
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's							
Pensioen Wethouders	5.766	287	287	**5.766**	5.766	5.766	5.766
Verlofsparen	86	0	0	**86**	86	86	86
Voorziening verlof stuwmeer (bovenwett.)	197	0	0	**197**	197	197	197
Voorziening RVU	50	0	0	**50**	50	50	50
Subtotaal	**6.049**	**287**	**287**	**6.049**	**6.049**	**6.049**	**6.049**
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is							
Riolering	2.811	0	756	**2.055**	878	-562	-2.247
Subtotaal	**2.811**	**0**	**756**	**2.055**	**878**	**-562**	**-2.247**
Totaal voorzieningen	**8.910**	**287**	**1.042**	**8.104**	**6.928**	**5.487**	**3.802**
Voorzieningen grondbedrijf en dubieuze debiteuren							
Stedelijke Ontwikkeling Grondbedrijf	12.963	259	5.580	**7.643**	7.796	906	924
Dubieuze Debiteuren Algemeen	77			**77**	77	77	77
Dubieuze Debiteuren Belastingen	327			**327**	327	327	327
Subtotaal	**13.368**	**259**	**5.580**	**8.047**	**8.200**	**1.310**	**1.329**
Totaal voorzieningen inclusief voorzieningen grondbedrijf en dubieuze debiteuren	**22.278**	**546**	**6.622**	**16.151**	**15.127**	**6.798**	**5.131**

Toelichting voorzieningen

Pensioenvoorziening Wethouders

Deze voorziening is bedoeld ter dekking van toekomstige pensioenaanspraken van wethouders. Het gaat enerzijds om pensioenoverdracht van een vertrekkende of gewezen wethouder aan zijn volgende werkgever of pensioenfonds en anderzijds om de pensioenlasten van gepensioneerde wet houders. Deze voorziening vervalt in 2028 na overgang naar het ABP.

Verlofsparen

Medewerkers kunnen (een deel) van hun verlof voor de toekomst meenemen. Vanwege het structurele karakter moet hier een voorziening voor worden gevormd.

Verlof stuwmeer (bovenwettelijk)

Voor het bovenwettelijke verlof dat geen gelijke omvang kent of bestaat uit opgebouwde spaarsaldi wordt een voorziening opgenomen. Sinds dit jaar is, in overeenstemming met BBV, een voorziening getroffen voor medewerkers met een bovenwettelijk verlofsaldo boven 300 uur. De voorziening dekt de verwachte uitbetaling van deze verlofuren, inclusief werkgeverslasten, op het moment dat het verlof wordt opgenomen of uitbetaald.

RVU

De voorziening arbeidskosten gerelateerde verplichtingen heeft betrekking op medewerkers die deelnemen aan de RVU-regeling. De voorziening is gebaseerd op de verwachte uitkeringen tot aan de AOW-leeftijd, inclusief de daarmee samenhangende werkgeverslasten. De omvang van de voorziening wordt jaarlijks geactualiseerd op basis van de actuele deelnemers en geldende regelgeving.

Voorziening riolering

Deze voorziening is bedoeld om de jaarlijkse fluctuaties van het product riolering in de exploitatie op te vangen. Het exploitatieoverschot wordt toegevoegd aan de voorziening en bij een tekort wordt er onttrokken uit de voorziening.

Voorziening stedelijke ontwikkeling Grondbedrijf

Deze voorziening dient voor de dekking van de nadelige exploitatieresultaten van af te sluiten grondexploitaties. Voor een specificatie per project verwijzen wij naar de paragraaf grondbeleid.

Voorziening dubieuze debiteuren

Deze voorziening dient ter dekking van het oninbaar worden van algemene openstaande vorderingen. Het saldo van de voorziening is bepaald door een inschatting te maken van deinbaarheid van de openstaande vorderingen.

Voorziening dubieuze debiteuren belastingen

Deze voorziening dient ter dekking van het oninbaar worden van openstaande belastingvorderingen.

Budgettaire effecten reserves en voorzieningen 2027-2030

Hieronder treft u tenslotte een overzicht aan met de budgettaire effecten voor de jaarlijkse exploitatiebegroting, veroorzaakt door de verrekeningen met de algemene- en bestemmingsreserves, als mede de voorzieningen.

Budgettaire effecten reserves en voorzieningen Begroting 2027-2030 voor de exploitatie	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Verrekeningen met reserves:				
Storting	-3.479	-987	-500	-1.184
Onttrekking	3.670	2.269	2.198	1.824
saldo verrekeningen met reserves	**191**	**1.282**	**1.698**	**640**
Verrekeningen met voorzieningen:				
Onttrekking aan voorziening riolering	756	1.177	1.440	1.685
Storting in voorziening dubieuze deb belastingen	-59	-59	-59	-59
Saldo verrekeningen met voorzieningen	**697**	**1.118**	**1.381**	**1.626**
NB. Exclusief rentebijschrijvingen op voorzieningen				
Totaal effect voor de begrotingssaldi	**888**	**2.400**	**3.079**	**2.266**

- = nadeel voor de exploitatie

Bedragen x €1.000

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Programma/taakvelden		Begroting Lasten	Baten	Saldo
Programma 1 Sterke sociale basis in de Zwijndrechtse wijken				
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-3.950	2.256	-1.694
5.1	Sportbeleid en activering	-2.031	27	-2.004
5.2	Sportaccommodaties	-39	0	-39
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-107	0	-107
5.6	Media	-1.479	0	-1.479
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-123	0	-123
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-6.164	912	-5.251
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	-1.977	0	-1.977
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-1.610	0	-1.610
6.3	Inkomensregelingen	-50	0	-50
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-3.656	0	-3.656
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	-5.780	0	-5.780
6.712	Begeleiding (WMO)	-5.441	0	-5.441
6.713	Dagbesteding (WMO)	-1.813	0	-1.813
6.714	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-316	0	-316
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	-11.554	0	-11.554
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	-7.537	0	-7.537
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	-503	0	-503
6.791	PGB WMO	-1.295	0	-1.295
6.792	PGB Jeugd	-1.612	0	-1.612
6.811	Beschermd wonen (WMO)	-313	1.500	1.187
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-158	0	-158
6.821	Jeugdbescherming	-2.304	0	-2.304
6.822	Jeugdreclassering	-343	0	-343
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	-440	0	-440
7.1	Volksgezondheid	-3.476	431	-3.045
8.3	Wonen en bouwen	-15	0	-15
0.10	Mutaties reserves	0	0	0
Subtotaal Programma 1 Sterke sociale basis in de Zwijndrechtse wijken		-64.086	5.127	-58.960
Programma 2 Ruimte om te wonen				
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-162	48	-114
1.2	Openbare orde en veiligheid	-47	89	42
2.1	Verkeer en vervoer	0	0	0
2.2	Parkeren	-60	112	52
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	0	0
4.1	Openbaar basisonderwijs	-115	0	-115
4.2	Onderwijshuisvesting	-2.765	163	-2.602
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-979	10	-969
5.2	Sportaccommodaties	-3.722	957	-2.764
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-124	92	-32
5.5	Cultureel erfgoed	-25	0	-25
5.6	Media	-21	62	41
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-201	27	-174
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-2.164	301	-1.864
8.1	Ruimte en leefomgeving	-2.025	12	-2.013
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-14.701	15.285	584
8.3	Wonen en bouwen	-2.952	3.923	971
0.10	Mutaties reserves	-936	973	37
Subtotaal Programma 2 Ruimte om te wonen		-30.998	22.053	-8.945

Programma 3 Bestaanszekerheid: van rondkomen naar vooruitkomen				
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-1.283	1.283	0
6.3	Inkomensregelingen	-32.136	24.568	-7.568
6.4	WSW en beschut werk	-4.595	0	-4.595
6.5	Arbeidsparticipatie	-4.439	0	-4.439
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	0	0	0
6.714	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-95	0	-95
Subtotaal Programma 3 Bestaanszekerheid: van rondkomen naar vooruitkomen		-42.547	25.851	-16.696
Programma 4 Samen Veilig Vooruit, sterke buurten, duidelijke grenzen				
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-5.170	10	-5.160
1.2	Openbare orde en veiligheid	-617	0	-617
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-28	17	-12
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	-189	0	-189
0.10	Mutaties reserves	0	0	0
Subtotaal Programma 4 Samen Veilig Vooruit, sterke buurten, duidelijke grenzen		-6.004	27	-5.977
Programma 5 Economische kracht en werkgelegenheid				
2.1	Verkeer en vervoer	0	145	145
3.1	Economische ontwikkeling	-540	0	-540
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-508	1.018	509
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-1.117	73	-1.044
Subtotaal Programma 5 Economische kracht en werkgelegenheid		-2.164	1.236	-929
Programma 6 Bereikbare en duurzame leefomgeving				
0.63	Parkeerbelasting	0	229	229
0.64	Belastingen overig	-157	100	-57
0.8	Overige baten en lasten	-90	0	-90
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-9	0	-9
1.2	Openbare orde en veiligheid	-5	0	-5
2.1	Verkeer en vervoer	-10.577	1.488	-9.089
2.2	Parkeren	-349	0	-349
2.3	Recreatieve havens	-7	7	0
2.4	Economische havens en waterwegen	-480	105	-374
2.5	Openbaar vervoer	-217	0	-217
5.4	Musea	-22	0	-22
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-6.573	20	-6.553
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-74	0	-74
6.3	Inkomensregelingen	-1.140	0	-1.140
7.2	Riolering	-6.249	8.830	2.581
7.3	Afval	-7.024	8.273	1.249
7.4	Milieubeheer	-2.964	85	-2.879
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-1.113	969	-144
8.3	Wonen en bouwen	-734	0	-734
0.10	Mutaties reserves	-500	296	-204
Subtotaal Programma 6 Bereikbare en duurzame leefomgeving		-38.284	20.403	-17.882
Programma 7 Dienstverlenende gemeente en bestuur				
0.1	Bestuur	-3.388	0	-3.388
0.2	Burgerzaken	-2.964	1.113	-1.850
0.8	Overige baten en lasten	-287	0	-287
1.2	Openbare orde en veiligheid	-394	36	-359
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-4	0	-4
0.10	Mutaties reserves	0	13	13
Subtotaal Programma 7 Dienstverlenende gemeente en bestuur		-7.036	1.162	-5.874
Algemene dekkingsmiddelen				
0.5	Treasury	133	892	1.025
0.61	OZB woningen	0	6.859	6.859
0.62	OZB niet-woningen	0	7.144	7.144
0.64	Belastingen overig	0	105	105
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	117.486	117.486
Subtotaal Algemene dekkingsmiddelen		133	132.487	132.619

Financiën				
0.10	Mutaties reserves	-2.043	2.043	0
0.5	Treasury	-32	0	-32
0.61	OZB woningen	-130	0	-130
0.62	OZB niet-woningen	-319	0	-319
0.64	Belastingen overig	-42	0	-42
0.8	Overige baten en lasten	-1.435	5	-1.430
5.2	Sportaccommodaties	0	267	267
Subtotaal Financiën		-4.001	2.315	-1.686
Overhead				
0.10	Mutaties reserves	0	344	344
0.4	Overhead	-15.960	158	-15.802
Subtotaal Overhead		-15.960	502	-15.457
Vennootschapsbelasting				
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	-26	0	-26
Subtotaal Vennootschapsbelasting		-26	0	-26
Totaal		**-211.099**	**211.286**	**187**

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Bijlage

Uitvoeringsplanning 2026-2030 college uitvoeringsprogramma

Thema 1:
Sterke sociale basis in de wijken

Acties	Deelacties	2026	2027	2028	2029	2030
Versterken van de sociale basis en samenhang in wijken	Samen met maatschappelijke partners en de gemeenteraad brengen we in beeld hoe en op welke wijze de gewenste maatschappelijke en organisatorische verandering tot stand kan komen. Onderdeel hiervan is het breder inzetten en delen van accommodaties voor sport, cultuur en maatschappelijke functies.		✓			
	We halen kaders op bij de gemeenteraad en voeren dialoog om richting te bepalen.voor het versterken van de sociale basis.		✓			
	We stellen een plan van aanpak 'Versterken sociale basis' op en dit wordt ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad.		✓			
	We vertalen het plan van aanpak 'Versterken sociale basis' naar opdrachten aan of subsidieafspraken met maatschappelijke partners.		✓			
	We organiseren jaarlijks samen met de gemeenteraad een expertmeeting met de betrokken partners over de uitvoering en voortgang van het plan van aanpak.			✓	✓	✓
	We evalueren de aanpak samen met de partners en de gemeenteraad en stellen deze waar nodig bij.				✓	
	We werken aan een toekomstgerichte visie op sportvoorzieningen en dit wordt ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad.			✓		
	We voeren de toekomstgerichte visie op sportvoorzieningen uit.				✓	
Ontwikkelen van nieuw vrijwilligersbeleid	We doen onderzoek onder vrijwilligers en bij verenigingen en stichtingen naar de behoefte en vorm van ondersteuning.			✓		
	We brengen in kaart met het maatschappelijk middenveld waar de behoefte aan vrijwilligers het grootst is en stellen een plan van aanpak op dat ter besluitvorming wordt voorgelegd aan de gemeenteraad.				✓	
	We organiseren jaarlijks een expertmeeting met alle betrokken partners over de uitvoering en voortgang van de aanpak en betrekken de gemeenteraad hierbij.			✓	✓	✓
	We evalueren de aanpak samen met de partners en de gemeenteraad en stellen deze waar nodig bij.					✓
Laagdrempelige, betaalbare en beschikbare ondersteuning en zorg	We brengen met de maatschappelijke partners in beeld wat er nodig is om de beweging van zwaardere zorg naar preventie te versterken.		✓			
	We bieden het transformatieplan sociaal domein 2.0 aan ter besluitvorming aan de gemeenteraad.		✓	✓		
	We bereiden waar nodig aanvullende besluitvorming voor op het gebied van contractering en governance voor het transformatieplan sociaal domein 2.0.			✓	✓	
	We organiseren jaarlijks een expertmeeting met de betrokken partners over de uitvoering en voortgang.				✓	✓
	We organiseren jaarlijks een expertmeeting met de betrokken partners over de uitvoering en voortgang en betrekken de gemeenteraad hierbij.					✓
Aanpakken van ongelijkheid tussen buurten	Zie planning Thema 4: Veiligheid en samen veilig vooruit - sterke buurten, duidelijke grenzen.					

Thema 2:
Ruimte om te wonen

Acties	Deelacties	2026	2027	2028	2029	2030
Toevoegen woningbouw en duurzame groei	We organiseren een oriëntatieavond voor de gemeenteraad over het meerjarenprogramma gebiedsontwikkelingen waarin alle woningbouwprojecten zijn geprogrammeerd.	✓	✓	✓	✓	✓
	We halen kaders op om richting te bepalen voor de ontwikkeling van de Zwaluwstraat 1 (Kubiek) en starten de planvorming op.		✓			
	We komen met een raadsvoorstel voor een GREX en uitvoeringskrediet voor de ontwikkeling van Zwaluwstraat 1 (Kubiek).			✓		
	We komen met een masterplan voor Oosteinde/Ganzekant in Heerjansdam. Deze leggen we ter besluitvorming voor bij de gemeenteraad.		✓			
	We komen met een raadsvoorstel voor een wijziging in het omgevingsplan aan de hand van het masterplan Oosteinde/Ganzekant.			✓		
	We halen kaders op om richting te bepalen voor de gebiedsontwikkeling in Walburg en starten de planvorming op.	✓				
	We organiseren een oriëntatieavond om de raad te informeren en aandachtspunten op te halen voor het Masterplan gebiedsontwikkeling Walburg.		✓			
	We komen met een raadsvoorstel voor een wijziging in het omgevingsplan aan de hand van het masterplan Walburg.			✓		
	We organiseren een oriëntatieavond om de raad te informeren en aandachtspunten op te halen voor de bouwplannen aan de Westelijke Parralelweg (achterzijde station).	✓				
	We komen met een raadsvoorstel voor uitvoeringskrediet van de Westelijke Parralelweg & buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA).		✓			
	We organiseren een oriëntatieavond om de raad te informeren en aandachtspunten op te halen voor de ontwikkeling van het Gezondheidspark Ter Steeghe (Ziekenhuisterrein).		✓			
	We komen met een Masterplan voor het Gezondheidspark en leggen deze ter besluitvorming voor aan de gemeenteraad.			✓		
	We halen kaders op bij de gemeenteraad om richting te bepaken voor de ontwikkeling van het Tuinderskwartier/ BLTS (Bosch, Langeraar, Turk) en starten de planvorming op.		✓		✓	✓
	We halen kaders op om richting te bepalen bij de gemeenteraad voor de ontwikkeling van een nieuw stationsplein als gevolg van de ontwikkelingen in het stationskwartier/ Koninginneweg.		✓			
	We komen met een raadsvoorstel voor uitvoeringskrediet voor de ontwikkeling van het stationsplein.			✓		

Acties	Deelacties	2026	2027	2028	2029	2030
Maatregelen om de gewenste doorstroom te creëren	We maken een raadsvoorstel voor de 'goed wonen' lening om de bestaande woningen te verbeteren.	✓				
	We maken een raadsvoorstel voor de starterslening om starters een betere positie te geven op de woningmarkt.		✓			
	We organiseren een expertmeeting met maatschappelijk partners en brengen mogelijkheden voor doorstroming op de woningmarkt in kaart en maken hierna een plan van aanpak.		✓			
Visie op het buitengebied	We maken een startnotitie zodat de raad aandachtspunten mee kan geven voor het proces om te komen tot een visie op het buitengebied.			✓		
	We halen kaders op om richting te bepalen voor de visie op het buitengebied			✓		
Evenwicht in de woningvoorraad	We halen kaders op om richting te bepalen om te komen tot een plan van aanpak voor een evenwichtige sociale woningvoorraad.		✓			
	Een mogelijke vervolgstap van het plan van aanpak gemengde buurten is een intentieovereenkomst met de woningbouwcorporaties die wordt uitgewerkt in verschillende projectmatige besluiten (herstructurering sloop-/nieuwbouw).			✓		
	We organiseren een oriëntatie avond om de raad te informeren en aandachtspunten op te halen over de nog te maken prestatieafspraken met de woningbouwcorporaties.		✓			
	We informeren de gemeenteraad via een raadsinformatiebrief over de nieuwe prestatieafspraken.		✓			
	Samen met de regio maken we een Regionaal woonakkoord om te komen tot een evenwichtige verdeling in de woningvoorraad met focus op de sociale voorraad. Deze leggen we ter besluitvorming voor aan de gemeenteraad.			✓		
Passende huisvesting voor bijzondere doelgroepen	We halen kaders op bij de gemeenteraad om richting te bepalen voor de opvang van bijzondere doelgroepen (Oekraïners, asielzoekers, doelgroepen voor huisvesting kwetsbare doelgroepen.		✓			
	We herijken de opdracht van beschermd wonen en opvang en leggen deze ter besluitvorming voor aan de gemeenteraad.		✓			

Thema 3:
Bestaanszekerheid – van rondkomen naar vooruitkomen

Acties	Deelacties	2026	2027	2028	2029	2030
Focus op ontwikkeling, participatie en werk	We brengen samen met maatschappelijke partners in beeld wat er nodig is om ontwikkeling, participatie, werk en begeleiding beter aan te laten sluiten op de mogelijkheden van inwoners.		✓			
	We vertalen de opbrengsten van deze bijeenkomsten in een transformatieplan dat wordt voorgelegd aan de gemeenteraad ter besluitvorming.		✓			
	We organiseren jaarlijks een expertmeeting met de betrokken partners over de uitvoering en voortgang van het transformatieplan en betrekken de gemeenteraad hierbij.			✓	✓	✓
	We evalueren de aanpak samen met de partners en de gemeenteraad en stellen deze waar nodig bij.					✓
Aanpak stijging aantal jongeren in de bijstand	We brengen samen met maatschappelijke partners in beeld waar de stijging van het aantal jongeren in de bijstand door wordt veroorzaakt en welke doelgroepen het betreft.		✓			
	We ontwikkelen samen met de maatschappelijke regionale en lokale partners een aanpak voor jongeren in de bijstand en leggen deze ter besluitvorming voor aan de gemeenteraad.			✓		
	We evalueren de aanpak samen met de partners en de gemeenteraad en stellen deze waar nodig bij.				✓	
Sturing op effectiviteit, doelmatigheid en betaalbaarheid	In het transformatieplan nemen we de rol en positie van Drechtwerk mee met als doel de uitgaven aan Drechtwerk gelijk te krijgen aan de rijksinkomsten.		✓	✓		
	We werken samen met de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Sociaal aan een werkwijze die de informatiepositie van de gemeente versterkt door structureel inzicht te bieden in de resultaten voor Zwijndrecht, de mate van doelrealisatie en relevante maatschappelijke trends en ontwikkelingen.		✓	✓	✓	✓
	We zoeken actief de samenwerking met andere gemeenten in de Drechtsteden om onze gezamenlijke invloed richting de GR Sociaal te vergroten (onder andere waar het gaat om ombuigingen en afschaffen solidariteit).		✓	✓	✓	✓
	We evalueren de werkwijze met de GR Sociaal en de gemeenteraad en stellen die waar nodig bij.					✓

Thema 4:
Veiligheid en samen veilig vooruit - sterke buurten, duidelijke grenzen

Acties	Deelacties	2026	2027	2028	2029	2030
Actualisatie Integraal Veiligheidsprogramma	We halen kaders op bij de gemeenteraad voor het actualiseren van het Integraal Veiligheidsprogramma.		✓			✓
	We stellen, in samenwerking met onze uitvoeringspartners, een tweejaarlijks uitvoeringsplan Veiligheid op. We organiseren een oriëntatieavond om de gemeenteraad te informeren.		✓		✓	
	We onderzoeken in hoeverre cameratoezicht breder inzetbaar kan worden. We organiseren een oriëntatieavond om de gemeenteraad te informeren.			✓		
	We leveren in samenwerking met het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC) een ondermijningsbeeld op dat specifiek gericht is op potentiële productielocaties van drugs en arbeidsuitbuiting.		✓			
	We werken toe naar de implementatie van het hernieuwde BOA-bestel (invoering 2028). We organiseren een oriëntatieavond om de gemeenteraad te informeren.		✓	✓		
Preventie, begeleiding en ondersteuning jongeren	Het plan Veilig in en om School (VIOS) wordt, in samenwerking met de onderwijsinstellingen, geactualiseerd en in uitvoering gebracht. We informeren de gemeenteraad via een raadsinformatiebrief.		✓			
	Samen met de betrokken externe partners (o.a. jongerenwerk, onderwijs) evalueren we het overleg 'Jeugd in Zwijndrecht'.	✓				
	Samen met onze partners (o.a. politie, Openbaar Ministerie, Zorg & Veiligheidshuis) intensiveren we de persoonsgerichte aanpak op jeugd.	✓	✓	✓	✓	✓
Het verstevigen van de Maatschappelijke weerbaarheid	We richten in samenwerking met de Dorpsraad in Heerjansdam een noodsteunpunt in als pilot voor de rest van de gemeente.	✓	✓			
	Er wordt een uitvoeringsagenda opgesteld voor het onderwerp Maatschappelijke Weerbaarheid.		✓			
Duidelijke grenzen	We actualiseren jaarlijks de Algemene Plaatselijke Verordening	✓	✓	✓	✓	✓

Thema 5:
Economische kracht en werkgelegenheid

Acties	Deelacties	2026	2027	2028	2029	2030
Versterken aantrekkelijk ondernemersklimaat	In samenwerking met ondernemers verkennen we hoe 'Zwijndrecht Onderneemt' en hoe we de dienstverlening kunnen versterken. We nemen deze input mee in het voorstel voor het economisch programma.		✓			
Ruimte voor groei en innovatie op bedrijventerreinen	We organiseren een oriëntatieavond om de raad te informeren en aandachtspunten op te halen over de kansen rondom verdichting, verbetering en intensivering van bedrijventerreinen.		✓			
	We organiseren een oriëntatieavond om de raad te informeren en aandachtspunten op te halen voor de mogelijke transformatie van bedrijventerrein Develpoort.		✓			
	We komen met een masterplan voor bedrijventerrein Develpoort en leggen deze ter besluitvorming voor aan de gemeenteraad.		✓	✓		
	We organiseren een oriëntatieavond om de raad te informeren en aandachtspunten op te halen over de wenselijkheid van arbeidsmigranten voor de Zwijndrechts economie.		✓			
	We halen kaders op bij de gemeenteraad om richting te bepalen voor het huisvesten van arbeidsmigranten.			✓		
Economisch programma updaten	We actualiseren het retail- en horecabeleid. Dit beleid leggen we ter besluitvorming voor aan de gemeenteraad.		✓			
	We maken een bedrijventerreinenstrategie. Deze strategie leggen we ter besluitvorming voor aan de gemeenteraad. Deze strategie is inclusief een uitvoeringsplan.				✓	
	We halen kaders op om richting te bepalen voor de actualisatie van het *economisch uitvoeringsprogramma 'Veerkrachtige economie'.		✓			
	We maken met ondernemers een update van het economisch uitvoeringsprogramma. We leggen dit programma ter besluitvorming voor aan de gemeenteraad.			✓		
Netcongestie op bedrijventerreinen verzachten	Samen met maatschappelijk partners en ondernemers doen we een verkenning en maken we een plan van aanpak om ondernemers en bedrijventerreinen te helpen bij de problematiek rondom netcongestie.			✓		
Maritieme sector versterken	Vanuit de regionale samenwerking 'Pact De Witt' werken we samen om de maritieme industrie te versterken in Zwijndrecht. We halen kaders op om richting te bepalen hoe we het water beter kunnen gebruiken voor economische activiteiten.		✓			
Ondernemen met Maatschappelijk impact	We onderzoeken hoe we maatschappelijk ondernemen kunnen vergroten. Dit nemen we mee in de update voor het economisch programma.		✓			

Thema 6:
Bereikbare duurzame leefomgeving

Acties	Deelacties	2026	2027	2028	2029	2030
We maken een concreet uitvoeringsplan voor de periode 2027-2030 gericht op het behalen van de duurzaamheidsambities.	We halen kaders op om richting te bepalen voor een nieuw uitvoeringsprogramma 2027-2030 voor de opgave duurzaam.		✓			
	We maken een nieuw uitvoeringsprogramma duurzaam 2027-2030. Dit programma leggen we ter besluitvorming voor aan de gemeenteraad.		✓			
	We maken een voortgangsrapportage van de opgave Duurzaam 2050 om inzichtelijk te maken wat de voortgang is van de gestelde doelen en bieden deze middels een raadsinformatiebrief aan.				✓	
In samenwerking met de regio Drechtsteden maken we een nieuwe Regionale Energiestrategie met aandacht voor een integraal energiesysteem.	We organiseren een orientatieavond om de raad te informeren en aandachtspunten op te halen voor de actualisatie van de energiestrategie 2.0 en leggen deze ter besluitvorming voor aan de gemeenteraad.		✓			
	We maken een voortgangsrapportage van de RES 2.0 om inzichtelijk te maken wat de voortgang is van de gestelde doelen is en bieden deze middels een raadsinformatiebrief aan.				✓	
We starten met het opstellen van het eerste wijkuitvoeringsplan om te komen tot een duurzame warmteoplossing in de wijk	Samen met maatschappelijk partners en inwoners brengen we in beeld brengen welke stappen nodig zijn om te komen tot een duurzame warmte oplossing en halen we kaders op om richting te bepalen om te komen tot een wijkuitvoeringsplan.			✓		
Samen met Stedin en de regio gaan we aan de slag met het verzwaren van het elektriciteitsnetwerk en kijken we naar slimme mogelijkheden om het energienet beter te benutten.	We stellen beleidsregels 'eerder aanvragen transportcapaciteit' op. We informeren de gemeenteraad via een raadsinformatiebrief.	✓				
We gaan aan de slag met het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed	We organiseren een oriëntatieavond om de raad te informeren en aandachtspunten op te halen voor de actualisatie van de vastgoedstrategie op basis van nieuwe duurzaamheidseisen voor gemeentelijk vastgoed.		✓			
	We leggen de geactualiseerde vastgoedstrategie ter besluitvorming voor aan de gemeenteraad.		✓			
Vaststellen omgevingsvisie	We organiseren een oriëntatieavond om de raad te informeren en aandachtspunten op te halen voor de nieuwe omgevingsvisie 2.0.		✓			
	We leggen de omgevingsvisie ter besluitvorming voor aan de gemeenteraad.			✓		
Plan van aanpak 'slappe bodem' ontwikkelen	We komen bij de raad met een startnotitie zodat de raad aandachtspunten mee kan geven voor het proces om te komen tot een plan van aanpak voor slappe bodem en funderingsproblematiek.		✓			
	We organiseren een oriëntatieavond om de raad te informeren en aandachtspunten op te halen voor het plan van aanpak slappe bodem.			✓		

Zwijndrecht. **Dat is thuiskomen**

Gemeente Zwijndrecht